A Glossary of the Islamic Terms: Philosophy, Theology and Logic

English - Persian
Persian - English

By: Jawad Qasemi

Islamic Research Foundation
Astan Quds Razavi
Mashhad - IRAN

فرهنگ اصطلاحات
فلسفه، کلام و منطق

انگلیسی - فارسی
فارسی - انگلیسی

جواد قاسمی

قاسمی، جواد، ۱۳۴۸ -
فرهنگ اصطلاحات فلسفه، کلام و منطق (انگلیسی - فارسی، فارسی - انگلیسی) / جواد قاسمی. -- مشهد: بنیاد پژوهشهای اسلامی، ۱۳۸۵.
۳۳۶ ص. ISBN: 964-444-683-6
فهرستنویسی بر اساس اطلاعات فیپا.
۱. فلسفه -- واژه‌نامه‌ها -- انگلیسی. ۲. فلسفه -- واژه‌نامه‌ها -- فارسی. ۳. منطق -- واژه‌نامه‌ها -- انگلیسی. ۴. منطق -- واژه‌نامه‌ها -- فارسی. ۵. کلام -- واژه‌نامه‌ها -- انگلیسی. ۶. کلام -- واژه‌نامه‌ها -- فارسی. ۷. زبان انگلیسی -- واژه‌نامه‌ها -- فارسی. ۸. فارسی -- واژه‌نامه‌ها -- انگلیسی. الف. بنیاد پژوهشهای اسلامی. ب. عنوان.
۴ف ۲ق / B ۴۱ ۱۰۳
کتابخانه ملی ایران م۸۳ - ۳۴۸۶

فرهنگ اصطلاحات فلسفه، کلام و منطق

(انگلیسی - فارسی، فارسی - انگلیسی)

جواد قاسمی
ویراستار: محمدجواد مهدوی
چاپ اول: ۱۳۸۵ / ۱۵۰۰ نسخه / قیمت ۲۶۰۰۰ ریال
چاپ وصحافی: مؤسسه چاپ و انتشارات آستان قدس رضوی
بنیاد پژوهشهای اسلامی، مشهد: صندوق پستی ۳۶۶ ـ ۹۱۷۳۵
تلفن و دورنگار واحد فروش بنیاد پژوهشهای اسلامی: ۲۲۳۰۸۰۳
فروشگاه‌های کتاب بنیاد پژوهشهای اسلامی، مشهد: ۲۲۳۳۹۲۳، قم: ۷۷۳۳۰۲۹
شرکت به نشر، دفتر مرکزی (مشهد) تلفن ۷ ـ ۸۵۱۱۱۳۶، دورنگار ۸۵۱۵۵۶۰
Web Site: www.islamic-rf.org E-mail:info@islamic-rf.org

فهرست

مقدّمه

معادل‌یابی درست و دقیق به ویژه برای اصطلاحات تخصّصی، در حوزهٔ علوم نظری و عقلی کاری دشوار و گاه ناممکن است؛ زیرا همه واژه‌هایی که فیلسوف، متکلّم یا منطق‌دانی در زبانی به کار می‌گیرد یا می‌آفریند، همیشه ترجمه‌پذیر نیستند و همه مفاهیمی را که فیلسوف یا اندیشه‌وری در ذهن می‌پروراند، همیشه نمی‌توان به زبانی دیگر منتقل کرد. واژه‌ها بار تاریخی و فرهنگی خاص خود را دارند و حتّی اگر بتوان در برابر هر واژهٔ زبان مبدأ، واژه‌ای در زبان مقصد قرار داد، باز هم نمی‌توان تمام مفاهیم متن را به صورت کامل منتقل کرد. امّا نمی‌توان با استدلال به این نکته، باب ترجمه را بست و از هر کوششی در این راه دست کشید؛ زیرا:

آب دریـا را اگـر نتوان کشید　　　　هم به قدر تشنگی باید چشید

از این رو، برای مفاهیم تازه‌ای که در زبان مبدأ الفاظ خاصی دارند، باید با حفظ قواعد دستوری و آوایی زبان مقصد، الفاظ جدیدی وضع کرد. مثلاً می‌توان در برابر agency ، خبرگزاری؛ در برابر passport ، گذرنامه؛ در برابر star ، ستاره؛ و در برابر computer ، رایانه گذاشت، بی آنکه معانی آنها تغییر پیدا کند. در این‌گونه موارد صورت لفظ، از زبانی به زبانی دیگر، دگرگون می‌شود. امّا ظاهراً هیچ خدشه‌ای بر معنا وارد نمی‌آید. امّا در مورد واژه‌هایی چون: existence (وجود)، existentialism (فلسفهٔ تقرّر ظهوری)، Dasein (وجود حاضر)، decree (قَدَر)، demon (روح شریر)، determined (محصَّل، موجَب)، reductionalism (تحویل‌گرایی)، intuitionalism (شهودگرایی) و بسیاری از اصطلاحات دیگر، هر چند در زبان فارسی معادلهایی برای آنها برمی‌گزینیم، همه معانی منتقل نمی‌شود و برابر نهاده‌های آنها دلالت تام بر معانی ندارند. پیوسته هاله‌ای از ابهام پیرامون این واژه‌ها را فرا گرفته و از روشنایی و وضوح واژه‌های عینی و ملموس برخوردار نیستند. این معادلها خواننده، مترجم و متفکّر را همانند واژه‌های

دستهٔ اول اقناع نمی‌کند. هر چند در مورد اوّل نیز نمی‌توان گفت معادلها کاملاً با یکدیگر برابرند و عیناً مفاهیم اولیه خود را می‌رسانند.

چرا این معادلها روشنایی و وضوح معادلهای پیشین را ندارند و ابهام آنها از کجاست؟ باید گفت این ابهام از ذات آنهاست که به مفهوم اصلی در زبان مبدأ باز می‌گردد، و نیز از ماهیت موضوع آنهاست که نمی‌توان وضوح عینی و حسّی را از آنها انتظار داشت. با این حال، هر قدر فیلسوفی در به کار بردن واژه‌های مناسب برای اندیشه‌های خود تواناتر باشد و از ابزار زبان بهتر استفاده کند، اندیشه‌های خود را به صورتی روشن‌تر ارائه خواهد داد. از سوی دیگر، ابهام در الفاظ گاهی به سبب ابهام در اندیشه است. فیلسوفی که اندیشه‌هایش در عین ژرفایی، روشنایی دارد، الفاظی هم که به کار می‌برد روشن و قابل فهم است و می‌تواند حدود آنها را ترسیم و تفهیم کند و در قالب تعاریف بگنجاند. این روشنایی در کلام فیلسوف به مترجم هم در واژه‌گزینی یاری خواهد رساند و موجب خواهد شد واژه‌های روشن‌تر و گویاتری برای معادلهای خود به کار برد. امّا اگر اندیشه‌های فیلسوف آشفته و زبانش آشفته‌تر باشد، طبعاً مترجم و واژه‌گزین را نیز دچار سرگردانی و آشفتگی خواهد کرد.

همهٔ مفاهیم یک واژه را در صورتی می‌توان دریافت که بتوان آن را در جایگاه و ساخت ویژه خود به لحاظ فرهنگی شناخت؛ مانند واژه‌هایی از قبیل instrumentalism (ابزارگرایی)، functionalism (کارکردگرایی)، intentionality (حیث التفاتی)، nominalism (مذهب اصالت تسمیه)، phenomenalism (پدیدارگرایی) و... .

اصطلاحاتی که در کتابهای کلامی و فلسفی اسلامی به کار رفته‌اند، و واژه‌هایی که در فلسفهٔ اشراق، حکمت متعالیه و عرفان نظری ابن عربی به کار رفته‌اند نیز وقتی به زبان انگلیسی باز می‌گردند، عیناً همان مفاهیمی را که خواننده فارسی‌زبان و آشنا با فلسفه در اسلام درک می‌کند، به ذهن متبادر نمی‌سازند؛ چرا که سلسله مفاهیمی به هم پیوسته را به همراه دارند که در نتیجه احاطه بر فرهنگ و آشنایی کلی با تاریخچه آن حاصل می‌آید. از این جمله‌اند اصطلاحاتی چون: اعیان ثابته (archetypes)، ارتداد (apostasy)، معراج (ascent)، اجماع (consensus)، تحدّی (challenge) و... .

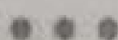
روش گردآوری اصطلاحات

طرح اولیه این فرهنگ در ابتدا انگلیسی به فارسی بود که پس از آن، نظر به اهمیت ترجمه متون فارسی اسلامی و عربی اسلامی به انگلیسی و سرعت آن در عصر حاضر، به صورت فارسی به انگلیسی نیز درآمد. گردآوری اصطلاحات انگلیسی به فارسی عمدتاً به سه شیوه صورت گرفته است: ۱ـ گزینش از فرهنگهای تخصصی موجود پس از کسب اطمینان از درستی معانی آنها از طریق مراجعه به فرهنگهای انگلیسی یک زبانه. ۲ـ گزینش اصطلاحات از بعضی واژه‌نامه‌های معتبر کتابهای فلسفی، منطقی و کلامی. در این مرحله بیشتر از کتابهایی استفاده شده که مترجمان اهل فن از انگلیسی به فارسی باز گردانیده‌اند و در انتهای کتاب واژه‌نامه‌ای تهیه کرده‌اند. البته همه واژه‌ها عیناً اقتباس نشده بلکه در درستی یا نادرستی آنها نیز تأمل و تحقیق صورت گرفته و با فرهنگهای انگلیسی مقایسه شده است. ۳ـ اصطلاحات انگلیسی *دایرة‌المعارف اسلام* چاپ بریل که معمولاً معادل فارسی یا عربی را در برابر واژه انگلیسی قرار می‌دهد و اصطلاحاتی که از رهگذر ترجمه، ویرایش و یا مطالعه کتابهای مربوطه به دست آمده‌اند. این دسته از واژه‌ها معمولاً در هیچ یک از فرهنگهای موجود نیامده‌اند.

این فرهنگ عمدتاً اصطلاحات فلسفی، کلامی و منطقی مربوط به حوزهٔ اسلام را گرد آورده است. واژه‌های به کار رفته در عرفان اسلامی، منطق جدید، کلام مسیحی و فلسفهٔ غرب در مرحله بعد قرار می‌گیرند. در یافتن معادل برای واژه‌های فلسفه و کلام غرب از ترجمه‌های مترجمان و برابر نهاده‌های اهل فن در رشته‌های مربوطه استفاده شده، ولی برای کسب اطمینان از معانی و معادل فارسی آنها به لغت‌نامه‌های یک زبانه و یا فرهنگهای تخصّصی فلسفه به زبان انگلیسی نیز مراجعه شده است.

اصطلاحاتی که به صورت ایتالیک چاپ شده‌اند، از زبانهای دیگر، عمدتاً لاتین، وارد زبان انگلیسی شده و رواج یافته‌اند. حروف داخل پرانتز در برابر واژه‌های فارسی، مخفّفهای مربوط به موضوع و رشتهٔ مورد نظرند، مثل: (ف.ا.) فلسفهٔ اسلامی، (ف.غ.) فلسفهٔ غرب، (ک.ا.) کلام اسلامی، (ک.م.) کلام مسیحی، (م.ر.) منطق ریاضی، (م.ک.) منطق کلاسیک، (ع.ا.) عرفان اسلامی. هر جا این حروف در برابر اصطلاحات قرار می‌گیرند، بدین معناست که معادل آنها اختصاص به رشتهٔ مورد نظر دارد و یا بیشتر در آن حوزه به کار می‌رود، هر چند ممکن است

رشته‌ها و حوزه‌های دیگر را نیز دربر گیرد. زیرا واژه‌های مربوط به فلسفه اسلامی گاهی در کلام و عرفان هم به کار می‌رود، همان‌طور که واژه‌های مربوط به کلام و عرفان اسلامی نیز در فلسفه مطرح می‌شود و از این رو اصطلاحات مشترکی دارند و همیشه نمی‌توان آنها را از یکدیگر جدا کرد. فلسفه ملاصدرا، سهروردی و فیلسوفان پس از آنها با اصطلاحات کلامی و عرفانی درآمیخته است.

در خاتمه جا دارد از همکاران ارجمند آقایان دکتر محمّد جواد مهدوی و استاد محمّد تقی اکبری که کار ویراستاری این اثر را بر عهده گرفتند، استاد بزرگوار جناب آقای دکتر غلامحسین ابراهیمی دینانی که با نگاهی گذرا مُهر تأیید بر آن زدند و نیز استاد ارجمند، حجة الاسلام والمسلمین جناب آقای دکتر احمد احمدی که قسمتهایی از آن را ملاحظه کردند و پیشنهادهای سودمندی دادند، سپاسگزاری کنم. همسر فاضلم خانم فریبا بکائول، واژه‌ها را گرد آورد، کتاب را بازبینی کرد و در تهیه این اثر بسیار شکیبایی ورزید. آقای سید هاشم بنی‌هاشمی در تنظیم و ثبت فیشها نقش بسیار مؤثری داشت و آقای علی برهانی در حروف‌نگاری و آرایش کتاب و آقای رضا ارغیانی در نمونه‌خوانی آن با من صمیمانه همکاری کردند که از همهٔ آنان سپاسگزارم.

جواد قاسمی

فارسی ـ انگلیسی

آ

آپایرون	Boundless, The apeiron
آتش جهنم (ک.ا.)	hellfire
آثار رجالی	biographical works
آثار علوی (ک.ا.)	meteorology
آحاد	individuals
آخرالزمان (ک. ا.)	end of the time
آخر الزمان باوری	apocalypticism
آخرت	next world
آخشیج (ک.ا.)	element
آداب پرستی	ritualism
آدم	human being; man
آرا	opinions
آرشه	arche
آرمان‌شهر	utopia
آرمان‌شهری	utopian
آرمان‌گرا (ف.غ.)	idealist
آرمان‌گرایانه (ف.غ.)	idealistic; utopian
آرمان‌گرایی	idealism
آرمانی	ideal; utopian
آرمانی بودن	ideality
آز	avarice; covetousness
آزاد	free
آزادسازی	liberation
آزادی (ک.ا.)	freedom; liberation; liberty
آزادی اراده	freedom of the will
آزادی فکری	intellectual freedom
آزمایش	experiment
آزمایشی	experimental
آزمون‌پذیر (ف.غ.)	testable
آزمون‌پذیری	testability
آسمانی	angelic; celestial
آشکار	explicit
آشوب	anarchy
آشوب‌طلبی	anarchism
آغاز	principle
آغازکننده	initiator
آغازین	originative; primary; primordial
آفاق	heavens
آفاق و انفس	macrocosm and microcosm
آفریدگار جهان مادّی (ف.ا.)	Demiurge
آفریده	created being
آفرینش مدام	continuing creation
آفرینندگی	creativity
آفریننده	creator; originative
آفریننده خویش	self-created
آگاهانه	purposeful

آگاهی	consciousness
آگاهی حسّی	sensuous consciousness
آلت (م.ک.)	instrument
آلت جسمانی (ف.ا.)	bodily instrument
آلی	organic
آمادگی	proneness; readiness
آماده	prone
آمرانه	imperative
آموزش دین (ک.م.)	catechesis
آمیزه (در مجموعه‌ها)	union
آن (ف.ا.)	durationless instant; instant; moment
آنالوطیقای اوّل	Prior Analytics
آنالوطیقای دوم (م.ک.)	Posterior Analytics
آن به آن	momently
آنتی تز	antithesis
آیین	creed; cult; ritual
آیین بهایی	Bahaism
آیین تثلیث (م.ک.)	trinitarianism
آیین دینی	cult
آیین شینتو	Shintoism
آیین فیثاغورس	pythagorianism
آیین کلیسایی انجیلی	evangelicalism
آیین مانی	Manichaeism/Manicheism
آیین مرابطی	Maraboutism
آیین مقدّس (ک.م.)	sacrament

الف

ائمة الظلام	guides of darkness
ائمة النور	guides of light
ائمة الهدی	Imams of guidance
ابا (ک.م.)	abba
اباحه	antinomianism
اباحه‌گری	adiaphorism; antinomianism
اباحیّه (ک.ا.)	antinomians
ابد (ف.ا.)	eternity without end; future eternity; post-eternity; sempiternity
ابداع (ف.ا.)	innovation; novelty; creation from nothing; direct creation; primordial innovation
ابداعی	creative; originated
ابدی	*in perpetuum*; pre-eternal; perennial; sempiternal; deathless; eternal; everlasting; in perpetuity
ابدیّت	perenniality; perpetuity
اَبَر انسان (ف.غ.)	superman
اَبَر توان (م.ر.)	superexponent
اَبَرمرد	superman
ابزارانگاری (ف.غ.)	instrumentalism
ابزار حسّی	sense organ
ابزارگرایی	instrumentalism
ابژه	object
ابطال	disproof; disproving; invalidation; refutation
ابطال‌پذیر (ف.غ.)	falsifiable; refutable
ابطال‌پذیری (ف.غ.)	falsifiability
ابطال تناسخ	denial of transmigration
ابطال ناپذیر (ف.غ.)	irrefutable; unfalsifiable
ابلیس	Devil, The
ابن رشد	Averroes
ابن سینا	Avicenna
ابن میمون	Maimonides
ابوّت	paternity
ابهام	ambiguity
اتحاد	unification; union; unity
اتّحاد عاقل و معقول (ف.ا.)	identity of subject and object
اتّحاد عالم و معلوم	identity of knower and known

اتّحاد عرفانی (ع.ا.)
mystical union; *unio mystica*

اتّحاد عقل و عاقل و معقول (ف.ا.)
union of the intellect, intelligent and intelligible

اتحاد عقل و معقول (ف.ا.)
unification of the intellect and the intelligible

اتّحاد مادّه و صورت (ف.ا.)
unity of matter and form

اتّحاد مدرِک با مدرَک
unity of the subject and the object

اتّحاد معنوی با خداوند — prayer

اتّصاف — qualification

اتّصال — conjunction; connection; continuity

اتّصال تام (م.ک.) — complete connection

اتّصال دائم (م.ک.) — constant conjunction

اتّصال ناقص (م.ک.) — deficient connection

اتّفاق — chance; coincidence; connection

اتّفاق کلمه — unanimity

اتفاق‌گرایی — casualism

اتّفاقی — accidental; casual; coincidental

اثبات — affirmation; verification

اثبات‌پذیر (ف.غ.) — confirmable; verifiable

اثبات‌پذیری (ف.غ.)
verifiability; confirmability; provability

اثبات‌ناپذیر — nonverifiable

اثبات وجود خدا بر مبنای وجود عالم
cosmological argument

اثباتی — affirmative

اثر تبعی — incidental effect

اثر فرعی — incidental effect

اثناعشریّه — Twelvers, The

اثیر — aether (ether)

اثیری — aethereal; ethereal

اثیریات (ف.ا.) — etherals

اجازه (در حدیث و فقه...) — teaching permits

اجتماع (ک.ا.) — contiguity

اجتماع متقابلین (م.ک.)
agreement of two opposites

اجتماع و افتراق (ک.ا.)
contiguity and separation

اجتهاد — independent judgement

اجتهاد رأی — exercise of opinion

اجرام سماوی — cosmic bodies

اجزای اصلی بدن (ک.ا.)
fundamental parts of the body

اجزای عینی (ک.ا.) — concrete parts

اجزای مادی (ک.ا.) — physical parts

أجل (ک.ا.)
death; lifespan; predetermined term

اجناس (م.ک.) — genera

احاله — reduction

احباط (ک.ا.) — cancellation

احتجاج منطقی — dialectic

احتمال — probability

احتمالات — probability

احتمال‌گرایی — probabilism

احتمالی — presumptive

أحد (ا.ا.) — Absolute Oneness, The

احداث — innovation in time

احدی بالذّات (ع.ا.) One through the essence
احدیّت (ع.ا.)
oneness; absolute unicity; uniqueness
احدیّت الهی (ع.ا.) divine unity
احدیّت ذاتی (ع.ا.)
essential oneness; unitary in being
مقام احدیت (ع.ا.) station of uniqueness
احساس
perception; sensation; sense; sensibility
احساس انسانی قایل شدن برای خداوند
anthropopathism
احساس بی‌واسطه immediate feeling
احساس حضوری immediate feeling
احساسی‌انگاشتن احکام ارزشی (ف.خ.)
emotivism
احسان (ک.ا.) beneficial act
احضار ارواح necromancy
احکام propositions
احکام ظاهری exoteric rules
احکام وجود properties of existence
احوال (ک.ا.) modes; states
احوط (ک.ا.) more circumspect
إحیا revivification
إخباری declarative; informative
اخباریان Traditionists
اخباری گری traditionalism
اختلاف در کم (م.ک.) quantitative difference
اختلاف در کیف (م.ک.) qualitative difference
اختلاف در لفظ (ف.ا.) verbal disagreement
اختلاف لفظی (ف.ا.) verbal difference

اختلاف معنوی (ف.ا.) genuine difference
اختلاف مفهومی (ف.ا.) subjective difference
اختیار (ک.ا.)
freedom; choice; free will; freedom of the will; indeterminism; liberty; volition; autonomy
اختیارگرایی libertarianism
اختیاری volitional; voluntary
اختیاریه (ک.ا.) libertarians
اخسّ inferior; lower
الآخر (ا.ا.) Last, The
اخصّ
more particular; more peculiar; more specific
اخلاص
absolute sincerity; sincerity of devotion
اخلاط humours
اخلاط چهارگانه(ف.ا.) four-fold humours
اخلاط تن(ف.ا.) humors of the body
اخلاق character; ethic(s)
اخلاق پزشکی bioethics
اخلاق توصیفی descriptive ethics
اخلاق دستوری normative ethics
اخلاق روحانی spiritual ethics
اخلاق عقلی secularism
اخلاق عملی applied ethics
اخلاق فاضله excellent ethics
اخلاق مبتنی بر فضیلت virtue ethics
اخلاق‌باور moralist
اخلاق‌باورانه moralistic

اخلاق‌باوری moralism
اخلاق‌پرستی moralism
اخلاقی ethical; moral; moralist
اخلاقیّات morality; morals
اخلال به واجب (ک.ا.)
failure to do what is obligatory
اخوان الصّفا (ف.ا.) Brethren of Purity
اخوّت brotherhood; fraternity
ادات (م.ک.) connective
ادراک
perception; prehension; apprehension; ap-perception; cognition; percept
ادراک به ذات (ف.ا.)
perception by essence
ادراک بی‌واسطه immediate perception
ادراک جزئی perception
ادراک حسّی
perception; sensuous perception; esthesia; percept; sensual perception; sense perc-eption
ادراک حقیقی real percept
ادراک خفی hidden perception
ادراک خیالی (ف.ا.)
imaginary; imaginative perception
ادراک درونی apperception
ادراک ذات apprehension of essence
ادراک شهودی (ف.ا.) synderesis
ادراک عقلی
intellectual perception; apprehension; intell-igible perception

ادراک غیر حسّی non-sensory perception
ادراک فوق حسّی extra-sensory perception
ادراک کلیّات (ف.ا.)
perception of universals
ادراک ماورای حسّی
extra-sensory perception
ادراکات perceptions
ادراک‌پذیر perceptible
ادراکی perceptive; perceptual
ادّعای بدون استدلال
without reasoning claiming
ادّعای مهدویّت کردن declare oneself Mahdi
ادنی inferior; lower
ادوار cycles
ادوار فلکی (ف.ا.) spherical revolutions
اراده (ک.ا.) volition, act of will, will
ارادهٔ آزاد (ک.ا.) free will
ارادهٔ الهی (ک.ا.) divine will
ارادهٔ پیشین (ک.ا.) a priori will-act
ارادهٔ حادث (ک.ا.) temporal will
ارادهٔ خیر (ک.ا.) good will
ارادهٔ قدیم (ک.ا.) eternal will
ارادهٔ محدث (ک.ا.) innovatory will
ارادهٔ موجبه (ف.ا.) will as necessitating
ارادی volitional; voluntary
ارباب lord; lords
ارباب احوال (ک.ا.) masters of states
ارباب اصنام (ف.ا.)
archtypes; lords of idols

اربابِ اصنامِ نوعی (ف.ا.)
archtypes of species

ارتباطِ جزء به کل — part-whole relationship

ارتباطِ منطقی — consistency

ارتداد — apostasy

ارتسام — impression; representation

ارتسامِ حسّی — sense impression

ارتقا — progression

ارجاء (ک.ا.) — postponement

ارزش (م.ر.) — truth value; value

ارزش (ک.ا.) — merit

ارزشِ صدق (م.ر.)
truth value; truth-value true

ارزشِ کذب (م.ر.) — truth value false

ارزش‌شناسی — axiology

ارزش‌گذاری — valuation

ارسطویی — Aristotelian

ارسطوییان — Aristotelians

ارصادِ جسمانی (ف.ا.)
physical astronomical observation

ارصادِ روحانی (ف.ا.)
spiritual astronomical observation

ارغنون (م.ک.) — organon

ارغنونِ جدید (ف.غ.) — *novum organum*

از خود بیگانگی — self-alienation

از دین برگشته — apostate; lapsed

از عدم چیزی صادر نمی‌شود — *ex nihilo nihil fit*

ازل (ف.ا.)
eternity without beginning; pre-eternity

ازلاً و ابداً (ف.ا.) — eternity to eternity

ازلی (ف.ا.) — pre-eternal; primordial; uncreated

ازلیّت — eternity; pre-eternity

ازلیّه (ف.ا.) — eternalists

از نظرِ انتزاعی — *in abstracto*

اساطیر — mythology

اسُّ المطالب (م.ک.) — basic questions

اسبابِ نزول — occasions of revelation

استاد — master

استادِ مابعد الطبیعه — metaphysician

استثنایی متصل (م.ک.) — *modus ponens*

استثنایی منفصل (م.ک.) — disjunctive

استحاله
metamorphosis; qualitative change; transformation; transubstantiation

استحسان — esthetics

استحقاقِ پاداش — merit

استدلال
argumentum; case; inference; reasoning

استدلال از راهِ برهانِ خلف (م.ک.) — apagoge

استدلالِ استقرایی (م.ک.)
inductive reasoning

استدلالِ إنّی (م.ک.)
a posteriori reasoning; posteriori reason

استدلالِ برهانی (م.ک.) — decisive proof

استدلال به اقوی دلیل — afortiori

استدلال به تمثیل (م.ک.)
analogical inference

استدلال به واسطهٔ قیاس — syllogistics

استدلالِ بی‌ارزش — *ad hominem* argument

استدلالِ بی‌واسطه — ostensive

استدلال جدلی eristic

استدلال دوری (م.ک.)
circular argument; circular reasoning; begging the; question; diallelus; *petitio principii*

استدلال شرطی conditional proof

استدلال قیاسی (م.ک.)
syllogization; deductive reasoning

استدلال منطقی
logical reason; logical reasoning; ratiocination

استدلال نامربوط به شخصیتی برجسته
ad verecundiam argumentum

استدلال گریزی misology

استدلالی discursive

استطاعت (ک.ا.)
ability; power; ability to act; capacity

استطاعت همراه با فعل (ک.ا.)
power along with the act

استعاره metaphor

استعاری metaphorical

استعداد
capacity; disposition; predisposition; proneness

استعداد نطق capacity for speech

استعلا transcendence

استعلایی (ف.غ.)
transcendent; transcendental

استغراق (ع.ا.) absorption; exhaustiveness

استغنا self-sufficiency

استقرا (م.ک.) epagoge; induction

استقرای تامّ (م.ک.) complete induction

استقرای تجربی (ف.غ.) empirical induction

استقرای ریاضی (م.ر.)
mathematical induction

استقرای ضعیف (م.ر.) weak induction

استقرای قوی (م.ر.) strong induction

استقرای ناقص (م.ک.) incomplete induction

استقرایی inductive

استکمال نفس self-development

استلزام (م.ک.) implication

استلزام اکید (م.ر.) strict implication

استلزام متقابل (م.ر.) mutual implication

استلزام معنایی (م.ر.) entailment

استلزام منطقی logical implication

استمرار duration; permanence; perpetuity

استنتاج
conclusion; deduction; illation; inference; result

استنتاج استقرایی (م.ک.)
inductive inference

استنتاج با واسطه (م.ک.) mediate inference

استنتاج به کمک حد وسط (م.ک.)
mediate inference

استنتاج بی‌ربط *ignoratio elenchi*

استنتاج بی‌واسطه (م.ک.)
deduction; immediate deduction; immediate inference

استنتاج درست valid inference

استنتاج ریاضی (م.ر.) mathematical deduction

استنتاج طبیعی (م.ر.) natural deductoin

استنتاج عقلی inference of the reason; rational inference

استنتاج فراگیر (م. ر.) absorptive

استنتاج قطعی (م.ک.) conclusive inference

استنتاج قیاسی (م.ک.) deductive inference; syllogistic inference

استنتاج مغالطه‌ای paralogism

استنتاج منطقی logical implication

استنتاج وابسته (م.ر.) associated inference

استنتاج پذیر deducible

استنساخ transcription

اسرار mysteries

اسرار الهی divine mysteries

اسرار ربّانی divine mysteries

اسرافیل Seraph

اسطقس (ف.ا.) element; original element; primordial element; primary element

اسطقسات Four Elements

اسطوره fable; myth

اسطوره‌ای mythical; mythologic(al)

اسطوره‌زدایی demythologization

اسطوره‌زدایی کردن demythologize

اسطوره‌شناختی mythologic(al)

اسطوره‌شناس mythologist

اسطوره‌شناسی mythology

اسطوره‌نگار mythographer

اسطوره‌نگاری mythography

اسفار journeys

اسفار اربعه (ف.ا.) Four Journeys

اسفار انبیای بنی‌اسرائیل Prophets, The

اسفل lower

اسفل السافلین lowest point; lowest realm,the

اسقاط (ک.ا.) cancellation; relinquishment

اسکولاستیک (ف.غ.) scholastic; scholasticism

اسلامی Islamic

اسم name

اسم اعظم (ع.ا.) Greatest Name (of God)

اسم اعظم خداوند (ع.ا.) Exalted Name of God; Greatest Divine Name

اسم الله الاعظم (ع.ا.) God's Supreme Name

اسم جامع الله All-Comprehensive Name of Allah

اسم ذاتی خدا (ع.ا.) essential name of God

اسم معدوله (م.ک.) negation name

اسماعیلیه Ismailism

اسماء (ع.ا.) names

اسماء تنزیهی خداوند (ع.ا.) Purifying Names of God

اسماء الحسنی (ع.ا.) Most Beautiful Names

اسماء کلی الهی (ع.ا.) Universal Divine Names

اسماء و صفات الهی (ع.ا.)
Divine Names and Qualities

اسمی nominal

اسناد attribution

اُسوه example

اشارات indications; reference

اشاره allusion

اشباح phantasmata

اشتباه مابالعرض به مابالذّات (ف.ا.)
confusion between what is by accident and what is by essence

اشتباه مفهوم به مصداق (ف.ا.)
confusion between concept and the object to which it applies

اشتباه مقولی category mistake

اشتداد (ف.ا.)
gradual increase in intensity; intensification; intensity

اشتداد وجود intensification of existence

اشتراک
community; intersection; participation

اشتراک‌پذیری (م.ر.) association

اشتراک در قدم (ف.ا.) co-eternity

اشتراک در لفظ (م.ک.) homonym

اشتراک لفظی (م.ک.) heteronym

اشتراک مجموعه ها intersection of sets

اشتراک معنوی (ف.ا.)
shared meaning; analogy shared by all existent entities

اشتراکی collective; communal

اشتقاق derivation

اشتقاقی derivational; derivative

اشتیاق به دین religionism

اشدّ و اضعف stronger and weaker

اشدیّت (ف.ا.) greater intensity

اشراق (ف.ا.) illumination

اشراقات intelligible irradiations

اشراق‌باوری illuminatism; illuminism

اشراق حضوری (ف.ا.) presential illumination

اشراق‌گرا illuminatist; illuminist

اشراق‌گرایی illuminatism; illuminism

اشراق یافته iluminate; iluminated

اشراقی (ف.ا.) illuminationist

قواعد اشراقی (ف.ا.)
illuminationist principles

اشراقیان Illuminati

اشرف superior

اشرف مخلوقات most noble creation

اشیای خارجی objects

اشیای فی نفسه (ف.غ.) noumena

اشیای موجود بما هی موجود (ف.ا.)
existing things *qua* existents

اصالت principality

اصالت اراده voluntarism

اصالت ایمان fideism

اصالت بشر humanism

اصالت پدیداری (ف.غ.)
phenomenalist; phenomenist

اصالت تسمیه (ف.غ.) nominalism

اصالت تصوّر (ف.غ.) mentalism

اصالت تواتر frequentism

اصالت دادن به پدیدارها (ف.غ.)
phenomenalism; phenomenism

اصالت دادن به صُوَر ذهنی
representationalism

اصالت دادن به عقل در برابر دین rationalism

اصالت دادن به کلام theologism

اصالت ذهن subjectivism

اصالت ظاهری phenomenalist

اصالت علم scientism

اصالت کل holism

اصالت ماهیّت (ف.ا.)
primacy of quiddity; principality of essence; priority of essence

اصالت ماهیّتی (ف.ا.) essentialist

اصالت وجود (ف.ا.)
basicality of being; principality of existence; priority of existence

اصحاب companions

اصحابِ اقوال purveyors of words

اصحابِ حدیث
Traditionists; partisans of tradition

اصحاب دایرةالمعارف (ف.غ.)
Encyclopedists

اصحاب رأی (ک.ا.)
followers of opinion; partisans of personal opinion

اصحاب شمال (ع.ا.)
companions of the left hand; people of the left

اصحاب صفات Attribute-Party

اصحاب کساء Companions of the Cloak

اصحاب کهف
Companions of the Cave; Seven Sleepers, The

اصحاب مشاهدات master visionaries

اصحاب مشاهده masters of vision

اصحاب یمین (ع.ا.)
companions of the right hand; people of the right

اصل
doctrine; origin; precept; principle; root; theorem

اصل این همانی principle of identity

اصل بدیهی axiom

اصل تحقیق‌پذیری (ف.غ.)
verifiability principle; verification principle

اصل تناقض contradiction principle

اصل توحید (ک.ا.) principle of Divine Unity

اصل جاویدان(ف.ا.) eternal principle

اصل جایگزینی commutation

اصل جهت کافی
principle of sufficient reason

اصل ساده‌سازی (م.ر.) simplification

اصل عدم تناقض (م.ک.)
noncontradiction; law of non-contradiction; principle of contradiction

اصل عدم موجبیّت
indeterminacy principle; principle of indeterminacy

اصل غایی	ultimate principle
اصل فاکتورگیری (م.ر.)	factor principle
اصل فلسفی	philosopheme
اصل قدیم	eternal principle
اصل متعارف	axiom
اصل متعارف انتخاب	axiom of choice
اصل متعارف بی‌نهایت	axiom of infinity
اصل متعارف غیر ضمنی	explicit axiom
اصل مسلّم	postulate; postulation
اصل منطقی	logical maxim
اصل موجبیّت الهی	predeterminism
اصل موضوع	axiom; postulate
اصل موضوع جداسازی (م.ر.)	axiom schema of separation
اصل موضوعه فلسفی یا ریاضی	maxim
اصل موضوعی	axiomatic
اصل نخستین	arche; first principle
اصل نخستین اشیا (ف.ا.)	first origin
اصل واحد	the same origin
اصل هم‌مصداقی	extensionality, axiom of
اصل‌گرا	radical
اصل‌گرایی	radicalism
اصلاح	reform
اصلاح‌طلبی	reformism
اصلح (ک.ا.)	most befitting; best interest; most beneficial
اصلی	primary; radical
اصول	principles
اصول اخلاقی	morals
اصول اعتقادی	dogma(s)
اصول اولیه	first principles
اصول دین (ک.ا.)	religious dogmas; theology; bases of religion; religious dogma
اصول عقاید	principles of belief; tenet
اصول فقه	legal methodology; methodology of jurisprudence
اصول متعارفهٔ شهود (ف.ا.)	axioms of intuition
اصول موضوعه	postulates
اصول نظری (ف.غ.)	instrumentalism
اصیل	real
اضافه (م.ک.)	relation; annexation
اضافهٔ اشراقی (ف.ا.)	illuminative relation; luminous relation
اضافهٔ حقیقی (م.ک.)	proper (real)annexation
اضافهٔ عقلی (ف.ا.)	intellectual relation
اضافهٔ غیر حقیقی (م.ک.)	improper annexation
اضافهٔ مقولی (م.ک.)	categorical relation
اضافی	relative
اضداد (م.ک.)	opposites; contraries
اضطراب	*Angst*
اضطرار (ک.ا.)	compulsion; constraint
اضطراری	involuntary
اضلال (ک.ا.)	leading astray
اطلاق	absoluteness

اطوار وجود modes of being
اعاده (ک.ا.) restoration
اعادهٔ معدوم (ک.ا.) restoration of the non-existent
اعتبار consideration; subjective consideration; validity
اعتبار عدم consideration of nonexistence
اعتبار عقلی (ف.ا.) rational consideration
اعتبارات ذهنی (ف.ا.) mental conceptions
اعتبارات عقلی (ف.ا.) intellectual fictions
اعتباری (ف.ا.) mentally-posited; relative; arbitrary
اعتباری بودن وجود (ف.ا.) fictitiousness of existence
اعتباری بودن ماهیّت (ف.ا.) quiddity being mentally posited
اعتباریات fictions
اعتدال temperance
اعتراف confession
اعتزال (ک.ا.) seclusion; withdrawal
اعتقاد dogma(s); doxy; tenet
اعتقاد به اصالت روح و بقای آن spiritualism
اعتقاد به اصل حیاتی vitalism
اعتقاد به الوهیت جهان cosmotheism
اعتقاد به بقای نفس immortalism
اعتقاد به تأثیر خداوند در علیت occasionalism
اعتقاد به تجلّی انسانی خدا در مسیح (ک.م.) theanthropism
اعتقاد به جانور بودن انسان animalism
اعتقاد به جبر (ک.ا.) determinism; predestinarianism
اعتقاد به جبر در حوادث و افعال necessitarianism
اعتقاد به جوهر فرد monadism
اعتقاد به جوهر واحد monism
اعتقاد به خدا theism
اعتقاد به خلق جهان creationism
اعتقاد به خیر agathism
اعتقاد به دوگانگی خیر و شر در عالم dualism
اعتقاد به دوگانگی روح و جسم (ف.غ.) mind-body dualism
اعتقاد به سه خدا tritheism
اعتقاد به ظهور مسیح(ک.م.) Adventism
اعتقاد به عدالت خداوند (ف.غ.) theodicy
اعتقاد به عرف conventionalism
اعتقاد به علم غیب (ف.ا.) occultism
اعتقاد به عنایت مشروط الهی conditionalism
اعتقاد به فناپذیری نفس mortalism
اعتقاد به ناشی شدن آگاهی از جریان عصبی epiphenomenalism
اعتقاد به نظریهٔ سیر تکاملی موجودات evolutionism
اعتقاد به وجود ذهنی کلّیات conceptualism
اعتقاد به هزارهٔ پیامبری مسیح millenarianism
اعتقاد مذهبی doxy
اعتقادی doctrinal

اعتکاف (ع.ا.) — reclusion; spititual retreat

اعجاز قرآن (ک.ا.) — inimitability of the Quran

اعجاز گرانه (ع.ا.) — thaumaturgic

اعدام (ک.ا.) — annihilation; nullification

الأعلی (ا.ا.) — Most High; The

اعلی — supreme

اعلی علیین — highest place, The

اعم — more general; more universal; most general thing

اعمال (ک.ا.) — works

اعمال قلبی (ک.ا.) — acts of the heart; bodily acts

اعیان (ف.ا.) — concrete realities; external reality; objects; real objects; concrete things

اعیان ثابته (ع.ا.) — immutable entities; archetypes; permanent archetypes; fixed entities

اعیان خارجی — external objects

اعیان ریاضی — mathematical objects

اعیان مثالی(ف.ا.) — ideal objects

اعیان موجودات — objective entities

اغریقی — Grecian; Greek

اغما — unconsciousness

افاضهٔ نفس بر بدن (ف.ا.) — investment of the soul in the body

افتراق — contrast; separability; schism

افراط — exessiveness

افراط‌گرایی — radicalism

افراط و تفریط — exess and neglect

افسانه — fable; fiction; myth

افسانه‌انگاری — fictionalism

افسانه‌ای — mythical; mythologic(al)

افضل (ک.ا.) — most excellent; worthier

افطارکردن — breaking fast

افعال — acts; works

افق مبین — clear horizon

افلاطون — Plato

افلاطونی — Platonic

افلاک — spheres

افلاک سماوی (ف.ا.) — heavenly spheres

افلاک نجومی — astronomical heavens

افلاک هفتگانه (ف.ا.) — seven spheres

اقانیم ثلاثه (ک.م.) — three essences

اقانیم سه‌گانه (ک.م.) — hypostases

اقتران (م.ر.) — *connectio*; conjunction

اقتران ساده (م.ک.) — simple conjunction

اقترانی (م.ک.) — conjunctive

اقتضا — requirement

اقتضای ذاتی (ف.ا.) — essential requirement

اقتضای غیری (ف.ا.) — requirement coming from something else

اقدس — most sacred

اقرار — confession

اقرار به زبان (ک.ا.) — confession by the tongue; verbal confess-ion

اقطاب (ع.ا.) — poles

اقطاب دوازده‌گانه (ع.ا.) — twelve poles

اقل — minimal
اقلیدس — Euclid
اقلیدسی — Euclidean
اقلیم — clime
اقناعی — *ad hominem*; rhetorical
اقنوم — hypostasis
اکبر (م.ک.) — major
اکتساب (ک.ا.) — acquision; acquiring
اکتسابی — acquired
اکتشافی — heuristic
اکراه (ک.ا.) — constraint
اکسیر — alchemy; elixir
اکسیر حیات — elixir of life
اکمل — most perfect
اکوار — aeons; ages
اکوان — modes of being
اکوان محسوس مادی (ف.ا.) — material sensible beings
اگزیستانسیالیسم (ف.غ.) — existentialism
الاوّل (ا.ا.) — First, The
امکان در قیاس به غیر (ف.ا.) — possibility in relation to something else
التزام — ought
التفاتی (ف.ا.) — intentional
التقاط — eclecticism
التقاطی — eclectic
التقاطی‌گری — eclecticism
الجاء (ک.ا.) — impulsion
الحاد (ک.ا.) — atheism; infidelity; paganism; heresy
الحادی — atheistic
الردّ علی الامتناع — *reductio ad impossible*
الزام — obligation; ought
القای رحمانی (ع.ا.) — spiritual inspiration
الله — God
الم (ک.ا.) — displeasure; pain
الوهیّت — deity; divinity; godhead; godhood; godship
اله — deity
الهام — apocalypse; divine inspiration; inspiration; revelation
الهام روحانی — spiritual inspiration
الهه — goddess
الهی — divine; spiritual; theologic; theological; numinous
الهیات — metaphysics; theology; divine things
الهیات آزادی‌بخش — liberation theology
الهیات ارسطو — Aristotle's metaphysics
الهیات اهل کتاب — biblical theology
الهیات تحصّلی (ک.م.) — positive theology
الهیات تنزیهی — negative theology
الهیات توحیدی — monistic theology
الهیات طبیعی (ف.غ.) — natural theology
الهیات مبتنی بر وحی — revealed theology
الهیات نظری — positive theology; speculative theology
الهیّون (ف.ا.) — theists
الیایی — Eleatic

امّ العلوم mother science

اُمّ الکتاب (ک.ا.)
heavenly original scripture; Mother of the Book; essence of the book

امام (ک.ا.) leader; Imam

امام صامت (ک.ا.) silent Imam

امام مستقر(ک.ا.) permanent Imam

امام مستودع (ک.ا.) trustee Imam

امام مستور (ک.ا.) hidden Imam

امام مفترض الطاعه (ک.ا.) legitimate ruler

امام منتظر (ک.ا.)
Awaited Imam; Expected Imam

امام ناطق (ک.ا.)
prophetic Imam; speaking Imam

امامت (ک.ا.) imamate; leadership

امامت مفضول (ک.ا.) Imamate of an inferior

امّت followers

امتداد duration

امتداد جسمانی extension

امتداد سیلانی mobile extension

امتداد معقول (ف.غ.) intelligible extension

امتزاج mingling; mixture

امتناع impossibility

امتناع بالذّات (ف.ا.) impossibility by itself

امتناع به غیر (ف.ا.)
impossibility by something else

امتناع به قیاس به‌غیر (ف.ا.)
impossibility in relation to something else

امتناع ذاتی (ف.ا.)
essential impossibility; natural impossibility

امتناع مطلق (ف.ا.) absolute impossibility

امداد غیبی *deus ex machina*

امر (ک.ا.)
commandment; imperative; thing; command

امر الهی (ف.ا.)
divine order; divine commandment

امر به معروف bidding for good

امر به معروف و نهی از منکر (ک.ا.)
commanding what is proper and prohibiting what is reprehensible; commanding right and forbidding wrong

امربه‌واسطه (ع.ا.) indirect command

امر تأکیدی (ک.ا.) assertoric imperative

امر تکلیفی (ک.ا.) obligatory command

امر تکوینی (ک.ا.) creative command

امر شرطی hypothetical imperative

امر عدمی negative entity

امر مسلّم certainty; certitude

امر مشروط (ف.غ.)
conditional imperative; hypothetical imperative; conditional imperative

امر معقول intelligible object

امروجودی(ع.ا.) Existential Command

امر و نهی (ک.ا.) command and prohibition

امر یقینی certainty; certitude

امکان possibility; potentiality; virtuality

امکان اخصّ (ف.ا.)
Lower possibility; more special possibility

امکان استعدادی (ف.ا.)
possibility through preparedness

امکان استقبالی (ف.ا.) future possibility

امکان اشرف (ف.ا.)
higher possibility; nobler possibility; noblest contingency

امکان بالذّات (ف.ا.) possibility by itself

امکان بالغیر (ف.ا.)
possibility by something else

امکان بالقیاس (ف.ا.)
comparative contingency

امکان به معنای فقر
possibility in the sense of need

امکان خاص (ف.ا.)
contingency; probability

امکان در قیاس به غیر (ف.ا.)
possibility in relation to something else

امکان ذاتی (ف.ا.) essential possibility

امکان صرف (ف.ا.)
bare possibility; pure possibility

امکان طبیعی natural contingency

امکان عام (ف.ا.)
general contingency; general possibility

امکان مادّی (ف.ا.) material potentiality

امکان مستقبل (ف.ا.) future contingency

امکان مطلق (ف.ا.) absolute possibility

امکان منطقی (ف.ا.) logical possibility

امکان وقوعی (ف.ا.) occuring possibility

اُمگا (قاعده) (م.ر.) omega (rule)

امور انتزاعی abstractions

امور عامه (ف.ا.)
general principles; ontology; general principles; universals

انانیّت ego; egoism; I-ness; selfhood

انبجاس simple overflow

انتاج (م.ک.) productivity; validity

انتخاب طبیعی (ف.غ.) natural selection

انتزاع abstraction; abstractness

انتزاعی abstract; abstractive

انتزاعیّات abstractions

انتساب ماهیّت انسانی به خداوند anthropophuism

انتصاب designation

انتظار expectation

انتظار فرج (ک.ا.) chiliastic expectation

انتفای شرط denial of condition

انجام telo

انجمن brotherhood; society

انجمن اُخوت society of brotherhood

انجیل evangel

انجیلی evangelical

انحای عدم (ف.ا.) aspects of nonexistence

انحراف فکری lapse

انحطاط retrogression

اندراج تحت نوع (م.ک.) subsumption

اندیشمند intellectual

اندیشه thought

اندیشه قرون وسطایی medievalism

اندیشهٔ جزمی dogma(s)

اندیشهٔ درست reason

اندیشهٔ نولامارکی (ف.غ.) Neo-Lamarckism

انزوا (ع.ا.)	isolation; solitude
انس (ع.ا.)	companionship; intimacy
انسان	human being; humanity; man
انسان اندیشه‌ورز	*homo sapiens*
انسان صغیر (ع.ا.)	*Micro Anthrapo*
انسان فکور	*homo sapiens*
انسان کامل (ع.ا.)	Perfect Man; perfect human being
انسان کبیر (ع.ا.)	*Macro Anthrapo*; Great Man
انسان ناطق	*homo rationalis*
انسان‌انگار	anthropomorphic
انسان‌انگارانه	anthropomorphic
انسان‌انگاری	personification
انسان‌انگاری (ک.ا.)	anthropomorphism
انسان‌انگاری خدایان	anthropotheism
انسان ـ خدا	god-man
انسان‌دوستانه	humanitarian
انسان‌دوستی	humanitarianism
انسان‌شناسی	anthropology
انسان‌گرایی	humanism
انسان گونه	anthropomorphous
انسان‌مداری	anthropocentrism; humanism
انسانی	human
انسانیت	humanity
انسجام	consistency
انشعاب	division
انصاف (ک.ا.)	fairness
انضمامی	concrete
انطباع	impression; imprinting
انطباع حسّی	sense impression
انعکاس	inversion; reflection
انعکاس‌ناپذیر (م.ر.)	irreflexive
انفصال (م.ک.)	discontinuity; separation
انفصال حقیقی (م.ک.)	real disjunction
انفصالی (م.ک.)	disjunctive
انفعال (ک.ا.)	affection; passivity; passion; *passio*
انفعالات	feelings
انفعالی	passive
انفکاک‌پذیری	separability
انقسام	division
انقسام ذهنی (ف.ا.)	imaginary division
انقسام فکّی (ف.ا.)	real division
انقسام وهمی (ف.ا.)	imaginary division
انقطاع	finitude; interruption
انقلاب	change; revolution; metamorphosis
انقلاب حقیقت	metamorphosis of the reality
انقلاب ذاتی	essential transformation
انقلابی	revolutionary
انکار	repudiation; denial
انکار وجود جهان متمایز از خداوند	acosmism
انکار هستی	nihilism
انگیزه	incentive; incitement; motivation
انوار	lights
انوار اسپهبدیه (ف.ا.)	lights of divine commandment
انوار سانحه (ف.ا.)	apocalyptic lights
انوار عَرَضیه (ف.ا.)	vertical lights

انوار قاهره (ف.ا.)
archtypal lights; dominant lights; victorious lights

انوار مدبّره (ف.ا.) ministering lights

انواع species

انواع نوری (ف.ا.) species of light

انیّت (ف.ا.) being; ego; is-ness

اوایل (ف.ا.) ancient, The

اوایل الیقین axioms of certainty

اوسط (م.ک.) middle term

اوصاف properties

الاوّل First, The

اوّلاً و بالذّات *primo et per se*

اولوالامر authorities

اولویّت preponderance

اولویّت ذاتی essential preponderance

اوّلی primal; prime

اولیا saints

اولیاءالله God's saints

اوّلیّات (م.ک.) axioms; primary premises

اوّلیّت (ف.ا.) priority

اویی he-ness; it-ness

اهریمن Devil, The; demon; fiend

اهریمن باوری demonism

اهریمن شناسی demonology

اهریمنی devilish

اهل باطن (ع.ا.)
internalist; people of inwardness

اهل بحث و جدل disputatious

اهل بیت (ک.ا.)
household; people of the household

اهل تجسّم corporealist

اهل تجلّی (ع.ا.) people of revelation

اهل تشبیه (ک.ا.) anthropomorphite

اهل توکّل (ع.ا.) quietist

اهل جبر (ک.ا.) compulsionist

اهل جدل (م.ک.)
dialectician; polemicist; polemist; eristic

اهل حدیث traditionalist; traditionalists

اهل حق (ع.ا.)
people of the truth; men of God

اهل ذمّه tributary, The

اهل رضا (ع.ا.) quietist

اهل سنّت people of Sunnh; sunnite

اهل سنّت و جماعت (ک.ا.)
people of the custom and community

اهل صفّه people of canopy

اهل ظاهر (ک.ا.)
exoterist; followers of the formal religion; literalists

اهل کتاب (ک.م.)
biblical; possessors of scripture; biblical literalism

اهل کرامت theurgist; worker of miracle

اهل مدرسه (ک.م.) schoolman

اهل معرفت (ع.ا.) people of cognition

اهل معنا (ع.ا.) people of intrinsic meaning

اهل نظر
people of consideration; people of theory

اهل یقین	people of certainty
اهمال	indefiniteness
ایام‌الله	divine days
ایثار	devotion
ایجاب (م.ک.)	affirmation; necessitation
ایجابی (م.ک.)	affirmative; positive
ایدئالیست (ف.غ.)	idealist
ایدئالیستی (ف.غ.)	ideal; idealistic
ایدئالیسم	idealism
ایدئالیسم استعلایی (ف.غ.)	transcendental idealism
ایدئالیسم شکاکانه (ف.غ.)	sceptical idealism
ایدئالیسم صوری (ف.غ.)	formal idealism
ایدئالیسم عینی (ف.غ.)	objective idealism
ایدئالیسم کثرت‌گرا (ف.غ.)	pluralistic idealism
ایدئالیسم مطلق (ف.غ.)	absolute idealism
ایدئالیسم نظری (ف.غ.)	speculative idealism
ایدئولوژی	ideology
ایده	idea
ایده کلی (ف.ا.)	general idea
ایدهٔ عینی (ف.غ.)	objective idea
ایدهٔ ناب (ف.غ.)	pure idea
ایدهٔ نفسانی (ف.غ.)	psychological idea
ایس	being
ایستا	static
ایمان	devotion; faith; piety; tenet
ایمان‌گرایی	fideism
أین (ف.ا.)	place
این جهانی	worldly
این نه آنی	diversity
این همانی	identity; tautological; tautologous
ایهام	amphibology (amphiboly)
ایهام‌ساختاری	amphibology (amphiboly)
ایهام عکس (م.ک.)	invalid conversion

ب

باحتیاط	circumspect
بااخلاص	devout
باایمان	devout
باج	tribute
بارقه الهی	divine light
باری (ا.ا.)	Maker, The; Producer, The
باری ارمینیاس (م.ک.)	On Interpretation
بازتاب	reflection
بازگشت به عقب	regress; regression
بازگشت تا بیکران	regress to infinitum
بازنمایی تصویر	representation
باسط (ا.ا.)	Spreader, The
باصره	sense of sight
باطل	null and void
باطن	interior; inwardness; esoteric aspect; secret meaning
الباطن (ع.ا.)	Unmanifest,The; Hidden, The; Inward, The; Latent, The; Outer, The
باطن‌گرا	internalist
باطن‌گرایی	esotericism; esoterism; internalism
باطن‌گرایی یهودی (ک.م.)	cabalism
باطن وحی (ع.ا.)	spirit of revelation
باطنی	escteric; inner; internal; intrinsic; inward
باعث (ا.ا.)	Raiser of the dead, The; Revivifier, The
بافت‌گرایی	contextualism
بافضیلت	excellent; virtuous
باقی (ا.ا.)	Eternal, The; Everlasting, The
باقی (ک.ا.)	continuant; enduring
باکره مقدّس	Blessed Virgin
بالایی	aboveness
بالتّواطؤ	in a univocal manner
بالحقیقه	properly
بالذّات	essentially
بالضّرورة	compulsorily
بالطّبع	by nature; intrinsically
بالعرض (ف.ا.)	mediate; accidental
بالفعل	actual; actually; ***de facto***; effectually; in actuality; ***in esse***
بالقوّه	***in posse***, in potency; in virtuality; ***potentia***; potential; virtual

بالقوّه بودن	potency; potentiality; virtuality
بالمجاز	figuratively; metaphorically
بالملکه	habitual
باواسطه	mediate
باور (ف.غ.)	*doxa*; doxy; idea
بت	idol
بت‌پرستی	idolatry; idolism; theolatry
بتهای بازاری(ف.غ.)	idols of the forum; idols of the market
بتهای غار(ف.غ.)	idols of the cave
بتهای قبیله(ف.غ.)	idols of the tribe
بتهای نمایشی(ف.غ.)	idols of the theatre
بحث‌انگیز	argumentive; polemical
بحث در ماهیت فلسفه	metaphilosophy
بحر محبت	sea of love
بحران هویّت	identity crisis
بخش اسمی (م.ر.)	noun-part
بخش محمولی (م.ر.)	predicate part
بخشش	bounty
بخشنده	magnanimous; generous
بخل	stingness
بداء(ک.ا)	mutability of God's will; alteration of God's purpose; change in an earlier divine ruling
بدبینانه	cynical
بدعت	heresy; heretical practice; heterodoxy; innovation
بدعت صغری (ک.ا.)	minor innovation
بدعت کبری (ک.ا.)	major innovation
بدعت‌گذار	heretic; innovator
بدعت‌گذارانه	heretical
بدکار	evildoer
بدکاری	evil-doing
بدل متحلّل (ف.ا.)	residue of broken up
بدن مثالی (ف.ا.)	ideal body
بدی	evil
بدیع (ا.ا.)	Absolute Cause, The
بدیع	original
بدیهی	axiomatic; self-evident
بذاته	by itself; through his essence
برّ (ا.ا.)	Doer of Good, The; Benign, The
برائت از گناه (ک.ا.)	acquittal
برابر نهاد (ف.غ.)	antithesis
برابری	equivalence
برتری	excellence
بررسی انتقادی	recension
برزخ (ک.ا.)	intermediate world; barrier; Hades; isthmus
برزخ علوی (ف.ا.)	celestial barrier
برزخ محیط (ف.ا.)	encompassing barrier
برزخ مشترک (ف.ا.)	common barrier
بُرُقلس	Proclus
برگزیده	designated
برگشتن از دین	apostasy
برون عقلی	extrarational
برهان	apodictic proof; argument; ***argumentum***; demonstration; demonstrative syllogism; proof

برهان (م.ک.)
Posterior Analytics; apodeictic demonstration; demonstrative proof
argument from design برهان اتقان صنع
moral argument برهان اخلاقی
ratiocinative argument برهان استدلالی
برهان انّی (ف.ا.)
posterior reasoning; a posteriori demonstra- tion; a posteriori reason; assertoric demon- stration; posteriori demonstration
برهان بر اساس نظم یا قصد و غایت
argument from design
برهان پس از تجربه (ف.غ.)
a posteriori reason
برهان تضایف (ف.ا.)
argument from correlativity; argument of correlation
برهان تمانع (ک.ا.)
mutual hindering demonstration
cosmological argument برهان جهان‌شناختی
برهان خلف (م.ک.)
reductio ad absurdum; demonstration *ad absurdum*; demonstration per-impossible; proof by *reductio ad absurdum*
dilemma برهان ذوحدّین
valid rational argument برهان صحیح
ontological argument برهان صدیقین (ف.ا.)
برهان طبیعی الهی
physico-theological argument

برهان طبیعی و کلامی
physico-theological proof
برهان عقلی
intellectual proof; rational argument; rational proof
teleological argument برهان غایت‌شناختی
teleological argument برهان غایی (ف.ا.)
indirect proof برهان غیر مستقیم (م.ک.)
philosopheme برهان فلسفی
proof of divine grace برهان لطف (ک.ا.)
برهان لمّی (م.ک.)
prior reasoning; demonstration of the cause; *a priori* demonstration; causal demonstration; *priori* demonstration; causal proof
firm rational proof برهان محکم
defective proof برهان مخدوش
direct demonstration برهان مستقیم(م.ک.)
ontological proof برهان معرفت وجود
برهان موجب (م.ک.)
affirmative demonstration
indemonstrable برهان ناپذیر
nondemonstrability برهان‌ناپذیری
speculative argument برهان نظری
argumentation of order برهان نظم
برهان نقضی (م.ک.)
eliminative demonstration
برهان وجوب و امکان (ف.ا.)
cosmological argument; demonstration of necessity and possibility

برهان وجودی
ontological argument; ontological proof

برهان هستی‌شناختی
ontological proof; cosmological argument; ontological argument

برهان یقینی (م.ک.)
certain demonstration; apodeictic proof

برهانی — discursive

بزرگی — magnitude

بساطت — simplicity

بساوایی — touch

بسایط — elemental entities; simple things

بسیار — many

بسیط — indivisible; simple

بسیط الحقیقة (ف.ا.) — indivisible entity

بشر — humanity

بشردوستانه — humanitarian

بشردوستی — humanitarianism

بشرط لا (ف.ا.) — negativity conditioned

بصیر (ا.ا.)
All-seeing, The; Seeing, The; Seer, The

بصیرت — perception

بطلان — nullity

بطلمیوسی — Ptolemaic

بطلمیوس — Ptolemy

بعثت (ک.ا.) — raising

بعد — extension

بُعد مکانی — local extension

بعدی — posterior

بقا (ک.ا.)
continuence; continuity; subsistence; survival; duration; enduringness

بقای اصلح (ف.غ.) — survival of the fittest

بقای انسب — survival of the fittest

بقای روح
continued existence of the soul; continuence of the soul; permanence of the soul

بقعهٔ امکان (ف.ا.) — area of possibility

بلاکیف (ف.ا.) — without how; amodally

بلاهت — foolishness

بلغم — phlegm

بنا به عادت — habitual

بنیادگرا — fundamentalist

بنیادی — radical

بود (ف.غ.) — noumenon

بود و نبود — essence and appearance

بوطیقا — Poetics

به‌اجمال
in a general way; in a universal manner

به اضطرار (ک.ا.) — compulsorily

به‌تشکیک — by analogy

به‌تفصیل
in a detailed manner; in a detailed way

به‌خودی خود — by itself; in itself

به ذات خود — *an sich*; as such; *en soi*; *per se*

بهره‌پذیری — receptivity to partition

بهشت — heaven

به شرط شیء (ف.ا.) conditioned by something

به‌صرافت طبع spontaneous

به‌صورت انتزاعی *in abstracto*

به‌طبع خود spontaneously

به طریق اولی afortiori

به نفس خود *per se*

به وجه تفصیل (ف.ا.) including all particulars

بی‌ارزش null

بی‌اعتنا به مقدّسات impious

بی‌اعتنایی به مقدّسات impiety

بیان لفظی verbalism

بیانی explicative

بی‌پایان interminable; unending

بی‌تقوا impious

بی‌جان inanimate

بی‌حد limitless

بی‌خدا pagan

بی‌خدایی atheism

بیداری افکار (ف.غ.) Enlightenment, The

بی‌دنیایی acosmism

بی‌دین pagan

بی‌دینی infidelity; paganism

بی‌ربطی incongruity

بی‌زمان nontemporal

بیش more

بیعت contractual allegiance

بی‌قانونی anarchy

بی‌قید و شرط unconditional

بی‌کران infinite

بی‌کرانگی infinitude; infinity

بی‌کناره unlimited

بیماری malady

بی‌مانند unequalled

بی‌مرزی indetermination

بی‌معنا nonsense

بیّن به ذات self-evident

بی‌نظیر unequalled

بی‌نهایت

Boundless, The; *ad infinitum*; apeiron; endless; in the extreme; infinite series; infinity; without a limit

- بی‌نهایت بالفعل actual infinite
- بی‌نهایت بالقوّه potential infinte
- بی‌نهایت خرد infinite small
- بی‌نهایت شمارش‌پذیر denumerable
- بی‌نهایت قابل تقسیم infinitely divisible

بی‌واسطه immediate

بی‌همتا unequalled

بی‌هنجار normless

بیهوشی self-annihilation

پ

پابند (م.ر.)	bound
پاداش	reward
پارادوکس	paradox
پارادوکس دروغ‌گو	liar paradox
پارسا	pious
پارسایانه	saintly
پارسایی	piety; piousness; saintdom
پاکدامنی	purity
پاکی	purity
پای‌بند به احادیث (ک.ا.)	scripturalist
پای‌بند به شریعت	legalist
پای‌بندی به کتاب و سنت	textualism
پای‌بندی به سنّتهای خشک دینی	pietism
پای‌بندی به شریعت	legalism
پای بندی به مناسک	ritualism
پایه (در استقرای ریاضی) (م.ر.)	basis
پدر (ک.م.)	abba
پدیدار (ف.غ.)	appearance; phenomenon
پدیدارانه	phenomenalistic
پدیدار باور (ف.غ.)	phenomenalist
پدیدار باورانه	phenomenalistic
پدیدار باوری	phenomenalism; phenomenism
پدیدار ثانوی	epiphenomenon
پدیدار شناختی	phenomenological
پدیدار شناس (ف.غ.)	phenomenologist
پدیدار شناسی (ف.غ.)	phenomenology
پدیدار فرعی (ف.غ.)	epiphenomenal; epiphenomenon
پدیدارنگر(انه)	phenomenistic
پدیدارها	phenomena
پدیداری	phenomenistic
پدیده‌ای	phenomenal
پدیده‌ها	phenomena
پذیرفته	orthodox
پذیرندگی	recipience
پذیرنده	recipient
پذیرنده ترکیب	capable of composition
پرتکاپو	dynamic
پرستش	worship
پرستش خدایان بیگانه	allotheism
پرستش کواکب یا ارواح آنها	Sabianism
پرستشگاه	sanctuary
پرسش (م.ک.)	question
پرلطف	gracious
پروردگار	Godhead, The
پرورش معنوی	spiritual development

پروکلس	Proclus
پرهیزکار	pious; virtuous
پرهیزکارانه	saintly
پس از تجربی (ف.غ.)	a posteriori
پس از کانتی (ف.غ.)	post-kantian
پسروی	retrogradation
پسگرایی	retrogradation
پسین	a posteriori; posterior
پلورالیزم	pluralism
پندار	delusion; fiction; illusion; phantasy
پندار فریبنده	deception
پندارگرا	illusionist
پندارگرایی	illusionism
پندارها	imagery
پنداری	delusive
پنهانی	mysterious
پوچ	null; null and void
پوچ‌انگاری	nihilism
پوچ‌انگاری دینی (ف.غ.)	theological nihilism
پوچ‌انگاری مابعدالطبیعی (ف.غ.)	metaphysical nihilism
پوچ‌انگاری معرفت شناختی (ف.غ.)	epistemological nihilism
پوچ‌گرایی اخلاقی (ف.غ.)	ethical nihilism
پوچی	nullity
پوزیتیویست (ف.غ.)	positivist
پوزیتیویستی	positivistic
پوزیتیویسم (ف.غ.)	positivism
پوزیتیویسم منطقی نوین (ف.غ.)	logical neo-positivism
پوزیتیویسم نوین (ف.غ.)	Neo-Positivism

پویا	dynamic; evolutionary
پویایی	dynamism
پویندگی	dynamism
پی‌آمدانگاری در افعال انسانی	consequentialism
پیامبر	prophet
پیامبران اولوالعزم (ک.ا.)	arch-prophets
پیدایش	generation
پیدایش جهان هستی	cosmogony
پیر (ع.ا.)	director; master; spiritual director
پیر طریقت (ع.ا.)	sufi shaykh
پیر کامل (ع.ا.)	perfect spiritual director
پیرو آیین کلبی (ف.غ.)	cynic
پیرو ارسطو	Aristotelianist; Peripatetic
پیرو حکمت متعالیه (ف.ا.)	transcendentalist
پیرو دین شینتو	Shintoist
پیرو مذهب اصالت فایده (ف.غ.)	utilitarian
پیرو هیأت بطلمیوسی	Ptolemaist
پیروان حسن صبّاح (ک.ا.)	Assassins
پیروان معتزله (ک.ا.)	Mu'tazilites
پیش‌انگاری	presuppoition
پیش انگاشته	presupposed
پیش‌پندار	preconception
پیشرفت	progress; progression
پیش شرط	prerequisite
پیش‌فرض	presuppoition
پیشگو	prophet
پیشگویی	divination; prophecy
پیشی	priority
پیشین	a priori; prior
پیوریتنیسم (ک.م.)	Puritanism
پیوسته	continuous

ت

تائب — repentant

تابع (م.ر.) — function

تابع ارزش (م.ر.) — truth-function

تابع ارزشی (م.ر.) — truth-functional

تابع جمله‌ای (م.ر.) — sentential function

تابع گزاره‌ای (م.ر.) — propositional function

تابعان — followers

تابو — taboo

تا بی‌کران — *ad infinitum*

تا بی‌نهایت — endlessly; indefinite; infinite regress; infinitely

تا بی‌نهایت جاری — infinitely proceeding

تازه مسلمان — Muslim convert

تالی (م.ک.) — consequent; apodosis; conclusion; consequence; successor

تأثر حسّی — sense impression

تأثر ذهنی — impression

تأثیر — affection; efficacy

تأثیرپذیرفته — affected

تأثیر علّی — causal efficacy

تأثیر متقابل — reciprocal causation

تأخر — posteriority

تأله (ع.ا.) — intutive philosophy

تألیف — composition

تألیف (م.ک.) — combination

تألیفی (ف.غ.) — synthetic

تأمّل — contemplation; meditation; reflection

تأمّل عقلی — rational speculation

تأویل — allegorical interpretation; esoteric exegesis; esoteric interpretation; interpretation; symbolic metaphorical interpretation

تأیید — confirmation; verification

تأییدپذیر — confirmable

تأییدپذیری — confirmability

تباهی‌پذیری — perishability

تباین (م.ک.) — heterogeneousness; opposition; difference; distinction; inconsistency; dichotomy;

تباین جزئی (م.ک.) — particular heterogeneousness

تباین عزلی (ف.ا.) — difference of complete separation

تباین کلی (م.ک.) universal heterogeneousness
تباین مطلق absolute distinction
تباین وصفی (ف.ا.) difference of attributes
تبدّل جوهری transubstantiation
تبرّا (ک.ا.) association with; cursing
تبعیض نژادی racialism
تبلیغ مسیحیّت evangelism
تبیین interpretation
تبیین علّی causal explanation
تثلیث (ک.م.) Trinity; tritheism
معتقد به تثلیث (ک.م.) trinitarian
تثلیث‌گرایی trinitarianism
تجانس homogeneity
تجدّد renewal; initiation
تجدّد احوال (ک.ا.) initiation of states
تجدید حیات renaissance
تجربه experience; experiment
تجربهٔ ادراکی perceptual experience
تجربه حسّی experience; sense experience
تجربهٔ ذوقی (ف.غ.) aesthetic experience
تجربهٔ شهودی intuitive experience
تجربهٔ عرفانی gnostic experience
تجربهٔ عینی objective experience
تجربه قابل ادراک حسّی
perceptual experience
تجربه‌گرا empiricist
تجربه‌گرایی (ف.غ.) empiricism
تجربه‌گرایی در شناخت (ف.غ.) experientialism
تجربه‌گرایی محض مخالف با مابعدالطبیعه (ف.غ.)
empiriocriticism
تجربی
empirical; experiential; experimental; positive
تجربی مذهب empiricist
تجرّد
abstractness; catharsis; immateriality; isolation; non-materiality; separation; spirituality
تجرید(ع.ا.)
abstraction; abstractness; existential instantiation; disengagement; detachment
تجرید گرایی abstractionism
تجزیه division
تجسّد
incarnation; materialization anthropomorphism; corporealization; personification
تجسّم (ک.ا.) embodiment
تجسّم اعمال (ک.ا.) embodiment of deeds
تجسیم (ک.ا.)
physitheism; corporealism emanation; epiphany; manifestation; self-disclosure; self-revelation; effulgence
تجلّی (ع.ا.) irradiation; self-manifestation
تجلّی الهی (ع.ا.) divine self-revelation
تجلّی خداوند theophany
تجلّی ذاتی (ع.ا.)
self-communication; essential self-manifestation; essential theophany
تجوهر consubstantiation; substantialisation

تجویز prescription

تجویزی normative; prescriptive

تجویف (ف.ا.) cavity

تجویف اوّل دماغ (ف.ا.) frontal lobe of the first cavity of the brain

تجویف چپ دل (ف.ا.) left cavity of the heart

تجویف میانی (ف.ا.) middle cavity of the brain

تحت اللّفظی literal

تحت متضادین (م.ک.) subcontraries

تحدّی (ک.ا.) challenge

تحدید limitation

تحصّل actuality

تحصّلی (ف.غ.) positivistic

تحصّلی مذهب (ف.غ.) positivist

تحصیل حاصل (ف.ا.) tautology; acquired

تحقّق بخشی actualization

تحقیق‌پذیر (ف.غ.) verifiable

تحقیق‌پذیری (ف.غ.) verifiability; verification

تحقیق‌ناپذیر nonverifiable

تحقیقی assertorical

تحلیلات استعلایی (ف.غ.) transcendental analytic

تحلیلات اوّلی (م.ک.) analytics prior

تحلیلات ثانیه (م.ک.) analytics posterior

تحلیلی (ف.غ.) analytic; tautologous

تحلیلی پسین (ف.غ.) analytic a posteriori

تحلیلی پیشین (ف.غ.) analytic a priori

تحوّل development; progress

تحوّل تدریجی evolution

تحویل (ف.غ.) reduction

تحویل پدیدارشناختی (ف.غ.) phenomenological reduction

تحویل‌پذیر reducible

تحویل‌پذیری (یا فروکاهش علمی) (ف.غ.) scientific reductionism

تحویل ذات‌نگرانه (ف.غ.) eidetic reduction

تحویل علمی به علمی دیگر reductionism

تحویل قیاس (م.ک.) reduction of syllogism

تحویل‌گرایی (ف.غ.) reductionism

تحویل ناپذیر (ف.غ.) irreducible

تحویل ناپذیری irreducibility

تحیّز (ف.ا.) spatiality

تخصص (ف.ا.) particularization

تخصیص (ف.ا.) particularization

تخلخل (ک.ا.) compression; permeation

تخلّل عدم (ف.ا.) infiltration of nonexistence; interference of nonexistence

تخنه *techne*

تداخل inclusion; penetration

تداخل (م.ک.) subalternation

تداخل پیداکردن intermingle

تداخل عرض (ک.ا.) interpenetration of accident

تداعی association

تداعی تصوّرات (ف.غ.) association of ideas

تداعی معانی association

تدبّر reflection

تدبیر design; disposition; prudence

تدبیرخانه

science of household management

تدبیر منزل (ف.ا.)

management; home economics; domestic politics; household economy; management of home; home management

تدیّن religiosity

تذکّر recollection

تراکم density

تربیت نفس soul-cultivation

ترتّب زمانی time-order

ترتّب علّی ـ معلولی (ف.ا.) causal sequence

ترتّب و توالی زمانی (ف.ا.)

temporal succession

ترتیب order; ordering

ترتیب زمانی time-order

ترتیب طبیعی natural order

ترتیب وضعی positional order

ترتیبی ordering

ترجیح preponderance

ترجیح بلا مُرجّح (ف.ا.)

preponderance without there being preponderant

تردید uncertainty

ترس از غضب الهی theophobia

ترسا (ک.م.) Christian

ترسایی Christianity

ترک تأویل(ک.م.) literalism; biblicism

ترک دنیا world-denying

ترک فعل (ک.ا.)

act of omission; lack of action

ترکیب

composition; compound; structure; synthesis

ترکیب اتّحادی (ف.ا.)

composition by a way of unification

ترکیب ارزشی (م.ر.)

truth-functional compound

ترکیب انضمامی (ف.ا.)

composition by a way of annexation

ترکیب حقیقی (ف.ا.) real composition

ترکیب دو شرطی (م.ر.) biconditional

ترکیب شرطی (م.ک.) conditional

ترکیب عطفی (م.ک.) conjunction

ترکیب فصلی مانعة الجمع(م.ک.)

alternation

ترکیب مجموعی synthesis by whole

ترکیب منفصل (م.ک.)

combining what is separate

ترکیبی (ف.غ.) [حمل شایع صناعی (ف.ا.)]

synthetic

تز thesis

تزکیه catharsis; purification; refinement

تزکیه شده purified

تزکیهٔ نفس

purification of the soul; self-purification; self-righteousness; purity of soul

تزکیهٔ روح refinement of the soul

تسامح و تساهل tolerance

تسبیح (ع.ا.) sanctification

تسلسل

actual ordered infinity; endless chain; endless regress; infinite regress; infinite regression; infinite sequence; infinite series; *regressio ad infinitum*; sequence

تسلیم acquiescence

تسلیم و ترک نفس (ع.ا.) self-surrender

تسمیه‌گرایان (ف.غ.) nominalists

تسویر (م.ک.) quantification

تسویر سالب (م.ک.) negative quantification

تسویر موجب (م.ک.)

affirmative quantification

تشابه resemblance

تشبه به خدا theomorphism

تشبه ذاتی به خدا natural imitation of God

تشبیه (ف.ا.)

anthropomorphism; assimilation; comparison; immenence

تشبیه خداوند به انسان humanization of God

معتقد به تشبیه anthropomorphist

تشبیهات (تنبیهات) indications

تشبیهی analogic(al)

تشخّص

individuation; particularization; personification

تشریع (ک.ا.) legislation

تشکیک (ف.ا.)

analogical gradation; analogicity; gradation; systematic ambiguity

تشکیک وجود (ف.ا.)

development of being; modulation of existence; systematic ambiguity of existence

به تشکیک univocal

تشیّع Shi'ism

تصادف coincidence

تصادفی casual; coincidental

تصاعد progression; affirmation

تصدیق (ک.ا.) ratification; conviction

تصدیق (م.ک.)

judgement; declaration; assertion; assent

تصدیق به قلب (ک.ا.)

inner assent; internal conviction

تصدیق خداوند (ک.ا.) belief in God

تصدیق درونی (ک.ا.) inward assent

تصدیق وجودی existential judgement

تصدیقات knowledge of assertions

تصدیقی assertoric

تصفیه نفس self-purification

تصوّر notion; conception

تصوّر (م.ک.) representation

تصوّر عقلی rational conception

تصور غلط idolum

تصوّر کلی general concept; general idea

تصور مربوط به نفس psychological idea

تصوّرات knoweledge of concepts; notions

تصوّرات ذهنی conceptual representations

تصوّری notional

تصوّف Sufism; mysticism

تصویر ذهنی fancy; mental picture

تصویرسازی ideation

تضاد
antagonism; conflict; contrariety; contrast; opposition
تضاد (م.ک.) contraries opposite
تضایف (م.ک.)
mutual correlation; correlation; reduplication
تضمّن implication
تضمّن (م.ک.) inclusion
تضمّن وجودی(ف.ا.) existential import
تطابق correspondence
تطهیر purification; sanctification
تظاهر simulation
تعارض antagonism
تعارض‌آمیز antagonistic
تعارض احکام (ف.غ.) antinomy
تعالی transcendence
تعالیم doctrines; teachings
تعالیم باطنی دین یهود cabala
تعالیم پروتستان انجیلی (ک.م.) evangelicalism
تعالیم شفاهی دین catechesis
تعب hardship
تعبیر interpretation
تعبیر خواب
interpretation of dreams; oneiromancy
تعدّد plurality
تعدّد آرا diversity of opinion
تعدّد قدما (ف.ا.) multiplicity of eternals
تعدیل خُلق moral moderation
تعریف definition
تعریف اسمی (م.ک.) nominal definition
تعریف المجهول *ignotum per ignotius*
تعریف بازگشتی recursive definition
تعریف بالاخص (م.ک.) proper definition
تعریف بسیط (م.ر.) explicit definition
تعریف به تجرید (م.ک.)
definition by abstraction
تعریف به حدّ (م.ک.) essential definition
تعریف به رسم (م.ک.)
definition by description; descriptive definition
تعریف دوری(ف.ا.)
circulus in definiendo; diallelon; circular definition
تعریف ضمنی
contextual definition; implicit definition
تعریف لفظی (م.ک.) literal definition
تعریف مرکّب (م.ک.) complex definition
تعریف‌ناپذیر undefinable
تعصّب dogmatism
تعطیل (ف.ا.)
agnosticism; extenuation; stripping God of His attributes
تعقّل intellection; ratiocination; reasoning
تعقّل جزئی (ف.ا.)
contemplation of particular
تعقّل ذاتی (ف.ا.)
self-contemplation; self-reflection
زاید بر ذات در تعقّل (ف.ا.)
additional to one's essence in ratiocination
تعقّل کردن intellectualization

تعقّلی conceptual; intellectual
تعلّق attachment
تعلّقات connections
تعلیق حکم (ف.غ.) epoche
تعلیل causation
تعلیم doctrine; lore
تعلیم (ع.ا.) authoritative instruction
تعلیمی (ف.ا.) mathematical
تعمّل عقلی (ف.ا.) rational laboring
تعمیم generalization
تعمیم وجودی (ف.ا.)
existential generalization
تعویذ talisman
تعیّن
determinateness; determination; individuation; specification
تعیّن سرمدی eternal specification
تعیّن علّی causal determination
تعیّن ناپذیر indeterminable
تعیّن ناپذیری
indeterminability; indeterminacy
تعیّنات determinations
تعیّنات پیشین زمانی (ف.غ.)
temporal determinations a priori
تعیین کننده deciding
تغییر change
تغییرپذیری receptivity to motion
تغییر جوهری (ف.ا.) substantial mutations
تغییر در صورت یا جوهر (ف.ا.)
metamorphosis

تغییر ماهیّت (ف.ا.) transubstantiation
تغییر متلازم(ف.غ.) concomitant variation
تفاضل (م.ر.) difference
تفتیش عقاید inquisition
تفرّق اجزا (ک.ا.) dispersing of the parts
تفرقه افکن schimatic
تفرقه انگیز schimatic
تفرید (ع.ا.) unicity
تفریط deficiency
تفریق (ک.ا.) dispersion
تفسیر exegesis; interpretation
تفسیر باطنی anagoge; anagogy
تفسیر ظاهری litteral interprentation
تفسیر عرفانی anagoge; anagogy
تفسیری hermeneutic
تفصیل مرکّب (م.ک.)
separating the compound
تفضّل (ک.ا.) grace; generosity
تفکّر
cogitation; meditation; reflection
تفکّر استدلالی discursive thinking
تفکّر انتزاعی abstract thought
تفکّر تحلیلی analytical thinking
تفلسف indulging in philosophy
تفویض (ک.ا.) liberty; empowerment
تقابل contraries opposite; opposition
تقابل تضایف (م.ک.) relative term opposite
تقابل سلب و ایجاب (م.ک.)
affirmation and negation opposite

تقابل عدم و ملکه (م.ک.)
privation and possession opposite

تقابل متضایفین (م.ک.)
opposition of two correlatives

تقارن co-existence; symmetry

تقارن زمانی contemporaneity

تقدّس religiosity; sacredness; sanctity

تقدس خشک puritanism

تقدّس شکنی profanation

تقدّم priority

تقدّم بر خود بالذّات (ف.ا.)
a thing being to itself with regard to esse-nce

تقدّم به ذات (ف.ا.) priority in essence

تقدّم ذاتی (ف.ا.) essential priority

تقدّم زمانی (ف.ا.)
temporal priority; time-priority

تقدم شیء بر خود (ف.ا.)
a thing being prior to itself

تقدم شیء به نفس خود بالزمان (ف.ا.)
a thing being prior to itself in terms of time

تقدّم شیء به نفس خود به مراتب (ف.ا.)
a thing being prior to itself by degrees

تقدّم عقلی (ف.ا.) intellectual priority

تقدیر (ک.ا.)
decree; disposition; fate; supposition; providence; ordaining; predestination

تقدیرگرا fatalist

تقدیس glorification; sanctification

تقدیس نیروهای مادی طبیعت physitheism

تقرّر subsistence

تقریر expression

تقسیم division

تقسیم‌پذیری divisibility

تقسیم فکّی (ف.ا.) real division

تقسیم‌ناپذیر indivisible; undividable

تقسیم وهمی (ف.ا.) imaginary division

تقصیر (ک.ا.) falling-short

تقلید (ک.ا.)
authority; blind submission; conformism; uncritical acceptance

تقوا (ع.ا.) righteousness; God-fearing

تقیّد determination

تقیّه (ک.ا.)
concealment of true views; concealing one's true opinion; dissimulation; precaut-ionary concealment; prudent fear

تقیید (ع.ا.) limitation

تکاثف (ک.ا.) condensation; rarefaction

تکافؤ ادلّه equivalence of proofs

تکافی correspondence

تکامل evolution; progress

تکامل تدریجی development

معتقد به تکامل تدریجی انسان و اجتماع
progressionist

تکامل‌گرایی evolutionism

تکاملی evolutionary

تکثّر diversity; multiplicity; plurality

تک‌جوهری monism

تکذیب repudiation

تکذیب‌پذیر falsifiable

تکذیب‌ناپذیر unfalsifiable

تکفیر
anathema; excommunication; heretication

تکلیف (ک.ا.)
obligation; duty; imposition; imposition by duty

تکلیف اخلاقی (ک.ا.) moral obligation

تکلیف دینی religious obligation

تکلیف شرعی (ک.ا.) religious obligation

تکلیف ما لا یُطاق (ک.ا.)
obligation to the impossible; impose on man what is beyond his power; imposition by God of something beyond man's capacity

تکنولوژی technology

تکنیک *techne*

تکوین
generation; genesis; making; production

تکوینی genetic

تکیه به قیاس (م.ک.) deductivism

تلازم (م.ک.)
cohesion; concomitance; equipollence; mutual implication

تلازم شرطیات (م.ک.)
cohesion of hypotheticals

تلبیس deception

تلفیق synthesis

تلمود Talmud

تلمیح intimation

تله‌پاتی telepathy

تماثل mutual resemblance

تمام perfect

تمامیت (م.ر.) completeness

تمانع (ک.ا.)
mutual antagonism; mutual hinderance

تمایز difference; distinction

تمثّل ideation; representation

تمثّل تجربی (ف.غ.)
empirical representation

تمثیل (م.ک.) allegory; analogy

تمثیل کاذب false analogy

تمثیل‌گرایی symbolism

تمثیلی
allegorical; analogic (al); figurative; symbolic

تن body

تنازع احکام antinomy

تناسخ
metempsychosis; reincarnation; transmigration

تناسخیه reincarnationists

تناظر correspondence

تناظر یک به یک (م.ر.)
one-to-one correspondence

تنافی mutual incompatibility

تناقض (م.ک.)
contradiction; incompatibility; inconsistency; mutual incompatibility

تناقض آمیز paradoxical

تناقض با خویش (م.ک.)	self-contradiction
تناهی	finiteness; finitude
تنزّل وجود (ف.ا.)	reduction of being
تنزیه (ف.ا.)	God's incomparability purification; transcendence
تنقیح	recension
تنگ‌نظر	sectarian
تنگ‌نظرانه	sectarian
تنویع	specification
تنها حقیقت عالم	Only Reality, The
تنهایی	solitude
التوّاب (ا.ا.)	Ever-Relenting, The
توّابین	Penitents, the
تواتر	successive transmission; unbroken transmission
تواضع	humility
توالی	sequence; series; succession
توالی علّی (ف.ا.)	causal sequence
توالی منطقی (ف.ا.)	coherent sequence
توأم با فکر	reflective
توجیه عقلی	justification
توحید	divine oneness; monotheism; oneness of God; unitarianism; unity
توحید افعالی (ف.ا.)	unity of divine acts
توحید حقیقی (ف.ا.)	real divine unity
توحید خواص (ع.ا.)	Tawhid of the elite; unity of the elite
توحید ذات (ف.ا.)	unity of divine essence
توحید علمی (ک.ا.)	monotheism in belief
توحید عملی (ک.ا.)	monotheism in deeds
توحید عوام (ع.ا.)	Tawhid of the masses
توحیدی	Tawhidic; theistic
تورات و انجیل	Bible
تورات	Torah
توسّط (ک.ا.)	intermediation
توصیف‌گرایی (در علم اخلاق)	descriptivism
توصیف گر جهان	cosmographer
توصیفی	descriptive; explicative
توصیه	prescription
توفیق الهی	divine help
توکل (ع.ا.)	quietism; resignation; trust
تولّا (ک.ا.)	dissociation from
تولید (ک.ا.)	production
تولید مثل	procreation
توهّم	delusion; hallucination
توهّم‌آور	hallucinatory
تویی	you-ness
تویی تو	thou-ness
تهذیب	catharsis; refinement
تهذیب اخلاق	cultivation of morals
تهذیب خُلق	moral improvement
تهذیب قلب	refinement of the heart
تهذیب نفس	edification; refinement of the soul
آیین گنوسی	Gnosticism
خدا	Heaven
ذات الهی خداوند	Spirit (the)

ث

ثابت
continuant; deteminate; static; stationary; subsistent

ثابت ازلی (ع.ا.) pre-eternal subsistent

ثابت العین (ع.ا.) self-subsistence

ثابت شده proven

ثبات permanence

ثبوت affirmation; subsistence

ثبوت شیء لشیء
something be affirmed of something

ثبوت شیء لنفسه (ف.ا.)
affirmation of the self-identity of a thing

ثبوت معدوم (ک.ا.)
subsistence of nonexistence

ثریا Pleiades

ثمره result

ثنایی dyadic

ثنوی dualist; dualistic

ثنویت dualism; duality

ثواب reward

ثوابت (ف.ا.) fixed stars

ج

الجامع (ا.ا.)	Uniter, The
الجاء (ک.ا.)	impulsion
جبّار (ا.ا.)	Compeller, The; Most Powerful, The; Omnipotent, The
الجلیل (ا.ا.)	Majestic, The
جادویی	talismatic
جازم	categorical
جاعل (ف.ا.)	maker
جالینوس	Galen
جامد	inanimate
جان	soul; spirit
جاندارانگار	animist
جاندارانگاری	animism
جان‌شناس	pneumatologist
جان‌شناسی	pneumatology
جانشین رسول خدا (ک.ا.)	vicar of the prophet
جانشینی پیامبر (ک.ا.)	succession to the prophet; vicarship of the prophet
جان‌گرایانه	animistic
جان‌گرایی	animism
جانورانگارانه	animalistic
جانورانگاری انسان	animalism
جاودان	immortal; perennial
جاودانگی	perenniality
جاودانی	sempiternal
جاودانی بودن نفس	immortality of the soul
جاوید	deathless
جایز الوجود	feasible to exist
جایگزینی	substitution
جبر (ک.ا.)	compulsion; determinism; necessity; predestination
جبر طبیعت	compulsion of nature
جبر انگاری (ک.ا.)	necessitarianism
جبرگرا (ک.ا.)	compulsionist; determinist; fatalist
جبرگرایان (ک.ا.)	predestinarians
جبرگرایانه (ک.ا.)	deterministic
جبرگرایی (ک.ا.)	determinism; fatalism; predestinarianism
جبروت	omnipotence; sovereignty
جبری (ک.ا.)	compulsive; determinist; deterministic; fatalistic

جبری مذهب (ک.ا.)
compulsionist, predestinarian
جبری مسلک (ک.ا.) believer in compulsion
جبرئون (ک.ا.) predestinarians
جبلّت natural disposition
جبلّت اول primary disposition
جبلّی inbred
جُبن timidity
جدا از هم disjoint
جداانگاری دین از امور دنیوی (ف.غ.)
secularism; laicism
جدا کردن امور دنیوی از دین secularization
جدایی distinction
جدایی‌پذیر separable
جدایی دین از نظام آموزشی و سیاسی secularism
جدل (م.ک.)
Topics; dialectic; disputation; polemic; polemics
جدل استعلایی (ف.غ.)
transcendental dialectic
جدل عقل محض (ف.غ.)
dialectic of pure reason
جدل فلسفی یا کلامی quodlibet
جدل‌کننده disputant
جدل گرایی dialecticism
جدلی (م.ک.)
dialectical; dialectician; disputatious; disputative; polemical
جدول ارزش (م.ر.) truth table
جدول صدق (م.ر.) truth table

جدولهای معنایی (م.ر.) semantic tableaux
جده (م.ک.) possession
جدیدالاسلام Muslim convert
جذب (ک.ا.) absorption
جذبه (ع.ا.) ecstasy
جرح diatribe
جرم (ف.ا.) body
جرم سماوی (ف.ا.) celestial body
جرم فلک (ف.ا.) celestial matter
جرم فلکی (ف.ا.)
body of sphere; heavenly body
جریان process
جزئی (م.ک.)
concrete; extrinsic; individual; partial; particular; singular
جزئی اضافی (م.ک.)
particular; relative particular
جزئی حقیقی (م.ک.) veritable particular
جزئی شرطی (م.ک.) hypothetic particular
جزئی انگاری particularism
جزئیه سالبه (م.ک.) negative particular
جزاف (ک.ا.) haphazard; vain act
جزم‌اندیشی dogmatism
جُزمن nonego
جزمی dogmatic; scholastic
جزیه tribute
جزء (ک.ا.) ingredient; part
جزء اصلی (ک.ا.) basic part
جزء تقسیم‌پذیر (ک.ا.) divisible part
جزء تقسیم‌ناپذیر indivisible part

جزء جهان انگاشتن موجودات (ف.غ.)
panentheism
جزء حدّی (م.ک.)
constituent part of a definition
جزء حقیقی یک مجموعه (م.ر.)
proper subset
جزء خاص (م.ک.) specific part
جزء ذهنی (ف.ا.) imaginary part
جزء زاید (ک.ا.) additional part
جزء عقلی rational part
جزء عینی (ک.ا.) concrete part
جزء لا یتجزّی (ک.ا.)
atom; indivisible part; indivisible particle
جزء لاینفکّ integral part
جزء مرکّب حقیقی part of a real composite
جزء مقداری (ک.ا.) quantitative part
جزء مقوّم (ف.ا.) constituent; ingredient
جزء موهوم (ف.ا.) imaginary part
جزء مؤلّف (ک.ا.) combined part
جزء و کل part and all; part and whole
جزء یک مجموعه subset
جسم body; physical being
جسم اثیری (ف.ا.) ethernal body
جسم اقنومی hypostatic
جسم پیشین (ف.ا.) primordial body
جسم تعلیمی (ف.ا.) mathematical body
جسم خاکی (ف.ا.) earthly body
جسم دارای بُعد (ف.ا.) extended body
جسم سماوی (ف.ا.) astral body

جسم سه‌بعدی (ک.ا.)
three-dimensional body
جسم طبیعی (ف.ا.) natural body
جسم طبیعی آلی natural organic body
جسم طبیعی عنصری
natural elemental body
جسم فارد (ف.ا.) single body
جسم فلکی (ف.ا.)
astral body; celestial body; heavenly body
جسم کروی (ف.ا.) spherical body
جسم کلّی (ف.ا.) universal matter
جسم لطیف (ف.ا.)
rarefied body; subtle body
جسم مادّی material body
جسم مثالی (ف.ا.)
astral body; imaginary body
جسم محاط (ف.ا.) encompassed body
جسم محیط (ف.ا.) all-encompassing body
جسم مرکّب (ف.ا.) composit body
جسم مزدوج (ف.ا.) double body
جسم ممتد (ف.ا.) extended body
جسمانی
bodily; carnal; corporeal; material; physical
جسمانی دانستن خداوند humanization of God
جسمانیّت corporeality
جسمیّت body-ness; corporeity; materiality
جعل (ف.ا.)
making; becoming; ontological becoming
جعل بالعرض (ف.ا.) accidental making

جعل بسیط (ف.ا.)
non-composite making; simple making
جعل به ذات (ف.ا.) essential making
جعل ماهیّت (ف.ا.) quiddity being made
جعل مرکّب (ف.ا.) composite making
جعل وجود (ف.ا.) existence being made
جفر science of the philosophical alphabet
جلال majesty
جلب منفعت (گ.ا.) gaining benefit
جماد inanimate
جمادات inanimate bodies; solid bodies
جمادزدا abiogenetic
جمادزدایی abiogenesis
جمادی inanimateness; inorganic
جمال beauty
جمال حق (ع.ا.) beauty of truth
جمال مطلق absolute beauty
جمع (ع.ا.) union
جمع اضداد *coincidentia oppositorum*
جمع الجمع (ع.ا.) union of the union
جمع و تفرقه (ع.ا.) union and separation
جملهٔ شرطیه (م.ک.) conditional clause
جمله نشانه (م.ر.) sentence-letter
جمهور حکما generality of sages
جمهوریّت republic
جمهوری خواهی republicanism
پارسایی، (P) جنبش زهد پرستی (ک.م.) pietism
جنبهٔ عقلانی rationality
جنجالی argumentive
جنس (م.ک.) genus

جنس اعلی (م.ک.) higher genus
جنس الاجناس
genus of genera; genus generum
جنس بعید (م.ک.) remote genus
جنس سافل (م.ک.) lower genus
جنس عالی (م.ک.)
highest genus; *summum genus*
جنس قریب (م.ک.)
next genus; proximate genus
جنس متوسط (م.ک.)
intermediate genus; middle genus
جنس مشترک (م.ک.) common genus
جواد magnanimous
جواد مطلق (ع.ا.) absolute magnonimous
جوارح bodily limbs; limbs
جواهر atoms; substances
جواهر روحانی (ف.ا.) spiritual entities
جواهر فرد (ف.غ.) monads
جود (ع.ا.) generosity; grace; liberality
جوهر essence; hypostasis; substance
جوهر ازلی (ف.ا.) eternal substance
جوهر بالفعل (ف.ا.) actual substance
جوهر ثابت (ف.ا.) immutable essence
جوهر جسمانی (ف.ا.)
bodily substance; corporeal substance
جوهر جنسی (ف.ا.) generic substance
جوهر حال (ف.ا.) inhering substance
جوهر ذات substance of essence
جوهر ذاتهای معقول (ف.ا.)
substantia noumena

جوهر ذهنی (ف.ا.) mental substance
جوهر روحانی (ف.ا.) spiritual substance
جوهر ساده (ف.ا.) substrate
جوهر عقلی (ف.ا.) intellectual substance
جوهر غاسق (ف.ا.) dusky substance
جوهر غیر مادی (ف.ا.) spiritual substance
جوهر فرد (ک.ا.)
atom; monad; elemental substance; individual atom; singular substance
جوهر قائم به نفس (ف.ا.)
substance subsistent by itself
جوهر مادی (ف.ا.)
corporeity; material substance
جوهر مجرّد
non-material substance; separate substance
جوهر مجرّد از مادّه (ف.ا.)
noncorporeal substance
جوهر مجرّد (ف.ا.)
abstract substance; immaterial substance; pure entity; simple substance
جوهر محسوس (ف.ا.)
perceptible substanse
جوهر معقول substantia noumena
جوهر مفارق (ف.ا.)
non-material substance
جوهر ملکوتی (ف.ا.) angelic substance
جوهر نوعی (ف.ا.) specific substance
جوهر واحدِ بسیط (ف.غ.) monad
جوهر وحدانی (ف.ا.) unitary substance

جوهر هیولائی (ف.ا.) primordial substance
جوهرگرایی substantialism
جوهری
real; substantial; substantival; substantive
جوهریّت atomicity; substantiality
جهات points
جهات اربعه (م.ک.) four cardinal points
جهان world
جهان اخروی otherworld
جهان باقی everlasting kingdom
جهان برین higher universe
جهان پدیدار تجربی (ف.غ.)
phenomenal world of experience
جهان‌پدیدارها prakriti
جهان خارج external world
جهان خارجی nonego
جهان زیرین lower universe
جهان صغیر (ع.ا.) microcosm
جهان غیب invisible world
جهان فیزیکی physical world
جهان کبیر (ع.ا.)
macrocosm; macrocosmic universe; macrocosmos
جهان کبیر و جهان صغیر (ع.ا.)
macrocosm and microcosm
جهان کفر pagan world; pagandom
جهان مادی material world; physical world
جهان محسوس sense-world
جهان مخلوق created world

جهان معقول عینی
objective intelligible world
جهان هستی cosmos
جهان‌بینی world-view
جهان‌بینی علمی scientific world view
جهان مداری cosmocentric
جهان‌شناختی cosmological
جهان‌شناسی cosmology
جهان‌شناسی نظری speculative cosmology
جهت (م.ک.) modality

جهت قبول (ف.ا.) aspect of receptivity
جهت کافی (ف.غ.) sufficient reason
جهت‌مندی purposiveness
جهش mutation
جهل ignorance
جهل بسیط simple ignorance
جهل مرکّب
absolute ignorance; compound ignorance; double ignorance

چ

چرخ برین (ف.ا.)	highest sphere
چشم سر	physical eye
چلّه‌نشینی	quadragesima
چند	many
چند دسته‌ای (م.ر.)	many-sorted
چندگانگی	plurality
چندگانه	multiple
چندگانه	plural
چندگانه پرست (ک.ا.)	polytheist
چندگانه پرستی (ک.ا.)	polytheism
چند واقعیت انگاری	polyreelism
چندی (ف.ا.)	quantity
چونی (ف.ا.)	quality
چهارده معصوم (ک.ا.)	Fourteen Pure Ones
چیز	thing
چیستی	quiddity; what-ness; whatness; what-it-isness

ح

حادث (ف.ا.)
creatable; engendered; generated in time; originated; originated existence; product; temporal; transitory

حادث اسمی (ف.ا.) — nominal contingent

حادث اوّل (ف.ا.) — first temporal being

حادث زمانی (ف.ا.)
created in time; temporally; contingent; produced in time

حادث متجدّد (ف.ا.)
ever-renewed temporal

حاسّ — sensor

حاسب (ا.ا.) — Reckoner, The

حاسّه — sensory organ

حاصل — result

حاضر در همه جا — ubiquitous

حافظ (ا.ا.) — Protector, The; Guardian, The

حافظ — preserver; guardian

حافظه — memory

حاکم — judge

حاکمیّت مبتنی بر ایده‌های انتزاعی — ideocracy

حال — disposition; immanent

حالت — disposition; mode

حالت شاعرانه — poetry

حال (ع.ا.) — spiritual state

حامل — bearer

حاوی — including

حبّ ذات — egotism

حبّ نفس — self-love

حجاب — blockade; veil

حجاب ظلمانی (ع.ا.) — veil of darkness

حجابهای نوری (ع.ا.) — veils of light

حجّت — clear proof; proof

حجّت(م.ک.) — conclusive argument

حُجّت الهی (ع.ا.) — divine proof

حجّت بالغه (ع.ا.) — most perfect evidence

حجم — magnitude

حجّیت — authoritativeness; probativity; validity

حجیّت اجماع (ک.ا.)
authority of consensus

حدّ (م.ک.)
boundary; definition; essential definition; extreme; limit

حدّاصغر (م.ک.)
minor; minor extreme; minor term

حدّ اکبر (م.ک.) — major term

حدّ اوسط (م.ک.) middle term

حدّ تام (م.ک.)

complete essential definition; *limes perfectus*; perfect definition; perfect boundary

حدّ جامع و مانع (م.ک.)

universal and proper definition

حدّ ذات(م.ک.) essential boundary

حدّ عام general term

حدّ کلّی general term

حدّ مشترک (م.ک.) common boundary

حدّ معرَّف (م.ک.) defined term

حدّ منفی (م.ک.) negative term

حدّ ناقص (م.ک.)

imperfect boundary; *limes imperfectus*

حدّ وجود (ف.ا.) delimitation of being

حدّ وسط (م.ک.)

middle term; intermediate term; medium

حدس conjecture; estimation

حدسیّات (م.ک.) intuitive premises

حدوث

createdness; creation; generation; noneternity; novelty; occurrence; origination; temporality; transience

حدوث اضافی (ف.ا.) relative contingency

حدوث جهان creation of the world

حدوث حقیقی (ف.ا.) real contingency

حدوث دهری (ف.ا.)

atemporal createdness; contingency through perpetual duration; eternal creation

حدوث ذاتی (ف.ا.) essential contingency

حدوث زمانی (ف.ا.)

temporal contingency; temporal origin

حدوث عالم(ف.ا.)

createdness of the world

حدوث عرض(ک.ا.) generation of accident

حدوث نفس (ف.ا.)

createdness of the soul; temporality of the soul

حدوث و دثور (ف.ا.)

origination and demise

حدّ و دامنه extent

حدیث Hadith; tradition

حدیث آحاد single Hadith

حدیث حسن good tradition

حدیث صحیح sound tradition

حدیث غریب rare tradition

حدیث قدسی sacred Hadith

حدیث کساء (ک.ا.) tradition of the mantle

حدیث متعارض counter-hadith

حدیث موضوع apocryphal tradition

حدیث نبوی

prophctic tradition; tradition of prophet

حدیث‌گرایی traditionalism

حرارت (ک.ا.) hot

حرارت غریزیه (ک.ا.) innate heat

حرام forbidden; obligatory prohibition; taboo

حرف ربط connective; copula

حرف سلب *dictio negative*

حرکت change; motion; move; movement

حرکت آنی (ف.ا.) sudden change

حرکت ارادی (ف.ا.)
willful motion; volitional movement; voluntary action; voluntary motion

حرکت از وسط (ف.ا.)
motion from the center

حرکت اشتدادی (ف.ا.)
intensifying motion; progressive motion

حرکت اضطراری
involuntary movement

حرکت افلاک (ف.ا.)
movement of the spheres

حرکت انتقالی (ف.ا.)
movement of translation

حرکت انفعالی (ف.ا.)
passive motion

حرکت بالاراده (ف.ا.)
moving by volition

حرکت بر وسط (ف.ا.)
motion around the center

حرکت بطیء (ف.ا.)
slow motion

حرکت تدریجی (ف.ا.)
gradual change

حرکت تسخیری
imposed motion

حرکت توسّطیّه (ف.ا.)
mediating movement

حرکت جوهری (ف.ا.)
substantial motion; substantial movement; trans-substantial motion

حرکت دائمی
perpetual motion; eternal motion; perpetual motion

حرکت در جوهر (ف.ا.)
movement-in-substance

حرکت دورانی (ف.ا.)
circular motion

حرکت دوری سماوی (ف.ا.)
rotary celestial motion; circular motion; rotary motion

حرکت ذاتی (ف.ا.)
essential change; essential motion

حرکت ذرّه‌ای
corpuscular motion

حرکت سیّارات (ف.ا.)
planetary motion

حرکت طبیعی (ف.ا.)
natural movement

حرکت عَرَضی (ف.ا.)
accidental motion

حرکت فلک (ف.ا.)
celestial motion

حرکت قسری (ف.ا.) ک
compelled movement; compulsive motion; constrained motion; constrained movement; forced motion

حرکت قطعی (ف.ا.)
cutting movement; intersect motion

حرکت قهقرایی پایان‌ناپذیر
regressio ad infinitum

حرکت مبتدعه (ف.ا.)
spontaneous movement

حرکت متّصل (ف.ا.)
continuous movement

حرکت متعاقب (ف.ا.)
successive motion

حرکت مخترعه (ک.ا.)
uncaused movement

حرکت مستدیر (ف.ا.)
circular motion

حرکت مستقیم (ف.ا.)
rectilinear motion

حرکت مکانی (ف.ا.)
locomotion

حرکت منفصل (ف.ا.)
discontinuous movement

حرکت نامتقطع (ف.ا.) continuous motion
حرکت نفس (ف.ا.) psychic movement
حرکت یکنواخت (ف.ا.) uniform motion
حرم sanctuary; sanctum
حرمت‌شکن sacrilegious
حروفیان literalists
حزب party
حسّ sensation; sense
حسّ باطنی (ف.ا.) inner sense; internal sense
حسّ بساوی sense of touch
حسّ بویایی sense of smell
حسّ بینایی sense of sight
حسّ چشایی sense of taste
حسّ خارجی external sense
حسّ درونی inner sense
حسّ ظاهری external sense
حسّ لامسه touch
حسّ مشترک (ف.ا.)
common sense; sensorium; common sense; *sensus communis*
حسّ باوری sensualism
حس‌گرا corporealist
حس‌گرایان corporealists
حس گرایی
sensationalism; sensism; sensualism
حساب احتمالات (م.ر.)
calculus of probabilities
حساب مجموعه‌ها (م.ر.) calculus of classes
حسّاس sensitive
حسّاسیّت sensibility

حُسن merit; rightness
حسن اخلاق moral sense
حُسن ذاتی (ک.ا.) essential rightness
حُسن عرضی accidental rightness
حسن و قبح
good and evil; goodness and nastiness
حسّی
perceptual; sensational; sensual; sensuous; sensitive; sensory
حسّی مذهب sensualist
حسیّات
sense perceptions; perceptions; sense-data
حسّیات استعلایی (ف.غ.)
transcendental aesthetic
مبحث حسّیات (ف.غ.) aesthetics
حسیب (ا.ا.) Reckoner, The
حشّاشین Assassins
حشر (ک.ا.) congregation
حشر اجساد (ک.ا.)
gathering of the bodies; revivification of bodies
حشر ارواح (ک.ا.) gathering of the spirits
حشر خاص (ک.ا.) specific resurrection
حشو nonsense
حشو قبیح tautology
حشویه (ک.ا.) traditionalists
حصر dichotomy
حصول actualization
حصول در ذهن occuring in the mind

حصول صورت شیء نزد مُدرِک (ف.ا.) occurrence of an image of the thing before the knower

حصّه portion

حصّهٔ عدم (ف.ا.) portion of non existence

حصّهٔ وجود (ف.ا.) portion of existence

حضرات خمس (ع.ا.) five divine existences

حضرات الهی پنجگانه (ع.ا.) five divine presences

حضرت الهی(ع.ا.) plane of divinity

حضرت حق (ع.ا.) Plane of Reality

حضرت عیسی (ع) Jesus

حضور presence

حضور خداوند در جهان immanence

حضور مطلق omnipresence

حضور همه‌جایی ubiquity

حضوری immediate; intuitive

حضیض perigee

حفظ ارزش (گزاره) *salva veritate*

حفظ اعتدال maintenance of equilibrium

حفیظ (ا.ا.) All-Preserver, The

حقّ right

حقّ (ا.ا.) Real, The; Reality, The; True One; Truth, The

حق تعالی Truth, The

حق مطلق *universale verum*

حقّ‌الیقین (ع.ا.) certainty by truth

حقایق عینی (ف.ا.) objective entities

حقایق مثالی (ف.ا.) ideal entities

حقایق معلوم known truths

حقیقت essence; essential reality; fact; reality; truth; *veritas*

حقیقت ازلی (ف.ا.) Everlasting Truth

حقیقت اشیا true reality of things

حقیقت باطنی inner reality

حقیقت بسیط simple entity; simple reality

حقیقت توحید (ع.ا.) essence of Divine Unity

حقیقت جاویدان eternal reality

حقیقت حق essential reality of the Real

حقیقت خارجی external reality

حقیقت در ذات خود noumenal reality

حقیقت ذات (ف.ا.) reality of essence

حقیقت ظاهری apparent reality

حقیقت قدیم eternal reality

حقیقت کلّی universal reality

حقیقت متعالی reality *par excellent*

حقیقت مجرّد (ف.ا.) spiritual reality

حقیقت محصّل (ف.ا.) actual reality

حقیقت محمدیّه (ع.ا.) logos; Muhammadan Reality

حقیقت مطلق absolute reality

حقیقت نسبی relative truth

حقیقت نهایی ultimate reality

حقیقت واحده single reality

حقیقت وجود(ف.ا.) Existence; reality of being; reality of existence

حقیقة الحقایق (ع.ا.) reality of realities

حقیقی fuctual; true

حقیقی (در برابر مجازی) literal

اجزای مرکّب حقیقی (ف.ا.)
parts of a real composite

حَکَم (ا.ا.) Arbitrator, The

حکم
assertion; decree; imperative; judgement; ordinance; precept; prescript; proposition; rule; statement

حکم احتمالی problematic judgement

حکم اخلاقی ethical imperative

حکم ارزشی judgement of value

حکم اوّلیّه primitive statement

حکم اولیّه حقیقیّه primary real rule

حکم ایجابی affirmative judgement

حکم ایجابی برمعدوم(ف.ا.)
affirmative judgement on a non-existent

حکم این همانی identical judgement

حکم تجربی عینی (ف.غ.)
objective empirical judgement; judgement of experience

حکم تجویزی (ف.غ.)
prescriptive statement

حکم تحقیقی assertoric judgement

حکم تحلیلی (ف.غ.) analytic judgement

حکم تکفیر anathema

حکم توصیفی explicative judgement

حکم جزئی particular judgement

حکم جزمی dogmatic assertion

حکم حملی (ف.غ.)
subject-predicate judgement

حکم حملی (م.ک.)
attributive judgement; categorical judgement

حکم ذوقی (ف.غ.) judgement of taste

حکم شرطی متّصل (م.ک.)
hypothetical judgement

حکم شرطی منفصل (م.ک.)
disjunctive judgement

حکم شرع
canon; command of religion; injunction; legal decision; legal injunction;revealed prescript

حکم شریعت (ک.ا.) ordinance of the law

حکم شهودی intuitive judgement

حکم ظنّی problematic judgement

حکم عقلی
intellectual judgement; rational judgement

حکم کلی
general judgement; universal judgement

حکم متضاد (م.ک.)
counter-assertion; opposed assertion

حکم معتبر value judgemant

حکم و تصدیق موجب (ف.غ.)
determinant judgement

حکم همه یا هیچ (ف.غ.)
dictum de omni at nullo

حکما sages

حکمای سبعه Seven Sages

حکمای فارس Persian Sages

حکمت
aphorism; philosophy; sagacity; sapience; sapiential knowledge; sophia; wisdom

حکمت اشراق (ف.ا.)
illuminationist theosophy; philosophy of illumination

حکمت الهی theosophy; theology

حکمت انسانی anthroposophy

حکمت بالغه mature wisdom

حکمت برین
first philosophy; ***philosophia prima***

حکمت جاودان ***philosophia perennis***

حکمت خالده (ف.ا.)
perennial philosophy; eternal wisdom; ***philosophia perennis***

حکمت خُلقی (ف.ا.) ethics

حکمت دینی theosophy

حکمت ذوقی (ف.ا.) intuitive philosophy

حکمت عامه popular philosophy

حکمت عرشیه (ف.ا.)
wisdom of the throne

حکمت عملی (ف.ا.)
ethics; practical philosophy; practical science

حکمت کُلّی ***philosophia universalis***

حکمت متعالیه (ف.ا.)
transcendent theosophy; transcendentalism

حکمت مدرسی scholasticism

حکمت مردم‌پسند popular philosophy

حکمت مشرقیه (ف.غ.) oriental philosophy

حکمت نظری (ف.ا.)
speculative philosophy; theoretical philosophy; theoretical science

حکمیّت arbitrament

حکومت اسلامی theocracy of Islam

حکومت الهی theocracy

حکومت جمهوری republic

حکومت دینی theocracy

حکومت روحانیان theocracy

حکومت مردم democracy

حکیم (ا.ا.)
Sage, The; Supreme Judge, The; Wise, The

حکیم
philosopher; sage; sapient; theosopher; wise

حکیم آسمانی (ک.م.) angelic doctor

حکیم الهی(ف.ا.) metaphysician

حکیم مطلق omniscient

حکیم مطلق (ا.ا.) All-Wise, The

حلقه (ع.ا.) teaching-circle

حلقهٔ وین (ف.غ.) Vienna Circle

حلول (ک.ا.)
immanence; incarnation; indwelling; inherence; transmigration of the soul

حلول کردن (ک.ا.) inhere

حلول مجدّد روح در بدنی دیگر پس از مرگ
reincarnation

حلیم (ا.ا.) Indulgent, The; Clement, The

حمل (م.ک.)
ascription; attribution; predication

حمل اوّلی (م.ک.) primary predication

حمل اوّلی ذاتی (ف.ک.)
analytical; tautological predication; primary essential predication

حمل به اشتقاق (م.ک.)
derivative predication

حمل به مواطاة (م.ک.)
non-derivative predication

حمل ذاتی *per se*

حمل شایع (م.ک.) common predication

حمل شایع صناعی (م.ک.)
common technical predication

حمل شوندهها predicables

حمل غایب بر شاهد
analogy of invisible to the visible

حمل محمول بر موضوع (ف.ا.)
ascription of predicate to subject

حمل مرکّب synthetic predication

حملی apophantic; categorical; predicative

حملیات (م.ک.)
categorical propositions; predicables

حمید (ا.ا.) Laudable, The; Praised, The

حوادث (ف.ا.)
contingent entities; generated events; temporals; transitory events

حوادث زمانی time-bound events

حوادث زمانی ـ مکانی (ف.ا.)
spatio-temporal events

حواری (ک.م.) apostle

حواس senses

حواس پنجگانه five individual senses

حوض (ک.ا.) Pool, The; basin

حیات life

حیات ابدی eternal life

حیات سرمدی eternal life

حیّ (ا.ا.) Ever-living, The; Living, The

حی بذاته (ف.ا.) Alive by Essence

حیّ بنفسه (ف.ا.) Living by Himself

حیث التفاتی (ف.غ.) intentionality

حیثیّات modes

حیثیّت mode

حیثیّت ابای از عدم (ف.ا.)
mode of the refusal of non-existence

حیثیّت وجوب (ف.ا.) mode of necessity

حیثیّت وجود (ف.ا.) mode of existence

حیّز extension; location; place; space

حینیّهٔ مطلقه (م.ک.) absolute temporal

حینیّهٔ ممکنه (م.ک.) possible temporal

حیوان متفکّر homo sapiens

حیوان ناطق (ف.ا.)
homo loquens; homo sapiens; rational animal

حیوانی animal

خ

خاتم حکما (ف.ا.)	Seal of Philosophers
خاتم رسولان (ک.ا.)	Seal of Apostles
خاخام (در دین یهود)	Rabbi
خارج از ذات	*ad extra*
خارج محمول (ف.ا.)	predicate extracted from its subjects
خارجی	exoteric; external; extrinsic; objective
خارق عادت (ک.ا.)	supernatural event
خاستگاه	origin
خاص	characteristic; peculiar
خاص و عام (م.ک.)	individual and universal
خاصّه (م.ک.)	property; peculiarity
خاصّه ذاتی (م.ک.)	essential property
خاصّهٔ معرّف (م.ک.)	defining property
خاصیّت اثیری	aethereality
خاطره	memory
خافض (ا.ا.)	Abaser, The
خاکی	earthly
خالق	creator; producer; Creator, The
خالق خیر	creator of good
خالق شر	creator of evil
خالق یکتا	Sole Creator,The
خالی	vacant
خالی از پندار	illusionless
خاندان (ک.ا.)	household; family
خاندان پیامبر اکرم (ک.ا.)	household of the holy prophet
خانقاه (ع.ا.)	convent; covent; monastery; sufi lodge
خبر	statement
خبر مطابق با واقع	judgement conforming to the external of things
خبر واحد	single Hadith; tradition with a single transmitter
خبری	assertoric; descriptive; indicative
خبیر (ا.ا.)	Sagacious, The; Totally Aware, The
ختم اوصیا (ع.ا.)	seal of saints
خدا	Deity, The; Godhead, The; Lord, The; deity; divinity; numen
خدا ـ انسان	god-man
خداانگاری	deification
خداباور	theist

خداباور طبیعی (ف.غ.) deist

خدا باورانه theistic

خداباوری عقلی (ف.غ.)

autotheism; theism; deism

خداباوری مسیح (ک.م.) autotheism

خداباوری نظری speculative theism

خداپرست theist

خداپرستی theism

خداگرایی طبیعی deism

خداگونگی deification

خداگونه deific; godlike; theomorphic

خدامانند deific

خدا مدار theocentric

خدامداری theocentrism

خدانشناس impious

خدانشناسی impiety

خداوند

Allah; *Deus;* Infinite, The; Providence; God

خداوند متعال Supreme Being, The

خداوند مداری theocentrism

خداوندی godhood

خداوند یکتا

Only Reality, The; The One God

خدای نهان *deus absconditus*

خدایی deity; godhead; godness

انسانی - خدایی theanthropic

خرافات fables

خرد dianoia; *ratio*; sapience; wisdom

خرد ناب (ف.غ.) pure reason

خردپذیری

rationality; rationalness; reasonability

خردگرا rationalist

خردگرایانه rationalistic

خردگرایی rationalism

خردگریز misologist

خردگریزی misology

خردمند sage; sapient

خردمندان rational men

خردمندی

prudence; rationalness; reasonability; sageness

خردورزی ratiocination

خرق (ک.ا.) tearing

خرق عادت (ک.ا.)

in contrast to the usual course of nature

خرق و التیام (ک.ا.) tearing and stitching

خرقه(ع.ا.)

cloak; frock; frock of a dervish; mystic robe; patched robe

خرقهٔ تبرّک (ع.ا.) cloak of blessing

خرقهٔ فتوّت (ع.ا.) cloak of nobility

خروج rising

خروج تدریجی از قوّه به فعل (ک.ا.)

gadual transition of that which is potential to actuality

خروج کردن going out against; rebel

خزانه وهم (ف.ا.)

repository for the estimative faculty

خسیس base

خشک‌اندیش dogmatic

خشک مقدس puritan
خشک مقدسی puritanism
خصمانه antagonistic
خصوصیّات qualities
خصوصیّت characteristic
خط line
خطا wrongful
خطای بصری illusion of perspective
خطای حسّی illusion; perceptual illusion
خطای حواس deception of the senses
خطابه (م.ک.) rhetoric
خطابی (م.ک.) rhetorical
خطاپذیر fallible
خطاکار evildoer
خطّ تعلیمی (ف.ا.) mathematical line
خطیب rhetor
خفا (ع.ا.) secret
خفی latent; occult
خلاف counter
خلاف اخلاق immoral
خلافت (ع.ا.) regency; lieutenancy; vicergerency
خلافت الهی (ع.ا.) vicegerency of God
خلافت ظاهری (ع.ا.) outer vicegerency
خلافت معنوی (ع.ا.) spiritual vicegerency
خلّاق creative
خلّاقیّت creativity
خلأ lacuna=lacune; vacancy; vacuum; void
خلسه ecstasy

خلسهٔ عرفانی (ع.ا.) mystic trance
خلط humour; confusion
خلط بلغمی pituitary humour
خلط دموی sanguine humour
خلف (م.ک.) self-contradiction; ***ad absurdum;*** contradiction; ***reductio ad impossible***
خلق creation
خلق از عدم ***creatio ex nihilo***
خلق الهی divine creation
خلق اوّل (ف.ا.) first creation
خلق جدید (ف.ا.) new creation
خلق زمانی (ف.ا.) creation-in-time
خلق فعل (ک.ا.) creation of act
خلق قرآن (ک.ا.) createdness of the Quran
خلق مدام (ف.ا.) constant production; ***creatio continua;*** continuous creation
خلق و خو character
خلق هستی از نیستی creation out of nothing
خلل imperfection
خلوت retreat; spiritual retreat
خلوتگاه retreat
خلوتگاه عبادت sanctum
خلوت نشین anachorite
خلوت‌نشینی reclusion
خلود نفس immortality of the soul
خلوص purity
خلوص نیّت purity of intent

خلیفه (ک.ا.)
vicar of the prophet; lieutenant; vicegerent
خلیفهٔ خدا (ع.ا.) vicegerent of God
خمود apathy
خوارج (ک.ا.)
Kharijites; Rebels, The; Seceders
خواست volition; will
خواص adept, the; properties
خودآفریده self-created
خودآفرین self-creating
خودآفرینی self-creation
خودآگاهی self-consciousness
خودآگاهی ذهنی
subjective self-consciousness
خودآیینی autonomy
خود استعلایی (ف.ا.) transcendental self
خودبه‌خود spontaneous; spontaneously
خودبه‌خودی spontaneity
خودپرستی egoism; egotism
خودجوش spontaneous
خودجوشی spontaneity
خودخواهی egocentricity; egoism; selfness
خوددار self-controled
خودداری self-control
خودشناسی self-knowledge
خودگرا solipsist
خودگرایی personalism
خود محوری personalism
خود مدار egocentric
خود مداری
egocentricism; egocentricity; egoism; selfness

خود هستی being itself
خوشبختی eudaemonia
خوش بین optimist
خوش بینی نسبت به جهان آفرینش optimism
خوف و رجاء (ع.ا.) fear and hope
خویشتن‌دار self-controlled
خویشتن‌داری continence; self-control
خیال
fancy; fiction; imagination; phantasy; phantom
خیال متّصل (ف.ا.) continuous imagination
خیال منفصل (ف.ا.) discrete imagination
خیال‌پردازانه utopian
خیالی
fictitious; illusionary; illusive; illusory; imaginal; imaginary; phantasmal; visionary
خیر good
خیر اعلا (ف.ا.)
sovereign good; Highest Good, The; Supreme Good; greatest good; ***summum bonum***
خیر برین ***summum bonum***
خیر محض
All Good, The; absolute good; pure good
خیر مطلق
absolute good; supreme good; ***universale bonum***
خیر و شر (ک.ا.) good and evil
خیرالاقصی (ف.ا.) ultimate good
خیرباوری agathism
خیرشناسی agathology

د

دائم	perpetual
دائم مطلق (م.ک.)	absolute perpetual
دائم، همیشگی	permanent
دائمی	*in perpetuum*
داخل در تحت تضاد (م.ک.)	subcontrary
داده	datum
داده‌ها	data
داده‌های تجربی	empirical data
داده‌های حسّی	sense data; sense-presentations; sense-datum; sensum
دار	abode; realm
دارآخرت (ک.ا.)	Final Abode
دارالاسلام	abode of Islam; sphere of submission; sphere of Islam
دارالتّوحید (ک.ا.)	sphere of monotheism
دارالحرب (ک.ا.)	sphere of war; territory of enemy
دارالحکمه	house of learning; house of wisdom
دارالحیوان (ک.ا.)	abode of life
دار فانی	transient sphere
دار فنا	realm of extinction
دارالکفر (ک.ا.)	territory of unbelief
دارای حشو	tautological
دارای سلسله مراتب	hierarchical
دارای قدرت تله‌پاتی	telepathic
دارای نیروی دورآگاهی	telepathic
دازین (ف.غ)	Dasein
داعی	incentive; missionary; motive
داعی بر خیر (ک.ا.)	motive for the good
داعیه	incitement
دالّ (م.ک.)	signifier; significant; omniscient; pansophic(al)
دانایی مطلق	pansophism
دانستنیهای عقلی	rational cognitions
دانش	episteme; erudition; lore; knowledge
دانش ادنی	lower knowledge
دانش اعلی	higher knowledge
دانشگاهی	academic
دانشمند	learned; scientist
داور	judge
داوری	arbitrament

دایره circle

دایرهٔ فلک celestial circumference

دایرهٔ وجود (ف.ا.)

circle of existence; circle of universe

دایرهٔ ولایت (ع.ا.) circle of initiation

دثور (ف.ا.) demise

دخان smoke

درّاک percipient

در حال ترقی progressive

درخت ارزش (م.ر.) truth-tree

درخت استنتاج (م.ر.) deduction tree

درخور worthy

در دیگری *in alio*

در ذات خود for itself

در ذات خویش in itself

درست valid

درست آیینی orthodoxy

درستی rightness; validity

درک نشدنی impenetrability

در گوهر خویش *per se*

درنیافتنی impenetrable

در واقع *de facto*

دروزیان Druzes

دروغین false

درون (ع.ا.) inwardness

درون‌نگر introspective

درون‌نگرانه introspective

درون‌نگری introspection

درونی esoteric; inner; internal; inward

درویش derwish

در همه‌جا حاضر immanent

دریافت حسّی prehension

دست غیبی *deus ex machina*

دستگاه mechanism; system

دستور prescript

دستور اخلاقی ethical imperative

دستور مطلق categorical imperative

دستوری normative

دعا devotions; prayer; supplication

دفاع از طریق استدلال apology

دفاع استدلالی apologetic; apologia

دفاع غیر استدلالی nonapologetic

دفع repulsion

دفع ضرر (ک.ا.)

removing harm; repelling of harm; repulsion of harm

دکارتی Cartesian

دگرگونی mutation, transformation

دل heart

دلالت (م.ک.)

denotation; indication; intension; reference; signification

دلالت التزامی (م.ک.) indication per nexum

دلالت بر مصداق (م.ک.) denotation

دلالت ضمنی (م.ک.) connotation

دلالت عینی objective reference

دلالت لفظ بر مفهوم (م.ک.) connotation

دلهره *Angst*

دلیل

argument; ***argumentum;*** evidence; proof; reason

دلیل اقناعی (ف.ا.)
ad hominem; convincing argument non-apodictic proof; rhetorical proof; rhetorically convincing proof; persuasive proof

دلیل سمعی (ک.ا.)
scriptural proof; traditional proof

دلیل شرطی — conditional proof

دلیل عقلی (م.ک.)
logico rational proof; rational proof; rationale; intellectual proof

دلیل غیر قطعی (م.ک.) — non-apodictic proof

دلیل قطعی
apodictic proof; conclusive evidence; conclusive indication; decisive proof

دلیل مبتنی بر نص (ک.ا.) — textual proof

دلیل مشروط — conditional proof

دلیل منطقی — rationale

دلیل نامربوط — *ignoratio elenchi*

دلیل نقضی (م.ک.) — counter-argument

دلیل نقلی
proof of the credo; scriptural proof; traditional proof; scriptural evidence

دلیل‌آوری — noitazilanoitar

دلیل تراشی — rationalization; rationalizing

دم — breath

دماغ — brain

دنیا — world

دنیای خلقت — universe

دنیای واقع — external world

دنیوی
carnal; mundane; secular; temporal; worldly

دو ارزشی — bivalence

دوازده امامی (ک.ا.) — Twelvers, The

دوام
everlastingness; permanence; subsistence

دو پهلویی — ambiguity

دوتایی (م.ر.) — binary; dyadic

دوتایی مرتب (م.ر.) — ordered pair

دور
circle; circular evidence; circular proof; circular regress; circular series; cycle

دور باطل (م.ک.)
circulus vitiosus; vicious circle; dialleion

دور ستر (ک.ا.) — period of concealment

دور کشف (ک.ا.) — cycle of unveiling

دورآگاهی — telepathy

دورهٔ ستر (ک.ا.) — the time of occultation

دوری — circular

دوزخ — hellfire

دوگانگی — duality

دوگانه — dual

دوگانه انگار — dualist

دوگانه انگاری ماتریالیستی (ف.غ.)
materialistic dualism

دوگانه‌پرستی — dualism

دولت — state

دولت شهر — polis

دو وجهی — dichotomy

دویره monastery

دویی duality

دهر (ف.ا.)

aeon; absolute time; atemporal; eternal infinitely extended time; duration; supratemporal duration; perpetuity; perpetual duration

دهری (ف.ا.) naturalist

دهری مذهب (ک.ا.) materialist

حادث دهری (ف.ا.)

contingent at the level of perpetual duration

دهریه (ک.ا.) materialists; naturalists

دیالکتیک (ف.غ.) dialectic

دیالکتیک استعلایی (ف.غ.)

transcendental dialectic

دیالکتیکی (ف.غ.) dialectical

دیّان (ا.ا.) Reckoner, The

دیدار vision

دیدار مبارک beatific vision

دیدگاه نظری theory

دیر abbey; monastery

دیرنشینی monasticism

دیری monastic(al)

دیمومیّت everlastingness

دین creed; faith; religion

دین الهی divine faith

دین زردشتی Zorostrianism

دین صابئی Sabianism

دین طبیعی (ف.غ.) natural religion

دین مسیح christianity

دین مُنَزل revealed religion

دین وحی شده revealed religion

دین هندو Hinduism

دین یهودی Judaism

دیندار pious

دینداری piety; piousness; religiosity

دین‌زدایی secularization

دین‌سالاری theocracy

دینی religious

دیو demon; fiend

ذ

ذائقه sense of taste

ذات entity; essence; subject

ذات اکمل most perfect being

ذات باری‌تعالی Supreme Being, The

ذات خدا(ف.ا.) essence of God

ذات خردمند (ف.غ.) rational being

ذات ذَنَب meteor

ذات ربوبیّت(ف.ا.) essence of divinity

ذات لایتناهی Infinite, The

ذات لایزال خداوند(ف.ا.) Eternal One, The

ذات متمایز distinctive essence

ذات مختص خداوند

God's distinctive essence

ذات مخصوصه (ک.ا.) specific essence

ذات مطلق (ف.ا.)

absolute ego; absolute essence

ذات معقول (ف.ا.)

intelligible essence; noumenal reality; noumenon

ذات مقدّس حق (ف.ا.)

sacred essence of God

ذات ملکوتی (ف.ا.) heavenly essence

ذات ممکن (ف.ا.) contingent essence

ذات‌نگر eidetic

ذات نوری بسیط (ف.ا.)

simple luminous reality

ذات واجب (ف.ا.) essence of necessary

ذات وجودی (ف.ا.) existential reality

ذات و عرض essence and appearance

ذاتهای معقول noumena

ذاتاً essentially

ذات باوری (ف.غ.) noumenalism

ذاتی

essential; immanent; inbred; inherent; innate; natural intrinsic;; noumenal; organic; substantive

ذاتی چیزی بودن inhere

ذاتی خاص (م.ک.)

proper; specific essential

ذاتی عام (م.ک.) general essential

ذاتیات (ف.ا.) essentials

ذاتیات مشترکه (ف.ا.) common essentials

ذاتیات ممیّزه (ف.ا.)

distinguishing essentials

ذاتیّت objectivity; substantiality

ذاکره memory

ذایعات (م.ک.) widespread premises

ذبول (ک.ا.) shrinking

ذرّات لا یتجزّیٰ (ک.ا.) indivisible corpuscles

ذرّات معلّق در فضا (ک.ا.)
atoms wandering in space

ذرّه (ک.ا.) atom; corpuscle; particle

ذرّهٔ بدون بُعد (ک.ا.) dimensionless atom

ذرّه‌ای corpuscular

ذمّ (ک.ا.) blame

ذمّی (ک.ا.) non-Muslim citizen

ذوات essences

ذوات الاصنام (ف.ا.) archetypal essences

ذوات مجرّد(ف.ا.)
noncorporeal essences

ذوات ملکوتی (ف.ا.) angelic essences

ذوالجلال و الاکرام (ا.ا.)
Lord of Majesty and Generosity, The

ذوق (ع.ا.)
direct experience; intellectual intuition; intuition

ذهن
mews; mind; nous; psyche; spirit; subject

ذهن و عین subject and object

ذهن‌گرایی mentalism; subjectivism

ذهنی
ideal; mental; notional; phantasmal; subjective

ذهنی انگار immaterialist

ذهنی انگاری ماده immaterialism

ذهنیّت ideality; subjectivity

ذی ابعاد extensive

ذی‌روح انگاشتن جهان panpsychism

ذی‌روح پندار animist

ذی‌روح پنداشتن اشیای طبیعی animism

ذیمقراطیس Democritus

ر

رئالیست (ف.غ.) realist

رئالیسم (ف.غ.) realism

رئالیسم جدید (ف.غ.) neo-realism

رئوف (ا.ل.) Benign, The

رابطه copula; relationship

رابطهٔ ترکیب شرطی (م.ک.)
conditional connective

رابطهٔ علت و معلول (ف.ا.)
cause - effect relationship

رابطه علّی ـ معلولی (ف.ا.)
causal correlation; causal relation

رابطه وجودی (ف.ا.) existential copula

رابطی relational

راجح preponderant

راحم subject of mercy

رادیکالیسم radicalism

راست linear; true

راست‌آیین orthodox

راست آیینی orthodoxy

راست‌دینی جدید در الهیات پروتستان
neo-orthodoxy

راستگو (م.ک.) tautology; true judgment

راستی truth

راستی منطقی (م.ر.) logical truth

راسم عدم (ف.ا.) tracer of nonexistence

رافضه (ک.ا.) Separatists, The

رافع (ا.ل.) Exalter, The

راکد static

رانش repulsion

راوی informant; reporter; transmitter

راه way

راهب (ک.م.) christian monk

راهبانه monastic(al)

رایحه (ک.ا.) smell

رأی (ک.ا.)
opinion; rational consideration; individual opinion; speculation

رب lord; numen

ربّ الارباب (ف.ا.) Supreme Deity

ربّ النّوع (ف.ا.)
Lord of the species; angel of the species; master species; specific deity

ربط connection; relationship

ربط محض (ف.ا.) pure connection

ربوبی divine

ربوبیّت
divine lordship; divinity; godhead; lordship; sovereignty

رجا (ع.ا.) hope
رجس pollution
رجعت (ک.ا.)
return of the dead; second coming
رحمانیّت mercifulness
رحمانیّت مطلق absolute mercy
رحمت absolute mercy; mercy
رحمت الهی divine mercy
رحمت خداوند mercy of God
رحمت عامّه all-encompassing mercy
رحمن (ا.ا.) Infinitely Good, The
رحیم (ا.ا.)
Compassionate; The; Merciful, The
رد repudiation
ردّ علی الامتناع *reductio ad impossible*
ردا frock; robe
ردّه apostasy
ردّیه‌نویس heresiographer
ردّیه‌نویسی heresiography
رذایل vices
رذیلت vice
رزّاق (ا.ا.) All-Provider,The; Provider, The
رزّاق مطلق (ا.ا.) All-Sustaining, The
رزق sustenance
رسالت (ک.ا.) messengerhood; mission
رساله پرسش و پاسخ دینی catechism
رستاخیز
Day of Resurrection; Last Day; Resurrection, The
رسم precedent

رسم (م.ک.) essential description
رسم تام (م.ک.) complete description
رسم ناقص(م.ک.) imperfect description
رسمی orthodox
رسول apostle
رشید (ا.ا.) Right in Guidance, The
رضا
acquiescence; resignation; contentment; quietism
رضامندانه quietistic
رطوبت (ک.ا.) humid; wetness
رطوبت جلیدیه crystalline humor
رفتار اخلاقی moral conduct
رفتارگرایی behaviorism
رفض (ک.ا.) repudiation of the legitimacy
رفع اخص (م.ک.) negation of more specific
رفع اعم (م.ک.) negation of more general
رفع تالی و رفع مقدم (م.ک.)
modus tollendo tollens
رفع مقدّم (م.ک.) negating the antecedent
رفع مقدّم و تالی (م.ک.)
negating the antecedent and the consequent
رفع و وضع دو مؤلّفه فاصل (م.ک.)
modus tollendo ponens
رفورم reform
رقیب (ا.ا.) All-Observant, The
رقیق rarefied
رُکن pillar
رکن جهان pillar of universe

رمز mystery; symbol
رمزی figurative
رمل (از علوم خفیه) geomancy
رموز mysteries
رنسانس Renaissance, The
رواقی‌گری Stoicism
روان psyche
روانشناختی psychological
روان‌شناسی psychology
روانی
mental; psychic; psychical; psychological
روایت tradition; transmission
رو به پیشرفت progressive
روح anima; pneuma; soul; spirit
روح حیوانی (ف.ا.) animal spirit; vital spirit
روح سماوی (ف.ا.) astral spirit
روح شر evil spirit
روح شریر demon
روح طبیعی (ف.ا.) natural soul
روح فلکی (ف.ا.) celestial spirit
روح مثالی (ف.ا.) astral spirit
روح نفسانی (ف.ا.) psychic spirit
روح الامین (ع.ا.) Faithful Spirit; trusty spirit
روح القدس (ک.م)
Holy Ghost,The; Holy Spirit,The; pneuma
روح باوری spiritualism
روح‌شناس pneumatoligist
روح‌شناسی pneumatology
روح‌گرایی spiritualism; spirtism

روحانی
heavenly; numinous; pneumatic; spiritual
روحانیت spiritual things
روحی psychic; psychical
روز جزا (ک.ا.)
Last Day; Last Judgement; doomsday; judgement day; day of judgement
روز حساب (ک.ا.) day of rekoning
روز قیامت
Day of Resurrection; day of judgement; judgement day
روز معاد (ک.ا.) Resurrection, The
روساخت superstructure
روش method
روش استقرایی (م.ک.) inductive method
روش اصل موضوعی axiomatic method
روش تألیفی (ف.غ.) synthetic method
روش ساخت (م.ر.)
method of construction
روش شک (ف.غ.) method of doubt
روش‌شناسی methodology
روش صوری logistic method
روش فرضیه و استنتاج (ف.غ)
hypothetico-deductive method
روش قیاسی (م.ک.) deductive method
روش گفتگو dialogical method
روش مبتنی بر آموزش دینی
catechetical method
روش منطق‌گرا logistic method

روش ناظر به ذات أشياء (ف.غ.)
eidetic method
روشن‌اندیش enlightened
روشنایی illumination
روشن‌بین enlightened
روشن‌روان illuminate; illuminated
روشن ضمیر divinely-illuminated; illuminate
روشنفکر enlightened; illuminative; intellectual
روشنی‌بخش illuminative
رؤوف All-Pitying, The
رؤیا dream; dream-vision
رؤیاگزار oneiromancer
رؤیای صادقه (ک.ا.) veracious dream

رؤیت vision
رؤیت خدا vision of God
رویّت reflection
رهبانی monastic(al)
رهبانیت monasticism
ریا simulation
ریاضت (ع.ا.) asceticism; spiritual exercise
ریاضت نفس (ع.ا.) self-mortification
ریاضیات mathematics
ریاضیات شهودی intuitionistic mathematics
ریشه‌ای radical
ریطوریقا (م.ک.) rhetoric

ز

زاویه (ع.ا.)	monastery; cell; convent; retreat
زاویه‌نشین (ع.ا.)	recluse
زاویه‌نشینی (ع.ا.)	reclusion
زاهد (ع.ا.)	ascetic; austere
زاهد خلوت نشین(ع.ا.)	hermit
زاهدمآب	puritan
زاهدمنش	austere
زایایی	productivity
زاید	additional; adventitious
زاید بر	superadded to
زاید بر جوهر	superadded to substance
زایش	genesis
زبان صوری (م.ر.)	formal language
زبان مصداقی (م.ر.)	extentional language
زبان مفهومی (م.ر.)	intensional language
زبان موضوعی (م.ر.)	object language
زبان نمادی شده (م.ر.)	formalized language
زبانی	linguistic; verbal
زبور	Psalms
زُحَل	Saturn
زردشتی	Zoroastrian
زمان	duration; time
زمان معقول (ف.ا.)	concéptual time
زمان موهوم (ف.ا.)	imaginary time
زمانی	temporal
زمانی ـ مکانی	spatio-temporal
زمینی	earthly; mundane
زنّار (ع.ا.)	girdle
زندگی	life
زندگی جاوید	eternal life
زنده انگاری ماده	hylozoism
زندیق (ک.ا.)	atheist; Manichaean/Manichean; heretic
زوال	decay; transience
زوج	couple
زوج ترکیبی (ف.ا.)	composite duality
زوج مرتّب	ordered couple
زهد	asceticism; devotion
زهدگرایی	asceticism
زهره	Venus
زیبایی شناختی	esthetic
زیبایی شناسی	aestheticism; aesthetics; esthetics
زیبایی‌شناسی دین	religious aesthetics
زیرکی	sagacity
زیرمجموعه (م.ر.)	subset
زیر مجموعه مصنوعی (م.ر.)	proper subset

س

ساحت — realm
ساحت ربوبی — realm of God
ساخت (م.ر.) — structure
ساخت منطقاً صادق (م.ر.) — logically valid form
ساخت نمونهٔ صادق (م.ر.) — logically truth form
ساختاری — organic
ساخت‌شکنی — deconstruction
ساختگی — pseudo
سادگی — simplicity
ساده گرایی (ف.غ.) — reductionism
سازگار — consistent; sound
سازگاری — consistency
سازگاری علم و ایمان — concordism
سازوکار — mechanism
سازهٔ عاطف (م.ر.) — conjunct
سازهٔ فاصل (م.ر.) — disjunct
ساکن — stationary
سالبه (م.ک.) — negative
سالبهٔ اتفاقیه (م.ک.) — negative coincidental
سالبهٔ عنادیه (م.ک.) — negative antagonistic
سالبهٔ لزومیه (م.ک.) — negative cogent
سالک (ع.ا.) — initiate; seeker; spiritual seeker
سالک طریقت (ع.ا.) — follower of the path
سامعه — hearing; sense of hearing
ساهی (ک.ا.) — inadvertent; inattentative agent
سبب — cause; occasion; means
سبب عارض (ف.ا.) — accidental factor
سبب کافی — sufficient reason
سبب شناسی — etiology
سبر تقسیم — sondage and division (dilema)
سبق — priority
سبق انفکاکی (ف.ا.) — separable priority
سبق به زمان (ف.ا.) — priority in terms of time
سبق به شرف (ف.ا.) — priority in terms of honour
سبق به علّیت (ف.ا.) — priority in terms of causality
سبق به ماهیّت (ف.ا.) — priority in terms of quiddity
سبق در جوهر (ف.ا.) — priority in terms of substantiality
سبق در ذات (ف.ا.) — priority in terms of essence

سبق در رتبه (ف.ا.)
priority in terms of rank

سبق در مرتبهٔ حسّی (ف.ا.)
priority in terms of sensible rank

سبق در مرتبهٔ عقلی (ف.ا)
priority in terms of rational rank

سبق دهری (ف.ا.)
priority at the level of perpetual duration

سبق ذاتی (ف.ا.) essential primacy

سبق سرمدی (ف.ا.)
priority at the level of sempiternity

سبق طبیعی (ف.ا.)
priority in terms of nature

سبق عدم (ف.ا.)
precedence of nonexistence

سبق علّی (ف.ا.) causal priority

سبق فکّی (ف.ا.) separable priority

سبق وجوب بر وجود (ف.ا.)
necessity preceding existence

ستاره star

ستاره‌پرستی Sabianism

ستایش worship

سَتر (ک.ا.) occultation

سخاوت generosity

سخاوتمند magnanimous

سدرةالمنتهی lotus tree of the extremity

سده‌های میانه medieval ages

سرّ inmost reality; mystery; secret

سرّ الاسرار (ع.ا.) sectet of secrets

سرّ الهی divine sectet

سرّ ذاتی essential mystery

سرّ ربوبیّت secret of divine lordship

سرّ قدر (ک.ا.)
mystery of destiny; mystery of predestination; secret of destiny

سرای آخرت (ک.ا.) Final Abode

سرمد (ف.ا.) everlasting; sempiternity

سرمدی eternal; everlasting; sempiternal

سرنوشت fate

سرنوشت‌ساز deciding

سرودهٔ دینی psalm

سرّی mysterious; mystic

سریان diffusion

سزاوار worthy

سطح plane

سطح تعلیمی (ف.ا.) mathematical plane

سطر line

سعادت eudaemonia; felicity

سعادت قصوی supreme hapiness

سعادت کبری (ک.ا.) supreme felicity

سفر الی الله (ع.ا.) journey towards God

السّفر بالحق فی الحق (ع.ا.)
journey with the Truth in the Truth

السّفر بالحق فی الخلق (ع.ا.)
journey with the Truth in the creation

سِفر پیدایش (ک.م.) Genesis

السّفر من الخلق الی الحق (ع.ا.)
journey from the creation to the Truth

السّفر من الحق الی الخلق بالحق (ع.ا.)
journey from the Truth to the creation with the Truth

سفر من الله (ع.ا.) journey from God
سفسطه (م.ک.)
casuistry; philosophism; sophism; fallacy; sophistry
سفسطه‌آمیز (م.ک.) fallacious
سفسطه‌گر (م.ک.) casuist
سفیر envoy
سفیر امام
Imam's representative; envoy of Imam
سقیم (م.ک.) erroneous
سُکر (ع.ا.) self-annihilation; intoxication
سکرآور (ع.ا.) intoxicating
سکولاریست secularist
سکون (ک.ا.) repose; rest
سکون (ع.ا.) serenity
سُلاله descendant (descendent)
السّلام (ا.ا.) Flawless, The
سلب (م.ک.) negation
سلب محض (م.ک.)
absolute nonentity; pure negation
سلب مطلق (م.ک.) absolute negation
سلبی (م.ک.) negative
سلسله chain
سلسله طولی (ف.ا.) longitudinal hierarchy
سلسلهٔ طولی علیّت (ف.ا.)
vertical causal chain
سلسله عَرْضی (ف.ا.) latitudinal hierarchy
سلسله علّیّها (ف.ا.) causal nexus
سلسلهٔ علل (ف.ا.) chain of causes
سلسله علّی ـ معلولی (ف.ا.) causal chain
سلسله مراتب (ف.ا.)
hierarchical order; hierarchy
سلسله مراتب وجود (ف.ا.)
hierarchy of universal existence
سلسلهٔ وجود chain of being
سلطنت kingship
سَلَف صالح (ک.ا.)
pious ancients; pious forefathers; pious predecessors
سلوک (ع.ا.)
discipleship; sacred journey; Sufi conduct; mystic journey
سماع (ع.ا.)
mystic dance; sacred dance music; traversing; musical audition
سماع طبیعی *physica*
سماوی astral; celestial
سمبولیسم symbolism
سمع (ک.ا.) inspired transmission; revelation
سمعیّات (ک.ا.) traditional questions
سمیع (ا.ا.) Hearing, The; Hearer, The
سنّت
convention; custom; customary precedent; exemplary conduct; normative custom; rule; practice;precedent; rule of conduct; standard practice;tradition
سنّت ستیز antiorthodox
سنّت‌شکن antiorthodox
سنّت‌گرا fundamentalist; traditionalist
سنّت‌گرایی traditionalism

سنّت‌گرایی نو — neo-traditionalism
سنّت معهود — tradition
سنتز — synthesis
سنّتی — traditional
سنجش خرد ناب (ف.غ.) — critique of pure reason
سنخیّت — cognation
سنّی — sunnite
سوانح نوری (ع.ا.) — luminous inspirations
سودانگار (ف.غ.) — utilitarian
سودانگاری (ف.غ.) — utilitarianism
سودمند — beneficial
سور (م.ک.) — quantification quality; quantification sign; quantifier
سور پیاپی (م.ر.) — successive quantifier
سور تهی (م.ر.) — vacuous quantifier
سور تو در تو (م.ر.) — nested quantifier
سور شرطی (م.ک.) — conditional quantifier
سور کلی (م.ک.) — universal quantifier
سور مقیّد (م.ک.) — restricted quantifier
سور وجودی (م.ر.) — existential quantifier
سوسیالیست — socialist
سوسیالیسم — socialism
سوسیالیسم دولتی — state socialism
سوفسطایی — sophist
سوفیست — casuist; philosophist; sophist
سه خداگرایی — tritheism

سهو (ک.ا.) — inadvertence
سیاست — politics
سیاست شرعی — religious government
سیاست عقلی — rational government
سیاست فاضله (ف.ا.) — politics of virtue
سیاست مُدن (ف.ا.) — civic administration
سیاست مدنی (ف.ا.) — political utopianism; politics
سیاست ناقصه (ف.ا.) — politics of imperfection
سیاسی — political
سیّد — chief
سیر الی‌الله (ع.ا.) — journey to God; proceeding toward God
سیر باطن (ع.ا.) — interior journey
سیر بالله (ع.ا.) — journey for God
سیر تکامل انواع — phylogeny
سیر تکامل زیستی فرد — ontogenesis=ontogeny
سیر صعودی (ف.ا.) — ascending order; upward march
سیر فی‌الله (ع.ا.) — journey in(to) God
سیر قهقرایی — regress; regression; retrogression
سیر نزولی (ف.ا.) — descending order
سیر و سفر عرفانی (ع.ا.) — journey
سیر و سلوک (ع.ا.) — conduct; spiritual journey; mystic journey
سیره‌نویسی — hagiography

ش

شارع (ک.ا.)
authenticator; legislator; lawgiver; lawmaker; religious lawgiver

شاعرانه poetic

شاعری poetry

الشّافی (ا.ا.) Healer, The

شاکله (ف.غ.) schema

شاگرد با واسطه mediated disciple

شامل inclusive

شامل مطلق All-inclusive

شامّه sense of smell; smelling

شاهد evidence

الشّاهد Witness, The

شأن mode

شأن نزول cause of revelation

شباهت similitude

شبح phantasm; phantom

شبح‌گونه phantasmal

شب قدر Night of Determination

شبهات dubious things

شبه عقل گرایی pseudo-rationalism

شبه عقلی pseudo-rational

شبه علم pseudo-science

شبه قضیّه pseudo-proposition

شبه قضیّهٔ متافیزیکی (ف.غ.)
metaphysical pseudo statement

شبهه doubt; obfuscation

شبهه‌آمیز dubious

شجاعت courage

شجرهٔ طیّبه good tree

شخصی subjective

شرّ evil; malady; malefic

شرّ بالذات (ف.ا.) evil *per se*

شرّ کل total evil

شرّ محض pure evil

شرارت evil-doing

شرایع religious laws

شرح الاسم (م.ک.)
lexical definition; lexical explanation of a word

شرح بر شرح supercommentary

شرط condition

شرط صدق (م.ر.) truth-condition

شرط ضروری *sine qua non*

شرط کافی sufficient condition

شرط لازم
necessary condition; prerequisite; qualification; *sine qua non*

شرط محال
impossible condition

شرطی (م.ک.)
hypothetic; hypothetical

شرطی بسیط (م.ک.)
simple conditional

شرطی خلاف واقع
contrary-to-fact (contra factual) conditional

شرطی صرف
pure conditional

شرطی صوری (م.ر.)
formal conditional

شرطی متّصل (م.ک.)
hypothetical conjunctive

شرطی مختلط (م.ک.)
mixed conditional

شرطی مرکّب (م.ک.)
compound conditional

شرطی منفصل (م.ک.)
hypothetical disjunctive

شرطیه متّصله (م.ک.)
compound conditional proposition; connective conditional

شرطیه منفصله (م.ک.)
separative conditional; disjunctive conditional

شرع
canon; divine law; religious law; revealed religion

شرعی
canonical; legal

شرعیّات
canonry

شرک
associating other deities with God; polytheism; theolatry

شرک جلی (ع.ا.)
open polytheism; patent polytheism

شرک خفی (ع.ا.)
crypto-polytheism; hidden polytheism

شرور
evildoer

شره
covetousness

شریر (ک.ا.)
malefic

شریعت (ک.ا.)
canonical law; divine law; law, religious law

شریف
virtuous

شریک
partner

شریک الباری (ف.ا.)
partner of the creator

شطح (ع.ا.)
paradox

شطح آمیز
paradoxical

شطحیات (ع.ا.)
ecstatic sayings; hybrid utterances

شعایر
rituals

شعایر دینی
religious rites

شعبده
jugglery

شعر (م.ک.)
poetry

شعری (م.ک.)
poetic

شعف‌انگیز (ع.ا.)
intoxicating

شعور
consciousness; intelligence

شعور عملی
prudence

شفاعت
intercession

شفاعت تشریعی (ک.ا.)
intercession in legislation

شفاعت تکوینی (ک.ا.)
intercession in creation

شفاعت کننده
intercessor

شفاعت‌گرانه intercessory

شفیع (ک.ا.) intercessor; interceder

شقاوت misery

شک aporia; doubt

شک‌گرا scepticist

شک‌گرایی negativism; scepticism; skepticism

شکّاک

aporetic; sceptic; sceptical; scepticist; doubter

شکّاکانه sceptical

شکاکیّت scepticism; skepticism

شکر(ع.ا.) gratefulness

شکل form

شکل اوّل قیاس (م.ک.) first figure

شکل باطل (م.ک.) non-conclusive figure

شکل چهارم (م.ک.) forth figure

شکل دوم (م.ک.) second figure

شکل سوّم (م.ک.) third figure

شکل قیاس (م.ک.)

figure; figure for syllogism

شکل کامل (م.ک.) perfect figure

شکل مادی دادن materialization

شکل منطقی (م.ک.) logical form

شکل و شخصیت انسانی دادن (به‌چیزی)

anthropomorphize

شکلهای چهارگانه قیاس صوری (م.ک.)

four syllogistic figures

الشّکور (ا.ا.) Grateful, The

شماتیسم (ف.غ.) schematism

شمول مطلق all-inclusiveness

شناخت cognition; episteme

شناخت ادراکی perceptual cognition

شناخت تحلیلی analytic knowledge

شناخت جوهر فرد بسیط monadology

شناخت حسّی

perceptual cognition; sense cognition

شناخت عقلی rational cognition

شناخت علمی

scientific cognition; scientific knowledge

شناخت فرقه‌ها heresiology

شناخت ماهیّت انسان anthroposophy

شناخت موجودات مجرد pneumatology

شوائب طبیعت natural distractors

الشواهد الربوبیه divine witnesses

شور مذهبی religionism

شوریدگی ecstasy

شوق (ک.ا.)

desire; passion; yearning; longing

شوق عظیم overwhelming ecstacy

شهر polis

شهوات bodily appetites

شهوانی carnal; sensual

شهوت (ک.ا.) appetite; desire

شهود (ع.ا.)

intellectual intuition; intuition; mystical intuition

شهود حسی sense intuition

شهود عینی (ع.ا.)

essential concomitants; immediate witnessing

شهودگرایی intuitionalism; intuitionism
شهودگرایی اخلاقی (ف.غ.) ethical intuitionism
شهودی apocalyptic; intuitive
الشهید Witness, The
شیئیت thingness
شیئیت بخشیدن reify
شیئیت عامّه general thingness
شیئیت ماهیّت (ف.ا.) thingness of quiddity
شیئیت وجود (ف.ا.) thingness of existence
شیخ director; master; perfect spiritual director
شیخ اشراق (ف.ا.) Master of Illumination
شیخ اکبر greatest master
شیخ شطّاح (ع.ا.) *Doctor Ecstaticus*
شیخ طریقت (ع.ا.) spiritual guide
شیخ یونانی (ف.ا.) greek master
شیطان devil, The; demon; fiend
شیطان پرستی devil-worship
شیطانی devilish
شیعه shia
شیعه دوازده امامی Twelver Shi'a
شیعی Shi'ite
شیعیان هفت امامی Seveners
شیفتگی absorption
شینتویی Shintoistic
شیوهٔ زندگی مرابطی Maraboutism
شیء thing
شیء به ذات خود (ف.ا.) thing by itself
شیء خارجی external object
شیء دارای بُعد (ف.غ.) *res extensa*
شیء علی الاطلاق thing in general
شیء فی ذاته *ding an sich; ding an sich;* thing in itself
شیء فی نفسه (ف.غ.) noumenon
شیء کلی (ف.ا.) thing in general
شیء لذاته (ف.ا.) thing for itself
شیء متحرّک object moved
شیء محسوس commonsense object; sensible object
شیء مُدرِک known thing
شیء مُدرَک percieved object
شیء معقول intelligible object

ص

صابئی Sabaist

صاحب الأمر (ک.ا.) master of authority

صاحب‌الزّمان (ک.ا.)
Lord of the age; Lord of time; master of age, The

صاحب شریعت
Author of Law; custodian of the religion; Lord of the law

صاحب کرامت (ع.ا.) thaumaturge

صادر اوّل (ف.ا.)
first emanated; first emanation

صادق true; true judgment; valid

صارف (ک.ا.) deterrent

صارف از خیر (ک.ا.)
deterrent from the good

صامت (ک.ا.) silent man

صانع designer

صانع حکیم intelligent designer

صانع عالم محسوس Demiurge

صانع مدبّر intelligent designer

صبر(ع.ا.) forbearance

صبور (ا.ا.) Patient, The; Very Patient, The

صحابه associates

صحّت verification

صحّت سلب (ف.ا.)
appropriateness of negation

صُحُف ابراهیم scrolls of Abraham

صحو (ع.ا.) sobriety

صحیح sound

صحیفه (ک.ا.) scroll

صدر المتألّهین (ف.ا.)
authority of divine philosophers

صدفه coincidence; chance

صُدفه‌انگاری accidentalism

صدفه‌گرایی casualism

صدق truth

صدق‌پذیر satisfiable

صدق منطقی logical truth

صدور (ف.ا.) emanation; issuance

صدور فعل (ک.ا.) occurence of an act

صدیقین (ف.ا.) sincere ones

صراط (ک.ا.) Bridge

صرافت طبع spontaneous reason

صرافت مطلق absolute purity

صرف pure

صرف وجود sheer existence

صریح (در برابر مضمر)	explicit
صغایر (ک.ا.)	lesser sins
صغری (م.ک.)	minor
صغری و کبری (م.ک.)	premise(s)
صفات	qualities
صفات اکتسابی (ک.ا.)	acquired traits
صفات پسندیده	praiseworthy qualities
صفات تنزیهی (ع.ا.)	Attributes of Transcendence
صفات جلال (ع.ا.)	Attributes of Majesty
صفات حسنه	praiseworthy qualities
صفات حق	Attributes of God
صفات عرضی (ف.ا.)	accidental properties
صفات کمال (ع.ا.)	Attributes of Perfection
صفاتیه (ف.ا.)	Attribute-Party; people of attributes
صفت	attribute; quality
صفت اضافی (ف.ا.)	relative attribute
صفت انتزاعی (ف.ا.)	abstracted attribute
صفت ایجابی (ف.ا.)	affirmative attribute; attribute of affirmation
صفت ثبوتی (ع.ا.)	positive attribute
صفت جلال (ع.ا.)	attribute of majesty
صفت حقیقی (ف.ا.)	real attribute
صفت ذات (ک.ا.)	essential attribute; attribute of essence
صفت ذاتی	essential attribute; essentiality
صفت سلبی (ف.ا.)	negative attribute; attribute of negation
صفت فعل (ف.ا.)	active attribute; attribute of action
صفت قائم به ذات خداوند (ف.ا.)	attribute persisting in the essence of God
صفت قدیم (ف.ا.)	eternal attribute
صفت کمال (ک.ا.)	attribute of perfection
صفت معنوی (ف.ا.)	qualificative attribute
صفت نقصان (ک.ا.)	attribute of deficiency
صفت وجودی عینی (ف.ا.)	positive external attribute
صناعت	technic; technique
صناعت غیر برهانی	non-demonstrative art
صنع	design; work
صنع خداوند	act of God; work of God
صنم	idol; image
صوت (ک.ا.)	voice
صُوَر	forms; images
صور ادراک	forms of perception
صورت	form
صورت ادراک (ف.ا.)	form of perception; perceptual form; perceptible image
صورت ازلی (ف.ا.)	preconception
صورت انطباعی (ف.ا.)	impression
صورت برزخی (ف.ا.)	intermediate form
صورت برهان (م.ر.)	sequent
صورت جزئی (ف.ا.)	particular form
صورت جسمانی (ف.ا.)	bodily form; corporeal form

صورت جسمیّه (ف.ا.)
material form; corporal; physical form
صورت جمادی (ف.ا.) inanimate form
صورت جوهری (ف.ا.) substantial form
صورت حساسیّت (ف.غ.)
form of sensibility
صورت حسّی sensation
صورت خاص special form
صورت خیالی (ف.ا.)
phantasm; image; imaginative form
صورت ذاتی (ف.ا.) intrinsic form
صورت ذهنی (ف.ا.)
idea; image; presentation; mental image
صورت ذهنی مثالی (ف.ا.)
imaginal mental form
صورت شناسایی (ف.ا.) cognitive form
صورت ظاهری outer form
صورت عقل استعلایی (ف.غ.)
transcendental idea
صورت عقلی (ف.ا.)
intellectual form; rational idea
صورت علمیه (ف.ا.)
intelligible form; cognitive form
صورت عنصری (ف.ا.) elemental form
صورت غیر مادی immaterial form
صورت فلکی (ف.ا.) constellation
صورت قیاس (م.ک.) syllogism's figure
صورت کلّی general form
صورت مادی (ف.ا.) material form
صورت مثالی (ف.ا.) ideal form
صورت مجرده (ف.ا.) spiritual form
صورت محسوس form in sensation
صورت محسوس (ف.ا.) sensible form
صورت مرتسمه (ف.ا.) imprinted form
صورت مشترک (ف.ا.) common form
صورت معقول (ف.ا.)
notion; pure intellectual concept; rational form
صورت معلّقه (ف.ا.) suspended form
صورت مفارق از ماده (ف.ا.)
form separate from matter; immaterial form
صورت مقوّم (ف.ا.) constitutive form
صورت نباتی (ف.ا.) vegetative form
صورت نفس form of self
صورت نوعیّه (ف.ا.)
species; archetype; specific form
صورتهای ذهنی (ف.ا.) imagery
صورتهای علمی (ف.ا.) ideas
صورتهای معلّقه (ف.ا.) suspended images
صوری external; formal
صوفی sufi; mystic
صوفیانه mystical
صومعه abbey
صومعه‌ای monastic(al); monastery
صهیونیسم Zionism
صیرورت becoming; process of becoming
صیرورت ابدی (ف.ا.) eternal process

ض

ضابطه — formula

الضّار (ا.ا.) — Punisher, The

ضد — contrary; counter; opposite

ضد عقل‌گرایی — antirationalism

ضد قیاس — antilogism

ضدمابعدالطّبیعه — anti-metaphysics

ضدمابعدالطّبیعی — anti-metaphysical

ضدیّت (م.ک.) — contrariety

ضدّین (م.ک.) — twain

ضرب (م.ک.) — mode; mood

ضرب اول نخستین شکل قیاس اقترانی (م.ک.) — barbara

ضرب عقیم (م.ک.) — unproductive mood

ضرب مشهور (م.ک.) — indemonstrable mood

ضرب منتج (م.ک.) — conclusive mood

ضرب منطقی (م.ک.) — logical multiplication

ضرورت — necessity

ضرورت بالغیر (ف.ا.) — necessity by another; necessity caused by the other

ضرورت ذاتی — essential necessity

ضرورت علی ـ معلولی (ف.ا.) — cause-effect necessity

ضرورت مشروط — hypothetical necessity

ضرورت مطلق (م.ک.) — strict necessity

ضرورت وصفیّه (م.ک.) — necessity due to a quality

ضرورت وقتیّه (م.ک.) — necessity due to time

ضروری — imperative; necessary

ضروری به شرط محمول (م.ک.) — assertoric

ضروری العدم (ف.ا.) — nonexistent by necessity

ضروری الوجود (م.ک.) — existent by necessity

ضروریات (م.ک.) — self-evident truths

ضریب (م.ک.) — modulus; modus

ضعف — failure

ضمیر — mind

ضمیر ناخودآگاه — unconscious mind

ط

طاعت (ک.ا.) — religious practice
طالع بینی — astrology
طامات (ع.ا.) — incoherents
طایفه — sect
طبایع — dispositions
طبایع چهارگانه (ک.ا.) — Four Elements
طبع (ک.ا.) — temperament; constitution; inherent nature; nature
طبق تعالیم انجیل (ک.م.) — evangelical
طبیعت — nature
طبیعت انفعالی (ف.ا.) — *natura naturata*
طبیعت ثانوی (ف.ا.) — second nature
طبیعت خلاق (ف.ا.) — *natura naturans*
طبیعت فاعلی — *natura naturans*
طبیعت کلی (ف.ا.) — universal nature
طبیعت کلی عقلی — rational universal nature
طبیعت مخلوق — *natura naturata*
طبیعت نوعی — specific nature
طبیعت‌گرایانه — naturalistic
طبیعت‌گرایی — naturism; naturalism
طبیعت‌گرایی اخلاقی (ف.غ.) — ethical naturalism
طبیعت‌گرایی لاهوتی (ف.غ.) — deistic naturalism
طبیعی — natural; naturalist; naturalistic; organic; physical
طبیعیّات — physics
طبیعیون — naturalists
طرب (ع.ا.) — joyful ecstasy
طرح (ف.غ.) — schematism; design; project; schema
طرد — excommunication
طرز — manner
طرف — extreme
طرف بحث — debater; disputant
طرف زمان (ف.ا.) — point of time
طرفدار اصالت سود (ف.غ.) — utilitarian
طرفدار اصالت عقل (ف.غ.) — rationalist
طرفدار فلسفه مارکس (ف.غ.) — marxist
طرفدار مالکیّت اشتراکی (ف.غ.) — collectivist
طرفدار نظام اشتراکی — socialist
طرفین (قضایا و احکام) — terms
طریق — manner; path; way

طریقت (ع.ا.)
mystic path; mystical order; mystical path; sufi path
طریقت در عرفان — spiritual path
طریقت علیا — most sublime path
طریقه — method; order; path
طریقه (ع.ا.) — Sufi order
طریقهٔ بصریان — method of Basreans
طریقهٔ متأخران (ک.ا.)
method of the moderns
طعم (ک.ا.) — taste
طفره (ک.ا.)
intervening place; intervening space; leap; moving through the intervening space

طلب (ک.ا.) — wish
طلسم — magic; talisman
طلسمات — talismans
طلسمی — talismatic
طمس (ع.ا.) — obliteration
طوبیقا (م.ک.) — Topics
طور — phase
طولی — linear; longitudinal
طی طریق (ع.ا.)
forward movement on the path
طینت — clay

ظ

الظّاهر (ا.ا.)
Manifest, The; Outward, The; Patent, The
ظاهر exoteric aspect; open
ظاهر دین external of religion
ظاهر و باطن exterior and interior
ظاهربینانه (ک.ا.) literalistic
ظاهربینی bibical literalism; literalism
ظاهرپرستی formalism
ظاهرگرا (ک.ا.) externalist
ظاهرگرایی (ک.ا.) externalism
ظاهری exoteric; extrinsic
ظاهریان (ک.ا.) formalists; literalists
ظرف container

ظلمانی obscure
ظلمت obscurity
ظن
opinion; presumption; presumtive; person opinion; probability
ظنّی problematic
ظهور
advent; epiphany; manifestation; phenomenon
ظهور خداوند برای انسان (ع.ا.) theophany
ظهورمسیح (ک.م.) Advent
ظهور معجزه manifestation of a miracle

ع

عابد (ع.ا.) — pietist

عادت — custom; habit

العادل (ا.ا.) — Just, The

عارض ماهیّت (ف.ا.) — accident occuring to quiddity; accidental to quiddity

عارض وجود (ف.ا.) — accident occuring to existence

عارضی — adventitious; extrinsic; incidental

عارف — gnostic; mystic; sufi

عاری از کثرت (ف.ا.) — free from multiplicity

عاقل (ف.ا.) — intelligent; agent of intellection; cognitive subjects; possessor of intellect; ratoinal being

عاقل بالذّات (ف.ا.) — self-intellective

عاقل بالفعل (ف.ا.) — intellector in act

عاقله (ف.ا.) — intelectual faculty

عاقلی — rationalness

العالم (ا.ا.) — Omniscient, The

عالِم (ف.ا.) — knower; knowing; learned; scholar

عالَم — realm; world

عالَم آفاق — world of horizons

عالَم اثیر (ع.ا.) — aetherial realm; etheral world

عالَم اجسام — world of material bodies

عالِم اخلاق — moralist

عالَم ارواح (ع.ا.) — Hades

عالَم اشباح مجرده (ف.ا.) — world of incorporeal figures

عالَم اطلاق (ع.ا.) — realm of divine infinity

عالَم اعلی — High Heaven

عالِم الهیّات — theologian

عالَم امر (ف.ا.) — world of divine command

عالَم انفس (ف.ا.) — world of the souls

عالَم اوسط — intermediary realm

عالَم بالا — transcendental world

عالَم برزخ (ف.ا.) — Limbo; intermediate realm; intermediate world

عالَم برزخ اسفل (ف.ا.) — lower intermediate realm

عالَم برزخ اعلی (ف.ا.) — higher intermediate realm

عالِم بنفسه (ف.ا.) Knowing by Himself

عالِم به علم (ک.ا.)

knowing by a knowledge

عالِم به غیب knower of the unseen

عالَم پدیدار phenomenal universe

عالِم تجربی scientist

عالَم تجدّد (ف.ا.) world of innovation

عالَم تجرّد

supraformal realm; world of immateriality

عالَم تحت قمر (ف.ا.)

sublunary world; realm of power; divine omnipotence; world of Glory; world of divine omnipotence

عالَم جرمانی (ف.ا.) realm of matter

عالَم جسم world of body

عالَم جسمانی bodily world

عالَم جمادی (ف.ا.) mineral kingdom

عالَم حسّ sensory realm; world of sense

عالَم حیوانی animal kingdom

عالَم‌خاکی earth

عالَم خلق created universe

عالَم خیال (ف.ا.)

imaginal world; *mundus imaginalis*; realm of imagination

عالَم ذات noumenal world

عالَم شهادت

visible world; world of appearance; world of evidence; world of phenomena; world of witness; sensory realm

عالَم عقلی intelligible world

عالَم عناصر (ف.ا.) world of the elements

عالَم عنصری (ف.ا.) elemental world

عالَم عنصریّات (ف.ا.) elemental realm

عالَم عینی actual world

عالَم غیب (ع.ا.)

world of mystery; world of the unseen; unseen realm; unmanifested world

عالَم قدرت world of power

عالَم قدس (ع.ا.)

realm of sanctity; world of sublimity

عالَم کبریا(ع.ا.) world of Divine Majesty

عالَم لاهوت (ع.ا.) realm of divinity

عالَم متعالی transcendental world

عالَم مثال (ف.ا.)

Imaginal world; ***mundus imaginalis***; realm of archetypes; world of archetypal images; world of ideas

عالَم محسوسات (ف.ا.) ***mundus sensibilis***

عالَم مسیحیت christendom

عالِم مطلق All-Knowing

عالَم معقول

intellectual world; intelligible world

عالَم معقولات (ف.ا.)

mundus intelligibilis; world of intelligibles

عالَم مُلک (ف.ا.)

material world; world of dominance; realm of earthly dominion

عالَم ملکوت (ع.ا.)

pleroma; world of ruling; angelic realm; realm of dominion; realm of supernal; divine authority

عالَم ناسوت (ع.ا.)
realm of humanity; sphere of humanity

عالَم نبات (ف.ا.) vegetable kingdom

عالَم نفس، (عالَم نفسانی) (ف.ا.)
realm of soul; soulish realm

عالی *par exellent;* superior

عالی‌ترین خیر *summum bonum*

عام common; general; generic

عامل factor

عبادت
devotions; servitude; worship; act of devotion

عبادت ذاتی (ع.ا.) essential servitude

عبارت expression

عبارت (م.ک.) On Interpretation

عبث (ک.ا.) futile; futile action; idle

عدالت justice

عدالت خداوند theodicy

عدد number

عدد اصلی cardinal number

عدد اصلی متناهی finite cardinal

عدد ترتیبی ordinal number

عدد حدّی limit number

عدد طبیعی natural number

عدد متناهی finite number

عدد مثالی(ف.ا.) ideal number

عدد مرکّب composite number

عدد موهوم (ف.ا.) imaginary number

العدل (ا.ا.) Just, The

عدل just right; justice

عدم
annihilation; deprivation; nonbeing; nonentity; nonexistence; privation

عدم بحت (ف.ا.) sheer nonexistence

عدم تجانس heterogeneity

عدم تداخل impenetrability

عدم تعیّن
indeterminacy; indeterminateness; indetermination

عدم ذاتی (ف.ا.) essential nonbeing

عدم زمانی (ف.ا.)
nonexistence in time; temporal nonbeing; temporal nonexistence

عدم سابق (ف.ا.)
nonexistence of "before", preceding nonexistence

عدم قطعیت uncertainty

عدم مجامع (ف.ا.) parallel nonexistence

عدم محض (ف.ا.) pure nonexistence

عدم مضاف (ف.ا.)
nonexistence related to something

عدم مطلق
absolute nonentity (nonexistence)

عدم ملکه (ف.ا.)
nonexistence in the sense of privation

عدم وجوب علیّت (ف.غ.) indeterminism

عدم و ملکه (ف.ا.)
privation and possession

عدم و ملکه مشهور (ف.ا.)
commonly understood privation and possession

عدمی nonexistential; privative

عدول محمول (م.ک.) obversion

عرش الهی (ک.ا.)
dinine throne; empyrean; heaven; throne of God; celestial throne; throne; pleroma; throne of Heaven; throne of the Essence

عرشی empyreal

عرض accident; attribute

عرض خارجی (ف.ا.) external accident

عرض خاص (م.ک.)
attribute accident; proper accident; particular accident; property

عرض ذاتی (م.ک.)
essential accident; proper accident; essential property

عرض عام (م.ک.)
common accident; general accident

عرض غریب (م.ک.)
alien accident; foreign accident; extraneous accident

عرض لازم (م.ک.)
concomitant accident; inseparable accident

عرض لازم بیّن(م.ک.)
evident adherent accident

عرض لازم غیر بیّن (م.ک.)
non-evident adherent accident

عرض مفارق (م.ک.) separable accident

عَرَضی
accidental; extrinsic; casual; incidental; occasional

عَرْضی latitudinal

عرف convention; custom; practice; rule

عرفان sufism; mysticism

عرفان فلسفی philosophical gnosis

عرفان نظری speculative sufism

عرفان‌گرایی gnosticism

عرفانی mystical

عرفانی کردن irfanize

عرف‌باوری conventionalism

عرف عام commonsense

عرفی civil; conventional

عرفیّه خاصّه(م.ک.) special conventional

عرفیّه عامّه(م.ک.) general conventional

عروج (ک.ا.) process of ascent

عروض occurrence

عزرائیل angel of death

عزلت نشین recluse

العزیز (ا.ا.) Eminent, The

عشق love

عشق افلاطونی Platonic love

عشق حقیقی concrete love

عصر روشنگری Enlightenment, The

عصمت (ک.ا.)
immaculacy; impeccability; inerrancy; infallibility; moral infallibility; sinlessness

عصمت نبوّت (ک.ا.) inerrancy of prophecy

عضو حسی sensory organ

عضوی organic

العظیم (ا.ا.)
Great, The; Magestic, The; Tremendous, The

عفّت continence; virtue

العفو (ا.ا.) Effacer of Sins, The

عقاب punishment

عقاید تعصّب‌آمیز فرقه‌ای یا مسلکی sectarianism

عقبی (ک.ا.) next world

عقد حمل (م.ک.)

confirmation of the predicate

عقد وضع (م.ک.) confirmation of the subject

عقدهٔ اودیپ (ف.غ.) Oedipus Complex

عقل

dianoia; intellect; intelligence; logos; mind; nous; *ratio*

عقل آغازین original intellect

عقل ارتجالی (ف.ا.) spontaneous reason

عقل استنتاجی (ف.ا.) discursive reason

عقل استعدادی (ف.ا.) prepatory intellect

عقل الهی (ف.ا.) divine intelligence

عقل انسانی human intelligence

عقل انفعالی (ف.ا.) passive intellect

عقل اوّل (ف.ا.)

first intellect; original intellect; first intelligence

عقل بالفعل (ف.ا.)

actual reason; actualized intellect; intellect-in-act; *intellectus in actu; intellectus in effect*

عقل بالقوّه (ف.ا.)

intellect *in posse;* potential reason; intellect in potential; potential intellect; potential intelligence

عقل بالملکه (ف.ا.)

habitual intellect; habitual intelligence; intellect-in-habit; *intellectus habitus*

عقل‌باور rationalist

عقل بسیط اجمالی (ف.ا.)

all-comprehensive simple intellect

عقل بنیادی rationalness

عقل تجربی experimental intellect

عقل تفصیلی (ف.ا.) diversified intellect

عقل جزئی (ف.ا.)

individual human intellect; discursive reason; reason; individual intellect

عقل سلیم

common sense; good sense; sound sense

عقل صرف (ف.ا.) pure intelligence

عقل عَرَضی (ف.ا.)

horizontal order of intellect

عقل عملی (ف.ا.)

agential intellect; practical reason; practical intellect; practical wisdom

عقل فعّال (ف.ا.)

active intellect; active intelligence; agent intellect; Demiurge; last heavenly spirit

عقل قدسی (ع.ا.)

prophetic soul; holy intellect; sacred soul

عقل کل (ف.ا.) universal mind

عقل کلّی (ف.ا.)

unirversal intellect; intellect; universal intelligence

عقل متعالی

supreme intelligence; supreme mind

عقل مجرّد (ف.ا.) immaterial intellect

عقل محض (ف.غ.)
pure intellect; pure reason

عقل مستفاد (ف.ا.)
acquired intellect; acquired reason acquired intelligence; ***intellectus acquisitus; intellectus adeptus***

عقل مشترک common sense

عقل مطلق (ف.ا.) absolute mind

عقل مفارق (ف.ا.) separate intelligence

عقل ملکی (ف.ا.)
argelic intellect; angelic reason

عقل منفعل (ف.ا.) passive intellect

عقل نظری (ف.ا.)
conceptual intellect; speculative intellect; speculative reason; theoretical intellect; theoretical wisdom

عقل نظری (ف.غ.)
theoretical reason; pure speculative reason

عقل هیولانی (ف.ا.)
hylic intellect; material intellect; material intelligence; possible intellect; primary material intellect; ***intellectus materialis***

عقل‌باورانه rationalistic

عقل‌باوری rationalism

عقل‌گرا intellectualist

عقل‌گرایی intellectualism; rationalism

عقل‌ورزی noesis

عقلا rational men

عقلانی
dianoetic; intellectual; noetic; rational

عقلانیت rationality; reasonability

عقلی intellectual; rationalistic

عقلیات (ف.ا.) rational-data

عقلی کردن rationalize

عقلی‌گری rationalization

عقوبت (ک.ا.) chastisement; punishment

عقیدتی doctrinal

عقیده
creed; doctrine; estimation; faith; opinion; theory

عقیده به ادراک شهودی intutionism

عقیده به تأثیر عنایت الهی congruism

عقیده به تناهی finitism

عقیده به خطاپذیری معرفت علمی (ف.غ.)
fallibilism

عقیده به نجات غایی انسان universalism

عقیدهٔ نامتعارف heterodoxy

عقیم (م.ک.) sterile

عکس (م.ک.) conversion; inversion; opposite

عکس ساده (م.ک.) simple converse

عکس قضیه(م.ک.)
converse of a proposition; inversion of proposition

عکس قیاس (م.ک.)
conversion of syllogism; inversion of syllogism

عکس مستوی (م.ک.)
conversion; even conversion; converse

عکس نسبت (م.ک.) inverse of a relation

عکس نقیض (م.ک.)
per contrapositionem conversion; by contradiction; conversion; obverted contra-positive; transposition

عکس نقیض به قول قدما (م.ک.)
obverted contraposition

عکس نقیض به قول متأخران (م.ک.)
contraposition

عَلام (ا.ا.) All-Knowing

علام الغیوب knower of things hidden

علامه supremely learned

علّت ation; *causa;* cause; occasion

علت اتّفاقی accidental cause; occasion

علّت اعدادی (ف.ا.) prepatory cause

علّت‌اولی (ف.ا.)
causa prima; first cause; primal cause

علّت برین supreme cause

علّت بعید (ف.ا.) remote cause

علّت پدیده‌ها *causa phenomenon*

علّت تامّه (ف.ا.)
complete cause; perfect cause

علّت تمامی (ف.ا.) cause of completion

علّت خارج از عالم transcendent cause

علّت خارجی external cause

علّت خویشتن *causa sui*

علّت درونی immanent cause

علّت ذاتی (ف.ا.)
essential cause; immanent cause

علّت صوری *causa formalis;* formal cause

علت طبیعی physical cause

علت عرضی (ف.ا.) accidental cause

علّت العلل (ف.ا.)
cause of causes; *causa causan*

علّت عنصری material cause

علّت غایی
causa intentionalis; final cause; ultimate cause

علّت غایی اشیاء
final cause of everything

علّت غایی (تمامی) final perfect cause

علّت فاعلی
causa operativa; efficient agent; efficient cause; real originating cause

علّت فاعلی قریب (ف.ا.)
proximate efficient cause

علّت فیّاض (ف.ا.)
effusive cause; emanating cause

علّت قابلی (ف.ا.)
receptive cause; recipient cause

علّت قریب (ف.ا.)
immediate cause; proximate cause

علّت کافی sufficient cause

علّت مادّی
causa materialis; material cause

علّت متحرّک moving cause

علّت معدّه (ف.ا.)
occasional cause; preparing cause

علّت مفارق (ف.ا.) seperate cause

علت مفیض علی الاطلاق (ف.ا.)
absolutely originating cause

علّت موجبه (ف.ا.)
cause that makes necessary
علّت موجده (ف.ا.) creative cause
علّت ناقصه (ف.ا.)
incomplete cause; partial cause
علّت نخستین
causa prima; first cause; primal cause
علّت نوری (ف.ا.) illuminating cause
علّت هیولانی (ف.ا.) material cause
علل اربعه Four Causes,the
علم erudition; knowledge; science
علم الآثار science of traditions
علم آخرت (ک.ا.) eschatology
علم آلی (م.گ.) instrumental science
علم ابجد
science of alphabetical numerology
علم الثقال (ف.ا.)
science of mechanics; science of weights
علم اجمالی (ف.ا.)
synoptic; collective knowledge
علم احوال بدن pathology
علم اخروی other-worldly science
علم اخلاق ethics
علم اخلاق تجربی empirical ethics
علم ارتسامی (ف.ا.)
knowlegde as representation
علم ازلی (ف.ا.) fore knowledge
علم اشرف (ف.ا.) higher knowledge
علم اصول methodology

علم اصول دین (ک.ا.)
science of fundamental principles of religion
علم اکتسابی *notitia illata*
علم القرائة (از علوم خفیه) physiognomy
علم الهی
metaphysics; science of metaphysical theology
علم انفعالی (ف.ا.) passive knowledge
علم باطن
inner knowledge; interior knowledge; occultism
علم با واسطه mediate knowledge
علم برین metaphysics
علم بسیط simple knowledge
علم به دلائل symptomatology
علم پیشین خداوند (ف.ا.)
divine foreknowledge
علم تأویل hermeneutics
علم تجربی science
علم تدبیر منزل
economics; science of houshold management
علم تشریح anatomy
علم تعالیم propaedeutic science
علم تعبیر خواب oneirocriticism
علم تعلیمی (ف.ا.)
instructional science; mathematical science; propaedeutic science
علم تفسیر exegetics

علم تفسیر قرآن Quranic hermeneutics
علم تفسیر متون دینی hermeneutics
علم تفسیر معانی hermeneutics
علم تفصیلی (ف.ا.) detailed knowledge
علم توصیف جهان هستی cosmography
علم جدل (م.ک.) science of disputation
علم جفر (ف.ا.)
numerical symbolism of the letters of the Arabic alphabet
علم جمادات mineralogy
علم جمال aesthetics
علم حصولی ارتسامی (ف.ا.)
attained knowledge; conceptual knowledge; empirical knowledge through imprinted forms; inferred knowledge
علم حضوری
gnosis; immediate apprehension; immediate knowledge; intuition; intuitive knowledge; knowledge by presence; presential knowledge
علم حِیَل (ف.ا.)
mechanics; science of ingenious devices; theurgy
علم خطابه (م.ک.) rhetoric
علم خفی (ع.ا.)
hidden science; occult science
علم دنیوی worldly science
علم ذوقی (ع.ا.)
gnostic science; realized knowledge

علم ربوبیات (ع.ا.)
science of lordly matters
علم‌زدگی scientism
علم زیرین inferior science; lower science
علم شرعی religious science
علم شناخت اسباب و علل etiology
علم شهودی (ع.ا.)
intuitive cognition; intuitive knowledge; ***notitia intuitiva***
علم طبیعی (ف.ا.)
inferior science; physical science; physics
علم طلسمات science of talismans
علم ظاهر external knowledge
علم عرفان science of gnosis
علم عقلی
intellectual knowledge; intellectual science; rational science; speculative science
علم عملی practical science
علم غریبه occult science; occultism
علم غیب occultism
علم الفراسة physiognomy
علم فروع دین (ک.ا.)
science of branches of religion
علم فطری ***notitia innata***
علم فعلی (ع.ا.) active knowledge
علم کلام
defensive apologetics; dialectical theology; dogmatic theology; rational theology; speculative theology; theological science
علم کلام اخلاقی ethico-theology

علم کلام اسلامی islamic scholasticism
علم کلام طبیعی (ف.غ.) physico-theology
علم کیمیا alchemy
علم کیهان‌شناسی cosmography
علم‌گرایی (ف.غ.) scientism
علم لدنّی (ع.ا.)
divine science; knowledge immediately derived from God; presential science
علم مدنی (ف.ا.) political science; politics
علم مطلق All-knowledge; omniscience
علم معادن mineralogy
علم معانی semantics
علم مکاشفه (ع.ا.)
science of revelation; knowledge of unveiling of the divine mysteries
علم مکنون hidden knowledge
علم ملل و نحل heresiology
علم مناظر (ف.ا.) science of optics
علم میزان (م.ک.) science of balance
علم نبات (ف.ا.) botany
علم نجوم astronomy
علم نظری speculative science
علم النفس (ف.ا.) psychology
علم نفسانی mental knowledge
علم نقلی
traditional science; transmitted science
علم‌نما pseudo-science; pseudo-scientific
علم نیرنجات theurgy
علم هیئت astronomy
علم یقینی apodictic science

علمی academic; scientific
علوم cognitions; sciences
علوم اوائل sciences of ancient Greeks
علوم دقیقه exact sciences
علوم عقلی rational cognitions
علوم منقول traditional knowledge
علوم نقلی
knowledge-through-transmission
علویان Alids, The
العلّی (ا.ا.)
High, The; Most High, The; Sublime, The
علی‌الاطلاق absolutely; taken absolutely
علی نفسه from itself
علّی causal
علیّت casuality; causation
علیّت شناسی aetiology (etiology)
علیّت غایی ultimate causality
العلیم (ا.ا.) Knower, The
عمل praxis; right intention; act
عمل به ارکان (ک.ا.) works of the limbs
عمل صالح virtuous behaviour
عمل گرا (ف.غ.) pragmatist
عمل‌گرایانه pragmatic
عمل‌گرایی activism; pragmatism
عملی practical; pragmatic
عموم و خصوص (م.ک.)
universality and particularity
عموم و خصوص مطلق (م.ک.)
absolute generality and peculiarity

عموم و خصوص من وجه (م.ک.)	generality and peculiarity in some respect
عمومی	collective
عمی (ک.ا.)	abysmal darkness
عناد	conflict
عناد تام (م.ک.)	compelet conflict
عناد ناقص (م.ک.)	defective conflict
عناصر	elements
عناصر چهارگانه	Four Elements
عنایت الهی	divine intervention; divine providence
عنایت خداوند	providence
عنصر (ک.ا.)	element
عنصر آغازین (ف.ا.)	primordial element; original element
عنصر ازلی (ف.ا.)	primordial element
عنصر بسیط	simple element
عنصر مرکب	compound element
عنصری	elemental
عوارض ماهیّت (ف.ا.)	accidents of quiddity
عوارض مشخّصه (ف.ا.)	individualizing accidents
عوالم	kingdoms; worlds
عوالم وجود	worlds
عوض (ک.ا.)	compensation
عهد جدید(ک.م.)	New Testament
عیسی مسیح	Christ; Lord, The
عین	object
عین‌الیقین (ع.ا.)	certainty by vision; intuitive certainty
عین ثابت (ع.ا.)	fixed entity; immutable essence; archetype
عین خارجی	external object; object
عین محسوس	sense-object
عین معلوم	object of knowledge
عیناً همان	identical
عینی	concrete; objective; physical
عینیّت	objectivity
عینیّت بخشیدن	objectification
عینیّت‌پذیر	objectifiable
عینیّت دادن	objectification
عینی گرایی	objectivism

غ

الغافر Forgiver, The
غالی (ک.ا.) extremist
غایت goal; telo; *telos*
غایت انگارانه teleological
غایت بالذّات (ف.ا.) essential goal
غایت ثانوی secondary objective
غایت ذاتی (ف.ا.) essential end
غایت شناختی teleological
غایت‌شناس teleologist
غایت شناسی teleology
غایت غایات goal of goals
غایت فی نفسه end in itself
غایت قصوی ultimate end
غایت نهایی final end
غایت‌گرایی finalism
غایتمندی finality; teleology
غایی final; ultimate
غرض و غایت end
غسق obscurity
غش deceptiveness
غضب passion
الغفّار (ا.ا.) Forgiver, The
الغفور (ا.ا.) All-Forgiving, The; All-forgiving, The; Forgiving, The
غلات (ک.ا.) exaggerators; (heterodox) extremists
غلظت density
غلوّ (ک.ا.) extremism
الغنیّ (ا.ا.) Rich, The; Self-Sufficient, The
غنی مطلق absolutely rich
غواسق برزخی (ف.ا.) dusky barriers
غوامض نظری theoretical intricacies
غیب unseen; absent; invisible
غیب الغیب unknown of the unknown
غیب مجهول (ع.ا.) unknown unseen
غیبت concealment; occultation
غیبت صغری (ک.ا.) lesser ghayba; lesser occultation; minor occultation
غیبت کبریٰ (ک.ا.) greater occultation; major occultation
غیب‌گو diviner
غیب‌گویی divination
غیبی mystic

غیر اختیاری involuntary
غیراخلاقی amoral
غیر ارادی involuntary; nonvolitional
غیر اعتقادی nondoctrinal
غیر برهانی undemonstrative
غیر تجربی nonempirical
غیر ثابت nonstatic
غیر جزمی nondogmatic
غیر جسمانی incorporeal; noncorporeal
غیر حدّی syncategorematic
غیر حسّی nonsensory
غیر خود nonego
غیر دیالکتیکی (ف.غ.) nondialectical
غیر ذاتی nonessential
غیر زمانی nontemporal
غیرشرعی civil; nonreligious
غیر طبیعی nonnatural
غیر عقلی irrational
غیر عینی nonobjective
غیر قابل انفکاک inseparable
غیر قابل بیان inarticulate; ineffable
غیر قابل حمل inapplicable
غیر قابل درک inapprehensible
غیر قابل فهم impenetrable; inaccessible

غیر قدیم noneternal
غیر قیاسی asyllogistic
غیر کلامی nontheological
غیر مادّی
immaterial; incorporeal; non material
غیر مباشر mediate
غیر متعیّن indeterminate; undetermined
غیر متقارن nonsymmetrical
غیر محسوس non-sensible
غیر مخلوق uncaused; uncreated
غیر مذهبی nonreligious; secular; laic
غیر مشروط unconditioned
غیر معلول uncaused
غیر مفارق inseparable
غیر مقوله‌ای syncategorematic
غیر مکانی nonspacial (spatial)
غیر ملفوظ (ک.ا.) inarticulate
غیر منتج (م.ک.) inconsequent
غیر منطقی
alogical; illogical; inconsequent; irrational; nonlogical; paralogical
غیریّت otherness
غیریّت مطلق absolute otherness

ف

فاسق (ک.ا.)
believer who sins; grave offender; grave sinner; wrongdoer; mortal sinner; wicked

فاصل (م.ر.) disjunctive

فاضل learned

الفاطر Originator, The

فاعل
active subject; actor; efficient; producer; subject

فاعل اوّل Prime Agent, The; prime agent

فاعل بالتّجلّی (ف.ا.)
agent-by-self-manifestation

فاعل بالتّسخیر (ف.ا.) agent-by-compulsion

فاعل بالجبر (ف.ا) agent-by-being-forced

فاعل بالرّضا (ف.ا.) agent-by-agreement

فاعل بالطّبع (ف.ا.)
agent-by-nature; natural agent

فاعل بالعَرَض (ف.ا.) accident agent

فاعل بالعنایه (ف.ا.)
agent-by-foreknowledge

فاعل بالقسر (ف.ا.) agent-by-being-pushed

فاعل بالقصد (ف.ا) agent-by-intention

فاعل بسیط (ف.ا.) simple agent

فاعل بعید (ف.ا.) remote agent

فاعل به ذات (ف.ا.) essential agent

فاعل تامّ (ف.ا.) perfect agent

فاعل جزئی particular agent

فاعل شناسایی knowing subject; subject

فاعل عام general agent

فاعل فعل (ک.ا.) producer of an action

فاعل قادر (ک.ا.) capable agent

فاعل قریب (ف.ا.) proximate agent

فاعل مُبدع (ف.ا.) innovating actor

فاعل مخالف counter-agent

فاعل مختار (ک.ا.)
voluntary agent; free agent

فاعل مرکّب composite agent

فاعل موجِب (ک.ا.) necessitating agent

فاعل و قابل (ک.ا.) active and passive

فاعلی subjective

فاعلیّت activity

فاقد اخلاق amoral

فاقر (ف.ا.) dependent

فانی evanescent; mortal

فاهمه understanding

الفتّاح (ا.ا.) Opener, The

فترت — intermission

فتوحات مکیه (ع.ا.) — Meccan Revelations

فتوی — legal opinion

فدایی (اسماعیلیه) — Assassin

فداییان — dedicated assassins

فراپدیداری — supraphenomenal

فراتجربی — superempirical

فراحس — super sensible

فراحسّی — super sensory

فراست — sagacity

فراعرفان — metamysticism

فراعلمی — suprascientific

فراقضیه (م.ر.) — metatheorem

فراقضیه تمامیت (م.ر.) — completeness metatheorem

فراقضیه سازگاری (م.ر.) — consistency metatheorem

فرامنطق — metalogic

فرامنطقی — extralogical

فرایض (ک.ا.) — religious duties; religious prescriptions

فرایند — process

فرجام — *telos*

فرجام شناسی — teleology

فرد — essential unit; individual

فرد خارجی (ف.ا.) — individual actualized in the external world

فرد ذهنی (ف.ا.) — individual existing in the mind

فردی — singular

فردیّت — haecceity; individuality; unevenness

فرزانگی — sageness; wisdom

فرزانه — sage; sapient

فرشته — angel

فرشتهٔ آسمانی (ع.ا.) — celestial angel

فرشتهٔ زمینی (ع.ا.) — earthly angel

فرشته مقرّب (ع.ا.) — seraph

فرشتهٔ نگهبان — guardian angel

فرشته‌شناسی (ع.ا.) — angeology

فرض (م.ک.) — postulation; supposition; thesis; postulate

فرض از پیش — presuppoition

فرض توضیحی — abduction

فرض محال (ف.ا.) — supposition of something impossible

فرضی — hypothetic; hypothetical

فرضیه — hypothesis

فرضیه پیدایش جهان هستی — cosmogony

فرفوریوس — Porphyry

فرقه — cult; denomination; party; sect; subdivision

فرقه انشقاق یافته — schism

فرقه مذهبی — denomination

فرقه ناجیه (ک.ا.) — saved sect

فرقه‌ای — denominational; sectarian

فرقه‌گرا — sectary

فرقه‌گرایی — denominationalism; sectarianism

فرمان — ordinance

فروع (دین) — jurisprudence

فره ایزدی — divine grace

فریبنده deceptive

فریضه (ک.ا.)

duty; injunction; obligatory ordinance; religious obligation; obligatory duty

فسادپذیر perishable

فسادپذیری perishability

فسق (ک.ا.) sinfulness; wrongdoing

فسق و فجور vice

فصل (م.ک.)

difference; differentia; specific difference

فصل اخیر (م.ک.) ultimate differentia

فصل اشتقاقی (م.ک.) derivative differentia

فصل حقیقی (م.ک.) real differentia

فصل محصّل (م.ک.) actualizing differentia

فصل مقسّم (م.ک.) differentia specifica

فصل مقوّم (م.ک.) species difference

فصل منطقی (م.ک.) logical differentia

فصل منوّع (م.ک.)

differentia specifica; species difference; specific difference

فضا space

فضای معقول conceptual space

فضایل virtues

فضل

bounty; erudition; excellence; generosity

فضل ذاتی essential excellence

فضیلت virtue

فطرت

innate natural disposition; natural disposition; nature

فطرت اولی original nature; primal genesis

فطرت ثانوی (ف.ا.) second nature

فطرت خداجویی God-seeking nature

فطرت خدادادی God-given nature

فطرت خداشناسی God-knowing nature

فطرت نخستین (ف.ا.) original nature

فطرت‌گرایی nativism

فطری inbred; inherent; innate; natural

فعّال active

فعل (ف.ا.)

act; action; *actus*; agency; *effectus*; process; work

فعل اختیاری (ک.ا.)

action by free choice; voluntary action

فعل ارادی (ک.ا.)

act of will; action by will

فعل الهی divine action

فعل انسانی human action

فعل ایجاد (ف.ا.)

act of bringing-into-existence

فعل با واسطه action by instrument

فعل بالآلة (ک.ا.) action by instrument

فعل بالاختیار (ک.ا.) action by free choice

فعل بالطبع (ک.ا.) action by nature

فعل بالعنایه (ف.ا.) providential agency

فعل جزافی vain act

فعل قلبی (ک.ا.) mental act

فعل کسبی (ک.ا.) aquired action

فعل متولّد (ک.ا.) generated effect

فعل محض *actus purus*

فعل محکم (ک.ا.)
act skilfully executed; purposeful action; well-conducted process; well-wrought act

فعل مخالف counter-action

فعل منطقی logical function

فعل‌گرایی activism

فعلی actual

فعلیّت (ک.ا.)
action; activity; actuality; actualization; entelechy

فعلیّت بخشی actualization

فعلیّت محض *actus purus*; pure energia

فعلیّت یافته actualized

فقر (ع.ا.) spiritual poverty

فقر ذاتی (ف.ا.)
absolute poverty of existence in itself

فقر وجودی (ف.ا.) existential poverty

فقه canonical law; divine law; law

فقهی canonical; legal

فقیه legal theorist

فکر thought

فکر استدلالی discursive thought

فکری cerebral; dianoetic; intellectual

فکورانه meditative

فلسفه philosophy

فلسفه‌ابن‌سینا Avicennism

فلسفه اپیکوری Epicureanism

فلسفه اخلاق
meta-ethics; moral philosophy

فلسفه ارسطویی (ف.ا.)
Aristotelianism; Peripatetic philosophy

فلسفهٔ اسپنسر Spencerism

فلسفه اسپینوزا Spinozism

فلسفهٔ استعلایی (ف.غ.)
transcendental philosophy

فلسفهٔ اشراق philosophy of illumination

فلسفهٔ اصالت تصوّر(ف.غ.)
idealist philosophy

فلسفهٔ اصالت عقل rationalism

فلسفه اصالت لذّت (ف.غ.) hedonism

فلسفه اصالت نفس solipsism

فلسفه افلاطونی Platonism

فلسفه اگوست‌کنت Comtism

فلسفهٔ التقاطی eclectic philosophy

فلسفهٔ الیایی Eleaticism

فلسفه انتظام طبیعت cosmology

فلسفه اندیشی philosophization

فلسفه اولی (ف.ا.)
philosophia prima; primary philosophy

فلسفهٔ باطنی esoteric philosophy

فلسفه‌باف philosophist

فلسفه‌بافی philosophism; philosophization

فلسفه‌پرداز philosophizer

فلسفه‌پردازی
indulging in philosophy; philosophization

فلسفه پویش یا استمرار (ف.غ.)
process philosophy

فلسفهٔ تجربی (ف.غ.)
exprimental philosophy

فلسفه تحصّلی positivism
فلسفهٔ تحلیلی (ف.غ.) analytical philosophy
فلسفه تقرر ظهوری (ف.غ.) existentialism
فلسفه جاودان perennial philosophy
فلسفه جبری جانسن (ک.م.) Jansenism
فلسفه جدید مدرسی (ف.غ.)
Neo-Scholasticism
فلسفه دروغین philosophastry
فلسفه دکارتی Cartesianism
فلسفهٔ دونس اسکوتوس (ف.غ.) Scotism
فلسفهٔ ذهن (ف.غ.) mental philosophy
فلسفه رواقی Stoicism
فلسفهٔ زبان (ف.غ.) linguistic philosophy
فلسفه سیاست political philosophy
فلسفهٔ طبیعی
naturalism; physiophilosophy; natural philosophy
فلسفهٔ عرفان metamysticism
فلسفه قرون وسطایی
medievalism; medieval philosophy
فلسفهٔ کاربردی applied philosophy
فلسفه کانت Kantianism
فلسفهٔ کلبی cynicism
فلسفه لذت حسّی (ف.غ.) sensualism
فلسفه مارکس (ف.غ.) Marxism
فلسفه مدرسی (ف.غ.) scholasticism
فلسفه مدنی
civil philosophy; political philosophy
فلسفه مربوط به سده‌های میانه
medieval philosophy

فلسفه مشّائی
Aristotelianism; Peripatetic philosophy; peripateticism
فلسفه مکانیستی mechanistic philosophy
فلسفهٔ منطق (ف.غ.) philosophy of logic
فلسفهٔ نفی مادّه immaterialism
فلسفه نقّادی criticism
فلسفهٔ نوافلاطونی Neo-Platonism
فلسفه نوتوماسی (ف.غ.) Neo-Thomism
فلسفهٔ نوکانتی (ف.غ.) Neo-Kantianism
فلسفه نو هگلی (ف.غ.) Neo-Hegelianism
فلک
celestial sphere; heaven; heavenly sphere
فلک اثیر (ف.ا.) sphere of aether
فلک اصغر (ف.ا.) minor sphere
فلک اعلی (ف.ا.)
highest sphere; greatest sphere
فلک الافلاک
highest sphere, The; outer sphere
فلک اوّل (ف.ا.) first heaven
فلک البروج
heaven of the zodiacal sings; sphere of fixed stars
فلک خورشید sphere of sun
فلک زحل sphere of Saturn
فلک زهره sphere of Venus
فلک عرش sphere of throne
فلک قمر sphere of Moon
فلک الکواکب sphere of fixed stars
فلک محیط (ف.ا.) outer sphere

فلک مرّیخ sphere of Mars

فلک مشتری sphere of Jupiter

فلکی celestial; heavenly; spherical

فلوطین Plotinus

فن technic; technique

فن‌آوری technology

فنا (ع.ا.) (ک.ا.) annihilation; death; evanescence; transitoriness; full absorption; passing away

فنای اکبر (ع.ا.) major annihilation

فنای در توحید (ع.ا.) annihilation in divine unity

فنای در فنا (ع.ا.) annihilation in annihilation

فنای فی الله (ع.ا.) annihilation in God

فنای مطلق (ع.ا.) absolute annihilation

فنای نفس (ع.ا.) self-annihilation

فناانگاری annihilationism

فناپذیر mortal; perishable

فناپذیری mortality

فناناپذیر immortal

فناناپذیری immortality

فن بلاغت rhetoric

فن جدل (ک.ا.) eristic

فن شعر (م.ک.) poetics

فوق بشر (ف.غ.) superman

فوق حسّ super sensual

فوق حسّی super sensible

فوق زمانی extratemporal

فوق طبیعت above nature

فوق طبیعی supernatural

فوق عقلانی superrational

فوق مکانی extraspacial

فهم nous; understanding

فهم عرفی common sense

فهم عملی prudence

فهم متعارف common sense

فیّاض gracious

فیّاض بالذات self-emanating

فیثاغورث pythagoras

فیثاغوری pythogorean

فیثاغوریان جدید Neo-Pythagoreanism

فیض (ع.ا.) effusion; emanation; grace

فیض اقدس خداوند (ع.ا.) most sacred effusion of God

فیض اقدس (ع.ا.) most holy emanation

فیض اوّل first emanated

فیض مقدس (ع.ا.) holy emanation; sacred effusion

فیض وجود effusion of being

فیض‌گرایی emanationism

فیضان effusion; emission

فیلسوف philosophe=philosoph; philosopher

فیلسوف اول first philosopher

(فیلسوف) رواقی Stoic

فیلسوف طبیعی physical philosopher

فیلسوف‌نما philosophaster; philosophe=philosoph

فی نفسه *an sich*; in itself

ق

قائل به اختیار (ک.ا.) libertarian

قائل به تعطیل (ف.غ.) agnostic

قائل به تناسخ reincarnationist

قائل به کثرت pluralist

قائم (ک.ا.) resurrector; riser

قائم بذاته self-subsistent

قائم به خداوند subsisting in God

قائم به‌ذات
independent; self-contained; self-dependent; self-existent; self-existing; subsistent; self-sustaining

قائم به نفس
independently subsistent; subsistent

القابض (ا.ا.)
He Who Contracts; Restrainer, The

قابل
passive receptacle; recipient; receiver; receptive

قابل ادراک perceptible; perceptive

قابل انفکاک separable

قابل تحویل reducible

قابل تصوّر conceivable

قابل تعریف به یکدیگر (ف.غ.)
interdefinable

قابل تعقّل cogitable

قابل حمل predicable

قابل خارجی (ف.ا.) external recipient

قابل ستایش laudable

قابل لمس tangible

قابل مشاهده observable

قابلیّت capability; receptivity; recipience

قابلیّت تحقیق verifiability

قابلیّت تغییر receptivity to motion

القادر (ا.ا.)
All-Powerful, The; Mighty, The; Powerful, The

قادر (ک.ا.) capable; capable agent

قادر بنفسه (ف.ا.) Powerful by Himself

قادر به استدلال rational

قادر به قدرت (ک.ا.) powerful by a power

قادر علی الاطلاق
powerful without qualification

قادر مطلق (ا.ا.)
All-Potent, The; All-Powerful, The; Almighty

قارالذّات (ف.ا.) stationary

قاصر dificient

قاعد (ک.ا.) sitter still

قاعدان (ک.ا.) quietists

قاعده formula; norm; precept; rule

قاعدهٔ اخلاقی maxim; moral code

قاعدهٔ استنتاج (م.ک.)
derivation rule; rule of inference

قاعدهٔ اشراقی (ف.ا.)
illuminationist principle (theorem)

قاعدهٔ امکان اشرف (ف.ا.)
theory of future possibility

قاعدهٔ تبدیل (م.ر.) transformation rule

قاعدهٔ تعمیم generalization, rule of

قاعدهٔ جابجا کردن مقدمه‌ها (م.ر.)
rule of commutation

قاعدهٔ جانشین‌سازی (م.ر.) substitution rule

قاعدهٔ حذف ∨ (م.ر.) ∨-elimination rule

قاعدهٔ رفع تالی (م.ر.)
modus tollendo tollens

قاعدهٔ ساخت (م.ر.) formation rule

قاعدهٔ عقلی (ف.ا.) rational principle

قاعدهٔ فرض (م.ر.) assumption rule

قاعدهٔ فرعی استنتاج (م.ک.)
derived rule of inference

قاعدهٔ معرفی ∨ (م.ر.) ∨-introduction rule

قاعدهٔ وضع مقدم (م.ر.)
modus tollendo ponens

قالب body

قالب اصل موضوعی (م.ر.) axiom schema

قالب قضیه theorem schema

قالب مثالی (ف.ا.)
atom-like body; corpse astral

قانون canon; law; nomos

قانون امتناع ارتفاع نقیضین
law of excluded middle

قانون امتناع تناقض
law of non-contradiction

قانون ستیزی anarshism

قانون شرع
canon law; canonical law; sacred law

قانون طبیعت law of nature

قانون عکس نقیض (م.ک.)
law of transposition

قانون علیّت
Law of causation; law of causality

قانون فکر (م.ک.) law of thought

قانون موضوعه، قانون وضعی positive law

قانون نقض مضاعف (م.ر.)
law of double negation

قانون‌گذار lawmaker; legislator; legislation

قانون مدارانه nomothetic(al)

القاهر (ا.ا.)
All-Powerful, The; Omnipotent, The

قاهریّت خداوند (ف.ا.) God's omnipotence

قبالا (ف.غ.) cabala

قبح (ک.ا.) badness

قبح شیء (ک.ا.) evil nature of something

قبض contract; contraction

قبض و بسط (ع.ا.)
contraction and expansion

قبلی — prior

قبلیّت — anteriority

قبول — receptivity

قداست — sanctity

قَدَر (ک.ا.) — determination; decree; particular determination; destiny; divine decree; divine premeasurment; divine providence

قَدَر الهی (ک.ا.) — divine determinism

قَدَر علمی (ف.ا.) — destiny through knowledge

قَدَر عینی (ف.ا.) — destiny through objectification

قدرت — capability

قدرت تخیّل — imagination

قدرت مطلق — almightiness; omnipotence

قدرتمند — omnipotent

قدرگرایی — fatalism

قدَری (م.ک.) — fatalistic; libertarian

قدریّه (ک.ا.) — Qadarites; libertarians; free willers

قدسی — divine; holy; spiritual

قدسیّت — sacredness

قِدَم (ف.ا.) — pre-eternity; eternity; uncreatableness

قدم حقیقی (ف.ا.) — real pre-eternity

قِدَم ذاتی (ف.ا.) — essential eternity

قِدَم زمانی (ف.ا.) — temporal eternity; time's eternity

قِدم عالَم (ف.ا.) — eternity of the world

قِدَم نفس (ف.ا.) — pre-eternity of the soul

القدّوس (ا.ا.) — Holy, The; Most Holy, The

قدّوسیّت — holiness

القدیر (ا.ا.) — Omnipotent, The

القریب (ا.ا.) — Nigh, The

قدّیسان — sainthood

قدیم — eternal; pre-eternal; pre-existent; uncreated

قدیم اضافی (ف.ا.) — relative pre-eternity

قدیم بذاته (ف.ا.) — eternal by itself

قدیم بغیره (ف.ا.) — eternal through another

قدیم به قِدَم (ف.ا.) — eternal through an eternity

قدیم نبودن — noneternity

قراردادهای کوتاه‌نویس (م.ر.) — abbreviative conventions

قرب به خداوند (ع.ا.) — nearness to God

قرمطی — Carmathian; Qaramite

قرون وسطا — medieval ages

قرون وسطایی — medieval

قسر (ک.ا.) — constraint

قسری (ک.ا.) — compulsive; mechanistic

قسمت (ک.ا.) — fate

قسمت‌پذیری — receptivity to partition

قصد — intention

قضا (ک.ا.) — decree; determination; predestination; decision; destination; foreordination; predetermination

قضا و قدر (ک.ا.)
destiny and decree; destiny and providence; fatalism; fate and destiny; foreordination and destiny; ordination

قضا و قدر الهی (ک.ا.)
decree and ordinance of God; divine ordination

قضای اجمالی (ک.ا.)
undifferentiated decree

قضای الهی (ک.ا.) divine decree

قضای پیشین (ک.م.) preordained fate

قضای تفصیلی (ف.ا.) differentiated decree

قضایای اوّلیه (م.ک.) primitive propositions

قضایای تحقیق‌پذیر (ف.غ.)
verifiable propositions

قضایای جدلی الطّرفین (ف.غ.)
dialectical assertions

قضایای مطلقه (م.ک.) categorical propositions

قضایای نسبی relational propositions

قضایای وهمی (م.ک.) false-premises

قضیّه proposition; theorem; judgement

قضیّه اتفاقیّه (م.ک.)
coincidental proposition

قضیه اخباری (م.ک.) descriptive judgement

قضیه اقترانی (م.ک.)
conjunctive proposition

قضیّه انشایی normative proposition

قضیه بتّیه (م.ک.) definite proposition

قضیه بسیط (م.ک.)
atomic proposition; indivisible proposition

قضیّهٔ ترکیبی پیشین (ف.غ.)
synthetic a priori proposition

قضیّهٔ ترکیبی ما تأخّر (ف.غ.)
synthetic a posteriori proposition

قضیّهٔ ثلاثی (م.ک.)
ternary proposition; triadic proposition

قضیّه ثنائی (م.ک.)
binary proposition; dyadic proposition

قضیّه جزئی (م.ک.)
partial proposition; singular proposition

قضیّه حقیقی factual proposition

قضیّه حملی
categoric(al) proposition; attributive proposition; categorical proposition

قضیّه خارجیّه (م.ک.) actual proposition

قضیّه دائمه مطلقه (م.ک.)
absolute perpetual proposition

قضیّهٔ دستوری (ف.غ.)
normative proposition

قضیّهٔ ذهنی mental proposition

قضیّه سالبه (م.ک.) negative proposition

قضیّهٔ سالبهٔ جزئیّه (م.ک.)
particular negative proposition; O-proposition

قضیّهٔ سالبهٔ کلّیه (م.ک.)
E-proposition; universal negative proposition

قضیّه شخصی (م.ک.)
individual proposition; singular proposition

قضیّه شرطی (م.ک.) conditional proposition

قضیّه شرطی متّصل (م.ک.)
hypothetical proposition
قضیّه شرطی منفصل (م.ک.)
disjunctive conditional proposition
قضیّه ضروریّه (م.ک.)
necessary proposition
قضیّه ضروریّه مطلقه (م.ک.)
absolute necessary proposition
قضیّه ضروریّه منعکسه (م.ک.)
convertible necessary proposition
قضیّه طبیعیه (م.ک.) physical proposition
قضیّه عدمی (م.ک.) privative proposition
قضیّهٔ عرفیّهٔ خاصّه (م.ک.)
special conventional proposition
قضیّهٔ کلی (م.ک.) universal proposition
قضیّهٔ لزومیّه (م.ک.) cogent proposition
قضیّه مانعة الجمع (م.ک.)
incompatible proposition
قضیّه مانعة الخلوّ (م.ک.)
exclusive hypothetical proposition
قضیّه متّصله (م.ک.)
connected proposition; conjunctive proposition
قضیه محتمل (ممکن)
problematic proposition
قضیّه محصوره (م.ک.)
defined proposition; determinate proposition; fenced proposition
قضیّهٔ مرکّب (م.ک.) compound proposition
قضیّه مسوّر (م.ک.) quantified proposition

قضیّهٔ مشروطهٔ خاصّه (م.ک.)
special conditioned proposition
قضیّه مشروطهٔ عامّه (م.ک.)
general conditioned proposition
قضیّه مطلقه (م.ک.)
absolute proposition; categoric(al) proposition
قضیّه مطلقهٔ عامّه (م.ک.)
general absolute proposition
قضیه معتبر valued premise
قضیّه معدوله (م.ک.)
negative term proposition; modified proposition
قضیهٔ مقابل(م.ک.) counter-proposition
قضیّهٔ ممکنه (م.ک.)
contingent proposition; possible proposition
قضیّه ممکنهٔ خاصّه (م.ک.)
particular contingent proposition
قضیّه ممکنهٔ عامّه (م.ک.)
general possible proposition
قضیّه ممکنه وقتیه (م.ک.)
temporal possible proposition
قضیّه منتشره (م.ک.) spread proposition
قضیه موجب کلی (م.ک.) A-proposition
قضیّه موجبه (م.ک.) affirmative proposition
قضیّهٔ موجبهٔ جزئیّه (م.ک.)
particular affirmative proposition
قضیّهٔ موجبهٔ کلیّه (م.ک.)
universal affirmative proposition

قضیه موجّهه (م.ک.) modal proposition

قضیّه مهمله (م.ک.)
ambiguous proposition; indefinite proposition; undefined proposition

قضیه واقعی (عینی) assertoric proposition

قضیّهٔ وجودی (م.ک.) existential proposition

قضیهٔ وجودی لاضروری (م.ک.)
not-necessary existential proposition

قضیّهٔ وقتیّه (م.ک.) temporal proposition

قضیه وهمی imagined proposition

قضیه‌ای propositional

قطب (ع.ا.) pole; supreme spiritual guide

قطب جهان pillar of universe; pillar

قطعی (م.ک.) assertoric; conclusive; definite

قلب heart; transformation

قلب صنوبری شکل (ف.ا.) pine-like heart

قلم (ک.ا.) pen; *stilus*

قلم تکلیف (ک.ا.) pen of responsibility

قلمرو territory

قوا faculties

قوام consistence; constitution; subsistence

قوام به خود self-maintenance

قوای جهل forces of ignorance

قوای ذهن faculties of mind

قوای عملیّه و علمیّه (ف.ا.)
theoretical and practical faculties

قوس صعود (ف.ا.)
arc of ascent; ascending act of creation

قوس نزول (ف.ا.)
arc of descent; descending act of creation

قول (ک.ا.)
discourse; word; expression; verbal confession

قول به اصالت ماهیت(ف.ا.) essentialism

قول به علیّت ماده‌نسبت به عقل
causal materialism

قول تام (م.ک.) complete discourse

قول جازم (م.ک.) declarative discourse

قول جدلی (م.ک.) dialectical discourse

قول خطابی (م.ک.) rhetorical discourse

قول شارح (م.ک.)
definition; ***oratio explicans***

قول صادق (م.ک.) true discourse

قول کاذب (م.ک.) falsified discourse

قوّه (ک.ا.)
capacity; faculty; force; potency; ***potentia;*** potentiality; ability; power

قوّهٔ ادراک (ف.ا.)
understanding; faculty of perception; perceptive power

قوّهٔ امکانی (ف.ا.) contingent potentiality

قوّهٔ باطنی (ف.ا.) internal faculty

قوّهٔ تعقّل reasoning faculty

قوهٔ تفکّر cogitation

قوّهٔ تمیز good sense

قوهٔ توهّم fantasy

قوّه جاذبه (ف.ا.)
faculty of attraction; power of attraction

قوّهٔ حاسّه (ف.ا.) sensitive faculty

قوّهٔ حافظه (ف.ا.)
faculty of memory; retentive faculty
قوّهٔ حرکت faculty of motion
قوّهٔ حسّی
faculty of sensation; physical faculty
قوّهٔ حیوانی animal faculty
قوّهٔ خرد faculty of reason
قوّهٔ خیال (ف.ا.)
representative faculty; faculty of fantasy
قوّهٔ دافعه (ف.ا.)
faculty of evacuation; faculty of repulsion
قوّهٔ ذاکره (ف.ا.) recollective faculty
قوّهٔ ذهنی mental faculty
قوّهٔ روحی (ع.ا.) psychic faculty
قوّهٔ شخصیّه (ف.ا.) individual power
قوّهٔ شناسایی (ف.ع.) قوّهٔ مفکّره (ف.ا.)
cognitive faculty
قوّهٔ شوقیه (ف.ا.)
craving power; faculty of desiring
قوّهٔ شهوانی
appetitive faculty; lustful faculty
قوّهٔ طبیعی (ف.ا.) physical power
قوهٔ عاقله (ف.ا.) intellectual faculty
قوّهٔ عالمه (ف.ا.) theoretical faculty
قوّهٔ عامله (ف.ا.) practical faculty
قوهٔ عقلیه (ف.ا.)
faculty of rationality; power of the intellect
قوهٔ عنصری (ف.ا.) power of the element
قوّهٔ غاذیه (ف.ا.)
vegetative faculty; faculty of feeding; nutritive faculty; nutritive power

قوهٔ غضبیه (ک.ا.)
irascible faculty; faculty of anger
قوّهٔ فاعلیّهٔ محرّکه (ف.ا.) incentive power
قوّهٔ فکری deliberative faculty
قوهٔ فکریه cogitative faculty
قوّهٔ فلکی (ف.ا.) power of the sphere
قوهٔ لامسه (ف.ا.) tactile faculty
قوّهٔ مادّی material potentiality
قوّهٔ ماسکه (ف.ا.) faculty of retention
قوّهٔ متخیّله (ف.ا.)
faculty of imagination; imaginal faculty; imaginative faculty; sensitive imagination faculty
قوّهٔ متصرّفه (ف.ا.) modifying power
قوّهٔ محرّکه (ف.ا.)
locomotive faculty; motive power; moving power; power of motion; motive force
قوهٔ محصّله (ف.ا.) receptive power
قوهٔ محض pure potency
قوّهٔ مدرکه (ف.ا.) perceptive faculty
قوّهٔ مدرکهٔ باطنی (ف.ا.)
internal perceptive power
قوّهٔ مدرکهٔ ظاهری (ف.ا.)
external perceptive power
قوهٔ مشاهده observation
قوهٔ مشبهه (ف.ا.) assimilative power
قوّهٔ مصوّره (ف.ا.)
faculty of representation; forming power
قوّهٔ مفکّره (ف.ا.)
faculty of thought; reflective faculty
قوهٔ ملکوتی angelic faculty

قوّهٔ ممیّزه (ف.ا.) distinguishing faculty

قوّهٔ مولّده (ف.ا.)
faculty of reproduction; reproductive faculty; generative power

قوّهٔ ناطقه (ف.ا.)
faculty of rationality; rational faculty

قوّهٔ نامیه (ف.ا.)
faculty of growth; growing power

قوّهٔ نباتیّه (ف.ا.) vegetative faculty

قوّهٔ نظری (ف.ا.) theoretical faculty

قوّهٔ نفسانی (ف.ا.)
faculty of mind; psychic power

قوّهٔ وهم
faculty of estimation; estimative faculty

قوّهٔ هاضمه (ف.ا.) faculty of digestion

القوی (ا.ا.) Strong, The

القهّار (ا.ا.) Dominator, The; Revengeful, The

قیاس analogy; syllogism

قیاس‌آوری syllogization

قیاس احتجاجی (م.ک.) epicheirema

قیاس استثنایی (م.ک.)
exceptive syllogism; exclusive syllogism

قیاس استثنایی متصله (م.ک.)
modus tollendo tollens

قیاس استثنایی منفصله (م.ک.)
modus ponendo tollens; modus tollendo ponens

قیاس اقترانی (م.ک.)
categoric syllogism; conjunctive syllogism

قیاس اقناعی (م.ک.) persuasive syllogism

قیاس برهانی (م.ک.)
demonstrative syllogism

قیاس‌پذیر deducible

قیاس تمثیل (م.ک.) analogy of comparison

قیاس تمثیلی (م.ک.) reasoning by analogy

قیاس جدلی (م.ک.)
dialectic syllogism; dialectical syllogism

قیاس حملی categoric syllogism

قیاس خطابی (م.ک.) rhetorical syllogism

قیاس خلف (م.ک.)
reductio ad absurdum; syllogism ad absurdum;
syllogism per impossible

قیاس دوری (م.ک.) demonstration in circle

قیاس ذوحدّین (م.ک.) dilemma

قیاس زنجیره‌ای sorites

قیاس شرطی (م.ک.) conditional syllogism

قیاس شرطی انفصالی (م.ک.)
disjunctive inference

قیاس شرطی متّصل (م.ک.)
hypothetical inference; hypothetical syllogism

قیاس شعری (م.ک.) poetic syllogism

قیاس شناسی syllogistics

قیاس صحیح (م.ک.) valid syllogism

قیاس صوری (م.ک.) syllogism

قیاس ضمیر (م.ک.) enthymeme

قیاس عقیم (م.ک.)
inconclusive syllogism; sterile syllogism

قیاس علی الشّاهد (م.ک.)
analogy from man to God

قیاس (فقهی) — analogical reasoning

قیاس کاذب (م.ک.) — erroneous conclusion; paralogism

قیاس کامل (م.ک.) — perfect syllogism

قیاس محتمل — abduction

قیاس مختلط (م.ک.) — mixed syllogism

قیاس مرکّب (م.ک.) — composite syllogism; compound syllogism; polysyllogism

قیاس مستقیم (م.ک.) — directed-proof syllogism

قیاس مسلسل (م.ک.) — sorites

قیاس مضمر — enthymeme

قیاس مغالطه‌ای (م.ک.) — sophistical reasoning; sophistic syllogism

قیاس مقدّم — prosyllogism

قیاس مقسّم (م.ک.) — divided syllogism

قیاس منطقی (م.ک.) — deduction

قیاس منفصل (م.ک.) — disjunctive syllogism

قیاس مؤخّر (م.ک.) — episyllogism

قیاس یقینی (م.ک.) — certain syllogism

قیاسی (م.ک.) — deductive; syllogistic

قیام — subsistence; independence

قیام به ذات — subsistence by oneself

قیام به ذات خود — self-subsistence

قیام به ذهن (ف.ا.) — subsistence in the mind

قیام به نفس — self-subsistence

قیام حلولی (ف.ا.) — immanentis subsistence; inherent subsistence

قیام صدوری (ف.ا.) — originating subsistence; subsistence by emergence; subsistence of an action in an agent; subsistence of issuing

قیام ظهوری (ف.غ.) — existence

قیامت — Resurrection, The

قیامت صغری (ک.ا.) — lesser resurrection; minor resurrection

قیامت کبریٰ (ک.ا.) — greater resurrection; major resurrection

قید — qualification

قیّم — custodian

القیّوم (ا.ا.) — Self-Existing, The; Self-Subsistent, The

قیّومیّت — self-existence

ک

کائنات	creatures; worlds
کائنات فاسد	currupitble beings
کاذب	false
کاذب ـ نما	pseudo
کار	work
کارکردگرایی ذهن (ف.غ.)	functionalism
کاره (ک.ا.)	disapproving
کاستی	lack
کافر	heathen; infidel; nonbeliever; pagan; sacrilegious; unbeliever
کالونی مذهب (ک.م.)	calvinist
کامل	perfect
کامل مطلق	absolutely perfect
کان	mine
کانی (ک.ا.)	mineral
کانی شناسی (ک.ا.)	mineralogy
کاهن	diviner
کبایر (ک.ا.)	great sins
کبری (م.ک.)	major premise
کبریا	majesty
الکبیر (ا.ا.)	Great, The
کتاب (آسمانی)	Bible; scripture
کتاب تکوینی	internal book of creation
کتاب سرودهای مذهبی	Psalter
کتاب مزامیر داود	Psalter
کتاب مقدس (تورات و انجیل)	Bible
کتاب مقدّس (یهودیّت و مسیحیّت...)	scripture
کتاب مکاشفه یوحنا (ک.م.)	Apocalypse, The
معتقد به نص صریح کتاب	scripturalist
کثرت	manyness; multiplicity
کثرت اجسام	multiplicity of bodies
کثرت پدیدارها	manifold of phenomena
کثرت حسی	manifold of sense
کثرت در وحدت (ع.ا.)	diversity in unity; multiplicity within unity
کثرت وجود (ف.ا.)	superabundance of being
کثرت‌گرا	pluralist
کثرت‌گرایانه	pluralistic
کثرت‌گرایی	pluralism
کثیر	many
کثیر نوعی (ف.ا.)	specific "many"
کثیف (ک.ا.)	gross
کجایی	whereness
کدامی	whichness

کدورت روح soul obscurity
کذب falsity
کرامت (ع.ا.)
miracle; theurgy; extraordinary act; thaumaturgy; act of divine grace; miraculous power; non-prophetical miracle; saintly miracle
کرانه boundary
کراهت (ک.ا.) disapproval
کرسی (ک.ا.) throne; footstool; sedile
کرم generosity
کرّوبی cherub
کرّوبیان cherubim
کرة الثوابت (ف.ا.) sphere of fixed stars
الکریم (ا.ا.)
Generous, The; Munificent, The
کسب (ک.ا.) acquision
کسبی acquired
کشف
apocalypse; ecstatic experience; intuitive knowledge; intellectual intuition; revelation; unveiling; direct vision; immediate experience; inward revelation; removal of the veil
کشف اسرار (ع.ا.) unveiling of mysteries
کشف الهی (ع.ا.) divine disclosure
کشف حجاب (ع.ا.) uncovering of veil
کشف حقایق (ف.ا.)
unveiling of spiritual realities
کشف الغطاء unveiling of the hidden
کشف و شهود عرفانی (ع.ا.) mystic intuition
کشف و عیان (ع.ا.) revelation and insight

کفر
infidelity; paganism; unbelief; unfaithfulness
کفرآمیز atheistic; paganish
کفّ نفس continence; self-control
کل whole
کلام apologetic theology; speech; theology
کلام جدید new theology
کلام خداوند (ک.ا.) speech of God
کلام درونی inner speech
کلام لطیف (ک.ا.) subtle theology
کلام لفظی (ک.ا.) uttered speech
کلام نفسانی (ک.ا.)
inner speech; speech of the soul
کلام نفسی logos; speech of the soul
کلام‌گرایی theologism
کلامی theologic; theological
کلبی cynic
کلبی مسلک cynical
کلبیّون cynics
کلّ فردی "all" in the sense of each individual
کل‌گرایی holism
کلّ مجموعی "all" used collectively
کلمه word
کلمة الله divine word; logos
کلمه قصار aphorism
کلمهٔ جامعه (ع.ا.) unifying word
کلمهٔ طیّبه good word
کل و جزء (م.ک.) all and some
کلی general; generic; universal
کلی ذهنی (م.ک.) mental universal

کلی طبیعی (م.ک.) natural universal
کلّی عرضی (م.ک.) accidental universal
کلّی عقلی (ف.ا.)
mental universal; rational universal
کلّی متساوی (م.ک.) coextensive universal
کلی متواطی (ف.ا.) univocal universal
کلّی منطقی (م.ک.) logical universal
کلیّات general principles
کلیّات خمس (م.ک.)
universals; Five Universals, The; Five Universals, the
کلیّات مجرّده (ف.ا.) abstract universals
کلیّت universality
کلیمی Jew
کلیه universal
کلّیهٔ سالبه (م.ک.) negative universal
کلیه موجبه (م.ک.) affirmative universal
کم magnitude; quantity
کمّ تعلیمی (ف.ا.) mathematical quantity
کمّ متّصل (ف.ا.)
continuous quantity; *quantum continuum*
کمّ منفصل (ف.ا.)
discontinuous quantity; discrete quantity; separate quantity; *quantum discretum*
کمال perfection
کمال اوّل entelechy
کمال ثانی secondary perfection
کمال مطلق
absolute perfection; supreme perfection
کمال مطلوب ideal
کمال نفس self-perfection
کمال نفسانی personal perfection
کمال باوری perfectionism
کمال‌گرایی perfectionism
کمالات excellences
کمون (ف.ا.) latency; immanence
کمون و ظهور hiding and appearing
کمی less
کمّی quantitative
کمّیت quantity
کمّیت دارای بُعد dimensive quantity
کمّیت متّصل (م.ک.) continuous quantity
کمّیت تمایی (م.ک.) quantification
کن فیکون Be! and it is
کن وجودی (ف.ا.) creative imperative
کناره extreme
کنایه allegory; symbol
کنایی allegorical; symbolic
کنز treasure
کنز مخفی (ع.ا.) hidden treasure
کنه core
کنه ذات very nature
کنه واقعیّت core of reality
کنه‌وجود core of being
کوکب star
کون (ک.ا.) existence; generation
کون جامع (ف.ا.) most universal being
کون و فساد (ف.ا.)
generation and corruption; becoming and decaying; becoming and perishing; coming and passing away

کون و مکان (ف.ا.)
temporal and spacial existence; time and space

کونین Two Worlds

کهانت divination

کیش cult

کیف quality

کیف بالذّات (ف.ا.) quality by essence

کیف بالعرض (ف.ا.) quality by accident

کیف مبصره (ف.ا.) visual quality

کیف محسوس (ف.ا.) sensible quality

کیف مختص به کم
quality peculiar to quantity

کیف ملموس (ف.ا.) tangible quality

کیفی qualitative

کیفیّات qualities

کیفیّات اوّلیه primary qualities

کیفیّات ثانویه secondary qualities

کیفیّات مبصره visual qualities

کیفیّات مختص به کمیّات (ف.ا.)
qualities peculiar to quantities

کیفیّات مسموعه (ف.ا.) auditory qualities

کیفیّات مشمومه (ف.ا.) olfactory qualities

کیفیّات نفسانی بطیء الزّوال (ف.ا.)
long-term dispositions

کیفیّات نفسانی سریع الزّوال (ف.ا.)
short-term dispositions

کیفیّت quality

کیفیّت انفعالی (ف.ا.) affective quality

کیفیّت اولی primary quality

کیفیّت ثانوی secondary quality

کیفیّت فعلی (ف.ا.) active quality

کیفیّت مسموع (ف.ا.) audible quality

کیفیّت نخستین primary quality

کیفیّت نفسانی (ف.ا.)
mental quality; personal quality

کیمیا alchemy

کیوان Saturn

کیهان cosmos; universe

کیهان‌شناسی cosmology

کیهانی cosmic

گ

گام استقرا (م.ر.)	induction step
گام بنیادی (م.ر.)	basis step
گذر (م.ر.)	path
گذر باز (م.ر.)	open path
گذرا	evanescent; transitory; transient
گذرا و حادث	transient
گرایش به فرهنگ کهن یونانی	Hellenism
گرایش به ماده و صورت	hylomorphism
گروه	party
گزاره (م.ک.)	proposition; declarative proposition; declarative sentence; predicate
گزارهٔ اخباری	informative proposition
گزارهٔ الزامی	ought-statement
گزارهٔ تحلیلی	analytic proposition
گزارهٔ تکلیفی	ought-statement
گزارهٔ خبری	indicative proposition
گزاره وجودی (ف.ا.)	existential proposition
گزاره‌ای	propositional
گزین‌گویه	aphorism
گسسته	discontinuous; discrete; inconsistent
گفتار	discourse
گفتاری	verbal
گفتگو	dialogue
گفت‌وشنود	dialogue
گفت‌وشنودی	dialogic(al)
گمان	conjecture; presumption; assumption
گناه (ک.ا.)	offence; evil; sin
گناه صغیره (ک.ا.)	light sin; minor sin
گناه کبیره (ک.ا.)	cardinal sin; grave sin; major sin
گناه نخستین	original sin
گناه‌آلود	sinful
گناهان	sins
گناهکار (ک.ا.)	sinner; sinful; wrongdoer
گناهکاری	wrongdoing
گنج	treasure
گنوسی	gnostic
گواه	evidence; witness
گوشه نشین	anchorite; recluse
گوشه نشینی	solitude; seclusion
گوهرین	substantial
گیاهی	vegetable; vegetative
گیتی	universe

ل

لائیک — laic

لا ادری — agnostic

لا ادری‌گری (ف.غ.) — agnosticism

لا اقتضاء — non requirement; neutral

لا بشرط (ف.ا.)
unconditioned; nonconditioned

لا بشرط قسمی (ف.ا.)
non-conditioned as a division

لاجود — nonbeing

لا حکم الّا لله — no judgement but God's

لازم
consequent; essential property; inherent; necessary inseparable; implicate

لازم الاجرا — imperative

لازم ذات خداوند
essential property of the essence of God

لازم ماهیّت (ف.ا.)
consequential property of quiddity

لازم معنا — concomitant of the meaning

لازم و ملزوم — interdependent

لا شیء — nonentity; nonthing; nothing

لا شیئیّت — nothingness

لا عدم — non-nonbeing

لا فی محل (ف.ا.) — in no substrate

لا قوّه (ف.ا.) — inability; nonpower

لامسه
sense of feeling; sense of touch; touching

لا مکان — nonspace

لا وجودی — nonexistential

لاهوت (ک.ا.) — divine essence; divine nature

لایزال — immortal

لاینفک — integral

لُبس بعد از خَلع (ف.ا.)
dressing after dressing of forms

لُبس بعد از لُبس (ف.ا.) — dressing after dressing

لحظه — instant

لذّات — joys

لذّات حسّی — sensual joys

لذّات مادّی — sensual joys

لذّات معنوی — spiritual joys

لذاته — *fur sich;* to his essence

لذّت (ک.ا.) — joy; pleasure

لذّت حسّی
pleasure of the senses; sensuality

لذّت عقلی — intellectual pleasure

لذّت‌گرایی — hedonism

لزوم essentiality

لزوم تامّ (م.ک.) complete implication

لزوم ذاتی (م.ک.) inherence

لزوم ناقص(م.ک.) deficient implication

لطف (ک.ا.)

benevolence; kindness; favour; gentliness; grace

لطف ازلی divine eternal mercy

لطف الهی (ک.ا.)

divine compassion; divine grace; divine favour; divine grace

لطف حق act of divine grace

لطف ربّ act of divine grace

لطف سابق divine eternal mercy

لطیف (ا.ا.) Benevolent, The; Subtle, The

لطیف‌الکلام (ک.ا.) subtle theology

لغتهای منطقی (م.ر.) logical words

لغزش lapse

لفّاظی verbalism

لفظ (م.ک.) letter; signifier

لفظ (ک.ا.) pronunciation

لفظ قرآن (ک.ا.)

pronunciation of the Quran; utterance of the Quran; speaking of the Quran

لفظ کلّی (م.ک.) general term

لفظ و معنی (م.ک.) letter and spirit

لفظ بازی verbalism

لفظی (ف.ا.) terminological; verbal

لفظی انگاشتن کلیات nominalism

لقا (ع.ا.) meeting

لقاءالله vision of God

لقای سعادت‌آمیز beatific vision

لم اثبات (ف.ا.) why of an affirmation

لم ثبوت (ف.ا.) why of an objective fact

لوح (ک.ا.) table; tablet

لوح ازل (ک.ا.) eternal table

لوح تقدیر (ک.ا.) book of fate

لوح محفوظ (ک.ا.)

guarded tablet; preserved table; preserved tablet; protected table

لوح و قلم (ک.ا.) tablet and pen

لوگوس logos

لیبرالیسم liberalism

لیبرالیسم جدید (ف.غ.) neo-liberalism

لیس nonexistence

لیسیّت ذاتی (ف.ا.)

essential nothingness; state of essential nonexistence

م

ـ مآب	pseudo
ما الیه الحرکه (ف.ا.)	that to which movement is directed
ما بالذّات	what is essential
مابالعرض	what is accidental
مابعد الطّبیعه	metaphysics
مابعد الطّبیعه توصیفی	descriptive metaphysics
مابعد الطّبیعه نظری	speculative metaphysics
مابعدالطّبیعی	metaphysical
مابه‌ازای تجربی	experiential reference
مابه‌ازای خارجی	objective reference
مابه الاتّفاق (ف.ا.)	identifying factor
مابه الاشتراک (ف.ا.)	common factor
مابه الامتیاز (ف.ا.)	distinguishing factor
ماتأخّر	a posteriori
ماتریالیستی	materialistic
ماتریالیسم (ف.غ.)	materialism
ماتریالیسم روح باور (ف.غ.)	animistic materialism
ماتریالیسم علمی (ف.غ.)	scientific materialism
الماجد (ا.ا.)	Magnificent, The
ماده	hyle; hylo; *materia;* matter; substratum-matter; stuff; substance
مادّهٔ ازلی (ف.ا.)	primordial matter
مادّهٔ اصلی	elemental matter
مادّهٔ اولی (ف.ا.)	primal matter; primary matter; prime matter
مادّهٔ اوّلیه	prakriti
مادّهٔ بالقوّه (ف.ا.)	matter *in posse*
ماده به معنای اعم (ف.ا.)	matter in general sense
مادّهٔ عنصری	elemental matter
مادّه غیر متعیّن (ف.ا.)	indeterminate matter
مادّهٔ قیاس (م.ک.)	syllogism's content
ماده کلّی	universal matter
مادّهٔ متحرّک (ف.ا.)	matter-in-motion
ماده مطلق (ف.ا.)	absolute matter
ماده نخستین (ف.ا.)	*materia prima*
ماده‌گرا	materialist
ماده‌گرایان	materialists
مادّه‌گرایانه	materialistic
ماده‌گرایی	materialism; physicalism

مادّی corporeal; material; physical

مادی در مرتبهٔ فعل (ف.ا.)
material in performance

مادیّت materiality

مارکسیست Marxist

مارکسیسم (ف.غ.) Marxism

ما سوی‌الله all other than God

ماشین‌انگاری mechanism

ماشین‌وار mechanistic

ماشینی mechanistic

ماشینیسم mechanism

ماقبل تجربی (ف.غ.) a priori

مالک الملک (ا.ا.)
King of Absolute of Sovereignty, The

مالکیّت اشتراکی collective ownership

مانا mana

المانع (ا.ا.) Protector, The

مانع hindering; hindrance

مانعة الجمع (م.ک.)
exclusive; mutually exclusive

مانعة الخلوّ (م.ک.) disjunction negation

مانوی (ک.ا.) Manichaean/Manichean

ماورای طبیعی supernatural

ماورای منطق metalogic

ماهو what is it?

ماهوی essential

ماهیّات quiddities

ماهیّات بسیط (ف.ا.) simple quiddities

ماهیات ثابته (ف.ا.) unchanging essences

ماهیّات مرکّب اعتباری (ف.ا.)
fictitious compound quiddities

ماهیّات مرکّبه (ف.ا.) compound quiddities

ماهیّت (ف.ا.)
essence; *essentia;* essential substance; essence; whatness; quiddity; what-it-isness

ماهیّت اعتباری (ف.ا.)
mentally-posited quiddity

ماهیّت به شرط شیء (ف.ا.) mixed quiddity

ماهیّت به شرط لا شیء (ف.ا.)
quiddity conditioned on nothing

ماهیّت جنسی (ف.ا.) generic quiddity

ماهیت گرایی essentialism

ماهیّت متحصّل (ف.ا.) actualized quiddity

ماهیّت مجرّده (ف.ا.) non mixed quiddity

ماهیّت مخلوطه (ف.ا.) mixed quiddity

ماهیّت مشترک (ف.ا.) shared quiddity

ماهیّت مطلق (ف.ا.)
utterly pure quiddity; absolute essence

ماهیّت مطلقه (ف.ا.) absolute quiddity

ماهیّت ممکن (ف.ا.)
quiddity of a contingent thing

ماهیّت نوعیّه (ف.ا.) specific quiddity

مای حقیقیّه (م.ک.) "what" of definition

مای شارحه (م.ک.)
"what" of lexical explanation

ماه (ک.ا.) mist

مباح adiaphorous

مباح‌انگاری adiaphorism

مبادی (م.ک.)
first principles; initial things; principles

مبادی موجودات
principles of existent things

مبارک auspicious one; blessed

مباشر direct

مباهله (ک.ا.)
mutual cursing; mutual imprecation; recourse to imprecation

مباین heteronymous

مبتدع innovator

مبتدی (ع.ا.) disciple; neophyte

مبتنی بر استدلال غلط paralogical

مبتنی براصالت مادّه materialistic

مبتنی بر قانون nomothetic(al)

مبتنی بر واقعیّت fuctual

مبحث اجسام ساکن statics

مبحث الفاظ (م.ک.) semantics

مبحث تحلیلات (ف.غ.) analytics

مبحث نجات و رستگاری در مسیحی (ک.م.)
soteriology

مبدأ genesis; origin; origination; principle

مبدأ اثر cause of an effect

مبدأ اعلی higher principle

مبدأ اوّل (ف.ا.)
First Origin, The; first principle

مبدأ زمانی (ف.ا.) origination in time

مبدأ و معاد (ک.م.)
Origin and Return; Origin and End

المُبدِع (ا.ا.)
Beginner, The; Innovator, The; Originator, The

مبدِع creator; initiator; inventor

مبدَع originated

مبدَع اول (ف.ا.)
first created; first originated being

مبرهَن demonstrated; proved

مبلِّغ (ک.م.) missionary

مبهم ambiguous; problematic

متافیزیک metaphysics

متافیزیکی metaphysical

متأخِّر after; modern; posterior

متأخِّر از خداوند posterior to God

متأخِّران later members

متألّه theologian; theosopher

متباین divergent

متجانس homogeneous

متجدِّد innovating

متجسِّم hypostatic

متَّحد unified; united

متحرِّک moved; moving; moving thing

متحرِّک اوّل *primum mobile*

متحرِّک بالاراده (ف.ا.) moving at will

متحقِّق actualized

متحیِّز (ک.ا.)
that which occupies space; thing placed

متخیِّله (ف.ا.)
compositive imagination; imaginal faculty

متراکم dense

متشابه
ambiguous; equivocal; multivalent; vague

متشابهات (قرآن)
ambiguous verses; unclear outward meanings; multivalent verses of the Quran

متشخّص (ف.ا.) individual; concrete

متشرّع dogmatic

متصرّفه (ف.ا.) faculty of disposal

متّصل continuous

متّصله conjunctive

متّصلهٔ اتّفاقیه (م.ک.)
contingent conjunctive

متّصلهٔ دائمی (م.ک.) constant conjunctive

متّصلهٔ شرطیه hypothetical conjunction

متصوّر imagined

متضاد (م.ک.)
contrary; opposed; antagonist; antagonistic

متضادان (م.ک.) contraries

متضایف (م.ک.) correlate; correlative

متضایفان (م.ک.) correlatives; two correlatives

متظاهر به دین pious

متعارض antagonist; incompatible

متعارف customary; orthodox; traditional

متعال (ا.ا.) Most High, The

المتعالی (ا.ا.)
Exalted One, The; Exalted, The; Very High, The

متعالی
supreme; transcendent; transcendental; par excellent

متعدّد many

متعلّق object

متعلّق referent

متعلّق شناسایی object of knowledge

متعلّق شهود (ف.غ.) object of intuition

متعلّق فکر object of thought

متعلّق فهم object of understanding

متغیّر (م.ر.) variable

متغیّر شیء (م.ر.) object variable

متغیّر گزاره‌ای (م.ر.) propositional variable

متغیّر محمولی (م.ر.) predicate variable

متّفق unified; united

متّفق القول unanimous

متفکّرانه meditative; reflective

متقابل opposed; opposite

متقارن symmetrical

متقدّم before

متقدّم بالذات prior in essence

متقدّمان early members

متکافی correspondent

المتکبّر (ا.ا.) Haughty, The; Proud, The

متکثّر manifold; multiple

المتکلّم (ا.ا.) Speaker, The

متکلّم
apologist; dialectical theologian; scholastic philosopher; scholastic theologian; theologian

متکلّم‌نما theologaster

متلازم equipollent

متمایز distinct; distinctive

متن — text

متنازع — disputed

متناقض — contradictive; contradictory; paradox

متناقض با خود (م.ک.) — self-contradictory

متناقض‌نما — paradoxical

متناهی — finite; limited

متناهی بودن — finiteness

متناهی بودن جسم — finitude of body

متنبّی — false prophet

متنسّک — dogmatic

متن مقدس — scripture

متن و کنه هستی — core of being

متواتر — widely transmitted

متواترات (ف.ا.) — unanimous traditions

متواطی (ف.ا.) — univocal

متوافق — equipollent

متوالی — successive

متوسّطان — the intermediate

متولّد (ک.ا.) — act done mediately

متولّی — custodian

المتین (ا.ا.) — Firm, The

مثال — idea; model; paradigm

مثال افلاطونی — Platonic idea

مثال قبلی (ف.ا.) — preceding model

مثال قدیم — eternal idea

مثال نقضی (م.ک.) — counter-example

مثالب — vices

مثالی — archetypal; ideal

مثبت — positive

مثبت له — that of which something is affirmed

مُثُل — exemplary ideas; forms; ideas; similitude

مثل معلّقه (ف.ا.) — suspended forms

مجادله — controversy; debate; polemic

مجادله دینی — theological controversy

مجادله کلامی — theological controversy; theological debate

مجازی — figurative; metaphorical

مجاهدت (ع.ا.) — religious striving

مجاهده (ع.ا.) — religions authouity

مُجبِره (ک.ا.) — coercionists

مجدِّد (ک.ا.) — renewer of religion

مجذوب (ع.ا.) — ecstatic

مجرّبات (م.ک.) — data of experience; empirical premises

مجرّد (ف.ا.) — noncorporeal; immaterial; incorporeal; non-material

مجرّد از مادّه — abstract

مجرّد ذاتی (ف.ا.) — immaterial in essence

مجرّد وجود — sheer existence

مجرّدات — incorporeal beings

مجسّمه (ک.ا.) — corporealists; anthropomorphists

مجعول (ف.ا.) — made; forged; made thing

مجلس (ع.ا.) — session; teaching session

مجموع — collection

مجموع آحاد — aggregate of units

مجموع جهان universe

مجموعه set

مجموعهٔ الگویی (م.ر.) model set

مجموعهٔ تهی (م.ر.) empty set

مجموعهٔ متناهی finite set

مجموعه‌های ناپیوسته (م.ر.) disjoint sets

مجموعه یکانی (م.ر.) unit set

مجموعهٔ استقرایی (م.ر.) inductive set

مجوس Magian

مجهول unknown

مجهول مطلق completely unknown

المجیب (ا.ا.) Answerer of prayers, The

المجید (ا.ا.) All-Glorious, The; Glorious, The

محاجّه disputation

محاسبهٔ نفس (ع.ا.)
self-examination; spiritual accounting

محاسبه و مراقبه introspection

محاط encompassed

محاکات (ف.ا.) imitative image

محال (ف.ا.) rationally impossible

محبوب object of love

محتاط circumspect

محتمل الضدّین *adianeeta*

محتوای زمان (ف.ع.) content of time

محدَث (ف.ا.)
created entity; created; noneternal; originated

محدِث creator

محدِّث traditionist

محدثان Traditionists

محدود *definiendum;* finite, limited

محدودیّت limitation

محرّک mover; moving agent; moving agent

محرّک اول (ف.ا.)
First Mover; primary mover; prime mover

محرّک اول غیر متحرک (ف.ا.)
immobile prime mover

محرّک غیر متحرّک unmoved mover

محرّک غیر متحرّک نخستین (ف.ا.)
prime immovable mover

محرّک مباشر (ف.ا.) direct mover

محرّک مستقیم direct mover

محرّک نامتحرّک (ف.ا.) immovable mover

محرّک نخستین (ف.ا.) original mover

محسن beneficent

محسوس
perceptible; phenomenal; sensible sensed; sensitive; sensum; tangible

محسوسات (م.ک.)
perceptibles; physical phenomena; sensa; sense data; sensibilia; sensory premises

محشور کردن revivification

محصَّل
actualizer; definite; determined; positive

محصور (م.ک.) quantified

محصورات (م.ک.) quntified propositions

محض pure

محقَّق realized

محقِّق دارندهٔ عالم خارج cosmothetic

محقّق scholar

محکمات (در برابرِ متشابهات) decisive verses

محکوم predicate of a proposition

محکوم به

attribute; predicate; that which is judged to be the case

محکوم علیه

determined; predicated by; the thing judged

محل locus; substrate

محلّ اعراض (ف.ا.) substrate

محلّ جدل disputative

محلّ صفت substratum of attribute

محلّ قابل (ف.ا.) receptive dwelling place

محمل justification

محمول attribute; predicable; predicate

محمول بالضّمیمه (ف.ا.)

predicate by way of adherence

محمول بالعرض (ف.ا.)

accidental predicate

محمول واقعی (ف.غ.) real prebicate

محمولات predicables

محنه (ک.ا.)

examination; great trial; inquisition; trial

محو (ع.ا.)

effacement; obliteration; self-extinction

محور pillar

محوی included

المحیط (ا.ا.) Encompassor, The

محیط circumference

المحیی (ا.ا.)

Creator of Life, The; Lifegiver, The

مخاطب (م.ک.) addressee

مخالفت با نفوذ روحانیان در امور غیر مذهبی

anticlericalism

مخالف دخالت روحانیان در امور غیر مذهبی

anticlerical

مخالف سنّت antiorthodox

مختار (ک.ا.) free

مخترع inventor

مختلط mingled

مختلفات (ف.ا.) heterogeneous things

مخصّص (ک.ا.)

specificator; particularizer; individualizer

مخلوق created being; creature

مخلوق اوّل (ف.ا.)

first creation; first creature

مخیّلات (م.ک.) imageinary premises

مدارا tolerance

مدافع استدلالی دین apologist

مداوم continuous

مدبّر regulator

مدبّر کائنات cosmic designer

مدرسه‌ای academic

مدرسی scholastic

مُدرِک

apprehender; knowing subject; perceiver; percipient

مُدرَک

object perceived; apprehended; perceived

مُدرِک کلیّات (ف.ا.)
percipient of intelligibles

مُدرِک جزئیات (ف.ا.)
percipient of particulars

اتّحاد مدرِک با مدرَک (ف.ا.)
unification of the perceiver and the perceived

مدرکات object perceptions

مدّعا assertion

مدعیان اشراق (ف.ا.) Illuminati

مدّعی فلسفه philosophaster

مدلول (م.ک.) referent; signified

مدلول علیه (م.ک.) described subject

مدینه city; polis

مدینه فاسقه (ف.ا.) City of the Corrupt

مدینهٔ جاهله (ف.ا.) City of the Ignorants

مدینهٔ ضالّه (ف.ا.) City of the Misguided

مدینهٔ غیر فاضله (ف.ا.) anti-utopia

مدینهٔ فاضله (ف.ا.)
model society; utopia; virtuous city; virtuous society; ideal city; virtuous state

مذاهب و ادیان heresiology

المُذِلّ (ا.ا.) Abaser, The

مذهب
doctrine; religion; school; school of thougt; sect

مذهب آزادی اراده (ک.ا.) libertarianism

مذهب اسماعیلی Ismailism

مذهب اصالت اسم nominalism

مذهب اصالت تجربه empiricism

مذهب اصالت تصوّر (ف.غ.) idealism

مذهب اصالت جوهر substantialism

مذهب اصالت حس (ف.غ.) sensationalism

مذهب اصالت درونگرایی subjectivism

مذهب اصالت عقل (ف.غ.)
intellectualism; rationalism

مذهب اصالت فایده utilitarianism

مذهب اصالت مفاهیم conceptualism

مذهب اصالت واقع realism

مذهب اعتزال (ک.ا.) Mu'tazilism

مذهب اهل باطن (ع.ا.) mysticism

مذهب اهل سنت sunnism

مذهب باطنی esotericism

مذهب بهایی Bahaism

مذهب تشیّع shi'ite school; shi'ism

مذهب جوهر فرد یا جزء لا یتجزّی atomism

مذهب شک scepticism

مذهب شیعه Shi'ism; Shi'ite

مذهب شینتو Shintoism

مذهب قدری Qadarism

مذهب کالونی (ک.م.) Calvinism

مذهب مانی Manichaeism/Manicheism

مذهب نسطوری Nestorianism

مذهب نوفیثاغوری Neo-Pythagoreanism

مذهب وهّابی Wahhabism

مذهبی devout; religious

مرابطان Almoravids; Marabouts

مرابطی Marabout

مراتب hierarchical degrees

مراتب تشکیکی analogical gradation

مراتب وجود (ف.ا.)
chain of being; rank of existents
مراحل (ع.ا.) stages
مراد (ع.ا.) willed; adept sufi; object willed
مراسم ritual
مراقبه meditation; reflection
مرام ideology
مرام اشتراکی communism
مربّع تباینات (م.ک.) square of opposition
مربوط به امور دنیوی secular
مربوط به حس esthetic; sensory
(مربوط به) ریاضیات mathematical
مربوط به زیبایی aesthetic (esthetic)
مربوط به علم تأویل hermeneutic
مربوط به قرون وسطی یا سده‌های میانه medieval
مربوط به کتاب مقدّس biblical
مربوط به معرفت باطنی gnostic
مربوط به وجود واقعی ontic
مرتّب ordered
مرتبه rank
مرتبهٔ اوّل first order
مرتبهٔ بندگی (ع.ا.) rank of slavehood
مرتبهٔ حسّی sensible rank
مرتبه عقلی rational level
مرتبهٔ عین (ع.ا.) rank of the physical world
مرتبهٔ ماهیّت (ف.ا.) stage of quiddity
مرتبهٔ وجودی ontological plane
مرتبهٔ هستی شناختی ontological plane
مرتد apostate; lapsed
مرتکب گناه کبیره (ک.ا.) grave sinner

مُرجّح (ف.ا.) preponderator; determinant
مرجّح حدوث عالم (ف.ا.)
that which gives preponderance to the origination of the world
ترجیح بلا مرجّح (ف.ا.)
giving preponderance without a preponderant
مرجع تقلید(ک.ا.) authority of imitation
مرجع عینی objective reference
مرجعیّت علمی (ک.ا.)
authority in religious sciences
مرحله (ع.ا.) stage
مرحوم object of mercy
مردم‌شناسی anthropology
مرز ناپذیری indeterminability
مرسوم customary
مرشد (ع.ا.)
director; guide; spiritual director
مرغ جان bird of the soul
مرقّع (ع.ا.) patched cloak
مرکّب composite; compound
مرکّب تامّ (م.ک.) complete compound
مرکّب حقیقی(ف.ا.) real composit
مرکّب خارجی external composite
مرکّب ناقص (م.ک.) incomplete compound
مرکّبات mixtures
مرکز حواس sensorium
مرگ death
مرموز mysterious

مرید (ع.ا.)
disciple; initiate; novice; novice sufi; willer
مریم عذرا (ک.م.) Blessed Virgin
مزاج (ک.ا.)
temperament; bodily constitution; constitution; humour; temper
مزامیر داود Psalms
مزدکیه Mazdaeans
مزدوج coupled
مزمور psalm
مسائل جدلی (م.ک.) *quaestiones disputatae*
مساحی geodesy
مسبِّب causer
مسبَّب effect; effect caused
مسبب الاسباب
Author of Causes, The; *causa causan;* cause of causes
مسبوق به زمان preceded by time
مسبوق به عدم (ف.ا.)
contingent upon nothingness; preceded by nonbeing
مستبصر visionary
مستحب recommendable; recommended
مستطیع capable
مستعد prone
مستغنی (ف.ا.) independent
مستغنی از غیر (ف.ا.) self-sufficient
مستقر (ک.ا.) permanent
مستقل از تجربه *an sick*
مستقیم direct

مستلزمات implications
مستند dependent
مستند به شیء dependent on a thing
مستند به فاعل قادر (ک.ا.)
dependent on a capable agent
مستند به واجب(ف.ا.)
dependent on the necessary being
مستنیر (ع.ا.) that which is illuminated
مستودع (ک.ا.) depository
مستور concealed; occult
مسخ (ک.ا.) metamorphosis
مسلّم (م.ک.) axiomatic
مسلّمات (م.ک.) postulates; presuppositions
مسلمان سنّی orthodox Muslim
مسمّی named
مسوّر (م.ک.) quantified
مسیح Christ; logos
مسیحی christian
مسیحیّت christianity
مشّائی Peripatetic
مشائین peripatetics; Aristotelians
طریقهٔ مشائین (ف.ا.)
method of Peripatetics
مشارکت participation
مشاهده (ع.ا.)
mystic vision; immediate vision; mystical witnessing; observation
مشاهده و مراقبه contemplation
مشاهدهٔ حسّی sense observation

مشاهدهٔ حضوری (ع.ا.)
presentational observation
مشایخ (ع.ا.) sufi authorities; masters
مشاهده‌ای observational
مشاهده‌پذیر observable
مشاهده‌پذیری observability
مشبّهه (ک.ا.) anthropomorphists
مشترک common; mutual; shared
مشترک لفظی (ف.ا.)
equivocal; homonym; homonymous
مشترک معنوی univocal
مشتق deduced; derived; paronym
مشخِّص distinct; individualizer
مشرب doctrine
مشرک (ک.ا.) idolater; polytheist
مشروط conditional; conditioned
مشروط به چیزی (ف.ا.)
conditioned by something
مشروطه conditioned
مشروطه خاصّه (م.ک.) special conditioned
مشروطه عامّه (م.ک.) general conditioned
مشروع legally valid; legitimate
مشقّت (ک.ا.) hardship
مشکات نبوّت niche of prophecy
مشکّک equivocal
مشهورات (م.ک.)
conventional propositions; generally accepted opinions; generally accepted premises
مشیّت (ک.ا.)
radical will; pre-ordained; providence; volition

مشیّت الهی
divine will; will of Heaven; divine providence
مشیّت مطلقه supreme providence
مصادره به مطلوب
begging the question; *petitio principii*; circular reasoning; *circulus in probando*; reasoning in a circle
مصحف prophetic scroll; codex
مصحف علی(ع) codex of Ali
مصداق
extension; object; reality; referent; referent of a concept
مصداق خارجی real referent
مصداقهای خارجی external things
مصداقی extensional
مصلحت interest
مصلحت جامعه
best interest of the community
مصلحت عام
general interest; public interest
مصلحت فرد best interest of the individual
مصنوع خدا result of God's act
المصوِّر (ا.ا.)
Fashioner, The; Maker, The; Shaper, The; Organizer, The
مصوِّر (ف.ا.) formgiver
مصون از خطا inerrant; innocent; infallible
مصونیّت از خطا (ک.ا.) infallibility
مضاف correlation; the relative
مضاف حقیقی (م.ک.) real correlation

مضاف مشهوری (م.ک.)
correlation as commonly understood
مطابقت (م.ک.) correspondence
مطالب (م.ک.)
objects of question; questions asked in science
مطالعه تبارنامه خدایان theogony
مطلب (م.ک.) object of question
مطلب ایّ (م.ک.) object of what kind of
مطلب این (م.ک.) object of where
مطلب کم (م.ک.) object of how-many
مطلب کیف (م.ک.) object of how
مطلب لِمَ (م.ک.) object of why
مطلب لِمَ اثبات (م.ک.)
object of why of affirmation
مطلب لِمَ ثبوت (م.ک.)
object of an objective fact
مطلب ما object of what
مطلب مای حقیقیه (م.ک.)
object of what of definition
مطلب مای شارحه (م.ک.)
object of what of lexical explanation
مطلب متی (م.ک.) object of when
مطلب هل (م.ک.) object of whether
مطلب هل بسیطه (م.ک.)
object of simple whetherness
مطلب هل مرکّبه (م.ک.)
object of composite whetherness
المطلق (ا.ا.) Absolute, The
مطلق absolute ; categorical; unconditional

مطلق‌انگاری absolutism
مطلق‌گرایی absolutism
مطلق وجود being
مطلقه خاصه (م.ک.) special absolute
مطلقه عامه (م.ک.) general absolute
مطلوب goal; question
مظروف content
مظنونات (م.ک.)
premises supposedly true; presumptions
مظهر (ع.ا.)
locus of manifestation; manifestation; theophany
مظهر اسما و صفات خدا (ع.ا.)
locus of manifestation of the Names and Attributes of Allah
مظهر رب (ع.ا.)
locus of the lord's self-disclosure
مظهر شیطان انگاشتن جهان pan-satanism
معاد resurrection
معاد جسمانی (ک.ا.) physical resurrection
معاد روحانی (ک.ا.) spiritual resurrection
معادشناسی eschatology
معادل (م.ر.) equivalent
معادله (م.ر.) equivalence
معارف cognitions
معارف الهی divine teachings
معاندات (م.ک.) alternative propositions
معانی قائم به ذات حق (ک.ا.)
entitative determinants
معبّر خواب oneirocritic; oneiromancer

معتبر valid; valued

معتزله

Mu'tazilah; Mu'tazilites; Separatists, The

معتکف (ع.ا.) recluse; hermit

معجزه (ک.ا.)

miracle; theurgy; prophetic miracle

معجزه‌آسا miraculous

معدن mine

معدنی inorganic; mineral

معدود enumerated

معدول کردن موضوع (م.ک.) inversion

معدوم annihilated; nonexistent; nonexisting

معدوم ممتنع (ف.ا.)

impossible nonexistent

معراج (ک.ا.)

nocturnal ascent; ascent; ascension

معراج جسمانی (ک.ا.) bodily ascension

معراج روحانی spiritual ascension

معرفت

cognition; episteme; gnosis; knowledge; lore; spiritual knowledge

معرفت اخس lower knowledge

معرفت استدلالی cognition by proof

معرفت استنتاجی inferential knowledge

معرفت اعلی

higher knowledge; superior knowledge

معرفت اکتسابی acquired knowledge

معرفت باطنی

esoteric knowledge; gnosticism

معرفت بدیهی

axiomatic knowledge; self-evident knowledge

معرفت بعدی (ف.غ.) posterior knowledge

معرفت بی‌واسطه immediate knowledge

معرفت تام comprehensive cognition

معرفت ترکیبی قبلی (ف.غ.)

synthetic a priori knowledge

معرفت جلی exoteric knowledge

معرفت حصولی

acquired knowledge; mediate knowledge

معرفت خداوند gnosis of God

معرفت ذات خداوند

knowledge of God's essence

معرفت شهودی intuitive knowledge

معرفت ظاهری exoteric knowledge

معرفت عقلانی rational knowledge

معرفت عقلی rational cognition

معرفت علمی

cognitional gnosis; scientific cognition; scientific knowledge

معرفت فلسفی philosophical gnosis

معرفت متعالی (ف.غ.)

transcendental knowledge

معرفت محصّل determinate knowledge

معرفت مستقیم direct knowledge

معرفت نسبی relative knowledge

معرفت نفس inner knowledge of the soul

معرفت یقینی certain knowledge

معرفت شناختی epistemological

معرفت شناسانه epistemological

معرفت شناسی epistemology; gnosiology

معرفت شناسی اصلاح شده (ک.م.)
reformed epistemology

معرّف (م.ک.)
defined; ***definiendum; definitum***

معرِّف ***definiens***

معرّفه definite

معروف object of cognition

المعزّ (ا.ا.) Honourer, The

معشوق object of love

معصوم (ک.ا.)
immaculate; innocent; impeccable; inerrant; infallible

معصومیّت (ک.ا.) impeccability; infallibility

معصیت (ک.ا.)
act of disobedience; disobedience

المعطی (ا.ا.) Giver, The

معقول (ف.ا.)
cognitive object; intellected; intellectual concept; intelligible; object of intellection; reasonable; sensible

معقول بالذّات (ف.ا.) self-intelligible

معقول بالفعل (ف.ا.) intelligible in the act

معقول ذاتی (ف.ا.) essential intelligible

معقول عرضی (ف.ا.) accidental intelligible

معقول محض absolutely intelligible

معقولات (ف.ا.)
acts of intellection; ***intelligibilia***; intelligible realities; intelligibles

معقولات ارادی (ف.ا.)
voluntary intelligibles

معقولات اولی (ف.ا.)
logical secondary intelligibles

معقولات اوليّه (ف.ا.) primary intelligibles

معقولات ثانی فلسفی (ف.ا.)
philosophical secondary intelligibles

معقولات ثانی منطقی (م.ک.)
logical secondary intelligibles

معقولات ثانیه (م.ک.)
secondary intelligibles

معقولات طبیعی (ف.ا.) natural intelligibles

معکوس کردن شرطی
converting the conditional

مُعَلَّل effected

معلَّل به غرض (ک.ا.) purposive

معلِّم master

معلِّم اول first philosopher

معلول caused (being); consequence; effect

معلول اخیر (ف.ا.) last caused

معلول اوّل (ف.ا.)
first caused; first effect

معلول غیر مفارق (ف.ا.) inseparable effect

معلول مفروض assumed effect

معلول وحدانی (ف.ا.) unitary effect

معلولیّت causedness

معلوم (ف.ا.) known; object of knowledge

معلوم بالذّات (ف.ا.)
essential known; object known by essence

معلوم بالعرض (ف.ا.)
accidental known; object known by accident

معلوم به ذات خود (ف.ا.) known *per se*

معلوم خارجی
external object of knowledge; external object of knowledge

معلوم مطلق completely known

معلومات تصدیقی (م.ک.) declarative notions

معلومات تصوّری (م.ک.)
apprehensional notions

معلومات حسّی sense data

معنا quality; reference; signified

معنای حقیقی literal meaning

معنای ظاهری (ک.ا.) literal meaning

معنای عام general idea

معنای قائم به ذات حق (ک.ا.)
entitative determinant

معنای قائم به نفس (ک.ا.)
entity subsisting within the soul

معنای لفظی literal meaning

معناشناختی semantic; semantical

معنا شناس semasiologist

معنا شناسانه semasiological

معنا شناسی semantics; semasiology

معنایی semantic; semantical

معنوی spiritual

معنی signification

معیار (م.ک.) standard; criterion; norm

معیارهای عینی اخلاقی
objective ethical standards

معیّت simultaneity

معیّت بالذّات (ف.ا.) essential co-existence

معیّت وجودی (ف.ا.) همبودی co-existence

المعید (ا.ا.) Restorer, The

معیَّن deteminate; determined

مغالطه (م.ک.) fallacy; paralogism; sophistry

مغالطهٔ آرزواندیشی
fallacy of wishful thinking

مغالطهٔ آماری statistic fallacy

مغالطهٔ ابهام (م.ک.) fallacy of ambiguity

مغالطهٔ ابهام ساختاری fallacy of amphiboly

مغالطهٔ احوال عرضی لفظ (م.ک.)
fallacy of accent

مغالطهٔ ارزیابی یک طرفه
fallacy of one sided assessment

مغالطهٔ از راه هیاهو
fallacy of ***argumentum ad nauseam***

مغالطهٔ استدلال استرحامی
fallacy of ***argumentum ad misericordiam***

مغالطهٔ استدلال جهلی
fallacy of ***argumentum ad ignorantiam***

مغالطهٔ استدلال دوری
fallacy of circulus in probando

مغالطهٔ استنتاج نامتوافق (م.ک.)
fallacy of ***non sequitur***

مغالطهٔ اشتراک حد اصغر (م.ک.)
fallacy of ambiguous minor

مغالطهٔ اشتراک حدّ اکبر (م.ک.)
fallacy of ambiguous major
مغالطهٔ اشتراک حد وسط (م.ک.)
fallacy of ambiguous middle
مغالطهٔ اشتراک لفظ (م.ک.)
fallacy of equivocation
مغالطهٔ انگیزه و انگیخته
fallacy of *argumentum ad hominem*
مغالطهٔ این یا آن fallacy of bifurcation
مغالطهٔ ایهام (م.ک.) fallacy of amphiboly
مغالطهٔ ایهام انعکاس (م.ک.)
fallacy of converse accident
مغالطهٔ بار ارزشی کلمات
fallacy of loaded words
مغالطهٔ برتری ثروت
fallacy of *argumentum ad crumenan*
مغالطهٔ برتری فقر
fallacy of *argumentum ad lazarum*
مغالطهٔ بزرگ‌نمایی fallacy of magnifying
مغالطهٔ بهانه fallacy of trivial objection
مغالطهٔ پارازیت fallacy of parasite
مغالطهٔ پهلوان پنبه fallacy of the straw man
مغالطهٔ تأکید لفظی
fallacy of verbal emphasis
مغالطهٔ تبعیض طلبی
fallacy of special pleading
مغالطهٔ تجدّد
fallacy of *argumentum ad novitum*
مغالطهٔ تجسّم fallacy of reification
مغالطهٔ تحریف distorting fallacy

مغالطهٔ تخصیص fallacy of accident
مغالطهٔ ترکیب (م.ک.) fallacy of composition
مغالطهٔ ترکیب مفصّل (م.ک.)
fallacy of composing the separated; fallacy of division
مغالطهٔ ترکیب فاسد (م.ک.)
fallacy of vicious circle
مغالطهٔ تشنیع بر
fallacy of *argumentum ad hominem*
مغالطهٔ تطمیع fallacy of allurement
مغالطهٔ تعریف دوری
fallacy of circular definition
مغالطهٔ تعمیم شتاب زده
fallacy of hasty generalization
مغالطهٔ تغییر تعریف
fallacy of definitional retreat
مغالطهٔ تغییر موضع
fallacy of shifting ground
مغالطهٔ تفسیر نادرست
misinterpretation fallacy
مغالطهٔ تفصیل مرکّب (م.ک.)
fallacy of separating the composed
مغالطهٔ تقسیم (م.ک.) fallacy of division
مغالطهٔ تکذیب fallacy of falsification
مغالطهٔ تکرار fallacy of repetition
مغالطهٔ تکیه و تأکید fallacy of *accentus*
مغالطهٔ تمثیل analogical fallacy
مغالطهٔ تمسک نادرست به خبره
fallacy of *argumentum ad verecundiam*
مغالطهٔ توریه fallacy of economy with truth

مغالطهٔ توسّل به احساسات
fallacy of emotional appeals
مغالطهٔ توسّل به افاده
fallacy of appeal to snobbery
مغالطهٔ توسّل به اکثریت
fallacy of appeal to number
مغالطهٔ توسّل به مرجع کاذب
fallacy of appeal to authority
مغالطهٔ توسل به معنای تحت اللفظی
fallacy of extensional pruning
مغالطهٔ توسل به واژه‌های مبهم
fallacy of appeal to ambigous words
مغالطهٔ توهین fallacy of *ad hominem* abusive
مغالطهٔ تهدید fallacy of appeal to force
مغالطهٔ جلب ترحّم fallacy of appeal to pity
مغالطهٔ چند پرسشی
fallacy of many questions
مغالطهٔ چند معنایی (م.ک.)
fallacy of equivocation
مغالطهٔ چهار حدّی (م.ک.)
fallacy of four terms
مغالطهٔ حد وسط غیر منبسط
undistributed middle fallacy
مغالطهٔ خلط علّت و دلیل
fallacy of confusing cause
مغالطهٔ خلط نسبت
fallacy of confusing the relation
مغالطهٔ دروغ fallacy of lying
مغالطهٔ ذوالحدّین جعلی
falalcy of bogus delimma

مغالطهٔ ربطی relevance fallacy
مغالطهٔ رد دلیل به جای رد مدّعا
fallacy of refusing the reason instead of the claim
مغالطهٔ رفع تالی (م.ک.)
fallacy of denying the consequent
مغالطهٔ رفع مقدم (م.ک.)
fallacy of denying the antecedent
مغالطهٔ سنّت گرایی
fallacy of *argumentum ad antiquitam*
مغالطهٔ سنّت گریزی
fallacy of anti-traditionalism
مغالطهٔ سوره‌های کلی نما
fallacy of half-concealed quantification
مغالطهٔ سوء اعتبار حمل (م.ک.)
fallacy of *secundum quid*
مغالطهٔ سوء تألیف(م.ک.)
fallacy of illicit process
مغالطهٔ سؤال مرکّب
fallacy of complex question
مغالطهٔ شوخی بی ربط
fallacy of irrelevant humour
مغالطهٔ صوری formal fallacy
مغالطهٔ طبیعت‌گرایانه (استنتاج بایدها از هست‌ها)
naturalistic fallacy
مغالطهٔ طرد شقوق دیگر
fallacy of damning the alternatives
مغالطهٔ طلب برهان از مخالفان
fallacy of shifting the burden proof

مغالطهٔ عدم تکرار حد وسط (م.ک.)
fallacy of *quarternio terminorum*
مغالطهٔ عدم سابقه fallacy of non-anticipation
مغالطهٔ عدم اللّزوم بالتّبع
fallacy of *non sequitur*
مغالطهٔ علّت جعلی(م.ک.)
fallacy of false cause
مغالطهٔ علت دانستن امر مقدّم (م.ک.)
fallacy of *post hocergo propter hoc*
مغالطهٔ عوام فریبی
fallacy of *argumentum ad populum*
مغالطهٔ فضل فروشی
fallacy of blinding with science
مغالطهٔ قیاس مضمر مردود
fallacy of unaccepted enthymemes
مغالطهٔ قمار بازان fallacy of gamblers
مغالطهٔ کوچک نمایی fallacy of trivializing
مغالطهٔ گزاره‌های بدون سور
fallacy of concealed quantification
مغالطهٔ مسموم کردن چاه
fallacy of poisoning the well
مغالطهٔ مصادره بر مطلوب (م.ک.)
fallacy of *petitio principii*; fallacy of *begging the question*
مغالطهٔ مقام دفاع defending fallacy
مغالطهٔ مقدمات منفی
fallacy of negative premises
مغالطهٔ مقدمات ناسازگار
fallacy of contradictory premises

مغالطهٔ مناقشه در مثال
fallacy of refuting the example
مغالطهٔ منشأ genetic fallacy
مغالطهٔ میانه روی
fallacy of *argumentum ad temperantiam*
مغالطهٔ نتیجه نامربوط
fallacy of *ignoratio elenchi*
مغالطهٔ نقل قول ناقص
incomplete quotation fallacy
مغالطهٔ نمودار گمراه‌کننده
fallacy of misleading graph
مغالطهٔ واژه های مبهم
fallacy of vague words
مغالطهٔ وجودی existential fallacy
مغالطهٔ وضع تالی (م.ک.)
fallacy of affirming the consequent
مغالطهٔ وضع مالیس بعلّة علّة (م.ک.)
fallacy of *non causa pro causa*
مغالطهٔ وضع مقدم (م.ک.)
fallacy of affirming the antecedent
مغالطهٔ هیچ نیست به جز
fallacy of nothing-but
مغالطه‌آمیز erroneous
مغالطه‌گر sophist
مغالطه‌گرانه paralogistic(al)
مغالطی erroneous; fallacious
مغلطه (م.ک.) casuistry; erroneous conclusion
مغلطه‌گر casuist; sophist
مغناطیس lodestone
المغنی (ا.ا.) Enricher, The

مفاتیح الغیب key of the invisible

مفاد کان تامّه

what is meant by "be" as a perfect verb

مفارق (ف.ا.) separate substance

مفارق عقلی (ف.ا.) separate intelligence

مفارقات (ف.ا.) separate entities

مفاهیم notions

مفاهیم بعدی (ف.غ.) a posteriori concepts

مفاهیم پیشین (ف.غ.) a priori concepts

مفاهیم ذهنی mental conceptions

مفاهیم فطری innate ideas

مفاهیم کلّی ideas

مفرد singular

مفردات single elements

مفروضات data

مفروضات شهود حسّی (ف.غ.)

data of sense intution

مفسده evil aspect

مفسّر exegete; commentator

مفصّل detailed

مفضول (ک.ا.) ک

less excellent; less worthy; surpassed

مفکّره (ف.ا.)

conceptual intellect; deliberative faculty; faculty of thought; reasoning faculty

مُفوّضه (ک.ا.)

delegators; partisans of delegation

مفهوم

conception; idea; image; intension; notion

مفهوم استعلایی transcendental idea

مفهوم انتزاعی abstract idea

مفهوم انتزاعی ذهنی abstract mental idea

مفهوم جزئی (م.ک.) particular concept

مفهوم جنس generic concept

مفهوم ذهنی (ف.ا.) mental concept

مفهوم رابطی (ف.ا.) relational concept

مفهوم زاید ذهنی (ف.ا.)

added mental notion

مفهوم شیء و لا شیء

concept of something and nothing

مفهوم عام general concept; general idea

مفهوم عقلی intellectual concept

مفهوم عینی (ف.غ.) objective idea

مفهوم کلی (ف.ا.)

concept; universal concept; general concept; universal idea

مفهوم کلی عقلی (م.ک.)

universal intelligible notion

مفهوم متضاد counter-concept

مفهوم مثبت یا (محصّل) affirmatire concept

مفهوم مجرّد bare concept

مفهوم محصّل (ف.غ.) positive concept

مفهوم وجود (ف.ا.) concept of being

مفهوم و مصداق (ف.ا.) concept and reality

مفهوم‌گرایی perceptualism

مفهومی conceptual; intensional; notional

مقابل (م.ک.) antithesis

مقارن

contemporaneous; concomitant; simultaneous

مقام (ع.ا.) position; rank; stage; station

مقام تقدیس (ع.ا.) station of sanctification
مقام جمع بعد از تفریق
station of junction after separation
مقام واحدیت (ع.ا.) station of oneness
مقامات (ع.ا.) mystic stages
مقامات عارفان (ع.ا.) stages of gnostics
مقبولات (م.ک.)
accepted premises; accepted propositions; received propositions; recieved opinions
مقتدا model
المقتدر (ا.ا.) All-Determiner, The
مقتدر omnipotent
مقدار magnitude; measure; quantity
مقدار جسم (ف.ا.) quantity of body
مقدار حرکت (ف.ا.)
measure of change; measure of motion
مقدار موهوم (ف.ا.) imaginary quantity
مقدار وجود measure of being
المقدّر (ا.ا.) Disposer, The
مُقدَّر (ک.ا.) decreed by God; predetermined
مقدّس blessed; holy; sacred
المقدّم (ا.ا.) Promoter, The
مقدّم (م.ک.)
premise(s); prior; antecedent; hypothesis
مقدمات حسّی (م.ک.) empirical premises
مقدمات شرطی (م.ک.) hypothetical premises
مقدّمات منفصل (م.ک.) disjunctive premises
مقدّمات مهمله (م.ک.) indefinite premises
مقدّمات یقینی (م.ک.)
certain premises; premises known with certainty

مقدمه premise(s)
مقدمهٔ استدلال (م.ک.) reason
مقدمهٔ صغری (م.ک.) minor premise
مقدمهٔ کبری (م.ک.) major premise
مقدمهٔ لازم prerequisite
مقدور (ک.ا.)
object of power; subject to power
المُقسِط (ا.ا.) Equitable, The
مَقسَم source of division
مقصد الاسنی most splendid goal
مقضی (ک.ا.) predestined thing
مقولات (م.ک.) Categories
مقولات اربع (م.ک.) Four Categories
مقولات ارسطو (م.ک.)
Categories of Aristotle; Aristotelian Categories
مقولات عشر (م.ک.) Ten Categories
استنتاج استعلایی مقولات (ف.غ.)
transcendental deduction of the categories
مقوله(م.ک.) predicament; category
مقوله‌ای (م.ک.) predicamental
مقوّم constituent; constituting differentia
مقوّمات (م.ک.) constituents
مقهور ruled by
المقیت (ا.ا.) Nourisher, The
مکاشفه (ع.ا.)
apocalypse; meditation; mystical intuition; revelation; illumination; mystical vision; spiritual vision
مکاشفه نفس (ع.ا.) self-revelation
مکاشفه‌ای apocalyptic

مکان	location; locus; place; space
مکان بیش از سه بعد	hyperspace
مکان طبیعی	natural place
مکان مطلق (ف.غ.)	absolute space
مکان موهوم (ف.ا.)	imaginary space
مکانی	local; positional; spatial
مکانی ـ زمانی	spatio-temporal
مکانیستی	mechanistic
مکانیسم	mechanism
مکتب	ideology; school
مکتب ابن‌رشد	Averroism
مکتب‌ابن‌سینا	Avicennism
مکتب اپیکوری	Epicurean school
مکتب اثبات تجربی (ف.غ.)	verificationism
مکتب‌ارسطو	Aristotelianism
مکتب اشعری (ک.ا.)	Ash'arism
مکتب اصالت ماهیّت (ف.ا.)	school of principality of quiddity
مکتب افلاطونی	Platonism
مکتب افلوطین	Plotinism
مکتب اگوست‌کنت (ف.غ.)	Comtism
مکتب‌اگوستین	Augustinianism
مکتب الیایی	Eleaticism
مکتب اهل بیت	Ahl-baytism
مکتب تشیّع	shi'ite school
مکتب داروین (ف.غ.)	Darwinism
مکتب ساخت شکنی	deconstructionism
مکتب شک آوری پیرونی	Pyrrhonism
مکتب فرانکفورت (ف.غ.)	Frankfurt School
مکتب فلسفی کلامی توماس آکوئینی (ف.غ.)	Thomism
مکتب فیثاغورثی	Pythagorianism
مکتب فیض	Emanationism
مکتب لاتینی ابن رشد	Latin Averroism
مکتب وحدت وجود	monism
مُکتَسِب (ک.ا.)	acquirer; acquisitor
مکلَّف (ک.ا.)	fully capable; legally competent person; morally-obliged; obliged
مکلَّف کردن	impose
مکنونات	mysteries
ملازم	concomitant
ملاک	criterion
ملاک تقدّم	common basis of priority
ملاک حقیقت	criterion of truth
ملاء (ک.ا.)	plenum; copious
ملأاعلی (ع.ا.)	High Heaven
ملحد (ک.ا.)	heathen; heretic; infidel
ملزوم (م.ک.)	implicant; that which implies something
الملک (ا.ا.)	King, The
مَلَک	angel
مُلک	kingdom; sovereignty; possession
ملک الموت	angel of death
مَلَک کریم	gracious angel
ملک مقرّب	cherub; cherubic angel
ملکات (ف.ا.)	long-term dispositions
ملکوت (ف.ا.)	divine authority; dominion; empyrean; heavenly realm; kingdom; kingship; spiritual realm; supra-sensible interworld of the soul; celestial kingdom

ملکوت آسمان kingdom of heaven
ملکوت اعلی (ف.ا.) highest kingdom
ملکوت بزرگ (ع.ا.) great heaven
ملکوت خداوند kingdom of God
ملکوت کوچک (ع.ا.) lesser heaven
ملکوتی angelic; empyreal
ملکه angel; habit
ملل و نحل (ک.ا.) religions and sects
ملل و نحل نویس heresiographer
ملموسات tangible objects
مماثله (م.ک.) analogy
ممارات (م.ک.) amphibology(amphiboly)
ممتد extended; extensive
ممتنع impossible
ممتنع الوجود (ف.ا.) impossible being
ممتنع العدم (ف.ا.) impossible nonbeing
ممزوج mingled
ممکن
contingent; contingent being; possible; potential
ممکن اخسّ (ف.ا.) lower possible being
ممکن الجمع (م.ک.) inclusive
ممکن الوجود
contingent being; possible existent
ممکن الوجود (ف.ا.)
feasible to exist; possible being
ممکن الوجود بذاته (ف.ا.)
being possible by itself
ممکن به امکان خاص (ف.ا.) contingent
ممکن حقیقی (ف.ا.) true possible
ممکن خاصّ (م.ک.) particular possible
ممکن ضروری (ف.ا.) necessary possible
ممکن عام (م.ک.) general possible
ممکن لذاته (ف.ا.)
contingent by virtue of itself
ممکنات contingent things
الممیت (ا.ا.)
Giver of Death, The; Slayer, The
ممیّز (م.ک.)
distinguisher; distinguishing characteristic
ممیّز جوهری (م.ک.)
distinguens substantialis
ممیّز عرضی (م.ک.) *distinguens accidentalis*
من برتر superego
من تجربی (ف.غ.) empirical ego
منِ تو your I-ness
من حیث هی هی as such
من متعالی (ف.غ.) transcendental ego
منازعه dispute
مناسبات کواکب configurations of stars
مناسبت affinity
مناسک ritual; rites
مناسک ظاهری exoteric rites
مناط بینونت yardstick of distinction
مناظره debate; theological debate; dispute
منامات (ع.ا.) dreams
منتج (م.ک.) valid; consequential
مُنتج از deduced from/of
منتج بودن productivity
منتظر (ک.ا.) expected

المنتقم (ا.ا.) Avenger, The
منجی (ک.ا.) Expected Savior
منحصر به فرد unique
مندوب recommendable; recommended
منزلت (ع.ا.) status; position
منزلة بین المنزلتین (ک.ا.)
intermediate position; middle position; position between faith and infidelity
منزِّه transcendentalist
منشأ origin
منطبع impressed; stampted
منطبع در محل (ف.ا.) imprinting in a place
منطق logic
منطق احتمالات probability logic
منطق ارسطو Atistotelian logic
منطق استعلایی (ف.غ.)
transcendental logic
منطق استقرایی inductive logic
منطق اکتشافات علمی (ف.غ.)
logic of scientific discovery
منطق تحلیلی (ف.غ.) analytical logic
منطق جدلی (ف.غ.)
dialectics; dialectical logic
منطق جمله‌ها
propositional calculus; sentential logic
منطق چند ارزشی many-valued logic
منطق دو ارزشی two-valued logic
منطق دیالکتیک (ف.غ.)
dialectical logic; dialectics
منطق رمزی (م.ر.) symbolic logic
منطق ریاضی (م.ر.) mathematical logic
منطق ستیز counter-logical
منطق سه ارزشی tri-valued logic
منطق شهودی intuitionistic logic
منطق صورت formal logic
منطق صوری formal logic
منطق عمومی (ف.غ.) general logic
منطق قیاسی deductive logic
منطق گزاره‌ها (م.ر.)
propositional logic; propositional calculus
منطق مرتبهٔ یک first order logic
منطق مشرقیین (ف.ا.) logic of the Orientals
منطق موجّهات (م.ک.) modal logic
منطق نسبتها logic of relations
منطق‌دان logician
منطق‌گرایی logicism
منطق‌گریز misologist
منطق‌گریزی misology
منطقی
dialectical; logical; logician; reasonable; rational
منطقی انگاشتن همهٔ موجودات (ف.غ.)
panlogism
منطقی کردن rationalize
منطقی نما pseudological
منطوق (ک.ا.) verbal text
منظوم poetic
مُنعم (ک.ا.) beneficent
منفصل discontinuous; discrete
منفصله (م.ک.) disjunctive; disconjunctive

منفصلهٔ اتفاقیه (م.ک.)
coincidental disconjunctive
منفصلهٔ حقیقیه (م.ک.)
veritable disconjunctive
منفصلهٔ حقیقیه (م.ک.) [ترکیب فصلی (م.ر.)]
disjunction
منفصلهٔ عنادیه (م.ک.)
antagonistical disconjunctive
منفصلهٔ مانعة الجمع (م.ک.)
incompatible disconjunctive
منفصلهٔ مانعة الخلوّ (م.ک.)
exclusive disconjunctive
منفک separate
منفی negative
منقطع limited in duration
منقول transmitted
مُنکر (ک.ا.) wrong
منوّع specific
منهی forbidden
منی (ف.ا.) I-ness
منیِ تو thou-in-thou; your I-ness
منی - اویی - تویی I-it-thou-ness
مُنیر (ع.ا.) that which illumines
موازین اخلاقی moral standards
مواضع جدل (م.ک.) Topics
موافق با آیین رایج orthodox; orthodoxy
موافق کتاب مقدس یهودیان یا مسیحیان biblical
موالید سه‌گانه (ف.ا.) three kingdoms
موت اختزامی (ک.ا.) untimely death

موجِب (ک.ا.)
necessitating cause; affirmative; determined; determinant cause
موجَب به ایجاب علّی causally determined
موجب جزئی (م.ک.) I-proposition
موجِب determiner
موجَبات (م.ک.) affirmative propositions
موجبه (م.ک.) affirmative
موجبه عدولیه (م.ک.)
affirmative proposition in a negative form
موجَبیّت علّی (ک.ا.) determinism
موجَبیّت مطلق absolute determinism
موجود *ens*; entity; existent; realized
موجود اندیشنده (ف.غ.) *res cogitans*
موجود اوّل (ف.ا.) prime being
موجود بالذّات (ف.ا.) existent essentially
موجود بالعرض (ف.ا.) existent accidentally
موجود بالفعل *ens in acto*
موجود بالقوه *ens in potentia*
موجود بما هو موجود (ف.ا.)
existent *qua* existent; being as being
موجود جسمانی physical being
موجود در عالم عین existent in concrete
موجود متحرّک mobile being
موجود متناهی finite being
موجود مستقل از ذهن *ens reale*
موجود ممکن به ذات خود (ف.ا.)
essentially contingent existent
موجود نیمه الهی demi-god
موجودات existences; existents

موجودات خارجی (ف.ا.)
actualized external existents
موجودات عرَضی (ف.ا.)
latitudinal existents
موجّهه (م.ک.) modal
موحّد monotheist; unitarian
موحّدان Almohads
المؤخِّر (ا.ا.) Postponer, The
موضوع subject; substrate; thing
موضوع شناسایی (ف.غ.)
object; known object
موضوعٌ ما (ف.ا.) some subject
موضوع مُدرِک (ف.ا.) knowing subject
موضوع و محمول (م.ک.)
subject and predicate
موضوعیّت نفسانی subjectivity
مولا (ع.ا.) master
مولّدات (ک.ا.) secondary acts
مولکول molecule
المؤمن (ا.ا.) Faithful, The
موناد (ف.غ.) monad
موناد‌باور (ف.غ.) monadist
موناد‌باوری (ف.غ.) monadism
مونادولوژی (ف.غ.) monadology
موهوم
fictitious; illusionary; illusory; imaginal; imaginary

موهوم محض pure imaginary
موهوم دانستن جهان عینی illusionism
مهتدا(ع.ا.) guide
مهدویّت Mahdiship; messianism
مهدی منتظر (ک.ا.) Mahdi, The Expected
مهمل nonsense
مهملة الجهات (م.ک.)
indefinite; indefinite in mode
المهیمن (ا.ا.) Guardian, The
می‌اندیشم پس هستم (ف.غ.) *cogito ergo sum*
میانه‌روی temperance
میثاق compact; covenant
میثاق ازلی‌الهی(ع.ا.)
primordial covenant; primordial compact
میرا mortal
میرایی mortality
میزان (ک.ا.) balance; scale
میزان عقلی rational criterion
میسیونر missionary
میل (ک.ا.) inclination; disposition
میل طبیعی natural inclination
میمون the blessed one
مؤثِّر effector; efficient; agent
مؤثِّر حقیقی real agent
مؤلّفه (م.ر.) component
مؤمن
devotee; religious; believer; faithful

ن

ناآگاه unconscious

نااهل unworthy

نابجایی incongruity

ناپایدار evanescent; transient; transitory

ناپایداری
evanescence; transience; transitoriness

ناپذیرفته heterodox

ناپیوسته disjoint

ناثابت nonstatic

ناخودآگاه unconscious

ناخودآگاهی unconsciousness

نادانی ignorance

نادرست (م.ر.) invalid; wrongful

نادرستی (م.ر.) invalidity

نادیدنی invisible

ناساز paradoxical

ناسازگار inconsistent

ناسازگاری incompatibility; inconsistency

ناسوت world of body

ناشی از حس sensuous

ناشی از عقل noetic

ناشی از وهم hallucinatory

ناطق (ک.ا.)
speaker; ratoinal being; reasonable

ناظم regulator

نافرمانی disobedience

نافله (ک.ا.) supererogatory act

ناقص imperfect

ناقل transmitter

ناکجاآباد land of nowhere

نام name

نام سلبی privative name

نام عدمی privative name

نامتجانس heterogeneous

نامتعارف heterodox

نامتعیّن nondetermined; undeterminate

نامتناقض noncontradictory

نامتناهی
Boundless, The; infinite; interminable; unending

نامتناهی بودن infinitude

نامحدود
indefinite; limitless; unconditional; unlimited

نامحسوس imperceptible

نامرئی invisible

نامعلّل — uncaused
نامعیّن — nondetermined; problematic
ناممکن (ف.ا.) — noncontingent being
نامنقسم — indivisible
ناموجود — nonentity; nonexistent
ناموس — nomos
ناموس الهی (ک.ا.) — divine edict; God's law
نامهای یادآور (م.ر.) — mnemonic terms
نامیرایی — immortality
نان و شراب مقدّس (ک.م.) — sacrament
ناهماهنگی — heterogeneity
ناهمساز — heterogeneous
ناهمسازی — heterogeneity
ناهمگن — heterogeneous
ناهید — Venus
نایب — deputy
نایب امام (ک.ا.) — Imam's representative; deputy of the Imam
نایب خاص (ک.ا.) — special agent
نباتی — vegetable; vegetative
نبوّت — prophecy; prophethood
نبوّت تشریعی (ع.ا.) — legislative prophecy
نبوّت خاص (ک.ا.) — special prophethood
نبوّت عام (ک.ا.) — general prophethood
نبوی — prophetic
نبی — prophet
نتیجه (م.ک.) — conclusion; consequence
نجات — salvation
نجوا (ع.ا.) — intimate converse
نحله — school
نخستین — original; primal; primary; prime
نخستین شناخت عقلی — ***primum cognitum***
ندّ — equal
نزاریه (ک.ا.) — Nizaris
نزاع لفظی — logomachy; verbal disagreement
نزدیک به ضد — near opposite
نزول — descent
نزول وحی — descent of revelation
نزولی — decreasing
نژاد — race
نژادپرستی — racialism; racism
نسب‌نامه خدایان — theogony
نسبت — relation; relationship; state
نسبت این همانی (م.ک.) — identity relation
نسبت ترتیبی (م.ک.) — ordering relation
نسبت ترتیبی جزئی — partial ordering relation
نسبت چند به یک (م.ر.) — many-one relation
نسبت حُکمی — relation of judgement
نسبت حمل (م.ک.) — relation of belonging
نسبت ضروری — necessary relation
نسبت عدمی — nonexistent relation
نسبت متّصله (م.ک.) — continuous relationship
نسبت مقولی (م.ک.) — categorical relation
نسبت منفصله (م.ک.) — discrete relationship
نسبت مؤلّفه (م.ک.) — composite relationship
نسبت وجوب و امکان (ف.ا.) — relation between necessity and possibity
نسبت همانی — identity relation
نسبت یک به چند — one-many relation

نسبی relational; relative
نسبی‌گرایی relativism
نسبیّت relativity
نسبیّت‌باوری relativism
نسبیّت‌گرا relativist
نسبیّت‌گرایی relativism
نسخ (ک.ا.) abrogation; transmigration
نسخ احکام الهی abrogation of divine laws
نسطوری Nestorian
نشئه initial world; world
نشئه آخرت
future world; world of Hereafter
نصّ (ک.ا.)
designation; statement; text; tradition
نصّ جلی (ک.ا.)
explicit designation; express statement
نصّ خفی (ک.ا.) implied statement
نصّ صریح (ک.ا.)
explicit designation; explicit divinely-inspired designation
نصّ ملفوظ verbal text
نص‌گرایانه literalistic
نص‌گرایی (ک.ا.)
literalism; bibical literalism; biblicism; textualism
نطق *ratio*
نطق ظاهری external logos
نظام mechanism; order; system
نظام اخلاقی ethic
نظام اخلاقی مبتنی بر سعادت eudaemonism

نظام اشتراکی communism
نظام خیر کلی (ف.ا.)
best world-order; good universal order
نظام دفاعی علم کلام apologetics
نظام دینی یا فلسفی ـ عرفانی theosophy
نظام سرمایه‌داری capitalism
نظام طولی وجود (ف.ا.)
longitudinal order of existence
نظام عالم cosmos
نظام عَرْضی وجود (ف.ا.)
latitudinal order of existence
نظام مالکیّت اشتراکی collectivism
نظام مالکیّت اشتراکی (ف.غ.) socialism
نظام مبتنی بر اصول موضوعه
postulational system
نظام مخلوقات created order
نظام وجود system of being
نظام‌مند systematic
نظام‌دار systematic
نظر
doxa; estimation; opinion; rational speculation; speculation; thesis
نظر مخالف با اعتقادات رسمی heresy
نظری reflective; speculative; theoretical
نظریه theory; thesis
نظریه احوال (ک.ا.)
theory of modes; theory of states
نظریهٔ ادراک مستقیم اشیای مادی
direct realism
نظریه اصالت روح spirtism

نظریه پدیدار فرعی — epiphenomenalism

نظریه ترکیب جسم از ماده و صورت (ف.ا.) — hylomorphic theory

نظریهٔ ترکیب ماده از ذرّات ریز — corpuscularianism

نظریه تکلیف اخلاقی — deontology

نظریهٔ جاندار انگاشتن ماده — hylozoism

نظریهٔ حضور خداوند در جهان هستی — immanentism

نظریهٔ دووجهی روحانی ـ جسمانی (ف.غ.) — bouble aspect theory

نظریهٔ دلالت — theory of reference

نظریه رستگاری خاصان (ک.م.) — particularism

نظریهٔ سادهٔ طبقه‌ها (م.ر.) — simple theory of types

نظریه شهودی مجموعه‌ها — intuitive set theory

نظریهٔ طبقه‌ها (م.ر.) — theory of types

نظریه علل اتّفاقی — occasionalism

نظریهٔ علل موقعی (ف.غ.) — occasionalism

نظریهٔ فلسفی معرفت — gnosiology

نظریّه لامارکی(ف.غ.) — lamarckism

نظریهٔ ماده ـ صورت — hylomorphism

نظریه مجموعه‌ها — theory of sets

نظریه‌پرداز — theoretician; theorist

نظم — order

نعمت — bounty; favour; luxury

نفحات الهی (ع.ا.) — inspired breaths

نفرین شده — anathema

نفس — breath; ego; *menos;* mind; pneuma; self; soul; spirit; soul-self

نفس آدمی — psyche

نفس استعلایی (ف.غ.) — transcendental ego

نفس افلاک (ف.ا.) — soul of spheres

نفس امّاره (ع.ا.) — carnal soul

نفس الأمر (ف.ا.) — thing in itself; fact itself

نفس الأمری — noumenal

نفس انسانی — human soul

نفس باصره (ف.ا.) — seeing soul

نفس بسیط — pure ego

نفس بهیمی (ف.ا.) — bestial soul

نفس جزئی (ف.ا.) — finite self; individual soul

نفس حاسّه (ف.ا.) — sensible soul

نفس حسّاس حیوانی — animal sentient soul

نفس حیوانی (ف.ا.) — animal soul; animal spirit

نفس خویش — self

نفس راضیه (ع.ا.) — pleased soul

نَفَس رحمانی (ع.ا.) — Merciful Breath

نفس زکیّه (ع.ا.) — pure soul

نفس سبعی — savage soul

نفس طالب — seeking soul

نفس عقلی (ف.ا.) — noetic soul

نفس غیر فعّال (ف.ا.) — inactive soul

نفس فلکی (ف.ا.) — celestial soul; heavenly soul

نفس کامله (ع.ا.) — perfected soul

نفس کلّ (ف.ا.) — universal soul

نفس کلّی (ف.ا.) — universal self

نفس‌گرا — solipsist

نفس لوّامه (ع.ا.)
reproachful soul; repentant self; self-reproaching soul
نفس مدبّره (ف.ا.) governing soul
نفس مدرک (ف.ا.) perceptive soul
نفس مرضیّه (ع.ا.) being-pleased soul
نفس مطمئنّه (ع.ا.) calm soul; virtuous soul
نفس ملَکی (ف.ا.) angelic soul
نفس مُلهمه (ف.ا.) inspired soul
نفس منطقی (ف.ا.) dianoetic soul
نفس ناطقه (ف.ا.)
anima; human soul; rational human soul; reasonable soul; reasoning soul
نفس ناطقهٔ مدبّره (ف.ا.)
managing rational soul
نفس نباتی (ف.ا.) vegetable soul
نفس نبوی prophetical soul
نفس وهمی (ف.ا.) estimative soul
نفسانی
mental; pneumatic; psychic; psychological
نفسانیّت egocentricity
نفع (ک.ا.) benefit
نفقه stipulated recompense
نفی negation; prohibition
نفی مطلق absolute negation
نفی مؤلّفه‌ها (م.ک.) alternative denial
نفی نفی negation of negation
نفی‌گرایی negativism
نقّادی برترین (ف.غ.) transcendental criticism
نقد critique; criticism

نقد عقل عملی (ف.غ.)
critique of practical reason
نقد عقل محض (ف.غ.)
critique of pure reason
نقدگرایی متعالی transcendental criticism
نقص deficiency; failure; imperfection; lack
نقص مطلق
absolute deficiency; absolute imperfection
نقض refutation; breach
نقض عادت (ک.ا.) breach of custom
نقض غرض (ک.ا.) self-defeating
نقض‌ناپذیر irrefutable
نقل transmission
نقل شده transmitted
نقلی (ک.ا.) scriptural; traditional
نقیب (ک.ا.) leader
نقیض contradictory
نقیض تالی (م.ک.)
contradictory of the consequence
نقیض مقدم (م.ک.)
contradictory of the antecedent
نقیض وجود contradictory of existence
نقیضان (م.ک.)
contradictories; two contradictories
اصل امتناع ارتفاع (و اجتماع) نقیضان
law of the excluded middle; principle of the excluded middle
نماد symbol
نماد تصدیق (م.ر.) assertion sign
نمادپردازی symbolism

نمادی symbolic
نمط mode
نمود phenomenon
نمودار منطقی logical diagram
نمونه model
نمونه اعلی paradigm
نمونهٔ پیشین preceding model
نمونهٔ صادقها (م.ر.) logically valids
نوآموز تعالیم مسیحیّت catechumen
نوآوری innovation
نوآیین convert; neophyte
نوّاب اربعه (ک.ا.) Four Agents, The
نوارتدکس (ک.م.) Neo-Orthodox
نوارتدکسی Neo-Orthodoxy
نوافزار *novum organum*
نوافل (ک.ا.) superegatory works
نوافلاطونیان Neo-Platonists
نوتوماسی (ف.غ.) Neo-Thomist
نو داروینیسم (ف.غ.) Neo-Darvinism
نو دین convert
النّور (ا.ا.) Light, The
نور light
نور احدیّت (ع.ا.) light of oneness
نور اسپهبدی (ف.غ.)
commanding light; lordly light
نور اعظم اعلی (ع.ا.)
All-highest Almighty Light
نور اعلی (ع.ا.) supreme light
نور اقرب (ع.ا.) proximate light
نور بارق (ع.ا.) flashing Light

نور باطنی inner light
نور عارض (ع.ا.)
dominating light; accidental light
نور قاهر (ع.ا.) triumphal light
نور قهّار (ع.ا.) dominating light
نور مجرّد (ع.ا.)
نور لنفسه (ع.ا.) light in itself
abstract light; immaterial light; incorporeal light
نور محض (ع.ا.) pure light
نور محمّدی (ع.ا.)
prophetic light; Muhammadan Light
نور محیط (ع.ا.) All-Encompassing Light
نور مدبّر (ع.ا.)
governing light; managing light
نور مقدّس (ع.ا.) Holy Light
نور نافذ (ع.ا.) operative light
نوری (ع.ا.) luminous
نوزایی renaissance
نوشتن سیرهٔ انبیا و امامان hagiography
نوع (م.ک.) genre; race; species
نوع اضافی (م.ک.) relative species
نوع انسان human race
نوع الانواع (م.ک.) species of species
نوع حقیقی (م.ک.) veritable species
نوع سافل (م.ک.)
infima species; low species
نوع عالی (م.ک.)
high species; summa species; supreme species

نوع متوسط (م.ک.) intermediate species

نوع منحصر به‌فرد (ف.ا.) singular species; solitary species; *sui generis*

نوعیّت (م.ک.) specificity

نوکانتی (ف.غ.) Neo-Kantian

نوگرویده convert

نومارکسیست (ف.غ.) Neo-Marxist

نومارکسیسم (ف.غ.) Neo-Marxism

نومدرسیان (ف.غ.) Neo-Scholastics

نومن (ف.غ.) numen

نو ـ هگلی (ف.غ.) Neo-Hegelian

نو ـ یونانگرایی (ف.غ.) Neo-Hellenism

نه‌خوب نه‌بد adiaphorous

نهان latent; occult

نهایت finitude; limit

نهایی final; ultimate

نهج mode

نهضت اصالت فایده (ف.غ.) utilitarian movement

نهضت اصلاح دینی (ک.م.) Reformation

نهضت اومانیسم (ف.غ.) Humanism

نهضت روشنفکری Enlightenment, The

نهضت فلسفهٔ تحلیلی (ف.غ.) analytical movement

نهفته latent

نهی از منکر (ک.ا.) forbidding from doing evils; forbidding wrong

نهی شده taboo

نیابت deputyship

نیایش devotions; prayer; psalm

نیّت intention; intention of worship; will

نیّت خیر good will

نیرو force

نیروی حافظه retention

نیروی شهوی libido

نیروی فوق طبیعی دارای قدرت جادویی mana

نیست انگاری (ف.غ.) nihilism

نیستی lack; nonbeing; nonexistence; notbeing; nothingness

نیستی مطلق absolute nothing

نیک good

نیکی برین greatest good

نیمه خدا demi-god; semidivine

نیهیلیسم (ف.غ.) nihilism

و

وابسته انگاشتن شناخت به ادراک حسّی
perceptionism

واجب (ک.ا.)
necessary; due; obligatory; obligatory rule

واجب عینی (ک.ا.)
obligatory on every individual

واجب کفایی (ک.ا.)
obligatory on all; collective duty

واجب الوجود
Necessarily-Existing; Necessary Being; necessary existence

واجب الوجود بذاته (ف.ا.)
Being Necessary in itself; Necessarily Being by Himself

الواجد (ا.ا.)
Existing, The; Inventor, The; Resourceful The; One The

واحد — one; unit; unitary

واحد بالعموم (ف.ا.) — generalized one

واحد بالعموم مفهومی (ف.ا.)
generalized conceptual one

واحد به جنس — one by genus

واحد به عرض — one by accident

واحد به وحدت حقّه حقیقیه (ف.ا.)
one by way of a true and real unity

واحد به وحدت حقّه ظلّیه (ف.ا.)
one by way of a true but shadowing unity

واحد به وحدت عددی (ف.ا.)
one by way of a numerical unity

واحد جنسی (ف.ا.) — generic one

واحد حقیقی (ف.ا.) — Truly One

واحد ذاتی — essential one

واحد عددی (ف.ا.) — numerical one

واحد غیر حقیقی (ف.ا.) — non-real one

واحد موضعی (ف.ا.) — positional one

واحد نوعی (ف.ا.) — specific one

واحدیت — uniqueness

الوارث (ا.ا.) — Inheritor, The

وارونه ساز (م.ر.) — inverter

واسطه
agent; intermediary; intermediate; means; mediator of subsistence

واسطه در ثبوت (ف.ا.)
mediator of subsistence

واسطه در عروض (ف.ا.)
mediator of occurrence

واسطه در فیض (ف.ا.) divine agency

الواسع (ا.ا.)
All-Embracing, The; Comprehensive, The; Vast, The

واصل (ع.ا.) united with God

واقع‌بینانه pragmatic

واقع‌بینی pragmatism

واقع‌گرا realist

واقع‌گرایی realism

واقع‌گرایی افلاطونی platonic realism

واقع‌گرایی تجربی (ف.غ.) empirical realism

واقع‌گرایی ثنوی dualistic realism

واقع‌گرایی خام (ف.غ.) naive realism

واقع‌گرایی طبیعی (ف.غ.) natural realism

واقع‌گرایی منطقی (ف.غ.) logical realism

واقع‌گرایی نو (ف.غ.) Neo-Realism

واقعی fuctual; objective; real

واقعیّت fact; reality

واقعیّت تجربی empirical reality

واقعیّت خارجی
external reality; objective reality

واقعیّت ذهنی subjective reality

واقعیّت عینی objective reality

واقعیّت مطلق absolute reality

واقعیّت نهایی ultimate reality

واقفیه (ک.ا.) cessationists

واگشت retrogression

الوالی (ا.ا.) Ruler, The

والی اسرار custodian of secret

واهب (ا.ا.) Bestower; The

واهب‌الصّور (ف.ا.)
Bestower of the forms; Giver of Forms,The; *dator formarum*

واهب العلم Giver of Knowledge

واهب‌النّفوس (ف.ا.) Giver of Souls

واهمه (ف.ا.) faculty of estimation

واهی illusive

وجد (ع.ا.)
intutive experience; ecstasy; mystic dance

وجدآور ecstatic

وجدان
conscience; consciousness; inner sense

وجدان اخلاقی moral conscience

وجدان دینی religious consciousness

وجدانیّات (ف.ا.) sensa

وجوب (ک.ا.)
obligation; obligatoriness; necessity

وجوب بالذّات (ف.ا.)
necessity by itself; self-existence

وجوب بالغیر (ف.ا.) *necesse esse per aliud*

وجوب بالقیاس الی الغیر (ف.ا.)
necessity in relation to something else

وجوب ذاتی (ف.ا.) essential necessity

وجوب شرعی (ک.ا.)
canonical obligatoriness

وجوب غیری necessity by something else

وجوب لاحق (ف.ا.) following necessity

وجوب مطلق absolute necessity

وجود
ens; entity; *esse;* existence; findig; presence

وجود احاطی comprehensive existence
وجود ادراکی (ف.ا.) perceptual being
وجود ازلی pre-existence
وجود اعتباری *ens rationis*
وجود اعلی Highest Being, The
وجود اکمل *ens perfectissimus*
وجود انتزاعی *ens*
وجود بالذّات *ipsum esse*
وجود بالفعل (ف.ا.)
actual being; actual entity; actual existence
وجود بالقوه
potential entity; potentially existent
وجود برین Highest Being, The
وجود تبعی subordinate existence
وجود تجرّدی(ف.ا.)
abstract (non-material) existence
وجود ثابت static existence
وجود جزئی (ف.ا.) partial existence
وجود جوهری (ف.ا.) substantial existence
وجود حادث originated existence
وجود حاضر (ف.غ.) Dasein
وجود حقیقی real existence
وجود خارجی
external existence; objectivity
وجود خاص particular existence
وجود خاصّه (ف.ا.) proper existence
وجود در ذهن existence in conception
وجود ذهنی (ف.ا.)
noetic being; mental finding; conceptual being; *ens rationis*;mental existence
وجود رابط (ف.ا.) copulative existence

وجود رابطی (ف.ا.) inhering existence
وجود زمانی (ف.ا.) temporal being
وجود ضروری necessary being
وجود ظاهری phenomenal exisence
وجود عام (ف.ا.) existence in general
وجود عرضی (ف.ا.) accidental existence
وجود عقلی(ف.ا.) noetic being
وجود علمی (ف.ا.) cognitive existence
وجود عینی (ف.ا.)
concrete existence; concrete entity; tangible individual existenc
وجود غیر ادراکی (ف.ا.)
non-perceptual being
وجود فی نفسه (ف.ا.) existence in itself
وجود فی نفسه لنفسه (ف.ا.)
existence in itself for itself
وجود کلی generic existence
وجود مادّی material existence
وجود مادی دادن reify
وجود متأخر existence posterior
وجود متحقق actual entity
وجود متعالی supreme being
وجود مثالی (ف.ا.) ideal existence
وجود مجرّد (ف.ا.)
abstract existence; non-material being; pure existence; abstract existence
وجود محسوس phenomenal exisence
وجود محض
existence; pure being; pure existence; absolute sheer existence
وجود محمولی predicative existence

وجود مرکّب	composite existence
وجود مستمر	continued existence
وجود مطلق	absolute existence; being
وجود مقیّد	determined existence
وجود ممکن	possible existent; contingent being; possible being
وجود منبسط (ع.ا.)	self-unfolding existence; unfolded existance
وجود نخستین	first existence; original being; primal being
وجود نوری (ف.ا.)	luminous existence
وجود نوعی	generic existence
وجود نهان	latent existence
وجود واجب	necessary existence
وجود واقعی	real existence
وجود واقعی یا ذهنی	entity
وجود وضعی(ف.ا.)	spatial being
وجود شناختی	ontological
وجودات	existences
وجودات مثالی	ideal entities
وجودی	existential
وجودیه	existential
وجودیه لادائمه (م.ک.)	non-perpetual existential
وجودیه لاضروریه (م.ک.)	not-necessary existenial
وجه شیء	*de re*
وحدانی	unitary
وحدانیّت	singleness; unicity
وحدت	unification; unity
وحدت ازلی	eternal unity
وحدت استعلایی خودآگاهی (ف.غ.)	transcendental unity of apperception
وحدت اعتباری (ف.ا.)	unreal unity
وحدت تألیفی شهود (ف.غ.)	synthetic unity of intuitions
وحدت تشکیکی وجود (ف.ا.)	graded unity of being
وحدت جامع	inclusive unity
وحدت جزئی	particular unity
وحدت جنسی (ف.ا.)	generic unity
وحدت جوهری وجود	existential monism
وحدت حقّه (ع.ا.)	true unity
وحدت حقّه حقیقیه (ع.ا.)	true and real unity; Greatest Unity, The
وحدت حقیقی	real unity
وحدت در کثرت (ع.ا.)	unity in plurality
وحدت شخصی (ع.ا.)	individual oneness; particular unity
وحدت شهود (ع.ا.)	oneness of perception; oneness of witnessing; unity of consciousness; unity of vision
وحدت ضدّین	identity of opposites
وحدت عددی (ف.ا.)	numerical unity
وحدت غیر حقیقی (ف.ا.)	non-real unity
وحدت قدیم	eternal unity
وحدت مطلق	absolute unity
وحدت موضوعی	thematic unity
وحدت نظر	unanimity

وحدت نوعیه (ف.ا.) oneness of species

وحدت وجود (ع.ا.)
oneness of being; oneness of existence; transcendent unity of being;unity of being; unity of existence; pantheist; pantheistic(al)

وحدت و کثرت (ع.ا.) unity and diversity

وحی inspiration; prophecy; revelation

وحی الهی divine inspiration

وحی جزئی (ف.ا.) particular revelation

وحی شده revealed

وحی کلّی (ف.ا.) universal revelation

وحیانی revealed; revelatory

الوحید (ا.ا.) Unique, The

الودود (ا.ا.) Loving, the; Loving-Kind, The

ورع (ع.ا.) piety

وساطت intermediation

وسط (م.ک.) middle term

وسط و طرف (ف.ا.) middle and the end

وسع capacity

وصف qualification; quality; description

وصف ایجابی
affirmative attribute; attribute of affirmation

وصف خاص (م.ر.)
particular characteristic; definite description

وصف ذاتی (ف.ا.) essential attribute

وصف عنوانی epithet; indicating quality

وصف مشترک common qualification

وصف‌ناپذیر inarticulate; ineffable

وصفی descriptive

وصول (ع.ا.) arriving; arrival; mystical union

وصی (ک.ا.)
legatee; executor; spiritual successor

وضع forgery; position; circumstance

وضع تالی (م.ک.) *modus ponens*

وضع خاص particular position

وضع مقابل (م.ک.) antithesis

وضع مقدم (م.ک.) *modus ponens*

وضع و رفع دو مؤلّفه فاصل (م.ک.)
modus ponendo tollens

وضعی positional; situational

وظایف عبادی duties of worship

وظیفه duty

وعا container

وعای دهر (ف.ا.)
perpetual duration as a container

وعد (ک.ا.) promise

وعد و وعید (ک.ا.) promise and threat

وعده (ک.ا.) promise; promise of reward

وعید (ک.ا.)
menace; threat; threat of punishment

وقت moment

وقوع occurrence

وقوف (ک.ا.) suspending judgement

الوکیل (ا.ا.) Trustee, The

وکیل (ک.ا.) chief agent

وکیل امام (ک.ا.) chief agent of Imam

ولایت (ک.ا.)
saintdom; sainthood; saintship; authority; guardianship

ولایت اعتباری (ک.ا.) relative authority

ولایت باطنی (ک.ا.) esoteric guidance

ولایت تشریعی (ک.ا.)
religious-legal authority

ولایت عامّه (ک.ا.)
all-comprehensive authority; general guardianship

الولی (ا.ا.) Patron, The

ولی (ع.ا.)
friend of God; custodian; guardian; saint

ولی کامل (ع.ا.) perfect saint

الوهّاب (ا.ا.) Bestower, The; Giver, The

وهّابی‌گری Wahhabism

وهم
aestimatio; conception; deception; delusion; fancy; fantasy; fiction; hallucination; illusion; imagination; phantasm; phantasy; phantom

وهمی delusive; phantasmal; visionary

وهمیات (م.ک.) estimative premises

ه

الهادی (ا.ا.) Guide, The

هبوط Fall, the; descent

هبوط آدم Fall, the

هبه gift

هتک حرمت profanation

هدایت guidance

هدایت الهی divine guidance

هدایت تشریعی (ف.ا.) legal guidance

هدایت عامه(ک.ا.) general guidance

هدف‌دار purposeful

هدفمندی purposivism

هرمسی Hermetic

هرمنوتیک hermeneutic; hermeneutics

هزاره‌باوری (ک.م.) millenarianism; millenialism

هزارهٔ سلطنت مسیح (ک.م.) millennium

هستی *ens;* existence; being

هستی بالفعل actual being

هستی به ذات خود being in itself

هستی پس از نیستی being after non-being

هستی در خود being in itself

هستی در ذهن conceptual being

هستی للذاته being for itself

هستی محض absolute existence; pure being

هستی مخلوق created being

هستی مطلق absolute being; pure being

هستی نامحدود infinite existence

هستی نخستین primal being

هستی نخستین غیر متناهی infinite primal being

هستی و نیستی being and non-being

هستی‌شناس ontologist

هستی شناختی ontological

هستی‌شناسی ontology

هلنی Hellenic

هل هو (م.ک.) is-it-the-case?

هلیّه (م.ک.) whetherness

هلیّهٔ بتیّه (م.ک.) actualized whetherness

هلیّهٔ بسیطه (م.ک.) simple whetherness

هلیّهٔ غیر بتیّه (م.ک.) non-actualized whetherness

هلیّهٔ مرکّبه (م.ک.) composite whetherness

هم‌ارزش equivalent

هم‌ارزشی equivalence

همان identical

همان‌گویانه tautological

همان‌گویی tautology

همانندی
homogeneity; identity; resemblance; similitude

همامنگی harmony

هماهنگی پیشین بنیاد (ف.غ.)
preestablished harmony

همبستگی correlation

همبسته correlative

همبسته بودن correlate

همتاهای ناهم‌ارز (ف.غ.)
incongruent counterparts

همتوان (م.ر.) equipollent

هم جوهر consubstantial

هم داستان unanimous

هم‌ذات بودن consubstantiation

همزمان contemporaneous; simultaneous

همزمانی simultaneity

همساز consistent

همسازی harmony

همگن (م.ک.) homogeneous

هم نهاد synthesis

همه خدا انگاری pantheism

همه‌دان pansophic(al)

همه‌دانی pansophism

همیشگی deathless; everlasting; in perpetuity

همیشه حیّ (ک.ا.) ceaselessly living

همیشه عالم (ک.ا.) ceaselessly knowing

همیشه قادر (ک.ا.) ceaselessly powerful

هنجار norm

هندسه geometry

هندسهٔ اقلیدسی Euclidean geometry

هندسهٔ غیر اقلیدسی
non-Euclidean geometry

هنر مجادله (م.ک.) polemics

هوای نفس inclination of the soul

هورقلیا (ک.ا.) corpse astral

هو هو it-is-it

هو هویّت it-is-it-ness

هویّت identity; ipseity

هویّت جوهری (ف.ا.) substantial ipseity

هیئت bodily disposition; figure; form; state

هیئت بطلمیوسی Ptolemaic system

هیئت ظلمانی (ف.ا.) ark form; dark modes

هیئت مبلّغان مذهبی (ک.م.) mission

هیچ null; null and void

هیچی nothingness; nullity

هیکل temple

هیکل نورانی (ف.ا.) light temple

هیولی
hyle; hylo; *materia;* matter; original matter

هیولا خداانگاری hylotheism

هیولای اولی (ف.ا.)
materia prima; primary matter; *prima materia;* prime matter

هیولای روحانی (ف.ا.)
intelligible matter; spiritual matter

هیولای طبیعت physical matter

هیولای کل matter of the whole

هیولای مبهم (ف.ا.) indefinite matter

هیولای نخستین (ف.ا.) primal matter

هیولانی material

ی

یادآوری	recollection
یافت	existence
یافته	datum
یافته‌ها	data
یافته‌های حسّی	perceptions of the senses
«یا»ی مانعة الجمع (م.ر.)	disjunction, exclusive; exclusive or
«یا»ی مانعة الخلو (م.ر.)	inclusive or
یأس	despair
یأس عقلی	intellectual despair
یأس فلسفی	intellectual despair
یبوست (ک.ا.)	dry; dryness
یقین	certainty; certitude
یقینی	certain
یقینیات	certainties
یقینیات اوّلیه (م.ک.)	axioms of certainty
یکتاپرست (ک.ا.)	unitarian; monotheist
یکتاپرستی (ک.ا.)	unitarianism; monotheism
یکتایی	oneness; singleness
یکتایی مطلق	absolute oneness
یکسانی	identity
یگانگی	unicity
یگانگی خداوند	oneness of Allah
یگانه	unique; unitary
یگانه انگاری ماتریالیستی (ف.غ.)	materialistic monism
یگانه‌پرست	theist
یگانه‌پرستی	theism
یونان دوست	philhellene; philhellenist
یونان دوستانه	philhellenic
یونان‌دوستی	philhellenism
یونان مآبی	Grecism
یونانی	Grecian; Greek; Hellenic
یونانی‌گری	Grecism
یونانی مآبی	Hellenism
یهودی	Jew; Jewish
یهودیت	Judaism
یهوه (نام خدای یهود)	Yahweh
یهوه پرستی	Yahwism

۲۷. سبزواری، حاج ملا هادی، *شرح غرر الفرائد*، معروف به شرح منظومه حکمت، به تصحیح، مقدمه و تعلیقات مهدی محقق و توشی هیکوایزوتسو، تهران، ۱۳۴۸.
۲۸. عفیفی، ابوالعلاء، *المدخل الی الفلسفه*، قاهره، ۱۹۴۳.
۲۹. کارناپ و...، *فلسفه ریاضی*، با مقدمه حسین ضیایی، مرکز ایرانی مطالعه فرهنگها، تهران، ۱۳۵۹.
۳۰. کانت، امانوئل، *تمهیدات*، ترجمه دکتر حداد عادل، مرکز نشر دانشگاهی، ۱۳۶۷.
۳۱. کورنر، اشتفان، *فلسفه کانت*، ترجمه عزت الله فولادوند، خوارزمی، ۱۳۶۷.
۳۲. گواهی، عبدالرحیم، *واژه‌نامه ادیان*، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۱۳۷۴.
۳۳. و منابع متفرقهٔ دیگر.

Arayeh Cultural Ins. Tehran, Iran.

13. Reese, William L. *Dictionary of Philosophy and Religion*, Humanities Press, New Jersey, 1996.
14. Sachedina, 'Abdul'azīz 'abdulhussein, *Islamic Messianism*, the idea of Mahdī in Thwelver Shī'ism, state university of New York Press, 1981.
15. —————— *The Just Ruler in Shi'ite Islam*, Oxford University Press 1988.
16. Schmidtke, Sabine, *The Theology of al-Allāma al-Ḥillī*, Klaus Schwarz verlag, Berlin 1991.
17. *Second International Conference on Mullā Ṣadrā* on 5-7 May 2001 (Causation according to Mullā Ṣadrā and other schools of Philosophy).
18. Walbridge, John and Hossein Ziai, *The Philosophy of Illumination*, a new critical edition of the text of *Ḥikmat al-ishrāq* with English translation, Note, Commentary, and Introduction, Islamic Translation Series, Brigham Young University Press, Provo, Utah 1999.
19. Walbridge, John, *The Science of Mystic Lights*, Qutb al-Dīn Shīrāzī and the Illuminationist Tradition in Islamic Philosophy, Harvard University Press, Cambridge, Massachusett. 1992.

B. persian

۲۰. اکبری، محمّد تقی، رضوانی، احمد و... **فرهنگ اصطلاحات علوم و تمدن اسلامی (انگلیسی- فارسی، فارسی -انگلیسی)** مشهد، گروه ترجمه بنیاد پژوهشهای اسلامی، ۱۳۷۲.

۲۱. باختر، ژاله، **واژه‌نامه تاریخ فلسفه در اسلام**، تهران، مرکز نشر دانشگاهی، ۱۳۷۳.

۲۲. باربور، ایان، **علم و دین**، ترجمه بهاءالدین خرمشاهی، مرکز نشر دانشگاهی، ۱۳۷۴.

۲۳. بریجانیان، ماری، **فرهنگ اصطلاحات فلسفه و علوم اجتماعی**، تهران، مؤسسه مطالعات و تحقیقات فرهنگی، ۱۳۷۱.

۲۴. جفری، ریچارد، **قلمرو و مرزهای منطق صوری**، ترجمه پرویز پیر، شرکت انتشارات علمی و فرهنگی، ۱۳۶۶.

۲۵. خندان، علی اصغر، **مغالطات**، بوستان کتاب قم (دفتر انتشارات تبلیغات اسلامی)، چاپ اول، ۱۳۸۰.

۲۶. ژیلسون، اتین، **مبانی فلسفه مسیحیت**، ترجمه محمّد محمّدرضایی و...، دفتر تبلیغات اسلامی، ۱۳۷۵.

Bibliography

A. English

1. austin, R.W.J. (trans), *Ibn al-'Arabi*, the bezels of wisdom, SPCK, London, 1980.
2. Bakar, Osman, *Classification of Knowledge in Islam*, Islamic Text Society, 1998.
3. Cook, Michael, *Commanding Right and Forbidding Wrong in Islamic Thought*, Princeton University, Cambridge University Press, first published 2000.
4. *Encyclopaedia of Islam*, new edition, [Vol 1-11, the entries of philosophy and theology], Leiden, Brill.
5. *First International Conference on Mullā Ṣadrā* 12-13 may 2002 (perception according to Mullā Ṣadrā and western Schools of Philosophy).
6. Al-Ghazālī, The ninety-nine beautiful names of God. *al-Maqaṣad al-asnā fi sharḥ asmā' Allāh al-ḥusnā*, translated with notes by David B. Burrel and Nazih Daher, the Islamic Text Society, reprinted 1999, UK.
7. Leaman, Oliver, a Brief Introduction to *Islamic Philosophy*, Polity Press, UK 1999.
8. Lent J. Van, *Glossary and Index of Technical Terms* to Volumes I-VIII (The Encyclopaedia of Islam), Brill, 1997.
9. Madelung, Wilferd, *Religious Schools and Sects in Medieval Islam*, London, Variorum Reprints 1985.
10. McDermott, M. J. *The Theology of al-Shaykh al-Mufid*, (d. 413/1022) Dar-al-Machreq É diteurs, Beyrouth, 1978.

    Miller, W. M. *al-bābu al-ḥādi 'ashr*, a treatise on the principles of Shī'ite theology (translation into English), London, 1928.
11. Morwedge, Parviz, *The Metaphysica of Avicenna*, New York, Columbia University Press 1973.
12. Nasr. Hossein, and Oliver Leaman (eds), *A History of Islamic Philosophy*, part 1 and 2.

Y

Yahweh یهوه (نام خدای یهود)

Yahwism یهوه پرستی

yearning شوق

you-ness تویی

Z

Zion دین و قوم یهود،سرزمین اسرائیل، مدینهٔ خدا

Zionism صهیونیسم

Zoroastrian زردشتی

Zorostrianism دین زردشتی

duties of worship	وظایف عبادی
worthier	افضل (ک.ا.)
worthy	سزاوار، درخور، ارجمند
less worthy	مفضول (ک.ا.)
wrong	مُنکَر (ک.ا.)
wrongdoer	فاسق، گناهکار (ک.ا.)
wrongdoing	فسق ، گناهکاری
wrongful	خطا، نادرست

intermediate world	برزخ
material world	عالم مُلک
sublunary world	عالم تحت قمر (ف.ا.)
unmanifested world	عالم غیب (ک.ا.)
visible world	عالم شهادت
worldly	دنیوی، این جهانی
worlds	عوالم؛ عوالم وجود، کائنات
two worlds	کونین
worship	ستایش، عبادت، پرستش

wisdom of the throne
حکمت عرشیه (ف.ا.)
eternal wisdom — حکمت خالده
mature wisdom — حکمت بالغه
practical wisdom — عقل عملی (ف.ا.)
theoretical wisdom — عقل نظری (ف.ا.)
wise — حکیم
Wise, The — الحکیم (ا.ا.)
All-Wise, The — حکیم مطلق (ا.ا.)
wish — طلب (ک.ا.)
withdrawal — اعتزال (ک.ا.)
without how — بلا کیف
Witness, The — الشّاهد، الشّهید (ا.ا.)
witnessing — شهود
immediate witnessing — شهود عینی (ع.ا.)
witnessings — مشاهدات
word — کلمه، قول
divine word — کلمة الله
good word — کلمهٔ طیّبه
unifying word — کلمهٔ جامعه (ع.ا.)
work — کار، صنع، فعل (ک.ا.)
work of God — صنع خداوند
works — افعال، اعمال (ک.ا.)
works of the limbs — عمل به ارکان (ک.ا.)
world — جهان، دنیا، عالم، نشئه
world-denying — ترک دنیا
world of appearance — عالم شهادت
world of body — عالم جسم، ناسوت
world of divine command — عالم امر (ف.ا.)
world of divine majesty — عالم کبریا(ع.ا.)
world of divine omnipotence
عالم جبروت (ع.ا.)
world of dominance — عالم مُلک
world of evidence — عالم شهادت
world of glory — عالم جبروت (ع.ا.)
world of hereafter — نشئهٔ آخرت
world of horizons — عالم آفاق
world of ideas — عالم مثال (ف.ا.)
world of immateriality — عالم تجرّد
world of incorporeal figures
عالم اشباح مجرّده (ف.ا.)
world of innovation — عالَم تجدّد (ف.ا.)
world of intelligibles — عالم معقولات
world of mystery — عالم غیب
world of phenomena — عالم شهادت
world of power — عالم قدرت
world of pure intelligences
عالم جبروت (ف.ا.)
world of ruling — عالم ملکوت
world of sense — عالم حس
world of the souls — عالم النفس (ع.ا.)
world of sublimity — عالم قدس (ع.ا.)
world of the elements — عالم عناصر
world of the unseen — عالم غیب
world of witness — عالم شهادت
world-view — جهان‌بینی
angelic world — عالم ملکوت (ف.ا.)
elemental world — عالم عنصری (ف.ا.)
external world — جهان خارج، دنیای واقع
future world — نشئه آخرت

W

Wahhabism — مذهب وهّابی، وهّابی گری

way — طریق، راه

  wayfarer — سالک (ع.ا.)

  way-station — منزل (ع.ا.)

wetness — رطوبت (ک.ا.)

what-it-isness — ماهیت، چیستی (ف.ا.)

what is it? — ماهو

what is meant by "be" as an imperfect verb — مفاد کان ناقصه

what is meant by "be" as a perfect verb — مفاد کان تامّه

"what" of definition — مای حقیقیه (م.ک.)

"what" of lexical explanation — مای شارحه (م.ک.)

whatness — چیستی، ماهیّت (ف.ا.)

where-ness — کجایی

whetherness — هلیّه

  actualized whetherness — هلیّهٔ بتیّه (م.ک.)

  composite whetherness — هلیّهٔ مرکّبه (م.ک.)

  non-actualized whetherness — هلیّهٔ غیر بتیّه (م.ک.)

  object of composite whetherness — مطلب هل مرکّبه (م.ک.)

  object of simple whetherness — مطلب هل بسیطه (م.ک.)

  simple whetherness — هلیّهٔ بسیطه (م.ک.)

whichness — کدامی

whole — کل

why is it? — لم هو؟

why of an affirmation — لم اثبات (ف.ا.)

why of an objective fact — لم ثبوت (ف.ا.)

wicked — فاسق (ک.ا.)

will — نیّت، خواست، اراده (ک.ا.)

  will as necessitating — ارادهٔ موجبه (ف.ا.)

  act of will — اراده (ک.ا.)

  divine will — مشیّت الهی، ارادهٔ الهی (ک.ا.)

  eternal will — ارادهٔ قدیم (ک.ا.)

  free will — ارادهٔ آزاد، اختیار (ک.ا.)

  good will — اراده خیر، نیت یا خواست خوب

  innovatory will — ارادهٔ محدث (ک.ا.)

  mutability of God's will — بدا (ک.ا.)

  radical will — مشیّت (ک.ا.)

  temporal will — ارادهٔ حادث (ک.ا.)

willed — مراد (ا.ا.)

willer — مرید (ا.ا.)

wisdom — فرزانگی، حکمت، خرد

Vienna Circle	حلقهٔ وین (ف.غ.)
V-introduction rule	قاعدهٔ معرفی ۷ (م.ر.)
virtual	بالقوه
virtuality	امکان، بالقوه بودن
in virtuality	بالقوه
virtue	فضیلت، عفّت
virtues	فضایل
virtuous	شریف، پرهیزگار، بافضیلت
virtuous city	مدینهٔ فاضله
vision	دیدار، رؤیت
vision of God	لقاءالله، رؤیت خدا
beatific vision	لقای سعادت‌آمیز، دیدار مبارک
direct vision	کشف (ع.ا.)
immediate vision	مشاهده (ع.ا.)
mystic vision	مشاهده (ع.ا.)
virtuous behaviour	عمل صالح
visionary	خیالی، وهمی، مُستبصر
vitalism	اعتقاد به اصل حیاتی
voice	صوت (ک.ا.)
void	خلأ
volition	مشیت، اراده، خواست، اختیار (ف.ا.)
volitional	ارادی، اختیاری
voluntarism	اصالت اراده
voluntary	ارادی، اختیاری
voluntary action	حرکت ارادی

V

vacancy خلأ

vacant خالی

vacuum خلأ

vague متشابه

valid صادق، درست، معتبر، منتج (م.ک.)

validity اعتبار، درستی، حجّیت، انتاج (م.ک.)

valuation ارزش‌گذاری

value ارزش

  value judgement حکم معتبر،

valued معتبر

  valued premise قضیه معتبر

variable متغیّر (م.ر.)

Vast, The الواسع (ا.ا.)

vegetable گیاهی، نباتی

  vegetable kingdom عالم نبات (ف.ا.)

vegetative گیاهی، نباتی

veil حجاب

  veil of darkness حجاب ظلمانی (ع.ا.)

  uncovering of veil کشف حجاب (ع.ا.)

V-elimination rule قاعدهٔ حذف v

Venus زهره، ناهید

verbal لفظی، گفتاری، زبانی

  verbal confession قول (ک.ا.)

  verbal disagreement
اختلاف در لفظ، نزاع لفظی

  verbal text نصّ ملفوظ، منطوق (ک.ا.)

verbalism بیان لفظی، لفظ‌بازی، لفّاظی

verifiability
تحقیق‌پذیری، قابلیت تحقیق، اثبات‌پذیری (ف.غ.)

  verifiability principle
اصل تحقیق‌پذیری (ف.غ.)

verifiable اثبات‌پذیر، تحقیق‌پذیر (ف.غ.)

verification اثبات، تأیید، صحّت، تحقیق‌پذیری

  verification principle
اصل تحقیق‌پذیری (ف.غ.)

verificationism مکتب اثبات تجربی (ف.غ.)

veritas حقیقت

very nature کنه ذات

vice رذیلت، فسق و فجور

vicegerency خلافت

  vicegerency of God خلافت الهی

  outer vicegerency خلافت ظاهری (ع.ا.)

  spiritual vicegerency خلافت معنوی (ع.ا.)

vicegerent خلیفه (ک.ا.)

  vicegerent of God خلیفهٔ خدا (ع.ا.)

vices رذایل، مثالب

natural universal کلی طبیعی (م.ک.)
negative universal کلّیهٔ سالبه (م.ک.)
rational universal کلی عقلی (م.ک.)
rational universal nature طبیعت کلی عقلی
univocal universal کلی متواطی (ف.ا.)
universale bonum خیر مطلق
universale verum حق مطلق
universalism عقیده به نجات غایی انسان
universality کلیّت (م.ک.)
universality and particularity
عموم و خصوص (م.ک.)
universals کلّیات، امور عامه (ف.ا.)
abstract universals کلّیات مجرّده (ف.ا.)
five universals, The کلّیات خمس (م.ک.)
universe مجموع جهان، دنیای خلقت، کیهان، گیتی
created universe عالم خلق
higher universe جهان برین
lower universe جهان زیرین
macrocosmic universe جهان کبیر (ع.ا.)
univocal
مشترک معنوی، به تشکیک، متواطی (ف.ا.)
in a univocal manner بالتّواطؤ (ف.ا.)
unknown مجهول
unknown of the unknown غیب الغیب
completely unknown مجهول مطلق

unlimited بی‌کناره، نامحدود
Unmanifest, The الباطن (ا.ا.)
unseen غیب
unknown unseen غیب مجهول (ع.ا.)
untimely death موت اخترامی (ک.ا.)
unveiling کشف
unveiling of mysteries کشف اسرار (ع.ا.)
unveiling of spiritual realities
کشف حقایق (ف.ا.)
cycle of unveiling دور کشف (ک.ا.)
unworthy نااهل
upward march سیر صعودی (ف.ا.)
utilitarian
سوداگار، طرفدار اصالت سود، پیرو مذهب اصالت فایده (ف.غ.)
utilitarian movement
نهضت اصالت فایده (ف.غ.)
utilitarianism
مذهب اصالت فایده، سوداگاری (ف.غ.)
utopia مدینهٔ فاضله، آرمانشهر
anti-utopia مدینهٔ غیر فاضله (ف.ا.)
utopian
آرمانی، آرمانگرایانه، خیال‌پردازانه، آرمانشهری
utterance of the Quran لفظ قرآن

mystical union وصول (ع.ا.)
Unique, The الوحید (ا.ا.)
unique یگانه، منحصربه‌فرد
uniqueness واحدیت، احدیّت
station of uniqueness مقام احدیّت
unit واحد
unit set مجموعه یکانی
essential unit فرد، واحد ذاتی
unitarian موحِّد، یکتاپرست (ک.ا.)
unitarianism توحید، یکتاپرستی (ک.ا.)
unitary واحد، یگانه، وحدانی
unitary in being احدیّت ذاتی (ع.ا.)
united متحد، متّفق
united with God واصل (ع.ا.)
Uniter, The الجامع (ا.ا.)
unity وحدت، اتحاد، توحید
unity and diversity وحدت و کثرت (ع.ا.)
unity in plurality وحدت در کثرت (ع.ا.)
unity of being وحدت وجود (ع.ا.)
unity of consciousness وحدت شهود (ع.ا.)
unity of divine acts توحید افعالی (ف.ا.)
unity of divine essence توحید ذات (ف.ا.)
unity of existence وحدت وجود (ع.ا.)
unity of matter and form
اتّحاد مادّه و صورت (ف.ا.)
unity of the subject and the object
اتّحاد مدرِک با مدرَک (ف.ا.)
unity of vision وحدت شهود (ع.ا.)
absolute unity وحدت مطلق
divine unity احدیّت الهی (ع.ا.)
essence of divine unity
حقیقت توحید (ع.ا.)
eternal unity وحدت قدیم، وحدت ازلی
generic unity وحدت جنسی (ف.ا.)
graded unity of being
وحدت تشکیکی وجود (ف.ا.)
Greatest Unity, The
وحدت حقّه حقیقیه (ف.ا.)
inclusive unity وحدت جامع
non-real unity وحدت غیر حقیقی (ف.ا.)
numerical unity وحدت عددی (ف.ا.)
particular unity وحدت شخصی، وحدت جزئی
principle of Divine Unity اصل توحید (ک.ا.)
real divine unity توحید حقیقی (ک.ا.)
real unity وحدت حقیقی
thematic unity وحدت موضوعی
transcendent unity of being
وحدت وجود (ع.ا.)
true and real unity وحدت حقّه حقیقیّه (ع.ا.)
true unity وحدت حقّه (ع.ا.)
unreal unity وحدت اعتباری (ف.ا.)
universal کلّی
universal judgement حکم کلّی
universal meaning مفهوم کلّی
accidental universal کلّی عرضی (م.ک.)
affirmative universal کلیه موجبه (م.ک.)
coextensive universal کلّی متساوی (م.ک.)
logical universal کلّی منطقی (م.ک.)
mental universal کلی ذهنی، کلّی عقلی (ف.ا.)
more universal اعم

U

ubiquitous حاضر در همه جا
ubiquity حضور همه‌جایی
ultimate غایی، نهایی
  ultimate causality علّیت غایی (ف.ا.)
  ultimate principle اصل غایی
unanimity وحدت نظر، اتّفاق کلمه
unanimous متّفق القول، هم داستان، هم رأی
  unanimous tradition متواترات (م.ک.)
unbelief کفر
unbeliever کافر
uncaused نامعلّل، غیر معلول، غیر مخلوق
uncertainty عدم قطعیت، تردید
unclear outward meanings متشابهات
unconditional بی‌قید و شرط، نامحدود، مطلق
unconditioned غیر مشروط، لا بشرط (ف.ا.)
unconscious ناآگاه، ناخودآگاه
  unconscious mind ضمیر ناخودآگاه
unconsciousness اغما، ناخودآگاهی
uncreatableness قِدَم (ف.ا.)
uncreated قدیم، غیر مخلوق، ازلی (ف.ا.)
uncritical acceptance تقلید
undefinable تعریف‌ناپذیر
undemonstrative غیر برهانی

understanding فاهمه، فهم، قوهٔ ادراک
undeterminate نامتعیّن
undetermined غیر متعیّن
undividable تقسیم‌ناپذیر
unending بی‌پایان، نامتناهی
unequalled بی‌نظیر، بی‌همتا، بی مانند
unevenness فردیّت
unfaithfulness کفر
unfalsifiable تکذیب‌ناپذیر، ابطال ناپذیر (ف.غ.)
unicity وحدانیّت، یگانگی، تفرید (ع.ا.)
  absolute unicity احدیّت (ع.ا.)
unification اتّحاد، وحدت
  unification of intellect and the intelligible اتحاد عقل و معقول (ف.ا.)
  unification of the perceiver and the perceived اتّحاد مدرِک با مدرَک (ف.ا.)
unified متّحد، متّفق
unio mystica اتّحاد عرفانی (ع.ا.)
union آمیزه (در مجموعه‌ها)، اتّحاد، جمع (ع.ا.)
  union and separation جمع و تفرقه (ع.ا.)
  union of the intellect, intelligent and intelligible اتّحاد عقل و عاقل و معقول (ف.ا.)
  union of the union جمع الجمع (ع.ا.)

truth-functional compound ترکیب ارزشی (م.ر.)

truth-preserving صدق نگهدار (م.ر.)

truth table جدول ارزش، جدول صدق (م.ر.)

truth-tree درخت ارزش (م.ر.)

truth-value false ارزش کذب (م.ر.)

truth value ارزش، ارزش صدق (م.ر.)

Everlasting Truth حقیقت ازلی (ف.ا.)

logical truth راستی منطقی (م.ر.)

relative truth حقیقت نسبی

twain ضدّین (م.ک.)

Twelver Shi'a شیعه دوازده امامی

Twelvers, The اثناعشریّه، دوازده امامی (ک.ا.)

transcendental analytic
تحلیلات استعلایی (ف.غ.)
transcendental criticism
نقدگرایی متعالی، نقّادی برترین (ف.غ.)
transcendental deduction of the categories استنتاج استعلایی مقولات (ف.غ.)
transcendental unity of apperception
وحدت استعلایی خودآگاهی (ف.غ.)
transcendental world عالم بالا، عالم متعالی
transcendentalism
حکمت متعالیه (ف.ا.) فلسفهٔ متعالی (ف.غ.)
transcendentalist
منزّه، پیرو حکمت متعالیه (ف.ا.)
transcription استنساخ
transformation دگرگونی، استحاله، قلب
transformation rule قاعدهٔ تبدیل (م.ر.)
essential transformation انقلاب ذاتی
transience ناپایداری، زوال، حدوث
transient ناپایدار، گذرا و حادث
transient sphere دار فانی
transitoriness ناپایداری، فنا
transitory گذرا، ناپایدار، حادث
transitory events حوادث (ک.ا.)
transmigration تناسخ، نسخ، حلول در بدن دیگر
denial of transmigration ابطال تناسخ
transmission نقل، روایت
inspired transmission سمع (ک.ا.)
successive transmission تواتر
unbroken transmission تواتر
transmitted نقل شده، منقول
widely transmitted متواتر
transmitter ناقل، راوی
transposition عکس نقیض (م.ک.)
transubstantiation
استحاله، تبدّل جوهری، تغییر ماهیّت
traversing سلوک (ع.ا.)
treasure کنز، گنج
hidden treasure کنز مخفی (ع.ا.)
Tremendous, The العظیم (ا.ا.)
trial محنه (ک.ا.)
great trial محنه (ک.ا.)
tributary, The اهل ذمّه
tribute جزیه، باج
Trinitarian معتقد به تثلیث (ک.م.)
Trinitarianism تثلیث‌گرایی، آیین تثلیث (م.ک.)
Trinity تثلیث (ک.م.)
tritheism
سه خداگرایی، اعتقاد به سه خدا، تثلیث (ک.م.)
true صادق، راست، حقیقی
true discourse قول صادق (م.ک.)
true judgment صادق، راستگو (م.ک.)
True One حق
counting true تصدیق (ک.ا.)
Truly One واحد حقیقی (ف.ا.)
trust توکّل (ع.ا.)
Trustee, The الوکیل (ا.ا.)
Truth, The حق تعالی، الحقّ (ا.ا.)
truth راستی، صدق، حقیقت
truth-function تابع ارزش (م.ر.)
truth-functional تابع ارزشی (م.ر.)

thing in itself شیء فی نفسه، نفس الامر (ف.ا.)
thing placed متحیّز (ک.ا.)
thingness شیئیّت
general thingness شیئیّت عامّه
Thomism
مکتب فلسفی کلامی توماس آکوئینی (ف.غ.)
thought فکر، اندیشه
abstract thought تفکّر انتزاعی
discursive thought فکر استدلالی
thou-in-thou منِ تو
thou-ness تویی تو
threat وعید (ک.ا.)
threat of punishment وعید (ک.ا.)
throne کرسی، عرش (ک.ا.)
throne of God عرش الهی
throne of Heaven عرش خدا (ک.ا.)
throne of the Essence عرش ذات (ع.ا.)
divine throne عرش الهی (ک.ا.)
time زمان
time and space کون و مکان
time-bound events حوادث زمانی
time-order ترتّب زمانی، ترتیب زمانی
time-priority تقدّم زمانی (ف.ا.)
absolute time دهر (ف.ا.)
content of time محتوای زمان (ف.غ.)
generated in time حادث
imaginary time زمان موهوم (ف.ا.)
infinitely extended time دهر (ف.ا.)
innovation in time احداث
point of time طرف زمان (ف.ا.)

timidity جبن
tolerance مدارا، تسامح، تساهل
Topics طوبیقا، جدل، مواضع جدل (م.ک.)
totality کلّیت
Totally Aware, The الخبیر (ا.ا.)
touch حسّ لامسه، بساوایی
touching لامسه
tradition حدیث، سنّت، روایت، سنّت معهود، نص
tradition of the mantle حدیث کساء (ک.ا.)
tradition of prophet حدیث نبوی
tradition with a single transmitter خبر واحد
apocryphal tradition حدیث موضوع
good tradition حدیث حسن
partisans of tradition اصحاب حدیث
rare tradition حدیث غریب
sound tradition حدیث صحیح
traditional متعارف، نقلی، سنّتی
traditional questions سمعیّات (ک.ا.)
traditionalism
سنّت‌گرایی، حدیث‌گرایی، اخباری‌گری
traditionalist اهل حدیث، سنّت‌گرا
traditionalists اهل حدیث، حشویه (ک.ا.)
traditionist محدِّث
Traditionists
اخباریان، اصحاب حدیث، محدثّان، حشویّه
transcendence تعالی، تنزیه، استعلا
transcendent متعالی، متعال، استعلایی (ف.غ.)
transcendental متعالی، استعلایی (ف.غ.)
transcendental aesthetic
حسّیات استعلایی (ف.غ.)

scholastic theologian متکلّم
theologic کلامی، الهی
theological کلامی، الهی
theological dialectics علم کلام (ک.م.)
theologism کلام‌گرایی، اصالت دادن به کلام
theology اصول دین، الهیّات، کلام، حکمت الهی
apologetic theology کلام
dialectical theology علم کلام
dogmatic theology علم کلام
liberation theology الهیّات آزادی‌بخش
natural theology الهیّات طبیعی (ف.غ.)
negative theology الهیّات تنزیهی (ف.غ.)
new theology کلام جدید
positive theology
الهیّات تحصّلی (ک.م.)، الهیّات نظری
rational theology علم کلام
revealed theology الهیّات مبتنی بر وحی
scholastic theology علم کلام (ک.م.)
speculative theology علم کلام، الهیات نظری
subtle theology
کلام لطیف، لطیف‌الکلام (ک.ا.)
theomorphic خداگونه
theomorphism تشبّه به خدا
theophany
تجلّی، تجلّی خداوند، مظهر ظهور خداوند برای انسان (ع.ا.)
essential theophany تجلّی ذاتی (ع.ا.)
theophobia ترس از غضب الهی
theorem قضیه، اصل
theorem schema قالب قضیه
theoretical نظری
theoretical intricacies غوامض نظری
theoretician نظریه‌پرداز
theoretics جنبهٔ نظری علوم
theorist نظریه‌پرداز
theory نظریه، عقیده، دیدگاه، نظری
theoy of future possiblity
قاعدهٔ امکان اشرف (ف.ا.)
theory of reference نظریهٔ دلالت
theory of sets نظریه مجموعه‌ها
theory of types نظریهٔ طبقه‌ها (م.ر.)
simple theory of types
نظریهٔ سادهٔ طبقه‌ها (م.ر.)
theosopher متألّه، حکیم
theosophist=theosopher
theosophy
حکمت دینی، حکمت الهی، نظام دینی یا فلسفی - عرفانی
illuminationist theosophy
حکمت اشراق (ف.ا.)
transcendent theosophy
حکمت متعالیه (ف.ا.)
thesis نظریه، رأی، نظر، فرض، تز
theurgist اهل کرامت
theurgy علم نیرنجات، علم الحیل، معجزه، کرامت
thing چیز، امر، موضوع، شیء
thing by itself شیء به ذات خود (ف.ا.)
thing for itself شیء لذاته (ف.ا.)
thing in general
شیء علی الاطلاق، شیء کلی (ف.ا.)

temporal origin حدوث زمانی (ف.ا.)

temporal succession

ترتّب و توالی زمانی (ف.ا.)

absolute temporal حینیّهٔ مطلقه (م.ک.)

ever-renewed temporal حادث متجدّد (ف.ا.)

possible temporal حینیّهٔ ممکنه (م.ک.)

temporality حدوث (ف.ا.)

temporally generated حادث (ف.ا.)

temporals حوادث (ک.ا.)

tenet اصول عقاید، اعتقاد، ایمان

term حدّ (م.ک.) نام (م.ر.)

defined term حدّ معرَّف (م.ک.)

general term

حدّ عام، حدّ کلّی، لفظ کلّی (م.ک.)

intermediate term حدّ وسط (م.ک.)

major term حدّ اکبر (م.ک.)

middle term

حدّ اوسط، حدّ وسط، اوسط (م.ک.)

minor term حدّ اصغر (م.ک.)

negative term حدّ منفی (م.ک.)

terminism

اصالت تسمیه افراطی (که در آن کلیّات هیچ وجودی ندارند)

terminological لفظی (ف.ا.)

terms طرفین (قضایا و احکام)

territory سرزمین، قلمرو

territory of enemy دارالحرب (ک.ا.)

territory of peace دارالأسلام (ک.ا.)

territory of unbelief دارالکفر (ک.ا.)

testable آزمون‌پذیر (ف.غ.)

testability آزمون‌پذیری

text نصّ، متن

textualism نصّ‌گرایی، پای‌بندی به کتاب و سنت

that of which something is affirmed مثبت له

thaumaturge صاحب کرامت (ع.ا.)

thaumaturgic اعجاز گرانه (ع.ا.)

thaumaturgy معجزه کردن، کرامت (ع.ا.)

theanthropic انسانی-خدایی

theanthropism

اعتقاد به تجلّی انسانی خدا در مسیح (ک.م.)

theism

یگانه‌پرستی، خداپرستی، خداباوری، اعتقاد به خدا

speculative theism خداباوری نظری

theist خداپرست، یگانه‌پرست

theistic توحیدی، خدا باورانه

theists الهیّون (ف.ا.)

theocentric خدا مدار

theocentrism خدامداری، خداوند مداری

theocracy

حکومت الهی، حکومت دینی، دین‌سالاری، حکومت روحانیان

theocracy of Islam حکومت اسلامی

theodicy

عدالت خداوند، اعتقاد به عدالت خداوند (ف.غ.)

theogony

نسب نامه خدایان، مطالعه تبارنامه خدایان

theolatry شرک، بت‌پرستی

theologaster متکلّم‌نما

theologian متکلّم، عالم الهیّات، متألّه

dialectical theologian متکلّم

T

table لوح (ک.ا.)
  eternal table لوح ازل (ک.ا.)
  protected table لوح محفوظ (ک.ا.)
tablet لوح (ک.ا.)
  tablet and pen لوح و قلم (ک.ا.)
  guarded tablet لوح محفوظ (ک.ا.)
  preserved tablet لوح محفوظ (ک.ا.)
taboo حرام، تهی شده، تابو
talisman طلسم، تعویذ
talismans طلسمات
talismatic طلسمی، جادویی
Talmud تلمود
tangible قابل لمس، محسوس
taste طعم (ک.ا.)
tautological این همانی، همان‌گویانه، دارای حشو
tautologous این همانی، تحلیلی
tautology
تحصیل حاصل، حشو قبیح، همان‌گویی، راستگو (م.ک.)
Tawḥid of the elite توحید خواص (ع.ا.)
Tawḥid of the masses توحید عوام (ع.ا.)
Tawḥidic توحیدی
teaching-circle حلقه (ع.ا.)
teaching session مجلس
teaching permits اجازه (در حدیث و فقه...)

tearing خرق (ک.ا.)
tearing and stitching خرق و التیام (ک.ا.)
techne تکنیک، تخنه (ف.غ.)
technic فن، صناعت
technique (=technic)
technology فن‌آوری، تکنولوژی
teleological غایت شناختی، غایت انگارانه
  teleological argument
برهان غایی، برهان غایت‌شناختی
teleologist غایت‌شناس
teleology
غایت شناسی، غایت‌مندی، فرجام شناسی
telepathic
دارای نیروی دورآگاهی، دارای قدرت تله‌پاتی
telepathy دورآگاهی، تله‌پاتی
telo غایت، انجام
telos غایت، فرجام
temper مزاج (ک.ا.)
temperament مزاج، طبع (ک.ا.)
temperance اعتدال، میانه‌روی
temple هیکل
temporal زمانی، حادث، دنیوی
  temporal determinations a priori
تعیّنات پیشین زمانی (ف.غ.)

compound syllogism قیاس مرکّب (م.ک.)
conditional syllogism قیاس شرطی (م.ک.)
conjunctive syllogism قیاس اقترانی (م.ک.)
conversion of syllogism عکس (م.ک.)
demonstrative syllogism
برهان، قیاس برهانی (م.ک.)
dialectic syllogism قیاس جدلی (م.ک.)
dialectical syllogism قیاس جدلی (م.ک.)
directed-proof syllogism
قیاس مستقیم (م.ک.)
disjunctive syllogism قیاس منفصل (م.ک.)
divided syllogism قیاس مقسّم (م.ک.)
exceptive syllogism قیاس استثنایی (م.ک.)
exclusive syllogism قیاس استثنایی (م.ک.)
figure for syllogism شکل قیاس (م.ک.)
hypothetical syllogism
قیاس شرطی متّصل (م.ک.)
inconclusive syllogism قیاس عقیم (م.ک.)
mixed syllogism قیاس مختلط (م.ک.)
perfect syllogism قیاس کامل (م.ک.)
persuasive syllogism قیاس اقناعی (م.ک.)
poetic syllogism قیاس شعری (م.ک.)
reduction of syllogism تحویل قیاس (م.ک.)
rhetorical syllogism قیاس خطابی (م.ک.)
sophistic syllogism قیاس مغالطی (م.ک.)
sterile syllogism قیاس عقیم (م.ک.)
valid syllogism قیاس صحیح (م.ک.)
syllogistic قیاسی (م.ک.)
syllogistic inference استنتاج قیاسی (م.ک.)
four syllogistic figures
شکلهای چهارگانه قیاس صوری (م.ک.)
syllogistics قیاس شناسی، استدلال به واسطهٔ قیاس
syllogization استدلال قیاسی، قیاس‌آوری
symbol رمز، نماد، کنایه
symbolic کنایی، نمادی، تمثیلی
symbolism نمادپردازی، تمثیل‌گرایی، سمبولیسم
symmetrical متقارن
symmetry تقارن
symptomatology علم به دلائل
syncategorematic غیر حدّی، غیر مقوله‌ای
synderesis ادراک شهودی
synthesis ترکیب، تلفیق، سنتز، هم نهاد
synthesis by whole ترکیب مجموعی
synthetic
تألیفی، ترکیبی (ف.غ.) حمل شایع صناعی (ف.ا.)
synthetic a priori knowledge
معرفت ترکیبی قبلی (ف.غ.)
synthetic method روش تألیفی (ف.غ.)
synthetic unification of perceptions
اتّحاد تألیفی ادراکات (ف.غ.)
synthetic unity of intuitions
وحدت تألیفی شهود (ف.غ.)
system نظام، دستگاه
system of being نظام وجود
systematic نظام‌دار، نظام‌مند

English	Persian
Sufi authorities	مشایخ (ع.ا.)
Sufi conduct	سلوک (ع.ا.)
Sufi lodge	خانقاه (ع.ا.)
Sufi path	طریقت (ع.ا.)
Sufi Shaykh	پیر طریقت (ع.ا.)
adept Sufi	مراد (ع.ا.)
novice sufi	مرید (ع.ا.)
Sufism	عرفان، تصوّف
speculative Sufism	عرفان نظری
sui generis	نوع منحصر به فرد (ف.ا.)
summum bonum	خیر اعلی، عالی‌ترین خیر، خیر برین
Sunna	سنت پیامبر
Sunnism	مذهب اهل سنت
Sunnite	سنّی، اهل سنّت
superadded to	زاید بر
superadded to substance	زائد بر جوهر
supercommentary	شرح بر شرح
superego	من برتر
superempirical	فراتجربی
supererogatory works	نوافل (ک.ا.)
superexponent	ابرتوان (م.ر.)
superior	عالی، اشرف
superman	اَبَر انسان، اَبَرمرد، فوق بشر (ف.غ.)
supernatural	فوق طبیعی، ماورای طبیعی
supernatural event	خارق عادت (ک.ا.)
superrational	فوق عقلانی، فوق عقلی
supersensible	فوق حسّی، فراحس
supersensory	فراحسّی
supersensual	فوق حس
superstructure	روساخت
supplication	دعا (ع.ا.)
supplicative prayers	مناجات
supposition	فرض، تقدیر، دلالت
supraformal realm	عالم تجرّد
supraphenomenal	فراپدیداری
suprascientific	فراعلمی
supratemporal duration	دهر (ف.ا.)
supreme	متعالی، اعلی
Supreme Being, The	خداوند متعال، ذات باری‌تعالی
Supreme Good	خیر اعلی
supreme hapiness	سعادت قصوی
supreme mind	عقل متعالی
supreme spiritual guide	قطب (ع.ا.)
surpassed	مفضول (ک.ا.)
survival	بقا
survival of the fittest	بقای انسب، بقای اصلح (ف.غ.)
sustenance	رزق
syllogism	قیاس، قیاس اقترانی، قیاس صوری (م.ک.)
syllogism ad absurdum	قیاس خلف (م.ک.)
syllogism per impossible	قیاس خلف (م.ک.)
syllogism's content	مادهٔ قیاس (م.ک.)
syllogism's figure	صورت قیاس (م.ک.)
categoric syllogism	قیاس حملی، قیاس اقترانی (م.ک.)
certain syllogism	قیاس یقینی (م.ک.)
composite syllogism	قیاس مرکّب (م.ک.)

substance of essence جوهر ذات
substance subsistent by itself
جوهر قائم به نفس (ف.ا.)
abstract substance جوهر مجرّد (ف.ا.)
actual substance جوهر بالفعل (ف.ا.)
angelic substance جوهر ملکوتی (ف.ا.)
bodily substance جوهر جسمانی (ف.ا.)
corporeal substance
جوهر جسمانی (ف.ا.)
dusky substance جوهر غاسق (ف.ا.)
elemental substance جوهر فرد (ک.ا.)
eternal substance جوهر ازلی (ف.ا.)
generic substance جوهر جنسی
immaterial substance جوهر مجرّد (ف.ا.)
inhering substance جوهر حال (ف.ا.)
intellectual substance جوهر عقلی (ف.ا.)
material substance جوهر مادّی (ف.ا.)
mental substance جوهر ذهنی (ف.ا.)
noncorporeal substance
جوهر مجرّد از مادّه (ف.ا.)
non-material substance
جوهر مجرّد، جوهر مفارق (ف.ا.)
perceptible substance
جوهر محسوس (ف.ا.)
primordial substance جوهر هیولانی (ف.ا.)
separate substance
جوهر مجرّد، مفارق (ف.ا.)
simple substance جوهر مجرد (ف.ا.)
singular substance جوهر فرد (ک.ا.)
specific substance جوهر نوعی (ف.ا.)
spiritual substance
جوهر روحانی، جوهر غیر مادی
unitary substance جوهر وحدانی (ف.ا.)
substantia = substance
substantia noumena
جوهر معقول، جوهر ذاتهای معقول
substantial جوهری، گوهرین
substantial mutations
تغییرات جوهری (ف.ا.)
substantialisation تجوهر (ف.ا.)
substantialism جوهرگرایی، مذهب اصالت جوهر
substantiality جوهریّت، ذاتیّت
substantival جوهری، ذاتی
substantive جوهری، ذاتی
substitution جایگزینی
substitution rule قاعده جانشین‌سازی (م.ر.)
substrate
موضوع، محل، جوهر ساده، محلّ اعراض (ف.ا.)
in no substrate لا فی محل (ف.ا.)
substratum=substrate
substratum of attribute محلّ صفت
substratum-matter ماده (ف.ا.)
subsumption اندراج تحت نوع (م.ک.)
Subtle, The اللّطیف (ا.ا.)
succession توالی
successive متوالی
successor تالی (م.ک.)
spiritual successor وصی (ک.ا.)
sufficient reason, principle of اصل جهت کافی
Sufi صوفی، عارف

stilus تلم (ک.ا.)
stingness بخل
stipulated recompense نفقه
Stoic (فیلسوف) رواقی
stoichiometry مبحث سنجش عناصر
Stoicism رواقی‌گری، فلسفه رواقی
stripping God of His attributes
تعطیل (ف.ا.)
Strong, The القوی (ا.ا.)
stronger and weaker اشدّ و اضعف
structure ترکیب، ساخت
stuff ماده
subaltern جزئی (م.ک.)
subalternation تداخل (م.ک.)
subcontraries تحت متضادین (م.ک.)
subcontrary داخل در تحت تضاد (م.ک.)
subdivision فرقه
subject فاعل، فاعل شناسایی، موضوع، ذهن، ذات
 subject and object ذهن و عین
 subject and predicate
موضوع و محمول (م.ک.)
 subject-predicate judgement
حکم حملی (ف.غ.)
 subject to power مقدور (ک.ا.)
 cognitive subject عاقل (ف.ا.)
 confirmation of the subject عقد وضع
 identity of subject and object
اتّحاد عاقل و معقول (ف.ا.)
 knowing subject
مُدرِک، فاعل شناسایی، موضوع مدرِک (ف.ا.)

 some subject موضوعٌ ما (ف.ا.)
subjective ذهنی، شخصی، فاعلی
 subjective consideration اعتبار
 subjective reality واقعیّت ذهنی
 subjective self-consciousness
خودآگاهی ذهنی
subjectivism
مذهب اصالت درون‌گرایی، ذهن‌گرایی، اصالت ذهن
subjectivity موضوعیّت نفسانی، ذهنیّت
Sublime, The العلیّ (ا.ا.)
subset جزء یک مجموعه، زیرمجموعه
 proper subset جزء حقیقی یک مجموعه (م.ر.)
subsistence ثبوت، دوام، تقرّر، بقا، قیام، قوام
 subsistence by emergence
قیام صدوری (ف.ا.)
 subsistence by oneself قیام به ذات
 subsistence in the mind قیام به ذهن (ف.ا.)
 subsistence of an action in an agent
قیام صدوری (ف.ا.)
 subsistence of issuing قیام صدوری (ف.ا.)
 subsistence of nonexistence ثبوت معدوم
 immanentist subsistence قیام حلولی (ف.ا.)
 inherent subsistence قیام حلولی (ف.ا.)
 originating subsistence قیام صدوری (ف.ا.)
subsistent قائم به نفس، قائم به ذات، ثابت
 independently subsistent قائم به نفس
 pre-eternal subsistent ثابت ازلی (ف.ا.)
 self-subsistent قائم بذاته
subsisting in God قائم به خداوند
substance جوهر، ماده

English	فارسی
Holy Spirit,The	روح القدس (ع.ا.)
last heavenly spirit	عقل فعّال (ف.ا.)
psychic spirit	روح نفسانی (ف.ا.)
supreme Spirit	روح اعظم
trusty spirit	روح الامین (ع.ا.)
vital spirit	روح حیوانی (ف.ا.)
spiritism	نظریه اصالت روح، روح‌گرایی
spiritual	روحانی، معنوی، قدسی، الهی
spiritual accounting	محاسبه نفس (ع.ا.)
spiritual development	پرورش معنوی
spiritual director	مرشد (ع.ا.)
spiritual entities	جواهر روحانی (ف.ا.)
spiritual exercise	ریاضت (ع.ا.)
spiritual initiator	مرشد (ع.ا.)
spiritual poverty	فقر (ع.ا.)
spiritual reality	حقیقت مجرّد (ف.ا.)
spiritual realm	ملکوت
spiritual things	روحانیات
spiritual vision	مکاشفه (ع.ا.)
spiritualism	اعتقاد به اصالت روح و بقای آن، روح‌گرایی، روح‌باوری
spirituality	تجرّد
spirituality of the soul	تجرّد نفس (ف.ا.)
spontaneity	خودجوشی، خودبه‌خودی
spontaneous	خودبه‌خود، خودجوش، به‌صرافت طبع
spontaneous reason	صرافت طبع، عقل ارتجالی
spontaneously	به‌طبع خود، خودبه‌خود
Spreader, The	الباسط (ا.ا.)
stage	مقام، مرحله (ع.ا.)
stages	مراحل (ع.ا.)
stages of gnostics	مقامات عارفان (ع.ا.)
mystic stages	مقامات (ع.ا.)
stampted	منطبع
standard	معیار (م.ک.)
star	ستاره، کوکب
stars	کواکب
configuration of stars	مناسبات کواکب
fixed stars	ثوابت (ف.ا.)
state	نسبت، هیئت، دولت
dark state	هیئت ظلمانی (ف.ا.)
intermediate state	برزخ (ف.ا.)
spiritual state	حال (ع.ا.)
virtuous state	مدینهٔ فاضله
statement	حکم، خبر، نص
express statement	نصّ جلی (ک.ا.)
implied statement	نصّ خفی (ک.ا.)
primitive statement	حکم اوّلیه
states	احوال (ک.ا.)
masters of states	ارباب احوال (ک.ا.)
theory of states	نظریه احوال (ک.ا.)
static	ثابت، راکد، ایستا
statics	مبحث اجسام ساکن
station	مقام (ع.ا.)
stationary	ثابت، ساکن، قارالذات (ف.ا.)
status	منزلت (ع.ا.)
sterile	عقیم (م.ک.)
sterile syllogism	قیاس عقیم (م.ک.)

infima species نوع سافل (م.ک.)
intermediate species نوع متوسّط (م.ک.)
low species نوع سافل (م.ک.)
master species ربّ النّوع (ف.ا.)
relative species نوع اضافی (م.ک.)
singular species نوع منحصر به‌فرد (ف.ا.)
solitary species نوع منحصر به فرد (ف.ا.)
summa species نوع عالی (م.ک.)
supreme species نوع عالی (م.ک.)
veritable species نوع حقیقی (م.ک.)
specific متنوّع
more specific اخصّ
specification تعیّن، تنویع
eternal specification تعیّن سرمدی
specificator مخصِّص (ک.ا.)
specificity نوعیّت (م.ک.)
speculation نظر، رأی (ک.ا.)
rational speculation نظر، تأمّل عقلی
speculative نظری
speech کلام
speech of God کلام خداوند (ک.ا.)
speech of the soul
کلام نفسی، کلام نفسانی (ک.ا.)
inner speech کلام درونی، کلام نفسانی (ک.ا.)
uttered speech کلام لفظی (ک.ا.)
Spencerism فلسفهٔ اسپنسر
sphere فلک (ف.ا.)
sphere of aether فلک اثیر (ف.ا.)
sphere of fixed stars
فلک البروج، فلک الکواکب، کرة الثوابت (ف.ا.)
sphere of humanity عالم ناسوت (ع.ا.)
sphere of Islam دارالاسلام (ک.ا.)
sphere of Jupiter فلک مشتری
sphere of Mars فلک مرّیخ
sphere of Mercury فلک عطارد
sphere of monotheism دارالتّوحید (ک.ا.)
sphere of Moon فلک قمر
sphere of Saturn فلک زحل
sphere of submission دارالاسلام
sphere of the sun فلک خورشید
sphere of the throne فلک عرش
sphere of Venus فلک زهره
sphere of war دارالحرب
celestial sphere فلک (ف.ا.)
greatest sphere فلک اعلی (ف.ا.)
heavenly sphere فلک (ف.ا.)
highest sphere فلک اعلی، چرخ برین (ف.ا.)
outer sphere فلک الافلاک، فلک محیط (ف.ا.)
power of the sphere قوّهٔ فلکی (ف.ا.)
spheres افلاک
heavenly spheres افلاک سماوی (ف.ا.)
spherical فلکی
spherical revolutions ادوار فلکی (ف.ا.)
Spinozism فلسفه اسپینوزا
spirit
روح، نفس، جان، ذهن، (S) ذات الهی خداوند
animal spirit روح حیوانی، نفس حیوانی
astral spirit روح مثالی (ف.ا.)
celestial spirit روح فلکی (ف.ا.)
Faithful Spirit روح الأمین (ع.ا.)

dianoetic soul نفس منطقی (ف.ا.)
estimative soul نفس وهمی (ف.ا.)
governing soul نفس مدبّر (ف.ا.)
heavenly soul نفس فلکی (ف.ا.)
human soul نفس انسانی
inactive soul نفس غیر فعّال (ف.ا.)
individual soul نفس جزئی
inspired soul نفس مُلهمه (ف.ا.)
investment of the soul in the body
افاضهٔ نفس بر بدن (ف.ا.)
managing rational soul
نفس ناطقهٔ مدبّره (ف.ا.)
natural soul روح طبیعی (ف.ا.)
noetic soul نفس عقلی (ف.ا.)
perceptive soul نفس مدرک (ف.ا.)
perfected soul نفس کامله (ع.ا.)
pleased soul نفس راضیه (ع.ا.)
pre-eternity of the soul قِدَم نفس (ف.ا.)
prophetic soul عقل قدسی (ع.ا.)
prophetical soul نفس نبوی
pure soul نفس زکیّه (ع.ا.)
rational human soul نفس ناطقه (ف.ا.)
realm of soul عالم نفس (ف.ا.)
reasonable soul نفس ناطقه (ف.ا.)
reasoning soul نفس ناطقه (ف.ا.)
reproachful soul نفس لوّامه (ع.ا.)
sacred soul عقل قدسی
savage soul نفس سبعی
seeking soul نفس طالب
seeing soul نفس باصره (ف.ا.)

self-reproaching soul نفس لوّامه
sensible soul نفس حاسّه (ف.ا.)
temporality of the soul حدوث نفس (ف.ا.)
transmigration of the soul حلول (ک.ا.)
universal soul نفس کلّ (ف.ا.)
vegetable soul نفس نباتی (ف.ا.)
vegetative soul نفس نباتی (ف.ا.)
virtuous soul نفس مطمئنّه (ف.ا.)
sound صحیح، سازگار
sovereignty جبروت، ربوبیّت، مُلک
space حیّز، مکان
absolute space مکان مطلق (ف.غ.)
imaginary space مکان موهوم (ف.ا.)
intervening space طفره (ک.ا.)
moving through the intervening space
طفره (ک.ا.)
spatial مکانی
spatiality تحیّز (ف.ا.)
spatio-temporal زمانی ـ مکانی، مکانی ـ زمانی
spatio-temporal events
حوادث زمانی ـ مکانی (ف.ا.)
Speaker, The المتکلّم (ا.ا.)
speaker ناطق (ک.ا.)
speaking of the Quran لفظ قرآن (ک.ا.)
species نوع، صورت نوعیّه (ف.ا.)
species difference
فصل منوّع، فصل مقوّم (م.ک.)
species of light انواع نوری (ف.ا.)
species of species نوع الانواع (م.ک.)
high species نوع عالی (م.ک.)

original sin گناه نخستین
sincere ones صدیقین (ف.ا.)
sincerity of devotion اخلاص
sine qua non شرط لازم، شرط ضروری
sinful گناه‌آلود، گناهکار
sinfulness فسق (ک.ا.)
singleness وحدانیت، یکتایی
singular مفرد، جزئی، فردی
sinlessness عصمت (ک.ا.)
sinner گناهکار (ک.ا.)
grave sinner فاسق، مرتکب گناه کبیره (ک.ا.)
mortal sinner فاسق (ک.ا.)
sins گناهان
great sins کبایر (ک.ا.)
lesser sins صغایر (ک.ا.)
sitter still قاعد (ک.ا.)
situational وضعی
skepticism شکاکیت، شک‌گرایی
Slayer, The الممیت (ا.ا.)
smell رایحه (ک.ا.)
smelling شامّه
smoke دخان
sobriety صحو (ع.ا.)
socialism
سوسیالیسم، نظام مالکیت اشتراکی (ف.غ.)
state socialism سوسیالیسم دولتی
socialist سوسیالیست، طرفدار نظام اشتراکی
society جامعه، انجمن
model society مدینهٔ فاضله
virtuous society مدینهٔ فاضله

solid bodies جمادات
solipsism فلسفه اصالت نفس
solipsist نفس‌گرا، خودگرا
solitude تنهایی، انزوا، گوشه نشینی
something be affirmed of something
ثبوت شیء لشیء
sophia حکمت
sophism سفسطه، مغالطه (م.ک.)
sophist سوفسطایی، مغالطه‌گر
sophistics مغالطه (م.ک.)
sophistry مغالطه، سفسطه (م.ک.)
sorites قیاس زنجیره‌ای، قیاس مسلسل (م.ک.)
soteriology
مبحث نجات و رستگاری در کلام مسیحی (ک.م.)
soul نفس، جان، روح
soul-cultivation تربیت نفس
soul obscurity کدورت روح
soul of spheres نفس افلاک (ف.ا.)
soul-self نفس
angelic soul نفس ملَکی (ف.ا.)
animal soul نفس حیوانی (ف.ا.)
animal sentient soul نفس حسّاس حیوانی
being-pleased soul نفس مرضیّه (ع.ا.)
bestial soul نفس بهیمی (ف.ا.)
bird of the soul مرغ جان
calm soul نفس مطمئنّه (ع.ا.)
carnal soul نفس امّاره (ع.ا.)
celestial soul نفس فلکی (ف.ا.)
continued existence of the soul بقای روح
createdness of the soul حدوث نفس (ف.ا.)

sentential function تابع جمله‌ای (م.ر.)
separability افتراق، انفکاک‌پذیری
separable جدایی‌پذیر، قابل انفکاک
separate منفک
  separate entities مفارقات (ف.ا.)
separating the compound
  تفصیل مرکّب (م.ک.)
separation انفصال، تجرّد
  station of junction after separation
  مقام جمع بعد از تفریق (ع.ا.)
Separatists, The رافضیّه، معتزله
sequence توالی، تسلسل
  causal sequence توالی علّی
  coherent sequence توالی منطقی
Seraph فرشته مقرّب، اسرافیل
serenity سکون
series تسلسل، توالی
  circular series دور
servitude عبادت
  essential servitude عبادت ذاتی (ع.ا.)
session مجلس (ع.ا.)
set مجموعه
  empty set مجموعهٔ تهی (م.ر.)
  model set مجموعهٔ الگویی (م.ر.)
Seveners شیعیان هفت امامی (ک.ا.)
Seven Sleepers اصحاب کهف
seven spheres افلاک هفتگانه (ف.ا.)
severity قهر
Shaper, The المصوِّر (ا.ا.)
shared مشترک
  shared meaning اشتراک معنوی (ف.ا.)
Shi'ism تشیّع، مذهب شیعه
Shi'ite شیعی، مذهب شیعه
  Shi'ite school مذهب تشیّع، مکتب تشیّع
Shintoism آیین شینتو، مذهب شینتو
Shintoist پیرو دین شینتو
Shintoistic شینتویی
shrinking ذبول (ک.ا.)
significance دلالت (م.ک.)
significant دالّ (م.ک.)
signification دلالت، معنی
  subtlety of signification معنای لطیف
signified مدلول، معنا (م.ک.)
signifier دالّ، لفظ (م.ک.)
silent صامت (ک.ا.)
similitude شباهت، همانندی، مثل
simple بسیط
  simple overflow انبجاس
  simple things بسائط
simplicity سادگی، بساطت
simplification اصل ساده‌سازی (م.ر.)
simulation ریا، تظاهر
simultaneity معیّت، همزمانی
simultaneous مقارن، همزمان
sin گناه
  cardinal sin گناه کبیره (ک.ا.)
  grave sin گناه کبیره (ک.ا.)
  light sin گناه صغیره (ک.ا.)
  major sin گناه کبیره (ک.ا.)
  minor sin گناه صغیره (ک.ا.)

semantic tableaux جدولهای معنایی (م.ر.)
semantical معنایی، معناشناختی
semantics مبحث الفاظ، معنا شناسی، علم معانی
semasiological معنا شناسانه
semasiologist معنا شناس
semasiology معنا شناسی
semidivine نیمه خدا
sempiternal سرمدی، ابدی، جاودانی
sempiternity سرمد، ابد
sensa محسوسات، وجدانیّات (ف.ا.)
sensation احساس، حسّ، صورت حسّی
sensational حسّی
sensationalism
حس گرایی، مذهب اصالت حس (ف.غ.)
sensationalist حسّ‌گرا
sense حسّ، احساس، ادراک
sense-data
داده‌های حسّی، محسوسات، حسّیات
sense impression ارتسام حسّی، انطباع حسّی
sense-intuition وهم (ف.ا.)
sense-object عین محسوس
sense of feeling لامسه
sense of hearing سامعه
sense of sight باصره، حسّ بینایی
sense of smell شامّه، حسّ بویایی
sense of taste ذائقه، حسّ چشایی
sense of touch لامسه، حسّ بساوی
sense organ ابزار حسّی
sense perceptions حسّیات
sense-presentations داده‌های حسّی

sense-world جهان محسوس
common sense حسّ مشترک (ف.ا.)
external sense حسّ ظاهری، حسّ خارجی
inner sense وجدان، حسّ باطنی (ف.ا.)
internal sense حسّ باطنی (ف.ا.)
sound sense عقل سلیم
sensed محسوس
senses حواس
five individual senses حواس پنجگانه
sensibilia محسوسات
sensibility احساس، حسّاسیّت
sensible محسوس، معقول
sensible things محسوسات (م.ک.)
sensism حس گرایی
sensitive حس، محسوس، حسّاس
sensor حاسّ
sensorium حسّ مشترک، مرکز حواس (ف.ا.)
sensory حسّ، مربوط به حس
sensory organ عضو حسی، حاسّه
sensory premises محسوسات (م.ک.)
sensual حسّی، نفسانی، شهوانی
sensualism
حس گرایی، حس‌باوری، فلسفه لذّت حسّی
sensualist حسّی مذهب
sensuality لذّت حسّی
sensum محسوس، دادهٔ حسّی
sensuous حسّی، ناشی از حس
sensuous perception ادراک حسّی
sensus communis حسّ مشترک (ف.ا.)
sentence-letter جمله نشانه (م.ر.)

English	Persian
spiritual seeker	سالک (ع.ا.)
Seer, The	البصیر (ا.ا.)
self	نفس، نفس خویش
self-alienation	از خود بیگانگی
self-annihilation	سُکر، بیهوشی، فنای نفس (ع.ا.)
self-communication	تجلّی ذاتی
self-consciousness	خودآگاهی
self-contained	قائم به‌ذات
self-contemplation	تعقّل ذاتی
self-contradiction	خلف، تناقض با خویش (م.ک.)
self-contradictory	متناقض با خود (م.ک.)
self-control	خودداری، خویشتن‌داری، کفّ نفس
self-controlled	خویشتن‌دار، خوددار
self-created	خودآفریده، آفریننده خویش
self-creating	خودآفرین
self-creation	خودآفرینی
self-defeating	نقض غرض (ک.ا.)
self-dependent	قائم به ذات
self-development	استکمال نفس
self-disclosure	تجلّی (ع.ا.)
self-evident	بدیهی، بیّن به ذات
self-evident truths	ضروریات (م.ک.)
self-examination	محاسبهٔ نفس (ع.ا.)
self-existence	وجوب بالذّات، قیومیّت
self-existent	قائم به ذات
self-existing	قائم به ذات
Self-Existing, The	القیّوم (ا.ا.)
self-emanating	فیّاض بالذّات
self-extinction	محو (ع.ا.)
self-intellective	عاقل بالذّات (ف.ا.)
self-intelligible	معقول بالذّات (ف.ا.)
self-knowledge	خودشناسی
self-love	حبّ نفس
self-maintenance	قوام به خود
self-manifestation	تجلّی (ع.ا.)
self-mortification	ریاضت نفس (ع.ا.)
self-perfection	کمال نفس
self-purification	تزکیه نفس، تصفیه نفس
self-reflection	تعقّل ذاتی
self-revelation	تجلّی، مکاشفه نفس (ع.ا.)
self-righteousness	تزکیه نفس
self-subsistence	قیام به ذات خود، قیام به نفس، ثابت العین (ع.ا.)
Self-Subsistent	قیّوم (ا.ا.)
Self-Subsisting, The	القیّوم (ا.ا.)
self-sufficiency	استغنا
Self-Sufficient, The	الغنیّ (ا.ا.)
self-sufficient	مستغنی از غیر (ف.ا.)
self-surrender	تسلیم و ترک نفس (ع.ا.)
self-sustaining	قائم به ذات (ف.ا.)
finite self	نفس جزئی (ف.ا.)
repentant self	نفس لوّامه
transcendental self	خود استعلایی (ف.ا.)
universal self	نفس کلّی (ف.ا.)
selfhood	انانیّت
selfness	خودمداری، خودخواهی
semantic	معنایی، معناشناختی

physical science علم طبیعی (ف.ا.)
political science علم مدنی (ف.ا.)
practical science
علم عملی، حکمت عملی (ف.ا.)
presential science علم لدنّی (ع.ا.)
propaedeutic science
علم تعالیم، علم تعلیمی (ف.ا.)
rational science علم عقلی
religious science علم شرعی
speculative science علم عقلی، علم نظری
theological science علم کلام
theoretical science حکمت نظری (ف.ا.)
traditional science علم نقلی
transmitted science علم نقلی
worldly science علم دنیوی
Ssciences علوم
sciences of ancient Greeks علوم اوائل
exact sciences علوم دقیقه
scientific علمی
scientific world view جهان‌بینی علمی
scientism اصالت علم، علم‌زدگی، علم‌گرایی (ف.غ.)
scientist دانشمند، عالم تجربی
Scotism فلسفهٔ دونس اسکوتوس
scriptural نقلی (ک.ا.)
scriptural evidence دلیل نقلی (ک.ا.)
scripturalist
معتقد به نصّ صریح کتاب (قرآن)، پای‌بند به احادیث (ک.ا.)
scripture
کتاب آسمانی، متن مقدس، کتاب مقدّس (یهودیّت و مسیحیّت)

heavenly original scripture امّ الکتاب
possessors of scripture اهل کتاب
scroll صحیفه (ک.ا.)
scrolls صُحُف
Scrolls of Abraham صُحُف ابراهیم
Seal of Apostles خاتم رسولان (ک.ا.)
Seal of Philosophers خاتم حکما (ف.ا.)
Seceders خوارج (ک.ا.)
seclusion اعتزال (ک.ا.)
second coming رجعت (ک.ا.)
secret سِرّ، خفا (ع.ا.)
secret meaning باطن
secret of secrets سرّ الاسرار (ع.ا.)
divine secret سرّ الهی
sect فرقه، مذهب، طایفه
saved sect فرقه ناجیه (ک.ا.)
sectarian فرقه‌ای، تنگ‌نظرانه، تنگ‌نظر
sectarianism
عقاید تعصب‌آمیز فرقه‌ای یا مسلکی، فرقه‌گرایی
sectary فرقه‌گرا، فرقه‌باز
secular دنیوی، غیر مذهبی، مربوط به امور دنیوی
secularism
اخلاق عقلی، جداانگاری دین از امور دنیوی، اعتقاد به جدایی دین از نظام آموزشی و سیاسی
secularist سکولاریست
secularization
جدا کردن امور دنیوی از دین، دین‌زدایی
sedile کرسی (ک.ا.)
Seeing, The البصیر (ا.ا.)
All-seeing, The البصیر (ا.ا.)
seeker سالک (ع.ا.)

scale میزان (م.ک.)
sceptic شکّاک، اهل شک
sceptical شکّاکانه، شکّاک
scepticism شکاکیّت، شک‌گرایی، مذهب شک
scepticist شکّاک، شک‌گرا
schema شاکله، طرح (ف.غ.)
schematism شماتیسم، طرح (ف.غ.)
schism فرقه انشقاق یافته، افتراق
schismatic تفرقه افکن، تفرقه انگیز
scholar عالِم، محقّق
scholastic جزمی، مدرسی، اسکولاستیک (ف.غ.)
scholasticism
فلسفه مدرسی، حکمت مدرسی، اسکولاستیک (ف.غ.)
  Islamic scholasticism علم کلام اسلامی
school مذهب، مکتب، نحله
  school of thought مذهب
schoolman
فیلسوف یا متکلّم مدرسی، اهل مدرسه (ک.م.)
science علم، علم تجربی
  science of alphabetical numerology
علم ابجد
  science of balance علم میزان (م.ک.)
  science of branches of religion
علم فروع دین (ک.ا.)
  science of disputation علم جدل (م.ک.)
  science of fundamental principles of religion علم اصول دین (ک.ا.)
  science of gnosis علم عرفان
  science of household management
علم تدبیر منزل، تدبیرخانه
  science of ingenious devices
علم حِیَل (ف.ا.)
  science of lordly matters علم ربوبیّات
  science of mechanics علم اثقال (ف.ا.)
  science of metaphysical theology علم الهی
  science of optics علم مناظر (ف.ا.)
  science of philosophical alphabet علم جفر
  science of revelation علم مکاشفه (ع.ا.)
  science of talismans علم طلسمات
  science of the unveiling of the divine mysteries علم مکاشفه (ع.ا.)
  science of traditions علم الآثار
  science of weights علم اثقال (ف.ا.)
  apodictic science علم یقینی
  cognitive science معرفت، دانش علمی
  divine science علم لدنّی (ع.ا.)
  gnostic science علم ذوقی (ع.ا.)
  hidden science علم خفی (ع.ا.)
  inferior science
علم زیرین، علم طبیعی (ف.ا.)
  instructional science علم تعلیمی (ف.ا.)
  instrumental science علم آلی (م.ک.)
  intellectual science علم عقلی
  lower science علم زیرین (ف.ا.)
  mathematical science علم تعلیمی (ف.ا.)
  mother science اُمّ العلوم
  occult science علم غریبه، علم خفی (ف.ا.)
  other-worldly science علم اخروی

S

Sabaism=Sabianism
Sabaist صابئی
Sabianism
ستاره‌پرستی، پرستش کواکب یا ارواح آنها، دین صابئی
sacrament آیین مقدّس، نان و شراب مقدّس
sacred مقدّس
  sacred dance music سماع (ع.ا.)
  sacred effusion فیض مقدّس (ع.ا.)
  sacred essence of God ذات مقدّس حق
sacredness قدسیّت، تقدّس
sacrilegious حرمت‌شکن، کافر
Sagacious, The الخبیر (ا.ا.)
sagacity حکمت، فراست، زیرکی
Sage, The الحکیم (ا.ا.)
sage خردمند، فرزانه، حکیم
  divine sage متألّه (ف.ا.)
sageness فرزانگی، خردمندی
sages حکما
  generality of sages جمهور حکما
  Persian Sages حکمای فارس
  Seven Sages حکمای سبعه
saint ولی (ع.ا.)
  perfect saint ولی کامل (ع.ا.)
saintdom ولایت، پارسایی
sainthood ولایت، قدیسان، پارسایان
saintly پارسایانه، پرهیزکارانه
saints اولیا
  God's saints اولیاءالله
  seal of saints ختم اوصیا (ع.ا.)
saintship ولایت
salvage نجات‌گری، حق نجات
salvageable نجات‌پذیر
salvation نجات
salva veritate حفظ ارزش (گزاره)
sanctification تطهیر، تقدیس، تسبیح (ع.ا.)
  station of sanctification مقام تقدیس (ع.ا.)
sanctity قداست، تقدّس
  realm of sanctity عالم قدس (ع.ا.)
sanctuary حرم، پرستشگاه
sanctum خلوتگاه عبادت، حرم
sapience حکمت، خرد
sapient حکیم، خردمند، فرزانه
satisfiable صدق‌پذیر (م.ر.)
Saturn زحل، کیوان
saved sect فرقهٔ ناجیه (ک.ا.)

rising خروج
ritual مناسک، شعایر، مراسم، آیین
ritualism آداب پرستی، پای بندی به مناسک
root اصل
rule قاعده، حکم، سنت، عرف
rule of double negation
قاعدهٔ نقض مضاعف (م.ر.)
rule of sequent introduction
قاعدهٔ معرفی صورت برهان (م.ر.)
rule of theorem introduction
قاعدهٔ معرفی قضیه (م.ر.)
primary real rule حکم اولیّه حقیقیّه
ruled by مقهور
Ruler, The الوالی (ا.ا.)

residue of broken up بدل متحلّل (ف.ا.)
resignation رضا، توکل (ع.ا.)
Resourceful, The الواجد (ا.ا.)
rest سکون (ک.ا.)
restoration اعاده (ک.ا.)
restoration of the non-existent
اعادهٔ معدوم (ک.ا.)
Restorer, The المُعید (ا.ا.)
Restrainer, The القابض (ا.ا.)
result استنتاج، نتیجه، ثمره، حاصل
resurrection, the
رستاخیز، قیامت، روز معاد (ک.ا.)
day of resurrection روز قیامت، رستاخیز
greater resurrection قیامت کبری (ک.ا.)
lesser resurrection قیامت صغری (ک.ا.)
major resurrection قیامت کبری (ک.ا.)
minor resurrection قیامت صغری (ک.ا.)
physical resurrection معاد جسمانی (ک.ا.)
specific resurrection حشر خاص (ک.ا.)
spiritual resurrection معاد روحانی (ک.ا.)
resurrector قائم (ک.ا.)
retention نیروی حافظه
retreat خلوت، خلوتگاه، زاویه (ع.ا.)
spiritual retreat خلوت، اعتکاف (ع.ا.)
retrogradation پسروی، پسگرایی
retrogression سیر قهقرایی، واگشت، انحطاط
return of the dead رجعت (ک.ا.)
revealed وحی شده، وحیانی
revealed religion
دین مُنزل، دین وحی شده، دین وحی

revelation
وحی، کشف، مکاشفه، الهام، سمع (ک.ا.)
revelation and insight کشف و عیان (ع.ا.)
descent of revelation نزول وحی
inward revelation کشف (ع.ا.)
occasions of revelation اسباب نزول
particular revelation وحی جزئی (ف.ا.)
people of revelation اهل تجلّی (ع.ا.)
science of revelation علم مکاشفه (ع.ا.)
spirit of revelation باطن وحی (ع.ا.)
universal revelation وحی کلّی (ف.ا.)
revelatory وحیانی
Revengeful, The القهّار (ا.ا.)
revivification احیا، احیا کردن، محشور کردن
revivification of bodies حشر اجساد (ک.ا.)
Revivifier, The الباعث (ا.ا.)
revolutionary انقلابی
reward ثواب، پاداش
rhetor خطیب
rhetoric
خطابه، علم خطابه، فن بلاغت، ریطوریقا (م.ک.)
rhetorical اقناعی، خطابی
rhetorical discourse قول خطابی (م.ک.)
Rich, The الغنی (ا.ا.)
Absolutely Rich غنی مطلق
righteousness تقوا
rightness درستی، حُسن
accidental rightness حُسن عرضی
essential rightness حُسن ذاتی (ک.ا.)
riser قائم

ordering relation نسبت ترتیبی
relational نسبی، رابطی
relational concept مفهوم رابطی (ف.ا.)
relational propositions قضایای نسبی
relationship ربط، نسبت، رابطه
composite relationship نسبت مؤلّفه (م.ک.)
continuous relationship نسبت متّصله (م.ک.)
discrete relationship نسبت منفصله (م.ک.)
relative اضافی، نسبی، اعتباری
the relative مضاف
relativism نسبی‌گرایی، نسبیّت‌گرایی، نسبیّت‌باوری
relativist نسبیّت‌گرا، نسبیّت‌باور
relativity نسبیّت
religion دین، مذهب
bases of religion اصول دین (ک.ا.)
natural religion دین طبیعی (ف.غ.)
renewer of religion مجدّد (ک.ا.)
revealed religion شرع
religionism اشتیاق به دین، شور مذهبی
religions and sects ملل و نحل (ک.ا.)
religiosity دین‌داری، تدیّن، تقدّس
religious دینی، مذهبی، مؤمن
religious consciousness وجدان دینی
religious dogma اصول دین (ک.ا.)
religious duties فرایض
religious government سیاست شرعی
religious law شریعت، شرع
religious laws شرایع
religious obligation فریضه، تکلیف دینی
religious prescriptions فرایض (ک.ا.)
religious rites شعایر دینی
religious striving مجاهدت
removal تنزیه (ک.ا.)
removal of the veil کشف (ع.ا.)
absolute removal تنزیه صرف (ع.ا.)
removing harm دفع ضرر (ک.ا.)
Renaissance, The رنسانس، دورهٔ نوزایی
renaissance نوزایی، تجدید حیات
renewal تجدّد
repelling of harm دفع ضرر (ک.ا.)
repentant تائب
repose سکون، آرامش
representation
ارتسام، بازنمایی تصویر، تصوّر (م.ک.)
representationalism اصالت دادن به صُوَر ذهنی
republic جمهوریّت، حکومت جمهوری
republicanism جمهوری خواهی
repudiation انکار، رد، تکذیب
repudiation of the legitimacy رفض (ک.ا.)
repulsion دفع، رانش
repulsion of harm دفع ضرر (ک.ا.)
requirement اقتضا
requirement coming from something else
اقتضای غیری (ف.ا.)
essential requirement اقتضای ذاتی (ف.ا.)
non requirement لااقتضا
res cogitans
موجود اندیشنده، موجود اندیشمند (ف.غ.)
resemblance تشابه، همانندی
res extensa شیء دارای بُعد (ف.غ.)

reclusion

خلوت‌نشینی، اعتکاف، زاویه‌نشینی (ع.ا.)

recollection تذکّر، یادآوری

recommendable مستحبّ، مندوب

recommended مستحب، مندوب

recourse to imprecation مباهله (ک.ا.)

reducible قابل تحویل، تحویل‌پذیر

reductio ad absurdum

برهان خلف، قیاس خلف (م.ک.)

reductio ad impossible

الردّ علی الامتناع، خلف (م.ک.)

reduction تحویل، احاله

reductionism

تحویل‌گرایی، تحویل علمی به علمی دیگر، ساده‌گرایی، تمایل به ساده‌سازی، جزءنگر (ف.غ.)

scientific reductionism

تحویل‌پذیری یا فروکاهش علمی (ف.غ.)

reduplication تضایف (م.ک.)

reference دلالت، اشارت، معنا

referent مدلول (م.ک.)، متعلّق، مصداق

real referent مصداق واقعی، مصداق خارجی

refinement تهذیب، تزکیه

refinement of the soul

تزکیهٔ روح، تهذیب نفس

reflection تدبّر، تأمّل، مراقبه، رؤیّت، بازتاب

reflective نظری، متفکّرانه، توأم با فکر

reform اصلاح، رفورم

reformation

اصلاح، (R) نهضت اصلاح دینی (ک.م.)

reformism اصلاح‌طلبی

refutable ابطال‌پذیر (ف.غ.)

refutation ابطال، نقض

regency خلافت (ع.ا.)

regress بازگشت به عقب، سیر قهقرایی

regress to infinitum بازگشت تا بیکران

circular regress دور

infinite regress تسلسل

regressio ad infinitum

تسلسل، حرکت قهقرایی پایان‌ناپذیر

regression سیر قهقرایی، بازگشت به عقب

regulator مدبّر، ناظم

reify شیئیت بخشیدن، وجود مادی دادن

reincarnation

تناسخ، حلول‌مجدّد روح در بدنی دیگر پس از مرگ

reincarnationists تناسخیّه، قایلان به تناسخ

relation اضافه، نسبت

relation between necessity and possibility

نسبت وجوب و امکان (ف.ا.)

relation of belonging نسبت حمل (م.ک.)

relation of judgement نسبت حُکمی

categorical relation

نسبت مقولی، اضافهٔ مقولی (م.ک.)

identity relation

نسبت همانی، نسبت این همانی (م.ک.)

illuminative relation اضافهٔ اشراقی (ف.ا.)

intellectual relation اضافهٔ عقلی (ف.ا.)

luminous relation اضافهٔ اشراقی (ف.ا.)

necessary relation نسبت ضروری

nonexistent relation نسبت عدمی

one-many relation نسبت به یک چند

higher intermediate realm
عالم برزخ اعلی (ف.ا.)
intermediary realm عالم اوسط
intermediate realm عالم برزخ (ف.ا.)
lower intermediate realm
عالم برزخ اسفل (ف.ا.)
lowest realm, the اسفل السّافلین
sensory realm عالم حسّ، عالم شهادت (ع.ا.)
soulish realm عالم نفسی، عالم نفسانی
unseen realm عالم غیب (ع.ا.)
reason
عقل جزئی، اندیشهٔ درست، دلیل، مقدمهٔ استدلال (م.ک.)
acquired reason عقل مستفاد (ف.ا.)
actual reason عقل بالفعل (ف.ا.)
angelic reason عقل ملکی (ف.ا.)
discursive reason
عقل جزئی، عقل استنتاجی (ف.ا.)
posteriori reason استدلال انّی (م.ک.)
potential reason عقل بالقوّه
practical reason عقل عملی
pure reason عقل محض، خرد ناب (ف.غ.)
pure speculative reason
عقل نظری محض (ف.غ.)
speculative reason عقل نظری (ف.ا.)
sufficient reason جهت کافی، سبب کافی
theoretical reason عقل نظری (ف.غ.)
reasonability خردمندی، عقلانیّت، خردپذیری
reasonable معقول، منطقی، ناطق
reasonable soul نفس ناطقه (ف.ا.)
reasoning استدلال، تعقّل
reasoning by analogy قیاس تمثیلی (م.ک.)
reasoning in a circle
مصادره به مطلوب (م.ک.)
analogical reasoning قیاس (فقهی)
circular reasoning
استدلال دوری، مصادره به مطلوب (م.ک.)
deductive reasoning استدلال قیاسی (م.ک.)
inductive reasoning استدلال استقرایی (م.ک.)
logical reasoning استدلال منطقی
posterior reasoning برهان انّی (م.ک.)
prior reasoning برهان لمّی (م.ک.)
sophistical reasoning قیاس مغالطه‌ای (م.ک.)
Rebels, The خوارج (ک.ا.)
receiver قابل (ف.ا.)
receptive dwelling place محلّ قابل (ف.ا.)
recension تنقیح، بررسی انتقادی
receptive قابل (ف.ا.)
receptivity قبول، قابلیّت
receptivity to motion
تغییرپذیری، قابلیّت تغییر
receptivity to partition
بهره‌پذیری، قسمت‌پذیری
aspect of receptivity جهت قبول (ف.ا.)
recipience قابلیّت، پذیرندگی
recipient قابل، پذیرنده
external recipient قابل خارجی (ف.ا.)
Reckoner, The الحسیب، الحاسب، الدّیان (ا.ا.)
recluse
زاویه‌نشین، گوشه‌نشین، عزلت‌نشین، معتکف (ع.ا.)

rationalness

خردپذیری، عقل بنیادی، عاقلی، خردمندی

real واقعی، جوهری، اصیل

Real, The الحقّ (ا.ا.)

realism رئالیسم، واقع‌گرایی، مذهب اصالت واقع

direct realism

نظریهٔ ادراک مستقیم اشیای مادی

dualistic realism واقع‌گرایی ثنوی (ف.غ.)

empirical realism واقع‌گرایی تجربی (ف.غ.)

logical realism واقع‌گرایی منطقی (ف.غ.)

naive realism واقع‌گرایی خام (ف.غ.)

natural realism واقع‌گرایی طبیعی (ف.غ.)

platonic realism واقع‌گرایی افلاطونی

realist واقع‌گرا، رئالیست

Reality, The الحق (ا.ا.)

reality حقیقت، واقعیت، مصداق

reality of being حقیقت وجود (ف.ا.)

reality of existence حقیقت وجود (ف.ا.)

reality of realities حقیقة الحقایق (ع.ا.)

reality par excellent حقیقت متعالی

absolute reality واقعیّت مطلق، حقیقت مطلق

actual reality حقیقت محصّل (ف.ا.)

apparent reality حقیقت ظاهری

empirical reality واقعیّت تجربی

essential reality of the Real حقیقت حق

eternal reality حقیقت جاویدان، حقیقت قدیم

existential reality ذات وجودی

external reality

واقعیّت خارجی، حقیقت خارجی

inner reality حقیقت باطنی

Muhammadan Reality حقیقت محمدیّه (ع.ا.)

objective reality

واقعیّت عینی، واقعیّت خارجی

Only Reality, The

تنها حقیقت عالم، خداوند یکتا

Plane of Reality حضرت حق (ع.ا.)

simple reality حقیقت بسیط

simple luminous reality

ذات نوری بسیط (ف.ا.)

single reality حقیقت واحده

subjective reality واقعیّت ذهنی

true reality of things حقیقت اشیا

ultimate reality واقعیّت نهایی، حقیقت نهایی

universal reality حقیقت کلّی

realized موجود، محقّق

realm عالم، دار، ساحت

realm of divine infinity عالم اطلاق (ع.ا.)

realm of divinity عالم لاهوت (ع.ا.)

realm of dominion عالم ملکوت (ع.ا.)

realm of earthly dominion عالم مُلک (ف.ا.)

realm of extinction دار فنا

realm of God ساحت ربوبی

realm of humanity عالم ناسوت (ع.ا.)

realm of imagination عالم خیال (ف.ا.)

realm of matter عالم جرمانی (ف.ا.)

realm of power عالم جبروت (ع.ا.)

realm of supernal عالم ملکوت (ع.ا.)

aethereal realm عالم اثیر (ع.ا.)

angelic realm عالم ملکوت (ع.ا.)

elemental realm عالم عنصریّات (ف.ا.)

R

Rabbi خاخام (در دین یهود)

race نژاد، نوع

human race نوع انسان

racialism نژادپرستی، تبعیض نژادی

racism نژادپرستی

radical ریشه‌ای، بنیادی، اصلی، اصل‌گرا

radical empiricism

نظریه معرفت شناختی مبتنی بر تجربه محض (ف.غ.)

radicalism اصل‌گرایی، افراط‌گرایی، رادیکالیسم

Raiser of the dead, The الباعث (ا.ا.)

raising بعث (ک.ا.)

rank مقام، مرتبه

rank of the physical world مرتبهٔ عین (ع.ا.)

rank of slavehood مرتبهٔ بندگی (ع.ا.)

sensible rank مرتبهٔ حسّی

rarefaction تکاثف (ک.ا.)

rarefied رقیق

ratification تصدیق (ک.ا.)

ratio خرد، عقل، نطق، عقل جزوی

ratiocination

تعقّل، استدلال منطقی، خردورزی، جریان استدلال

rational

عقلانی، منطقی، قادر به استدلال، اهل استدلال

rational animal حیوان ناطق (ف.ا.)

rational being ذات خردمند (ف.غ.)

rational conception تصوّر عقلی

rational consideration

رأی، اعتبار عقلی (ف.ا.)

rational government سیاست عقلی

rational laboring تعمّل عقلی (ف.ا.)

rational level مرتبه عقلی

rational men عقلا، خردمندان

rational principle قاعدهٔ عقلی

rationale دلیل عقلی، دلیل منطقی

rationalism

فلسفهٔ اصالت عقل، خردگرایی، عقل‌گرایی، عقل‌باوری، اصالت دادن به عقل در برابر دین

rationalist طرفدار اصالت عقل، خردگرا، عقل‌باور

rationalistic خردگرایانه، عقلی، عقل‌باورانه

rationality عقلانیت، جنبهٔ عقلانی، خردپذیری

rationalization

عقل‌گری، منطقی نمایی، دلیل‌آوری، دلیل تراشی

rationalize عقلی کردن، منطقی کردن

rationalizing دلیل‌تراشی، منطقی نمایی

restricted quantifier سور مقیّد (م.ک.)
successive quantifier سور پیاپی (م.ر.)
universal quantifier سور کلی (م.ک.)
vacuous quantifier سور تهی (م.ر.)
quantitative کمّی
quantitative difference
اختلاف در کم (م.ک.)
quantitative part جزء مقداری
quantity کمّیت، مقدار، چندی (ف.ا.)
quantity of body مقدار جسم (ف.ا.)
continuous quantity کمّ متّصل (ف.ا.)
dimensive quantity کمّیت دارای بُعد
discontinuous quantity کمّ منفصل (ف.ا.)
discrete quantity کمّ منفصل (ف.ا.)
imaginary quantity مقدار موهوم (ف.ا.)
mathematical quantity کمّ تعلیمی (ف.ا.)
quantum continuum کمّ متصل (ف.ا.)
quantum discretum کمّ منفصل (ف.ا.)
question مطلوب، پرسش (م.ک.)
question begging
مصادره به مطلوب اول (م.ک.)
questions asked in science مطالب (م.ک.)
quiddities ماهیّات
compound quiddities ماهیّات مرکّبه (ف.ا.)
fictitious compound quiddities
ماهیّات مرکب اعتباری (ف.ا.)
simple quiddities ماهیّات بسیط (ف.ا.)
quiddity ماهیّت، چیستی
quiddity being made جعل ماهیّت (ف.ا.)
quiddity being mentally posited
اعتباریّت ماهیّت (ف.ا.)

quiddity conditioned on nothing
ماهیّت به شرط لا شیء (ف.ا.)
quiddity conditioned on something
ماهیّت به شرط شیء (ف.ا.)
quiddity of a contingent thing
ماهیّت ممکن (ف.ا.)
absolute quiddity ماهیّت مطلقه (ف.ا.)
accidental quiddity عارض بر ماهیت (ف.ا.)
accidents of quiddity عوارض ماهیّت (ف.ا.)
actualized quiddity ماهیّت متحصّل (ف.ا.)
consequential property of quiddity
لازم ماهیّت (ف.ا.)
generic quiddity ماهیّت جنسی (ف.ا.)
mentally-posited quiddity
ماهیّت اعتباری (ف.ا.)
mixed quiddity
ماهیّت مخلوطه، ماهیّت به شرط شیء (ف.ا.)
non mixed quiddity ماهیّت مجرّده (ف.ا.)
primacy of quiddity اصالت ماهیّت (ف.ا.)
school of principality of quiddity
مکتب اصالت ماهیّت (ف.ا.)
shared quiddity ماهیّت مشترک (ف.ا.)
specific quiddity ماهیّت نوعیّه (ف.ا.)
stage of quiddity مرتبهٔ ماهیّت (ف.ا.)
thingness of quiddity شیئیّت ماهیّت (ف.ا.)
utterly pure quiddity ماهیّت مطلق (ف.ا.)
quietism توکّل، رضا (ع.ا.)
quietist اهل توکّل، اهل رضا (ع.ا.)
quietistic رضامندانه
quietists قاعدان
quodlibet جدل تلفنی یا کلامی، جدل احسن

Q

Qadarism مذهب قدری، آیین قدری (ک.ا.)

Qadarites قدریّه (ک.ا.)

Qaramite قرمطی

quadragesima چلّه‌نشینی

quaestiones disputatae مسائل جدلی (م.ک.)

qualification شرط لازم، قید، وصف، اتّصاف

common qualification وصف مشترک

qualitative کیفی

qualitative change استحاله

qualitative difference اختلاف در کیف (م.ک.)

qualities صفات، خصوصیّات، کیفیّات

qualities peculiar to quantities

کیفیّات مختص به کمیّات (ف.ا.)

auditory qualities کیفیّات مسموعه (ف.ا.)

olfactory qualities کیفیّات مشمومه (ف.ا.)

praiseworthy qualities

صفات حسنه، صفات پسندیده

primary qualities کیفیّات اوّلیه

secondary qualities کیفیّات ثانویه

visual qualities کیفیّات مبصره

quality صفت، کیفیّت، کیف، چونی، معنا، وصف

quality by accident کیف بالعرض (ف.ا.)

quality by essence کیف بالذّات (ف.ا.)

quality peculiar to quantity

کیف مختص به کم

active quality کیفیّت فعلی (ف.ا.)

affective quality کیفیّت انفعالی (ف.ا.)

audible quality کیفیّت مسموع (ف.ا.)

indicating quality وصف عنوانی

mental quality کیفیّت نفسانی (ف.ا.)

personal quality کیفیّت نفسانی (ف.ا.)

primary quality کیفیّت اولی، کیفیّت نخستین

quantification quality سور (م.ک.)

secondary quality کیفیّت ثانوی

sensible quality کیف محسوس (ف.ا.)

tangible quality کیف ملموس (ف.ا.)

visual quality کیف مبصره (ف.ا.)

quantification تسویر، کمّیت نمایی (م.ک.)

quantification sign سور

affirmative quantification

تسویر موجَب (م.ک.)

quantified مسوَّر، محصور (م.ک.)

quantified propositions محصورات (م.ک.)

quantifier سور (م.ک.)

existential quantifier سور وجودی (م.ر.)

nested quantifier سور تو در تو (م.ر.)

rational psychology علم النّفس استدلالی (ف.غ.)
Ptolemaic بطلمیوس
Ptolemaic system هیأت بطلمیوسی
Ptolemaist پیرو هیأت بطلمیوسی
Ptolemy بطلمیوس
Punisher, The الضّار (ا.ا.)
punishment عقاب، عقوبت (ک.ا.)
pure صرف، محض
pure being هستی محض، هستی مطلق
purification تزکیه، تطهیر، تنزیه
purification of the soul تزکیه نفس
purified تزکیه شده
puritan خشکه مقدس، زاهدمآب
puritanism خشک مقدسی، تقدس خشک
Puritanism پیوریتنیسم (ک.م.)
purity خلوص، پاکی، پاکدامنی
purity of intent خلوص نیّت
purity of soul تزکیهٔ نفس
purposeful هدف‌دار، آگاهانه
purposive معلَّل به غرض (ک.ا.)
purposiveness جهت‌مندی
purposivism هدفمندی، غایت‌نگری
purveyors of words اصحاب اقوال
Pyrrhonism مکتب شک آوری پیرونی
pythagoras فیثاغورث، فیثاغورس
pythagorean فیثاغوری
pythagorianism آیین فیثاغورس، مکتب فیثاغورس

yardstick of truthfulness in a universal proposition مناط صدق در قضیّه کلی (م.ک.)

propositional قضیه‌ای، گزاره‌ای

propositional calculus منطق گزاره‌ها، منطق جمله‌ها

propositional function تابع گزاره‌ای (م.ر.)

propositional variable متغیّر گزاره‌ای (م.ر.)

propositions قضایا، گزاره‌ها، احکام

accepted propositions مقبولات (م.ک.)

affirmative propositions موجبات (م.ک.)

alternative propositions معاندات (م.ک.)

categorical propositions حملیات، قضایای مطلقه (م.ک.)

conventional propositions مشهورات (م.ک.)

intuited propositions حدسیّات (م.ک.)

primitive propositions قضایای اوّلیّه (م.ک.)

received propositions مقبولات (م.ک.)

subcontrary propositions قضیه‌های داخل در تضاد (م.ک.)

tested propositions مجرّبات (م.ک.)

verifiable propositions قضایای تحقیق‌پذیر (ف.غ.)

prosyllogism قیاس مقدّم

protasis مقدّم (م.ک.)

Protector, The الحافظ، المانع (ا.ا.)

Proud, The المتکبّر (ا.ا.)

provability اثبات‌پذیری (ف.غ.)

proved مُبرهن

proven ثابت شده

Providence خداوند

providence عنایت خداوند، مشیّت، تقدیر خداوند

divine providence عنایت الهی، مشیّت الهی،قدر (ک.ا.)

supreme providence مشیّت مطلقه

Provider, The رزّاق (ا.ا.)

All-Provider,The رزّاق (ا.ا.)

prudence فهم عملی، شعور عملی، داوری صحیح، تدبیر، خردمندی

prudent fear تقیّه (ک.ا.)

psalm سرود دینی، مزمور،نیایش

Psalms زبور، مزامیر داود

Psalter کتاب مزامیر داود، کتاب سرودهای مذهبی

pseudo ساختگی، کاذب، ـ نما، ـ مآب

pseudological منطقی نما

pseudo-proposition شبه قضیه

pseudo-rational شبه عقلی

pseudo-rationalism شبه عقل گرایی

pseudo-science علم‌نما، شبه علم

pseudo-scientific علم نما،علم نمایانه، علمی‌نما

psyche روان، نفس آدمی، ذهن

psychic روانی، روحی، نفسانی

psychical روحی، روانی

psychological روانشناختی، نفسانی، روانی

psychological idea تصور مربوط به نفس، ایدهٔ نفسانی

psychology علم النّفس (ف.ا.)، روانشناسی

empirical psychology علم النّفس تجربی (ف.غ.)

general possible proposition
قضیه ممکنهٔ عامّه (م.ک.)
hypothetical proposition
قضیه شرطی متّصل (م.ک.)
identical proposition قضیهٔ این همانی
incompatible proposition
قضیه مانعة الجمع (م.ک.)
indefinite proposition قضیّه مهمله (م.ک.)
indicative proposition گزارهٔ خبری
individual proposition قضیّه شخصی (م.ک.)
indivisible proposition قضیه بسیط (م.ک.)
informative proposition گزارهٔ اخباری
mental proposition قضیّهٔ ذهنی
modal proposition قضیه موجّهه (م.ک.)
modified proposition قضیّهٔ معدوله (م.ک.)
necessary proposition
قضیّهٔ ضروریه (م.ک.)
negative proposition قضیّه سالبه (م.ک.)
negative term proposition
قضیّه معدوله (م.ک.)
non-necessary existential proposition
قضیّهٔ وجودی لا ضروری (م.ک.)
normative proposition
قضیّه انشایی، قضیّهٔ دستوری (ف.غ.)
O-proposition قضیّهٔ سالبهٔ جزئی (م.ک.)
partial proposition قضیّه جزئی (م.ک.)
particular affirmative proposition
قضیّهٔ موجبهٔ جزئیّه (م.ک.)
particular contingent proposition
قضیّه ممکنهٔ خاصّه (م.ک.)

particular negative proposition
قضیّهٔ سالبهٔ جزئیّه (م.ک.)
physical proposition قضیّهٔ طبیعیّه (م.ک.)
possible proposition قضیّهٔ ممکنه (م.ک.)
privative proposition قضیّه عدمی (م.ک.)
problematic proposition
قضیه محتمل (ممکن)
pseudo-proposition شبه قضیّه
quantified proposition قضیّه مسوّر (م.ک.)
singular proposition
قضیّه شخصی، قضیّه جزئی (م.ک.)
special conditioned proposition
قضیّهٔ مشروطهٔ خاصّه (م.ک.)
special conventional proposition
قضیّهٔ عرفیّهٔ خاصّه (م.ک.)
spread proposition قضیّه منتشره (م.ک.)
synthetic a posteriori proposition
قضیهٔ ترکیبی ما تأخّر (ف.غ.)
synthetic a priori proposition
قضیهٔ ترکیبی پیشین (ف.غ.)
temporal possible proposition
قضیّهٔ ممکنهٔ وقتیّه (م.ک.)
temporal proposition قضیّهٔ وقتیّه (م.ک.)
ternary proposition قضیّهٔ ثلاثی (م.ک.)
triadic proposition قضیّهٔ ثلاثی (م.ک.)
undefined proposition قضیّهٔ مهمله (م.ک.)
universal affirmative proposition
قضیّهٔ موجبهٔ کلیّه (م.ک.)
universal negative proposition
قضیّهٔ سالبهٔ کُلیّه (م.ک.)

vicar of the prophet
خلیفه، جانشین رسول خدا (ک.ا.)
vicarship of the prophet
جانشینی پیامبر (ک.ا.)
prophethood نبوّت
general prophethood نبوّت عام (ک.ا.)
special prophethood نبوّت خاص (ک.ا.)
prophetic نبوی
prophetic light نور محمد (ع.ا.)
prophetic scroll مصحف
Prophets, The اسفار انبیای بنی‌اسرائیل
proposition قضیّه، گزاره، حکم
A-proposition قضیه موجب کلی (م.ک.)
absolute necessary proposition
قضیه ضروریّه مطلقه (م.ک.)
absolute perpetual proposition
قضیّه دائمه مطلقه (م.ک.)
absolute proposition قضیّه مطلقه (م.ک.)
actual proposition قضیّه خارجیّه (م.ک.)
affirmative proposition قضیّه موجبه (م.ک.)
affirmative proposition in a negative form
موجبه عدولیه (م.ک.)
ambiguous proposition قضیّه مهمله (م.ک.)
apodeictic proposition
قضیهٔ یقینی (ضروری) (م.ک.)
assertoric proposition قضیه واقعی (عینی)
atomic proposition قضیه بسیط (م.ک.)
attributive proposition قضیّه حملی (م.ک.)
binary proposition قضیّه ثنائی (م.ک.)
categoric(al) proposition
قضیّه حملی، قضیه مطلق (م.ک.)
cogent proposition قضیّهٔ لزومیّه (م.ک.)
coincidental proposition قضیّه اتفاقیّه (م.ک.)
compound conditional proposition
شرطیه متّصله (م.ک.)
conditional proposition قضیّه شرطی (م.ک.)
conjunctive proposition
قضیّه متصله، قضیه اقترانی (م.ک.)
connected proposition قضیّه متّصله (م.ک.)
contingent proposition قضیّهٔ ممکنه (م.ک.)
convertible necessary proposition
قضیّه ضروریّه منعکسه (م.ک.)
defined proposition قضیّه محصوره (م.ک.)
definite proposition قضیه بتّیّه (م.ک.)
determinate proposition
قضیّه محصوره (م.ک.)
disjunctive conditional proposition
قضیّه شرطی منفصل (م.ک.)
dyadic proposition قضیّه ثنائی (م.ک.)
E-proposition قضیهٔ سالب کلی (م.ک.)
exclusive hypothetical proposition
قضیّه مانعة الخلوّ (م.ک.)
existential proposition قضیّهٔ وجودیّه (م.ک.)
factual proposition قضیّهٔ حقیقی (ف.ا.)
fenced proposition قضیّه محصوره (م.ک.)
general absolute proposition
قضیّه مطلقهٔ عامّه (م.ک.)
general conditioned proposition
قضیّه مشروطهٔ عامّه (م.ک.)

productivity انتاج، زایایی، منتج بودن
profanation تقدس شکنی، هتک حرمت
progress پیشرفت، تحوّل، تکامل
progression پیشرفت، تصاعد، ارتقا
progressionist
معتقد به تکامل تدریجی انسان و اجتماع
progressive رو به پیشرفت، در حال ترقی
prohibition نفی (ف.ا.)
project طرح (ف.غ.)
promise وعد، وعده (ک.ا.)
  promise and threat وعد و وعید (ک.ا.)
  promise of reward وعده (ک.ا.)
Promoter, The المقدّم (ا.ا.)
prone مستعد، آماده
proneness استعداد، آمادگی
pronunciation لفظ (ک.ا.)
  pronunciation of the Quran
لفظ قرآن (ک.ا.)
proof دلیل، برهان، حُجّت
  proof by *reductio ad absurdum*
برهان خلف (م.ک.)
  proof of divine grace برهان لطف (ک.ا.)
  proof of the credo دلیل نقلی
  apodictic proof برهان، دلیل قطعی
  causal proof برهان لمّی (م.ک.)
  circular proof دور
  clear proof حجّت
  conditional proof دلیل شرطی، دلیل مشروط
  decisive proof
دلیل قطعی، استدلال برهانی (م.ک.)
  defective proof برهان مخدوش
  divine proof حُجّت الهی
  firm rational proof برهان محکم
  indirect proof برهان غیر مستقیم (م.ک.)
  intellectual proof
برهان عقلی، دلیل عقلی (م.ک.)
  logico-rational proof دلیل عقلی
  non-apodictic proof
دلیل اقناعی، دلیل غیر قطعی (م.ک.)
  persuasive proof دلیل اقناعی (م.ک.)
  physico-theological proof
برهان طبیعی و کلامی
  rational proof دلیل عقلی، برهان عقلی
  rhetorical proof دلیل اقناعی (ک.ا.)
  rhetorically convincing proof
دلیل اقناعی (ک.ا.)
  scriptural proof دلیل نقلی، دلیل سمعی (ک.ا.)
  textual proof دلیل مبتنی بر نص
  traditional proof دلیل نقلی، دلیل سمعی (ک.ا.)
proper ذاتیِ خاص
properly بالحقیقه
properties اوصاف، خواص
property خاصّه، عرض خاص (م.ک.)
  essential property
خاصّه ذاتی، عرض ذاتی (م.ک.)
prophecy پیش‌گویی، نبوّت، وحی
  legislative prophecy نبوّت تشریعی (ع.ا.)
  niche of prophecy مشکات نبوّت
prophet پیامبر، نبی، پیشگو
  arch-prophet پیامبر اولوالعزم (ک.ا.)

a thing being prior to itself by degrees
تقدّم شیء به نفس خود به مراتب (ف.ا.)
a thing being prior to itself in terms of time تقدم شیء به نفس خود بالزمان (ف.ا.)
a thing being prior to itself with regard to essence تقدّم بر خود بالذّات (ف.ا.)
priority تقدّم، پیشی، سبق، اوّلیّت (ف.ا.)
priority at the level of perpetual duration
سبق دهری (ف.ا.)
priority at the level of sempiternity
سبق سرمدی (ف.ا.)
priority in essence تقدّم به ذات (ف.ا.)
priority in terms of causality
سبق به علّیت (ف.ا.)
priority in terms of essence
سبق در ذات (ف.ا.)
priority in terms of honour
سبق به شرف (ف.ا.)
priority in terms of nature
سبق طبیعی (ف.ا.)
priority in terms of quiddity
سبق به ماهیّت (ف.ا.)
priority in terms of rank سبق در رتبه (ف.ا.)
priority in terms of rational rank
سبق در مرتبهٔ عقلی (ف.ا)
priority in terms of sensible rank
سبق در مرتبهٔ حسّی (ف.ا.)
priority in terms of substantiality
سبق در جوهر (ف.ا.)
priority in terms of time سبق به زمان (ف.ا.)
causal priority سبق علّی (ف.ا.)
common basis of priority ملاک تقدّم
essential priority تقدّم ذاتی (ف.ا.)
intellectual priority تقدّم عقلی (ف.ا.)
separable priority
سبق فکّی، سبق انفکاکی (ف.ا.)
temporal priority تقدّم زمانی (ف.ا.)
privation عدم (ف.ا.)
privation and possession عدم و ملکه (ف.ا.)
commonly understood privation and possession عدم و ملکهٔ مشهور (ف.ا.)
privative عدمی
privative name نام سلبی، نام عدمی
probabilism احتمال‌گرایی
probability
ظن، احتمال، احتمالات، امکان خاص (ف.ا.)
probativity حجّیت
problematic مبهم، ظنّی، نامعیّن
proceeding toward God سیر الی الله (ع.ا.)
process فرایند، جریان، فعل
well-conducted process فعل محکم (ک.ا.)
Proclus پروکلس، بُرُقلس
procreation تولید مثل
produced in time حادث زمانی (ک.ا.)
Producer, The الباری (ا.ا.)
producer خالق، فاعل
producer of an action فاعل فعل (ک.ا.)
product حادث
production تکوین، تولید
constant production خلق مدام (ف.ا.)

preponderant راجح
preponderator مُرجِّح، سبب مرجّح (ف.ا.)
prerequisite مقدمهٔ لازم، پیش شرط، شرط لازم
prescript حکم، دستور
 revealed prescript حکم شرعی
prescription تجویز، توصیه
prescriptive تجویزی
 prescriptive statement حکم تجویزی
prescriptivism تجویزگرایی (در فلسفه اخلاق)
presence حضور، وجود
presentation صورت ذهنی، ادراک
preserved table لوح محفوظ (ک.ا.)
preserver حافظ
 All-Preserver, The الحفیظ (ا.ا.)
presumption ظن، گمان
presumptions مظنونات (م.ک.)
presumptive ظنّی، احتمالی
presupposed پیش انگاشته
presupposition
پیش‌انگاری، فرض از پیش، پیش‌فرض
presuppositions مسلّمات (م.ک.)
primal نخستین، اوّلی
 primal being وجود نخستین
prima materia هیولای اولی (ف.ا.)
primary نخستین، آغازین، اصلی
prime اوّلی، نخستین
 prime agent فاعل اوّل
primo et per se اوّلاً و بالذّات
primordial ازلی، آغازین
 primordial body جسم پیشین (ف.ا.)
 primordial element عنصر ازلی (ف.ا.)
 primordial innovation ابداع (ف.ا.)
primum cognitum نخستین شناخت عقلی
primum mobile متحرّک اوّل
principality اصالت
 principality of essence
اصالت ماهیّت (ف.ا.)
 principality of existence اصالت وجود (ف.ا.)
principle اصل، آغاز، مبدأ
 principle of contradiction
اصل عدم تناقض (م.ک.)
 principle of identity اصل این همانی
 principle of indeterminacy
اصل عدم موجبیّت
 principle of sufficient reason
اصل جهت کافی
 first principle مبدأ اول، اصل نخستین
 higher principle مبدأ اعلی
 rational principle قاعدهٔ عقلی (ف.ا.)
principles مبادی، اصول
 principles of belief اصول عقاید
 principles of existent things
مبادی موجودات
 first principles اصول اولیه، مبادی (م.ک.)
 general principles امور عامه، کلیّات (ف.ا.)
prior پیشین، قبلی، مقدّم
 Prior Analytics آنالوطیقای اوّل، قیاس (م.ک.)
 prior in essence متقدّم بالذات
 a thing being prior to itself
تقدم شیء بر خود (ف.ا.)

common technical predication
حمل شایع صناعی (م.ک.)
derivative predication حمل به اشتقاق (م.ک.)
non-derivative predication
حمل به مواطاة (م.ک.)
primary essential predication
حمل اوّلی ذاتی (م.ک.)
primary predication حمل اوّلی (م.ک.)
synthetic predication حمل مرکّب
tautological predication
حمل اوّلی ذاتی (ف.ا.)

predicative حملی
predicate-part بخش محمولی (م.ر.)
predicativity محمول بودن
predisposition استعداد
pre-eternal ابدی، قدیم، ازلی
pre-eternity قدم، ازلیّت،ازل (ف.ا.)
real pre-eternity قدم حقیقی (ف.ا.)
relative pre-eternity قدیم اضافی (ف.ا.)
pre-existence وجود ازلی
pre-existent قدیم
prehension وهم، ادراک، دریافت حسّی
premise(s) مقدمه، مقدّم، صغری و کبری (م.ک.)
premises known with certainty
مقدمات یقینی (م.ک.)
premises supposedly true مظنونات (م.ک.)
accepted premises مقبولات (م.ک.)
certain premises مقدّمات یقینی (م.ک.)
disjunctive premises
مقدّمات منفصل (م.ک.)
empirical premises
مجرّبات، مقدمات حسّی (م.ک.)
estimative premises وهمیات (م.ک.)
experiential premises مجرّبات (م.ک.)
false-premises قضایای وهمی (م.ک.)
generally accepted premises
مشهورات (م.ک.)
hypothetical premises
مقدمات شرطی (م.ک.)
imaginary premises مخیّلات (م.ک.)
imagined premise قضیه وهمی
indefinite premises مقدّمات مهمله (م.ک.)
intuitive premises حدسیّات (م.ک.)
major premise کبری، مقدمهٔ کبری (م.ک.)
minor premise مقدمهٔ صغری (م.ک.)
observational premises مجرّبات (م.ک.)
presumed premises مظنونات (م.ک.)
primary premises اوّلیّات (م.ک.)
received premises مقبولات (م.ک.)
widespread premises ذایعات (م.ک.)

pre-ordained مشیّت
preponderance اولویّت، ترجیح
preponderance without there being preponderant ترجیح بلا مُرجّح (ف.ا.)
essential preponderance اولویّت ذاتی
giving preponderance without a preponderant ترجیح بلا مرجّح (ف.ا.)
that which gives preponderance to the origination of the world
مرجّح حدوث عالم (ف.ا.)

modifying power قوّهٔ متصرّفه (ف.ا.)
motive power قوّهٔ محرّکه (ف.ا.)
nutritive power قوّهٔ غاذیه (ف.ا.)
object of power مقدور (ک.ا.)
perceptive power قوّهٔ ادراکی (ف.ا.)
physical power قوّهٔ طبیعی (ف.ا.)
psychic power قوّهٔ نفسانی (ف.ا.)
receptive power قوّه محصّله (ف.ا.)
Powerful, The القادر (ا.ا.)
powerful by a power قادر به قدرت (ک.ا.)
Powerful by Himself قادر بنفسه (ف.ا.)
powerful without qualification قادر علی الأطلاق (ف.ا.)
All-Powerful, The القادر (ا.ا.)
ceaselessly powerful همیشه قادر (ک.ا.)
Most Powerful, The الجبّار (ا.ا.)
practical عملی
practice سنّت، عرف
religious practice طاعت (ک.ا.)
standard practice سنّت
pragmatic عمل‌گرایانه، عملی، واقع‌بینانه
pragmatism عمل‌گرایی، واقع‌بینی، فلسفهٔ اصالت عمل (ف.غ.)
pragmatist عمل گرا (ف.غ.)
Praised, The الحمید (ا.ا.)
prakriti مادّهٔ اوّلیه، جهان‌پدیدارها
praxis عمل
prayer دعا، نیایش، اتحاد معنوی با خداوند
precautionary concealment تقیّه (ک.ا.)
preceded by time مسبوق به زمان
precedent سُنّت، رسم
precept حکم، اصل، قاعده
preconception صورت ازلی، پیش‌پندار
predestinarian جبری مذهب (ک.ا.)
predestinarianism جبرگرایی، اعتقاد به جبر (ک.ا.)
predestinarians جبرگرایان، جبریون (ک.ا.)
predestination قضا، جبر، تقدیر (ک.ا.)
predestined thing مقضی (ک.ا.)
predetermination قضا (ک.ا.)
predetermined مقدّر (ک.ا.)
predetermined term أجل (ک.ا.)
predeterminism اصل موجبیّت الهی
predicable قابل حمل، محمول
predicables حملیات، محمولات، حمل شونده‌ها
predicament مقوله، جنس عالی (م.ک.)
predicamental مقوله‌ای (م.ک.)
predicate محمول، محکوم به، گزاره (م.ک.)
predicate by way of adherence محمول بالضّمیمه
predicate extracted from its subjects خارج محمول (ف.ا.)
predicate variable متغیّر محمولی (م.ر.)
accidental predicate محمول بالعرض
confirmation of the predicate عقد حمل
real predicate محمول واقعی (ف.غ.)
predicated by محکوم علیه
predication حمل (م.ک.)
common predication حمل شایع (م.ک.)

future possibility امکان استقبالی (ف.ا.)
general possibility امکان عام
higher possibility امکان اشرف (ف.ا.)
lower possibility امکان اخسّ (ف.ا.)
nobler possibility امکان اشرف (ف.ا.)
occuring possibility امکان وقوعی (ف.ا.)
pure possibility امکان صرف (ف.ا.)
possible ممکن
possible being ممکن الوجود (ف.ا.)
possible existent وجود ممکن، ممکن الوجود
possible intellect عقل هیولانی (ف.ا.)
general possible ممکن عام (م.ک.)
necessary possible ممکن ضروری (ف.ا.)
particular possible ممکن خاص (م.ک.)
true possible ممکن حقیقی (ف.ا.)
posterior متأخر، پسین، بعدی
Posterior Analytics
آنالوطیقای دوم، برهان (م.ک.)
posterior knowledge معرفت بعدی (ف.غ.)
posterior to God متأخر از خداوند
posteriority تأخر
post-eternity ابد (ف.ا.)
post-Kantian پس از کانتی (ف.غ.)
postponement ارجاء (ک.ا.)
Postponer, The المؤخر (ا.ا.)
postulate اصل موضوع، اصل مسلم، فرض (م.ک.)
postulates اصول موضوعه، مسلّمات (م.ک.)
postulation فرض، اصل مسلّم
postulational system
نظام مبتنی بر اصول موضوعه

potency قوه، بالقوه بودن
in potency بالقوه
pure potency قوه محض
potentia بالقوه، قوه
potential بالقوه، ممکن
potential entity وجود ممکن، وجود بالقوه
potential infinite بی‌نهایت بالقوه
gradual transition of that which is potential to actuality
خروج تدریجی از قوه به فعل (ک.ا.)
potentiality قوه، بالقوه بودن، امکان
contingent potentiality قوهٔ امکانی (ف.ا.)
material potentiality
قوهٔ مادّی، امکان مادّی (ف.ا.)
poverty فقر
existential poverty فقر وجودی (ف.ا.)
power استطاعت، قوه (ک.ا.)
power along with the act
استطاعت همراه با فعل (ک.ا.)
assimilative power قوه مشبّهه
craving power قوهٔ شوقیه (ف.ا.)
external perceptive power
قوهٔ مدرکهٔ ظاهری (ف.ا.)
forming power قوهٔ مصوّره (ف.ا.)
generative power قوهٔ مولّده (ف.ا.)
growing power قوهٔ نامیه (ف.ا.)
incentive power قوهٔ فاعلیهٔ محرّکه (ف.ا.)
individual power قوهٔ شخصیه (ف.ا.)
internal perceptive power
قوهٔ مدرکهٔ باطنی (ف.ا.)

pole قطب (ع.ا.)
poles اقطاب (ع.ا.)
twelve poles اقطاب دوازده‌گانه (ع.ا.)
polemic مجادله، جدل، جدلی (م.ک.)
polemical جدلی، بحث‌انگیز
polemicist اهل جدل، اهل مجادله (م.ک.)
polemics هنر مجادله، جدل
polemist = polemicist
اهل جدل، اهل مجادله (م.ک.)
polis مدینه، شهر، دولت شهر
political سیاسی
political utopianism سیاست مدنی (ف.ا.)
politics علم مدنی، سیاست مدنی (ف.ا.)
politics of imperfection سیاست ناقصه (ف.ا.)
politics of virtue سیاست فاضله (ف.ا.)
domestic politics تدبیر منزل (ف.ا.)
pollution رجس
polygenism چند زنی انگاری انسان
polyrealism چند واقعیت انگاری
polysyllogism قیاس مرکّب (م.ک.)
polytheism
شرک، چندگانه پرستی، آیین چند خدایی
crypto-polytheism شرک خفی (ع.ا.)
hidden polytheism شرک خفی (ع.ا.)
open polytheism شرک جلی (ع.ا.)
patent polytheism شرک جلی (ع.ا.)
polytheist مشرک، چندگانه پرست (ک.ا.)
Pool, The حوض (ک.ا.)
Porphyry فرفوریوس
portion حصّه
portion of existence حصّهٔ وجود (ف.ا.)
portion of non existence حصّهٔ عدم (ف.ا.)
position وضع، مقام، منزلت
position between faith and infidelity
منزلة بین المنزلتین (ک.ا.)
intermediate position
منزلة بین المنزلتین (ک.ا.)
particular position وضع خاص
positional وضعی، مکانی
positive مثبت، تجربی، ایجابی، محصّل
positive concept مفهوم محصّل (ف.غ.)
positive law قانون وضعی، قانون موضوعه
positivism فلسفه تحصّلی، پوزیتویسم (ف.غ.)
positivist تحصّلی مذهب، پوزیتیویست (ف.غ.)
positivistic پوزیتیویستی، تحصّلی (ف.غ.)
possession ملک، جده (م.ک.)
possibility امکان
possibility by itself امکان بالذّات (ف.ا.)
possibility by something else
امکان بالغیر (ف.ا.)
possibility in relation to something else
امکان در قیاس به غیر (ف.ا.)
possibility in the sense of need
امکان به معنای فقر
possibility through preparedness
امکان استعدادی
absolute possibility امکان مطلق (ف.ا.)
area of possibility بقعهٔ امکان (ف.ا.)
bare possibility امکان صرف (ف.ا.)
essential possibility امکان ذاتی (ف.ا.)

transcendental philosophy
فلسفهٔ استعلایی، فلسفهٔ ترانساندانتال (ف.غ.)
phlegm بلغم
phylogeny سیر تکامل انواع
physica سماع طبیعی
physical مادی، جسمانی، طبیعی، عینی
physical eye چشم سر
physical parts اجزای مادی (ک.ا.)
physical world جهان مادی، جهان فیزیکی
physicalism ماده‌گرایی
physico-theology علم کلام طبیعی (ف.غ.)
physics طبیعیّات، علم طبیعی (ف.ا.)
physiognomy علم الفراسة (از علوم خفیه)
physiophilosophy فلسفهٔ طبیعی
physitheism
تجسیم، تقدیس نیروهای مادی طبیعت
pietism
پایبندی به ایمان و اعتقاد فردی سنّتهای خشک دینی، پارسایی (ک.م.)
pietist عابد (ع.ا.)
piety پارسایی، دینداری، ایمان، ورع (ع.ا.)
pillar قطب، محور، رُکن
pillar of universe قطب جهان، رکن جهان
pious پرهیزکار، پارسا، دیندار، متظاهر به دین
pious forefathers سَلَف صالح (ک.ا.)
pious predecessors سَلَف صالح (ک.ا.)
piousness دینداری، پارسایی
place مکان، حیّز، آیین (ف.ا.)
imprinting in a place منطبع در محل (ف.ا.)
intervening place طفره (ک.ا.)
natural place مکان طبیعی
plane سطح
Plato افلاطون
Platonic افلاطونی
Platonic love عشق افلاطونی
Platonism
آیین افلاطونی، فلسفه افلاطونی، مکتب افلاطونی
pleasure لذّت (ک.ا.) رضا (ع.ا.)
pleasure of the senses لذّت حسّی
intellectual pleasure لذّت عقلی
Pleiades ثریا
plenum ملاء (ک.ا.)
pleroma عرش خدا، عالم ملکوت
Plotinism مکتب افلوطین
Plotinus فلوطین
plural تکثّر، چندگانه
pluralism پلورالیزم، کثرت‌گرایی
pluralist کثرت‌گرا، قائل به کثرت
pluralistic کثرت‌گرایانه
plurality تعدّد، تکثّر، چندگانگی
pneuma روح، نفس، روح القدس (ک.م.)
pneumatic روحانی، نفسانی
pneumatoligist جان‌شناس، روح‌شناس
pneumatology
روح‌شناسی، شناخت موجودات مجرد
poetic شاعرانه، منظوم، شعری
Poetics بوطیقا، فن شعر (م.ک.)
poetry شعر، شاعری، حالت شاعرانه
points جهات
four cardinal points جهات اربعه (م.ک.)

phenomenology پدیدارشناسی (ف.غ.)
phenomenology of mind
پدیدارشناسی روح (یا ذهن) (ف.غ.)
phenomenon ظهور، نمود، پدیدار (ف.غ.)
philhellene یونان دوست
philhellenic یونان دوستانه
philhellenism یونان‌دوستی
philhellenist یونان دوست
philosophaster مدّعی فلسفه، فیلسوف‌نما
philosophastry فلسفه دروغین
philosophe=philosoph فیلسوف، فیلسوف‌نما
philosopheme برهان فلسفی، اصل فلسفی
philosopher فیلسوف، حکیم
first philosopher فیلسوف اول، معلّم اول
physical philosopher فیلسوف طبیعی
scholastic philosopher متکلّم
philosophia generalis حکمت عامّه
philosophia perennis
حکمت جاودان، حکمت خالده
philosophia prima فلسفه اولی، حکمت برین
philosophia universalis حکمت کُلّی
philosophism فلسفه بافی، سفسطه
philosophist فلسفه باف، سوفیست
philosophization
فلسفه‌پردازی، فلسفه‌بافی، فلسفه‌اندیشی
philosophizer فلسفه‌پرداز
philosophy فلسفه، حکمت
philosophy of illumination
فلسفهٔ اشراق، حکمت اشراق (ف.ا.)
philosophy of logic فلسفهٔ منطق (ف.غ.)

applied philosophy فلسفهٔ کاربردی
civil philosophy فلسفهٔ مدنی
eclectic philosophy فلسفهٔ التقاطی
esoteric philosophy فلسفهٔ باطنی
exprimental philosophy فلسفهٔ تجربی (ف.غ.)
first philosophy فلسفهٔ اولی، حکمت برین
indulging in philosophy
تفلسف، فلسفه‌پردازی
intuitive philosophy حکمت ذوقی (ف.ا.)
linguistic philosophy فلسفهٔ زبان (ف.غ.)
medieval philosophy
فلسفهٔ قرون وسطایی، فلسفه مربوط به سده‌های میانه
mental philosophy فلسفهٔ ذهن (ف.غ.)
natural philosophy فلسفهٔ طبیعی (ف.غ.)
oriental philosophy حکمت مشرقیه (ف.غ.)
perennial philosophy
فلسفه جاودان، حکمت خالده
political philosophy
فلسفه مدنی، فلسفه سیاسی
popular philosophy
حکمت عامه، حکمت مردم‌پسند
practical philosophy حکمت عملی (ف.ا.)
primary philosophy فلسفهٔ اولی (ف.ا.)
process philosophy
فلسفه پویش یا استمرار (ف.غ.)
speculative philosophy حکمت نظری (ف.ا.)
theoretical philosophy حکمت نظری (ف.ا.)
traditional philosophy حکمت (ف.ا.)

personal perfection کمال نفسانی
secondary perfection کمال ثانی
supreme perfection کمال مطلق
perfectionism کمال‌گرایی، کمال‌باوری
perigee حضیض
peripatetic مشّائی، پیرو ارسطو
peripatetic philosophy
فلسفه مشائی، فلسفهٔ ارسطویی (ف.ا.)
peripatetics مشائیان
method of peripatetics طریقهٔ مشائین (ف.ا.)
peripateticism فلسفه مشایی
perishability فسادپذیری، تباهی‌پذیری
perishable فناپذیر، فسادپذیر
permanence دوام، ثبات، استمرار
permanence of the soul بقای روح
permanent دائم، همیشگی، مستقر (ک.ا.)
permeation تخلخل (ک.ا.)
perpetual دائم
perpetual duration as a container
وعای دهر (ف.ا.)
perpetual motion حرکت دائمی
absolute perpetual دائم مطلق (م.ک.)
perpetuity ابدیّت، استمرار، دهر (ف.ا.)
per se
به ذات خود، به نفس خود، در گوهر خویش، حمل ذاتی
evil *per se* شرّ بالذات
personalism خودگرایی، خود محوری
personification تشخّص، تجسّم، انسان‌انگاری

petitio principii
مصادره به‌مطلوب، استدلال دوری (م.ک.)
phantasm صورت خیالی، وهم، شبح
phantasmal خیالی، وهمی، ذهنی، شبح‌گونه
phantasmata اشباح
phantasy خیال، پندار، وهم
phantom خیال، شبح، وهم
phase طور
phenomena پدیدارها، پدیده‌ها
physical phenomena محسوسات
phenomenal پدیده‌ای، محسوس
phenomenal existence
وجود ظاهری، وجود محسوس
phenomenal universe عالم پدیدار
phenomenal world of experience
جهان پدیدار تجربی
phenomenalism
پدیدار باوری، اصالت دادن به پدیدارها (ف.غ.)
phenomenalist
اصالت پدیداری، اصالت ظاهری، پدیدارباور (ف.غ.)
phenomenalistic پدیدارباورانه، پدیدارانه
phenomenism
پدیدارباوری، اصالت دادن به پدیدارها (ف.غ.)
phenomenist اصالت پدیداری (ف.غ.)
phenomenistic پدیداری، پدیدارنگر(انه)
phenomenological پدیدارشناختی
phenomenological reduction
تحویل پدیدار شناختی (ف.غ.)
phenomenologist پدیدارشناس (ف.غ.)

penetration تداخل
Penitents, the توّابین
people of canopy اهل صفّه
people of consideration اهل نظر
people of intrinsic meaning اهل معنا (ع.ا.)
people of the custom and community
اهل سنّت و جماعت (ک.ا.)
people of the household اهل بیت (ک.ا.)
people of the left اصحاب شمال (ع.ا.)
people of the right اصحاب یمین (ع.ا.)
people of theory اهل نظر
people of the truth اهل حقّ، اهل عدل (ک.ا.)
perceived مُدرَک
  object percieved مُدرَک
perceiver مُدرِک
percept ادراک، ادراک حسی
  real percept ادراک حقیقی
perceptible ادراک‌پذیر، قابل ادراک، محسوس
perceptibles محسوسات
perception
ادراک، ادراک حسی، ادراک جزئی، احساس، بصیرت
  perception by essence ادراک به ذات (ف.ا.)
  perception of universals ادراک کلّیات (ف.ا.)
  extra-sensory perception
ادراک ماورای حسّی، ادراک فوق حسّی
  hidden perception ادراک خفی
  imagingative perception ادراک خیالی (ف.ا.)
  immediate perception ادراک بی‌واسطه
  intellectual perception ادراک عقلی
  intelligible perceptoin ادراک عقلی (ف.ا.)
  non-sensory perception ادراک غیر حسّی
  sense perception ادراک حسّی
  sensual perception ادراک حسّی
perceptionism
وابسته انگاشتن شناخت به ادراک حسّی
perceptions ادراکات، حسّیات
  object perceptions مدرَکات
  perceptions of the senses یافته‌های حسّی
perceptive قابل ادراک، ادراکی
perceptual ادراکی، حسّی
  perceptual cognition
شناخت ادراکی، شناخت حسّی
  perceptual experience
تجربه قابل ادراک حسّی، تجربهٔ ادراکی
  perceptual illusion خطای حسّی
perceptualism مفهوم‌گرایی
percipient مُدرِک، دَرّاک
  percipient of intelligibles مُدرِک کلّیات (ف.ا.)
  percipient of particulars
مُدرِک جزئیّات (ف.ا.)
perennial جاودان، ابدی
perenniality ابدی بودن، جاودانگی
perfect تمام، کامل
  Perfect Man انسان کامل (ع.ا.)
  absolutely perfect کامل مطلق
  most perfect اکمل
  Most Perfect Being, The ذات اکمل
perfaction کمال
  absolute perfection کمال مطلق

divisible part جزء تقسیم‌پذیر (ک.ا.)
imaginary part جزء موهوم، جزء ذهنی (ف.ا.)
indivisible part
جزء تقسیم‌ناپذیر، جزء لایتجزّی (ک.ا.)
integral part جزء لاینفک
quantitative part جزء مقداری (ک.ا.)
rational part جزء عقلی
specific part جزء خاص (م.ک.)
partial جزئی
partial existence وجود جزئی (ف.ا.)
partial ordering relation نسبت ترتیبی جزئی
participation اشتراک، مشارکت
particle ذرّه، جزء (ک.ا.)
indivisible particle جزء لا یتجزّی (ک.ا.)
particular جزئی، جزئی اضافی (م.ک.)
particular concept مفهوم جزئی (م.ک.)
particular judgement حکم جزئی
contemplation of particular
تعقّل جزئی (ف.ا.)
hypothetic particular جزئی شرطی (م.ک.)
more particular اخص
negative particular جزئیه سالبه (م.ک.)
relative particular جزئی اضافی (م.ک.)
veritable particular جزئی حقیقی (م.ک.)
particularism
جزئی انگاری، نظریه رستگاری خاصان (ک.م.)
particularization
تشخّص، تخصص، تخصیص (ف.ا.)
particularizer مخصّص
partisans of delegation مفوّضه (ک.ا.)

partner شریک
partner of the creator شریک الباری
party فرقه، گروه، حزب
passing away فنا (ک.ا.)
passio انفعال (ف.ا.)
passion غضب، شوق، انفعال (ک.ا.)
passive انفعالی
passive receptacle قابل
passivity انفعال
patched cloak مرقّع (ع.ا.)
patched robe خرقه (ع.ا.)
Patent, The الظّاهر (ا.ا.)
paternity ابوّت
path طریقه، طریق، گذر
most sublime path طریقت علیا
mystical path طریقت (ع.ا.)
open path گذرباز (م.ر.)
spiritual path طریقت در عرفان
pathology علم احوال بدن
Patient, The الصّبور (ا.ا.)
patient صبور، شکیبا
Very Patient, The الصّبور (ا.ا.)
Patron, The الولی (ا.ا.)
peculiar خاص
more peculiar اخص
peculiarity خاصّه (م.ک.)
absolute generality and peculiarity
عموم و خصوص مطلق (م.ک.)
pen قلم (ک.ا.)
pen of responsibility قلم تکلیف (ک.ا.)

P

pagan کافر، بی‌دین، بی‌خدا

pagan world جهان کفر

pagandish کفرآمیز

pagandom جهان کفر

paganism کفر، الحاد، بی‌دینی

pain الم (ک.ا.)

Painter, The المصوِّر (ا.ا.)

pancosmism

اعتقاد به این که جهان مادی همان است که هست، همان‌انگاری جهان مادی

panentheism

همه خدایی، همه در خداانگاری، خدا در جهان‌انگاری (ف.غ.)

panlogism

منطقی انگاشتن همهٔ موجودات (ف.غ.)

panpsychism ذی‌روح انگاشتن جهان

pan-satanism مظهر شیطان انگاشتن جهان

pansophic(al) همه‌دان، دانای مطلق

pansophism همه‌دانی، دانایی مطلق

pantheism

همه خدا انگاری، آیین وحدت وجود (ع.ا.)

pantheist وحدت وجودی (ع.ا.)

pantheistic(al) وحدت وجودی (ع.ا.)

paradigm مثال، نمونه اعلی

paradox متناقض، شطح، پارادوکس

liar paradox پارادوکس دروغ‌گو

paradoxical

متناقض‌نما، شطح‌آمیز، ناساز، تناقض آمیز

paralogical

مبتنی بر استدلال غلط، غیر منطقی، مغالطه‌ای (م.ک.)

paralogism

استنتاج مغالطه‌ای، مغالطه، قیاس کاذب (م.ک.)

paralogistic(al) مغالطه‌گر(انه)

par excellence عالی، فراتر از همه

par excellent عالی، متعالی

paronym مشتق

part جزء

part and all جزء و کل

part and whole جزء و کل

part of a real composite جزء مرکّب حقیقی

part-whole relationship ارتباط جزء به کل

additional part جزء زاید (ک.ا.)

basic part جزء اصلی (ک.ا.)

combined part جزء مؤلّف (ک.ا.)

concrete part جزء عینی (ک.ا.)

ascending order سیر صعودی (ف.ا.)
best world-order نظام خیر کلی (ف.ا.)
divine order امر الهی (ع.ا.)
first order مرتبهٔ اوّل
good universal order نظام خیر کلّی (ف.ا.)
hierarchical order سلسله مراتب
mystical order طریقت (ع.ا.)
natural order ترتیب طبیعی
positional order ترتیب وضعی
Sufi order طریقت، طریقه (ع.ا.)
ordered مرتّب
ordered pair دوتایی مرتب (م.ر.)
ordering ترتیبی، ترتیب
ordering relation نسبت ترتیبی (م.ک.)
ordinance حکم، فرمان
ordinance of the law حکم شریعت (ک.ا.)
ordination قضا و قدر (ک.ا.)
divine ordination قضا و قدر الهی (ک.ا.)
organic ساختاری، عضوی، آلی، طبیعی، ذاتی
Organizer, The المصوّر (ا.ا.)
organon ارغنون (م.ک.)
origin منشأ، خاستگاه، اصل، مبدأ
origin and end مبدء و معاد (ک.ا.)
origin and return مبدأ و معاد
First Origin, The مبدأ اوّل (ف.ا.)
first origin اصل و نخستین اشیا (ف.ا.)
temporal origin حدوث زمانی (ف.ا.)
The same origin اصل واحد
original نخستین، اوّلیه، بدیع
originated محدَث، حادث، ابداعی، مُبدَع
originated existence وجود حادث، حادث
origination حدوث، مبدأ، صدور
origination and demise
حدوث و دثور (ف.ا.)
origination in time مبدأ زمانی (ف.ا.)
originative آفریننده، آغازین
Originator, The الفاطر، المُبدع (ا.ا.)
orthodox
موافق با آیین رایج، متعارف، پذیرفته، رسمی، راست‌آیین
orthodox Muslim مسلمان سنّی
orthodoxy
درست آیینی، موافقت با آیین رایج، راست آیینی
ostensive استدلال بی‌واسطه
otherness غیریّت
other world جهان اخروی
ought الزام، التزام
ought-statement گزارهٔ تکلیفی، گزارهٔ الزامی
Outer,The الباطن (ع.ا.)
Outward, The الظاهر (ا.ا.)

absolute oneness یکتایی مطلق
divine oneness توحید
essential oneness احدیّت ذاتی (ع.ا.)
individual oneness وحدت شخصیّه (ف.ا.)
light of oneness نور احدیّت (ع.ا.)
station of oneness مقام و احدیّت (ع.ا.)
ontic مربوط به وجود واقعی
ontogenesis=ontogeny سیر تکامل زیستی فرد
ontological هستی شناختی، وجود شناختی
ontological argument
برهان هستی شناختی، برهان وجودی، برهان از ذات به ذات، برهان صدیقین (ف.ا.)
ontological plane مرتبه هستی شناختی
ontological proof
برهان معرفت وجود، برهان وجودی، برهان هستی‌شناختی
ontological status مرتبهٔ وجودی
ontologist هستی‌شناس
ontology هستی‌شناسی، امور عامه
open ظاهر
Opener, The الفتّاح (ا.ا.)
opinion رأی، ظن، عقیده، نظر
diversity of opinion تعدد آرا
exercise of opinion اجتهاد رأی
followers of opinion اصحاب رأی (ک.ا.)
individual opinion رأی (ک.ا.)
legal opinion فتوی
partisans of personal opinion
اصحاب رأی (ک.ا.)
person opinion ظن
opinions آرا
generally accepted opinions
مشهورات (م.ک.)
recieved opinions مقبولات (م.ک.)
opposed متقابل، متضاد (م.ک.)
opposed assertion حکم متضاد (م.ک.)
opposite متقابل، ضد، عکس
opposite privation عدم متقابل (ف.ا.)
affirmation and negation opposite
تقابل سلب و ایجاب (م.ک.)
contraries opposite تقابل، تضاد (م.ک.)
near opposite نزدیک به ضد
privation and possession opposite
تقابل عدم و ملکه (م.ک.)
relative term opposite تقابل تضایف (م.ک.)
opposites اضداد
agreement of two opposites
اجتماع متقابلین (م.ک.)
identity of opposites وحدت ضدّین
opposition تقابل، تضاد، تباین (م.ک.)
opposition of two correlatives
تقابل متضایفین (م.ک.)
square of opposition مربّع تباینات (م.ک.)
optimism
خوش بین، خوش بینی نسبت به جهان آفرینش
optimist خوش بین
oracle سروش الهی، الهام
oratio explicans قول شارح (م.ک.)
ordaining تقدیر (ک.ا.)
order نظم، ترتیب، نظام، طریقه، طریقت

occultation غیبت، سَتْر (ک.ا.)
greater occultation غیبت کبریٰ (ک.ا.)
lesser occultation غیبت صغریٰ (ک.ا.)
major occultation غیبت کبریٰ (ک.ا.)
minor occultation غیبت صغریٰ (ک.ا.)
the time of occultation دورهٔ ستر (ک.ا.)
occultism
علم غریبه، علم باطن، علم غیب، اعتقاد به علم غیب (ف.ا.)
occurrence حدوث، وقوع، عروض
occurence of an act صدور فعل (ک.ا.)
Oedipus Complex عقدهٔ اودیپ (ف.خ.)
of itself لنفسه
offence گناه (ک.ا.)
offender گناهکار
grave offender فاسق (ک.ا.)
omega (rule) امگا (قاعده)
ominis causa efficiens est
هر علّتی را فاعلی است
omnipotence قدرت مطلق، جبروت
divine omnipotence عالم جبروت
God's omnipotence قاهریّت خداوند (ف.ا.)
Omnipotent, The
القدیر، القاهر، القهار، الجبّار (ا.ا.)
omnipotent قدرتمند، مقتدر
omnipresence حضور مطلق
omniscience علم مطلق
Omniscient, The العالم (ا.ا.)
omniscient حکیم مطلق، دانای مطلق
One, The الواحد (ا.ا.)

one واحد
one by accident واحد به عرض
one by genus واحد به جنس
one by way of a numerical unity
واحد به وحدت عددی (ف.ا.)
one by way of a true and real unity
واحد به وحدت حقّهٔ حقیقیّه (ف.ا.)
one by way of a true but shadowing unity واحد به وحدت حقّهٔ ظلیّه (ف.ا.)
One through the Essence
احدی بالذّات (ع.ا.)
generalized conceptual one
واحد بالعموم مفهومی (ف.ا.)
generalized one واحد بالعموم (ف.ا.)
generic one واحد جنسی (ف.ا.)
non-real one واحد غیر حقیقی (ف.ا.)
numerical one واحد عددی (ف.ا.)
positional one واحد موضعی (ف.ا.)
specific one واحد نوعی (ف.ا.)
oneirocritic معبّر خواب
oneirocriticism علم تعبیر خواب
oneiromancer معبّر خواب، رؤیاگزار
oneiromancy تعبیر خواب
oneness توحید یگانگی، احدیّت
oneness of Allah یگانگی خداوند
oneness of existence وحدت وجود (ع.ا.)
oneness of God توحید
oneness of perception وحدت شهود (ع.ا.)
oneness of species وحدت نوعیه (ف.ا.)
oneness of witnessing وحدت شهود (ع.ا.)

objectification عینیّت دادن، عینیّت بخشیدن
objective عینی، خارجی، واقعی
  objective entities
  اعیان موجودات، حقایق عینی
  objective ethical standards
  معیارهای عینی اخلاقی
  objective intelligible world جهان معقول عینی
  objective reference
  مابه‌ازای خارجی، مرجع عینی، دلالت عینی
  secondary objective غایت ثانوی
objectivism عینی گرایی
objectivity
عینیّت، وجود خارجی، ذاتیت، نفس الأمری بودن
objects اشیای خارجی، اعیان
  objects of question مطالب (م.ک.)
  external objects اعیان خارجی
  mathematical objects اعیان ریاضی
  real objects اعیان
  tangible objects ملموسات
obligation تکلیف، الزام، وجوب (ک.ا.)
  obligation to the impossible
  تکلیف ما لا یُطاق (ک.ا.)
  religious obligation تکلیف شرعی (ک.ا.)
obligations واجبات
obligatoriness وجوب (ک.ا.)
  canonical obligatoriness
  وجوب شرعی (ک.ا.)
obligatory واجب (ک.ا.)
  obligatory duty فریضه (ک.ا.)
  obligatory on all واجب کفایی (ک.ا.)
  obligatory on every individual
  واجب عینی (ک.ا.)
  obligatory ordinance فریضه
  obligatory prohibition حرام
  obligatory rule واجب (ک.ا.)
  failure to do what is obligatory
  اخلال به واجب (ک.ا.)
obliged مکلَّف (ک.ا.)
obliteration محو، طمس (ع.ا.)
obscure ظلمانی
obscurity ظلمت، غسق
observability مشاهده‌پذیری
observable مشاهده‌پذیر، قابل مشاهده
observation مشاهده، قوهٔ مشاهده
  physical astronomical observation
  ارصاد جسمانی (ف.ا.)
  presentational observation
  مشاهدهٔ حضوری (ع.ا.)
  sense observation مشاهدهٔ حسّی
  spiritual astronomical observation
  ارصاد روحانی (ف.ا.)
observational مشاهده‌ای
obversion عدول محمول (م.ک.)
obverted contra-positive عکس نقیض (م.ک.)
occasion علت، سبب، علت اتّفاقی
occasional عَرَضی
occasionalism
اعتقاد به تأثیر خداوند در علیت، نظریه علل اتّفاقی، نظریهٔ علل موقعی (ف.غ.)
occult خفی، مستور، نهان

O

object
متعلّق، مصداق، عین خارجی، موضوع شناسایی، ابژه

object known accidentally
معلوم بالعرض (ف.ا.)

object known by accident
معلوم بالعرض (ف.ا.)

object known by essence
معلوم بالذّات (ف.ا.)

object known essentially
معلوم به ذات (ف.ا.)

object of an objective fact
مطلبِ لِمَ ثبوت (م.ک.)

object of composite whetherness
مطلبِ هل مرکّبه (م.ک.)

object of how — مطلبِ کیف (م.ک.)

object of how-many — مطلبِ کم (م.ک.)

object of intuition — متعلّق شهود (ف.غ.)

object of knowledge
متعلّق شناسایی، عین معلوم

object of question — مطلب (م.ک.)

object of simple whetherness
مطلبِ هل بسیطه (م.ک.)

object of thought — متعلّق فکر

object of understanding — متعلّق فهم

object of what — مطلبِ ما (م.ک.)

object of what kind of — مطلبِ ایّ (م.ک.)

object of what of definition
مطلبِ مای حقیقیه (م.ک.)

object of what of lexical explanation
مطلبِ مای شارحه (م.ک.)

object of when — مطلبِ متی (م.ک.)

object of where — مطلبِ این (م.ک.)

object of whether — مطلبِ هل (م.ک.)

object of why — مطلبِ لِمَ (م.ک.)

object of why of affirmation
مطلبِ لِمَ اثبات (م.ک.)

object variable — متغیّرِ شیء (م.ر.)

object willed — مراد

cognitive object — معقول (ف.ا.)

external object — شیء خارجی، عین خارجی

external object of knowledge — معلوم خارجی

intelligible object — شیء معقول، امر معقول

perceived object — شیء مدرَک

sensible object — شیء محسوس

objectifiable — عینیّت‌پذیر

limit number عدد حدّي
natural number عدد طبیعی
ordinal number عدد ترتیبی
numen نومن، خدا، ربّ
numerical symbolism of the letters of the Arabic alphabet علم جفر (ف.ا.)
numinous الهی، روحانی

nonsense بی‌معنا، مهمل، حشو (ف.غ.)
non-sensible غیر محسوس
nonsensory غیر حسّی
nonsensory perception ادراک غیر حسّی
nonspace لا مکان
nonspacial غیر مکانی
nonstatic غیر ثابت، ناثابت
nonsymmetrical غیر متقارن
nontemporal غیر زمانی، بی‌زمان
nontheological غیر کلامی
nonthing لاشیء
nonverifiable تحقیق‌ناپذیر، اثبات‌ناپذیر
nonvolitional غیر ارادی
norm قاعده، هنجار، معیار
normative دستوری، تجویزی
normless بی‌هنجار
notbeing نیستی
nothing لا شیء
nothingness نیستی، لا شیئیت، هیچی
contingent upon nothingness
مسبوق به عدم (ف.ا.)
essential nothingness لیسیّت ذاتی (ف.ا.)
notion مفهوم، تصوّر، صورت معقول
added mental notion
مفهوم زاید ذهنی (ف.ا.)
universal intelligible notion
مفهوم کلی عقلی (م.ک.)
notional مفهومی، تصوّری، ذهنی
notions مفاهیم، تصوّرات
apprehensional notions
معلومات تصوّری (م.ک.)
declarative notions معلومات تصدیقی (م.ک.)
notitia illata علم اکتسابی
notitia innata علم فطری
notitia intuitiva علم شهودی
noumena ذاتهای معقول، اشیای فی نفسه (ف.غ.)
noumenal ذاتی، نفس الامری
noumenal reality
ذات معقول، حقیقت در ذات خود
noumenal world عالم ذات
noumenalism ذات باوری (ف.غ.)
noumenon
بود، ذات معقول، شیء فی نفسه (ف.غ.)
noun-part بخش اسمی (م.ر.)
Nourisher, The المقیت (ا.ا.)
nous عقل، ذهن، فهم
novelty حدوث، ابداع
novice مرید (ع.ا.)
novum organum نوافزار، ارغنون جدید (ف.غ.)
null پوچ، هیچ، بی‌ارزش
null and void هیچ، پوچ، باطل
nullification تعطیل، معدوم کردن، اعدام (ک.ا.)
nullity بطلان، هیچی، پوچی
number عدد
cardinal number عدد اصلی
composite number عدد مرکّب
finite number عدد متناهی
ideal number عدد مثالی (ف.ا.)
imaginary number عدد موهوم (ف.ا.)

noncondiitioned as a source of division
لا به شرط مقسمی (ف.ا.)
noncontingent being ناممکن (ف.ا.)
noncontradiction اصل عدم تناقض
noncontradictory نامتناقض
noncorporeal غیر جسمانی، مجرّد (ف.ا.)
noncorporeal essences ذوات مجرّد(ف.ا.)
nondemonstrability برهان‌ناپذیری
nondetermined نامعیّن، نامتعیّن
nondialectical غیر دیالکتیکی (ف.غ.)
nondoctrinal غیر اعتقادی
nondogmatic غیر جزمی
nonego جزمن، غیر خود، جهان خارجی
nonempirical غیر تجربی
nonentity لا شیء، ناموجود، عدم
absolute nonentity عدم مطلق، سلب محض
nonessential غیر ذاتی
noneternal محدَث، غیر قدیم
noneternity حدوث (ف.ا.)
nonexistence عدم، نیستی، لیس
nonexistence at the level of perpetual duration
عدم دهری (ف.ا.)
nonexistence at the level of sempiternity
عدم سرمدی (ف.ا.)
nonexistence in the sense of privation
عدم ملکه (ف.ا.)
nonexistence in time عدم زمانی (ف.ا.)
nonexistence of "before" عدم سابق (ف.ا.)
nonexistence related to something
عدم مضاف (ف.ا.)
aspects of nonexistence انحای عدم (ف.ا.)
infiltration of nonexistence تخلّل عدم (ف.ا.)
interference of nonexistence
تخلّل عدم (ف.ا.)
parallel nonexistence عدم مجامع (ف.ا.)
precedence of nonexistence سبق عدم
preceding nonexistence عدم سابق (ف.ا.)
pure nonexistence عدم محض
sheer nonexistence عدم بحت
state of essential nonexistence
لیسیّت ذاتی (ف.ا.)
temporal nonexistence عدم زمانی (ف.ا.)
tracer of nonexistence راسم عدم (ف.ا.)
nonexistent معدوم، ناموجود
nonexistent by necessity
ضرورية العدم (ف.ا.)
impossible nonexistent معدوم ممتنع (ف.ا.)
nonexistential لا وجودی، عدمی
nonexisting معدوم
nonlogical غیر منطقی
nonmaterial مجرّد، غیر مادّی
nonmateriality تجرّد
non-Muslim citizen ذمّی (ک.ا.)
nonnatural غیر طبیعی
nonnonbeing لاعدم
nonobjective غیر عینی
nonpower لاقوّه (ف.ا.)
nonreligious غیر شرعی، غیر مذهبی

Neo-Kantian نوکانتی (ف.غ.)
Neo-Kantianism فلسفهٔ نوکانتی (ف.غ.)
Neo-Lamarckism اندیشهٔ نولامارکی (ف.غ.)
Neo-Liberalism لیبرالیسم جدید (ف.غ.)
Neo-Marxism نومارکسیسم (ف.غ.)
Neo-Marxist نومارکسیست (ف.غ.)
Neo-Orthodox نوارتدکس (ک.م.)
Neo-Orthodoxy
نوارتدکسی، راست‌دینی جدید در الهیات پروتستان در برابر لیبرالیسم
neophyte نوآیین ، مبتدی
Neo-Platonism فلسفهٔ نوافلاطونی
Neo-Platonists نوافلاطونیان
Neo-Positivism پوزیتویسم نوین (ف.غ.)
Neo-Pythagoreanism
مذهب نوفیثاغوری، فیثاغوریان جدید
Neo-Realism
رئالیسم جدید، واقع‌گرایی نو (ف.غ.)
Neo-Scholasticism فلسفه جدید مدرسی (ف.غ.)
Neo-Scholastics نومدرسیان (ف.غ.)
Neo-Thomism فلسفه نوتوماسی (ف.غ.)
Neo-Thomist نوتوماسی (ف.غ.)
Neo-Traditionalism سنت‌گرایی نو
Nestorian نسطوری
Nestorianism مذهب نسطوری
neutral لا اقتضاء
new creation خلق جدید
New Testament عهد جدید(ک.م.)
next world آخرت، عقبی (ک.ا.)
Nigh, The القریب (ا.ا.)

night of determination شب قدر
nihilism
انکار هستی، نیست انگاری، پوچ‌انگاری، نیهیلیسم (ف.غ.)
epistemological nihilism
پوچ‌انگاری معرفت شناختی (ف.غ.)
ethical nihilism پوچ‌گرایی اخلاقی (ف.غ.)
metaphysical nihilism
پوچ‌انگاری مابعدالطبیعی (ف.غ.)
theological nihilism پوچ‌انگاری دینی (ف.غ.)
Nizaris نزاریه (ک.ا.)
noesis عقل‌ورزی
noetic عقلانی، ناشی از عقل
nominal اسمی
nominal definition تعریف اسمی (م.ک.)
nominalism
مذهب اصالت اسم، لفظی‌انگاشتن کلیات، اصالت تسمیه (ف.غ.)
nominalists تسمیه‌گرایان (ف.غ.)
nomos قانون، ناموس
nomothetic(al) قانون مدارانه، مبتنی بر قانون
nonapologetic دفاع غیر استدلالی
nonbeing عدم، لاوجود، نیستی
essential nonbeing عدم ذاتی (ف.ا.)
preceded by nonbeing مسبوق العدم (ف.ا.)
temporal nonbeing عدم زمانی (ف.ا.)
nonbeliever کافر
nonconditioned لا به شرط (ف.ا.)
nonconditioned as a division
لا به شرط قسمی (ف.ا.)

original nature
فطرت اولی، فطرت نخستین (ف.ا.)
second nature
طبیعت ثانوی، فطرت ثانوی (ف.ا.)
specific nature طبیعت نوعی
univeral nature طبیعت کلی (ف.ا.)
naturism طبیعت‌گرایی
nearness to God قرب به خداوند (ع.ا.)
Necessarily-Existing واجب الوجود
necessary واجب، ضروری، لازم
necessary and sufficient condition
شرط لازم و کافی
Necessary Being واجب الوجود
necessary by another ضرورت بالغیر (ف.ا.)
necessary condition شرط لازم
necesse esse per aliud وجوب بالغیر (ف.ا.)
necessitarianism
اعتقاد به جبر در حوادث و افعال،جبر انگاری (ک.ا.)
necessitation ایجاب
necessity وجوب، ضرورت، جبر
necessity by itself وجوب بالذّات
necessity by something else وجوب غیری
necessity caused by the other
ضرورت بالغیر (ف.ا.)
necessity conditioned by predication
ضرورت بشرط محمول (ف.ا.)
necessity due to a quality
ضرورت وصفیّه (م.ک.)
necessity due to time ضرورت وقتیّه (م.ک.)
necessity in relation to something else
وجوب بالقیاس الی الغیر (ف.ا.)
necessity preceding existence
سبق وجوب بر وجود
essential necessity
ضرورت ذاتی، وجوب ذاتی (ف.ا.)
following necessity وجوب لاحق (ف.ا.)
strict necessity ضرورت مطلق
necromancy احضار ارواح
negation نفی، سلب، رفع
negation name اسم معدوله (م.ک.)
negation of more general رفع اعم (م.ک.)
negation of more specific رفع اخص (م.ک.)
negation of negation نفی نفی
absolute negation سلب مطلق، نفی مطلق
appropriateness of negation
صحّت سلب (ف.ا.)
disjunction negation مانعة الخلوّ (م.ک.)
pure negation سلب محض
negative سلبی، سالبه، منفی
negative antagonistic سالبهٔ عنادیّه (م.ک.)
negative cogent سالبهٔ لزومیّه (م.ک.)
negative coincidental سالبهٔ اتفاقیّه (م.ک.)
negative entity امر عدمی
negative quantification تسویر سالب (م.ک.)
negativism نفی‌گرایی، شک‌گرایی
Neo-Darvinism نو داروینیسم (ف.غ.)
Neo-Hegelian نو ـ هگلی (ف.غ.)
Neo-Hegelianism فلسفه نو ـ هگلی (ف.غ.)
Neo-Hellenism نو ـ یونان‌گرایی (ف.غ.)

N

- name — اسم، نام
  - All-Comprehensive Name of Allah — اسم جامع الله (ع.ا.)
  - Exalted Name of God — اسم اعظم خداوند (ع.ا.)
  - God's Supreme Name — اسم الله الاعظم (ع.ا.)
  - Greatest Divine Name — اسم اعظم خداوند (ع.ا.)
  - Greatest Name (of God) — اسم اعظم (ع.ا.)
- named — مسمّیٰ
- names — اسماء (ع.ا.)
  - Divine Names and Qualities — اسماء و صفات الهی (ع.ا.)
  - locus of manifestation of the Names and Attributes of Allah — مظهر اسما و صفات خدا (ع.ا.)
  - Most Beautiful Names — اسماء الحسنی (ع.ا.)
  - Purifying Names of God — اسماء تنزیهی خداوند (ع.ا.)
  - Universal Divine Names — اسماء کلی الهی (ع.ا.)
- nativism — فطرت‌گرایی
- *natura naturans* — طبیعت خلاق، طبیعت فاعلی
- *natura naturata* — طبیعت انفعالی
- natural — فطری، ذاتی، طبیعی
  - natural disposition — فطرت
  - natural distractions — شوائب طبیعت
  - natural imitation of God — تشبّه ذاتی به خدا
  - natural religion — دین طبیعی
  - natural selection — انتخاب طبیعی (ف.غ.)
- naturalism — فلسفهٔ طبیعی، طبیعت‌گرایی (ف.غ.)
  - deistic naturalism — طبیعت‌گرایی لاهوتی (ف.غ.)
  - ethical naturalism — طبیعت‌گرایی اخلاقی (ف.غ.)
- naturalist — طبیعی، دهری
- naturalistic — طبیعت‌گرایانه، طبیعی
- naturalists — طبیعیون، دهریه (ک.ا.)
- nature — طبع، طبیعت، فطرت
  - by nature — بالطّبع
  - God-given nature — فطرت خدادادی
  - God-knowing nature — فطرت خداشناسی
  - God-seeking nature — فطرت خداجویی
  - in contrast to the usual course of nature — خرق عادت
  - inherent nature — طبع

mysteries رموز، مکنونات، اسرار
divine mysteries اسرار ربّانی، اسرار الهی
mysterious سرّی، مرموز، پنهانی
mystery سرّ، رمز
mystery of predestination سرّ قدر (ک.ا.)
essential mystery سرّ ذاتی
mystic سرّی، غیبی، عارف
mystic dance وجد، سماع (ع.ا.)
mystic journey سلوک عرفانی (ع.ا.)
mystic intuition کشف و شهود عرفانی (ع.ا.)
mystic path طریقت (ع.ا.)
mystic robe خرقه (ع.ا.)
mystic trance خلسهٔ عرفانی (ع.ا.)
mystical عرفانی، صوفیانه
mystical spirituality تصوّف (ع.ا.)
mystical union اتّحاد عرفانی (ع.ا.)
mystical vision مکاشفه (ع.ا.)
mystical witnessing مشاهده (ع.ا.)
mysticism عرفان، تصوّف، مذهب اهل باطن (ع.ا.)
myth اسطوره، افسانه
mythical اسطوره‌ای، افسانه‌ای
mythographer اسطوره‌نگار
mythography اسطوره‌نگاری
mythologic(al) اسطوره‌شناختی، اسطوره‌ای، افسانه‌ای
mythologist اسطوره‌شناس
mythology اسطوره‌شناسی، اساطیر

cutting movement حرکت قطعی (ف.ا.)
discontinuous movement
حرکت منفصل (ف.ا.)
involuntary movement حرکت اضطراری
mediating movement حرکت توسّطیّه (ف.ا.)
natural movement حرکت طبیعی
psychic movement حرکت نفس
spontaneous movement
حرکت مبتدعه (ف.ا.)
substantial movement
حرکت جوهری (ف.ا.)
that to which movement is directed
ما الیه الحرکة(ف.ا.)
uncaused movement حرکت مخترعه (ک.ا.)
volitional movement حرکت ارادی
mover محرّک
direct mover
محرّک مستقیم، محرّک مباشر (ف.ا.)
immobile prime mover
محرّک اول غیر متحرک (ف.ا.)
first mover محرّک اول (ف.ا.)
immovable mover محرّک نامتحرّک (ف.ا.)
original mover محرّک نخستین (ف.ا.)
primary mover محرّک اول (ف.ا.)
prime immovable mover
محرّک غیر متحرّک نخستین (ف.ا.)
prime mover محرّک اول (ف.ا.)
unmoved mover محرّک غیر متحرّک
moving متحرّک
moving agent محرّک
moving at will متحرک بالاراده (ف.ا.)
moving power قوهٔ محرّکه (ف.ا.)
moving thing متحرّک
Muhammadan Reality حقیقت محمدیّه (ع.ا.)
multiple متکثّر، چندگانه
multiplicity تکثّر، کثرت
multiplicity of bodies کثرت اجسام
multiplicity of eternals تعدّد قدما (ک.ا.)
multiplicity within unity
کثرت در وحدت (ع.ا.)
free from multiplicity عاری از کثرت (ف.ا.)
multi-signification اشتراک در الفاظ (م.ک.)
multivalent متشابه
multivalent verses of the Quran
متشابهات قرآن
mundane دنیوی، زمینی
mundus imaginalis عالم خیال، عالم مثال (ف.ا.)
mundus intelligibilis عالم معقولات (ف.ا.)
mundus sensibilis عالم محسوسات (ف.ا.)
Munificent, The الکریم (ا.ا.)
musical audition السّماع (ع.ا.)
mutation جهش، دگرگونی
Mu'tazilah معتزله
Mu'tazilism آیین معتزله، مذهب اعتزال (ک.ا.)
Mu'tazilites معتزله، پیروان معتزله
mutual مشترک
mutual implication تلازم (م.ک.)
mutual imprecation مباهله (ک.ا.)
mutual resemblance تماثل
mutually exclusive مانعةالجمع (م.ک.)

most befitting اصلح
most excellant افضل (ک.ا.)
most general thing اعمّ
Most High, The العلی (ا.ا.)
most sacred اقدس
Mother of the Book امّ الکتاب (ک.ا.)
motion حرکت
  motion around the center
  حرکت بر وسط (ف.ا.)
  motion from the center
  حرکت از وسط (ف.ا.)
  accidental motion حرکت عَرَضی (ف.ا.)
  celestial motion حرکت فلک (ف.ا.)
  circular motion
  حرکت مستدیر، حرکت دوری (ف.ا.)
  compulsive motion; constrained motion
  حرکت قسری (ف.ا.)
  continuous motion حرکت نامنقطع (ف.ا.)
  corpuscular motion حرکت ذرّه‌ای
  essential motion حرکت ذاتی (ف.ا.)
  eternal motion حرکت دایمی
  forced motion حرکت قسری (ف.ا.)
  imposed motion حرکت تسخیری
  intensifying motion حرکت اشتدادی (ف.ا.)
  intersect motion حرکت قطعی (ف.ا.)
  measure of motion مقدار حرکت (ف.ا.)
  passive motion حرکت انفعالی (ف.ا.)
  perpetual motion حرکت دایمی
  planetary motion حرکت سیّارات (ف.ا.)
  power of motion قوهٔ محرّکه (ف.ا.)
  progressive motion حرکت اشتدادی (ف.ا.)
  rectilinear motion حرکت مستقیم (ف.ا.)
  rotary celestial motion
  حرکت دوری سماوی (ف.ا.)
  rotary motion حرکت دوری (ف.ا.)
  slow motion حرکت بطیء (ف.ا.)
  substantial motion حرکت جوهری (ف.ا.)
  successive motion حرکت متعاقب (ف.ا.)
  trans-substantial motion
  حرکت جوهری (ف.ا.)
  uniform motion حرکت یکنواخت
  voluntary motion حرکت ارادی (ف.ا.)
  willful motion حرکت ارادی (ف.ا.)
motivation انگیزه، داعی (ک.ا.)
motive داعی (ک.ا.)
  motive force قوهٔ محرّکه (ک.ا.)
  motive for the good داعی بر خیر (ک.ا.)
move حرکت
moved متحرّک
  object moved شیء متحرّک
movement حرکت
  movement-in-substance
  حرکت در جوهر (ف.ا.)
  movement of the spheres
  حرکت افلاک (ف.ا.)
  movement of translation
  حرکت انتقالی (ف.ا.)
  compelled movement حرکت قسری، (ف.ا.)
  constrained movement حرکت قسری (ف.ا.)
  continuous movement حرکت متّصل (ف.ا.)

modus ponens
استثنایی متصله، وضع مقدم، وضع تالی (م.ک.)

modus tollendo ponens
قیاس استثنایی منفصله، رفع و وضع دو مؤلّفه فاصل (م.ک.) قاعدهٔ وضع مقدم (م.ر.)

modus tollendo tollens
قیاس استثنایی متصله، رفع تالی و رفع مقدم (م.ک.) قاعده رفع تالی (م.ر.)

molecule مولکول

moment آن، وقت

momently آن به آن

monad
موناد، جوهر فرد، جوهر واحدِ بسیط (ف.غ.)

monadism
مونادباوری، اعتقاد به جوهر فرد (ف.غ.)

monadist مونادباور (ف.غ.)

monadology
شناخت جوهر فرد بسیط، مونادولوژی (ف.غ.)

monads جواهر فرد (ف.غ.)

monastery خانقاه، زاویه، دیر، صومعه،دویره

monastic(al) دیری، صومعه‌ای، راهبانه، رهبانی

monasticism رهبانیت، دیرنشینی

monism
اعتقاد به جوهر واحد، تک‌جوهری، مکتب وحدت وجود

 monism of the being وحدت وجود (ع.ا.)

 existential monism وحدت جوهری وجود

 neutral monism
وحدت‌گرایی نه روحی نه جسمی (ف.غ.)

monistic theology الهیات توحیدی

monotheism توحید، یکتاپرستی

 monotheism in belief توحید علمی (ک.ا.)

 monotheism in deeds توحید عملی (ک.ا.)

monotheist موحّد، یکتاپرست

mood ضرب (م.ک.)

 indemonstrable mood ضربِ مشهور (م.ک.)

 unproductive mood ضربِ عقیم (م.ک.)

moral اخلاقی

 moral argument برهان اخلاقی

 moral code قاعدهٔ اخلاقی

 moral conduct رفتار اخلاقی

 moral conscience وجدان اخلاقی

 moral improvement تهذیبِ خُلق

 moral moderation تعدیل خُلق

 moral obligation تکلیف اخلاقی (ک.ا.)،

 moral philosophy فلسفهٔ اخلاق

 moral sense حسن اخلاق

 moral standards موازین اخلاقی

moralism اخلاق‌باوری، اخلاق‌پرستی

moralist عالم اخلاق، اخلاقی، اخلاق‌باور

moralistic اخلاق‌باورانه

morality اخلاقیّات

morally-obliged مکلّف (ک.ا.)

morals اخلاقیّات، اصول اخلاقی

 cultivation of morals تهذیبِ اخلاق

more بیشی

 more peculiar اخص

mortal فانی، فناپذیر، میرا

mortalism اعتقاد به فناپذیری نفس

mortality فناپذیری، میرایی

millennium هزارهٔ سلطنت مسیح (ک.م.)
mind عقل، ذهن، ضمیر، نفس
absolute mind عقل مطلق (ف.ا.)
occuring in the mind حصول در ذهن
universal mind عقل کل (ف.ا.)
mine معدن، کان
mineral معدنی، کانی (ک.ا.)
mineral kingdom عالم جمادی (ک.ا.)
mineralogy
علم جمادات، علم معادن، کانی شناسی (ک.ا.)
mingled ممزوج، مختلط
mingling امتزاج
minor صغریٰ، حدّاصغر (م.ک.)
minor extreme حدّاصغر (م.ک.)
minor premise مقدمهٔ صغری (م.ک.)
minor sphere فلک اصغر (ف.ا.)
minor term حدّاصغر (م.ک.)
miracle کرامت، معجزه (ک.ا.)
non-prophetical miracle کرامت (ک.ا.)
prophetic miracle معجزه (ک.ا.)
saintly miracle کرامت (ع.ا.)
worker of miracle اهل کرامت
miraculous معجزه‌آسا
miraculous power کرامت (ک.ا.)
misery شقاوت
misologist خردگریز، منطق‌گریز
misology
خردگریزی، استدلال گریزی، منطق‌گریزی
mission
رسالت (ک.ا.)، هیئت مبلّغان مذهبی (ک.م.)

missionary داعی (ک.ا.)، مبسیونر، مبلّغ (ک.م.)
mist ماه (ک.ا.)
mixture امتزاج
mixtures مرکّبات
mnemonic terms نامهای یادآور (م.ک.)
modal موجّهه (م.ک.)
modality جهت (م.ک.)
mode
نمط، حالت، شأن، جهت، حیثیّت، نهج، ضرب (م.ک.)
mode of existence حیثیّت وجود (ف.ا.)
mode of necessity حیثیّت وجوب (ف.ا.)
mode of the refusal of non-existence
حیثیّت ابای از عدم (ف.ا.)
indefinite in mode مهملة الجهات (م.ک.)
model نمونه، مثال، مقتدا، الگو
preceding model
نمونهٔ پیشین، مثال قبلی (ف.ا.)
modern متأخر
modes حیثیّات، احوال (ک.ا.)
modes of being اطوار وجود، اکوان
dark modes هیئات ظلمانی (ف.ا.)
theory of modes نظریه احوال (ک.ا.)
modulation of existence تشکیک وجود (ف.ا.)
modulus ضریب
modus ضرب (م.ک.)
modus ponendo tollens
قیاس استثنایی منفصله، وضع و رفع دو مؤلّفه فاصل (م.ک.)

Merciful, The الرَّحیم (ا.ا.)
mercifulness رحمانیّت
mercy رحمت
mercy of God رحمت خداوند
absolute mercy رحمت، رحمانیّت مطلق
all-encompassing mercy رحمت عامّه
divine mercy رحمت الهی
divine eternal mercy لطف سابق، لطف ازلی
object of mercy مرحوم
subject of mercy راحم
merit استحقاق پاداش، حُسن، ارزش (ک.ا.)
messengerhood رسالت
messianism مهدویّت
metalogic ماورای منطق، فرامنطق
metamorphosis
استحاله، تغییر در صورت یا جوهر، انقلاب، مسخ
metamorphosis of the reality
انقلاب حقیقت
metamysticism فراعرفان، فلسفهٔ عرفان
metaphilosophy
بحث در ماهیت فلسفه، فلسفهٔ فلسفه
metaphor استعاره
metaphorical مجازی، استعاری
metaphorically بالمجاز
metaphysical مابعدالطّبیعی، متافیزیکی
metaphysical pseudo statement
شبه قضیهٔ متافیزیکی (ف.غ.)
metaphysician حکیم الهی، استاد مابعد الطبیعه
metaphysics
علم برین، مابعد الطّبیعه، الهیّات، متافیزیک، علم الهی

Aristotle's metaphysics الهیّات ارسطو
descriptive metaphysics
مابعد الطّبیعه توصیفی
speculative metaphysics مابعد الطّبیعه نظری
metatheorem فراقضیه (م.ر.)
completeness metatheorem
فراقضیه تمامیت (م.ر.)
consistency metatheorem
فراقضیه سازگاری (م.ر.)
metempsychosis تناسخ
meteor ذات ذَنَب
meteorology آثار علوی (ک.ا.)
method روش، طریقه
method of Basreans طریقهٔ بصریان
method of construction روش ساخت (م.ر.)
method of the moderns
طریقهٔ متأخران (ک.ا.)
axiomatic method روش اصل موضوعی
methodology علم اصول، روش‌شناسی
methodology of jurisprudence اصول فقه
legal methodology اصول فقه
Micro Anthropo انسان صغیر (ع.ا.)
microcosm جهان صغیر (ع.ا.)
middle and the end وسط و طرف (ف.ا.)
middle position منزلة بین المنزلتین (ک.ا.)
middle term وسط (م.ک.)
Mighty, The القادر (ا.ا.)
millenarianism
اعتقاد به هزارهٔ پیامبری مسیح، هزاره‌باوری (ک.م.)
millenialism هزاره‌باوری (ک.م.)

absolute matter ماده مطلق (ف.ا.)
celestial matter جرم فلک (ف.ا.)
elemental matter مادّهٔ عنصری، مادّه اصلی
indefinite matter هیولای مبهم (ف.ا.)
indeterminate matter مادّهٔ غیر متعیّن (ف.ا.)
intelligible matter هیولای روحانی (ف.ا.)
original matter هیولا
physical matter هیولای طبیعت
primal matter
مادّه اولی، هیولای نخستین (ف.ا.)
primary matter هیولای اولی، مادهٔ اولی (ف.ا.)
prime matter مادّهٔ اولی، هیولای اولی (ف.ا.)
primordial matter مادّهٔ ازلی (ف.ا.)
spiritual matter هیولای روحانی
universal matter ماده کلّی، جسم کلّی
maxim
قاعدهٔ اخلاقی، اصل موضوعه فلسفی یا ریاضی
Mazdaeans مزدکیه
means واسطه، سبب (ک.ا.)
measure قدر، مقدار
measure of being مقدار وجود
Meccan Revelations فتوحات مکیه (ع.ا.)
mechanics علم حِیَل
mechanism
مکانیسم، سازوکار، دستگاه، نظام، ماشینیسم، ماشین‌انگاری
mechanistic
قسری، مکانیستی، ماشینی، ماشین‌وار
mechanistic philosophy فلسفه مکانیستی
mediate باواسطه، غیر مباشر، بالعرض

mediated disciple شاگرد باواسطه
mediator of occurrence
واسطه در عروض (ف.ا.)
mediator of subsistence
واسطه در ثبوت (ف.ا.)
medieval
قرون وسطایی، مربوط به قرون وسطی یا سده‌های میانه
medieval ages قرون وسطا، سده‌های میانه
medievalism
اندیشه قرون وسطایی، فلسفه قرون وسطایی
meditation تفکّر، تأمّل، مراقبه، مکاشفه
meditative متفکّرانه، تفکرانه
medium حد وسط (م.ک.)
meeting لقا (ع.ا.)
memory حافظه، خاطره، ذاکره
men of God اهل حق (ع.ا.)
menace وعید (ک.ا.)
mens ذهن، نفس
mental ذهنی، نفسانی، روانی
mental concept مفهوم ذهنی
mental conceptions
مفاهیم ذهنی، اعتبارات ذهنی (ف.ا.)
mental finding وجودِ ذهنی (ف.ا.)
mental image صورت ذهنی (ف.ا.)
mental picture تصویر ذهنی
abstract mental idea مفهوم انتزاعی ذهنی
mentalism ذهن‌گرایی، اصالت تصوّر (ف.غ.)
mentally-posited اعتباری

manifold of phenomena كثرت پدیدارها
manifold of sense كثرت حسی
manner طرز، طریق
in a detailed manner به تفصیل
in a universal manner به‌اجمال
many چند، متعدّد، بسیار،کثیر
many-one relation نسبت چند به یک (م.ر.)
many-sorted چند دسته‌ای (م.ر.)
specific "many" کثیر نوعی (ف.ا.)
manyness کثرت
Marabout مرابطی
Maraboutism شیوهٔ زندگی مرابطی، آیین مرابطی
Marabouts مرابطان
Marxism فلسفه مارکس، مارکسیسم (ف.غ.)
Marxist مارکسیست، طرفدار فلسفه مارکس (ف.غ.)
master شیخ، استاد، معلم، مولا (ع.ا.)
Master of age, The صاحب الزّمان (ک.ا.)
Master of illumination شیخ اشراق (ف.ا.)
master of vision اصحاب مشاهده
master visionaries اصحاب مشاهدات
Greek master شیخ یونانی (ف.ا.)
materia هیولی، ماده
materia prima
هیولای اولی، ماده نخستین (ف.ا.)
material هیولانی، مادی، جسمانی
material in performance
مادی در مرتبهٔ فعل (ف.ا.)
material sensible beings
اکوانِ محسوس مادی (ف.ا.)
material world جهان مادی
non material غیر مادی، مجرّد
world of material bodies عالم اجسام
materialism
دهریّه (ک.ا.)مادّه‌گرایی، ماتریالیسم (ف.غ.)
animistic materialism
ماتریالیسم روح باور (ف.غ.)
scientific materialism
ماتریالیسم علمی (ف.غ.)
materialist ماده‌گرا، دهری مذهب (ک.ا.)
materialistic
مادّه‌گرایانه، ماتریالیستی، مبتنی براصالت مادّه
materialistic dualism
دوگانه انگاری ماتریالیستی (ف.غ.)
materialistic monism
یگانه انگاری ماتریالیستی (ف.غ.)
materialists دهریّه، دهریون، ماده‌گرایان
materiality جسمیّت، مادیّت
materialization تجسّد، شکل مادی دادن
materialness=materiality
mathematical (مربوط به) ریاضیات، تعلیمی
mathematical line خطّ تعلیمی (ف.ا.)
mathematical plane سطح تعلیمی (ف.ا.)
mathematics ریاضیات
intuitionistic mathematics ریاضیات شهودی
matter مادّه، هیولی
matter in general sense
ماده به معنای اعم (ف.ا.)
matter-in-motion مادّهٔ متحرّک (ف.ا.)
matter *in posse* مادّهٔ بالقوّه (ف.ا.)
matter of the whole هیولای کل

M

Macre Anthrope	انسان کبیر (ا.ا.)
macrocosm	جهان کبیر (ع.ا.)
macrocosm and microcosm	آفاق و انفس، جهان کبیر و جهان صغیر (ع.ا.)
macrocosmos	جهان کبیر (ع.ا.)
made	مجعول (ف.ا.)
made thing	مجعول (ف.ا.)
Magian	مجوس
magic	طلسمات، طلسم
magnanimous	بخشنده، سخاوتمند، جواد
absolute magnonimous	جواد مطلق (ع.ا.)
Magnificent, The	الماجد (ا.ا.)
magnitude	حجم، بزرگی، مقدار، کم
Mahdi, The Expected	مهدی منتظر (ک.ا.)
Mahdiship	مهدویّت، مهدی بودن
Maimonides	ابن میمون
maintenance of equilibrium	حفظ اعتدال
Majestic, The	الجلیل، العظیم (ا.ا.)
majesty	جلال، کبریا
major	اکبر، مقدمه کبری (م.ک.)
major premise	مقدمهٔ کبری، کبری (م.ک.)
mafor term	حدّ اکبر (م.ک.)
Maker, The	الباری، المصوّر (ا.ا.)
maker	جاعل (ف.ا.)
making	تکوین، جعل (ف.ا.)
accidental making	جعل بالعرض (ف.ا.)
composite making	جعل مرکّب (ف.ا.)
essential making	جعل به ذات (ف.ا.)
non-composite making	جعل بسیط (ف.ا.)
simple making	جعل بسیط (ف.ا.)
malady	شر، بیماری (ک.ا.)
malefic	شر، شریر (ک.ا.)
man	انسان، آدمی
Great Man	انسان کبیر (ع.ا.)
mana	نیروی فوق طبیعیِ دارای قدرت جادویی، مانا
management of home	تدبیر منزل (ف.ا.)
Manichaean/Manichean	زندیق، مانوی (ک.ا.)
Manichaeism / Manicheism	مذهب مانی، آیین مانی
Manifest, The	الظّاهر (ا.ا.)
manifestation	ظهور، تجلّی، مظهر
manifestation of a miracle	ظهور معجزه (ک.ا.)
locus of manifestation	مظهر (ع.ا.)
manifold	متکثر

lordship	ربوبیّت
secret of divine lordship	سرّ ربوبیّت
lore	دانش، معرفت، تعلیم
lotus tree of the extremity	سدرة المنتهی
love	عشق
angel of love	ملکهٔ محبّت
concrete love	عشق حقیقی
object of love	محبوب، معشوق
sea of love	بحر محبّت
Loving, The	الودود (ا.ا.)
Loving-Kind, The	الودود (ا.ا.)
lower	اخسّ، ادنی، اسفل
lowest point	اسفل السّافلین
luminous	نوری (ع.ا.)
luminous inspirations	سوانح نوری (ع.ا.)
luxury	نعمت

general logic منطق عمومی (ف.غ.)
inductive logic منطق استقرایی
intuitionistic logic منطق شهودی
many-valued logic منطق چند ارزشی
mathematical logic منطق ریاضی (م.ر.)
modal logic منطق موجّهات (م.ک.)
predicate logic منطق محمولها
probability logic منطق احتمالات
propositional logic منطق گزاره‌ها (م.ر.)
sentential logic منطق جمله‌ها (م.ر.)
symbolic logic منطق رمزی (م.ر.)
transcendental logic
منطق استعلایی (ف.غ.)
tri-valued logic منطق سه ارزشی
two-valued logic منطق دو ارزشی
logical منطقی
logical 'and' واو منطقی
logical constants ثابتهای منطقی (م.ر.)
logical diagram نمودار منطقی
logical form شکل منطقی
logical function فعل منطقی
logical implication
استنتاج منطقی، استلزام منطقی
logical maxim اصل منطقی
logical multiplication ضرب منطقی (م.ک.)
logical neo-positivism
پوزیتیویسم منطقی نوین (ف.غ.)
logical possibility امکان منطقی
logical reason استدلال منطقی
logical truth صدق منطقی
logical words لفتهای منطقی (م.ر.)
logically valid form
ساخت منطقاً صادق (م.ر.)
logically valids نمونهٔ صادقها (م.ر.)
logically truth form ساخت نمونهٔ صادق (م.ر.)
logician منطقی، منطق‌دان
logicism منطق‌گرایی
logistic method روش منطق‌گرا، روش صوری
logomachy نزاع لفظی
logos
کلمةالله، مسیح، عقل، کلام نفسی، لوگوس، حقیقت محمدی (ع.ا.)
external logos نطق ظاهری
longing شوق (ک.ا.)
longitudinal طولی
longitudinal hierarchy سلسله طولی (ف.ا.)
longitudinal order of existence
نظام طولی وجود (ف.ا.)
Lord, The خدا، عیسی مسیح
lord رب، ارباب
Lord of Command صاحب الامر (ک.ا.)
Lord of Majesty and Generosity, The
ذوالجلال و الاکرام (ا.ا.)
Lord of the age صاحب‌الزّمان (ک.ا.)
Lord of the species ربّ النّوع (ف.ا.)
Lord of time صاحب الزّمان (ک.ا.)
locus of the Lord's self-disclosure
مظهر ربّ (ع.ا.)
lords ارباب
lords of idols ارباب اصنام (ف.ا.)

- lordly light — نور اسپهبدی (ع.ا.)
- managing light — نور مدبّر (ع.ا.)
- Muhammadan Light — نور محمّدی (ع.ا.)
- operative light — نور نافذ (ع.ا.)
- proximate light — نورالاقرب (ع.ا.)
- pure light — نور محض (ع.ا.)
- single incorporeal light — نور مجرّد واحد (ع.ا.)
- supreme light — نور اعلی (ع.ا.)
- triumphal light — نور قاهر (ع.ا.)
- veils of light — حجابهای نوری (ع.ا.)

lights — انوار
- lights of divine commandment — انوار اسپهبدیه (ف.ا.)
- apocalyptic lights — انوار سانحه (ف.ا.)
- archtypal lights — انوار قاهره (ع.ا.)
- dominant lights — انوار قاهره (ع.ا.)
- ministering lights — انوار مدبّره (ع.ا.)
- vertical lights — انوار عَرَضیه (ع.ا.)
- victorious lights — انوار قاهره (ع.ا.)

limbo — عالم برزخ

limbs — جوارح
- bodily limbs — جوارح

limes imperfectus — حدّ ناقص (م.ک.)

limes perfectus — حدّ تام (م.ک.)

limit — حدّ، نهایت
- without a limit — بی‌نهایت

limitation — محدودیّت، تحدید، تقیید (ع.ا.)

limited — متناهی، محدود
- limited in duration — منقطع

limitless — بی‌حد، نامحدود

line — خط، سطر

linear — طولی، راست

linguistic — زبانی

literal — تحت اللّفظی، حقیقی (در برابر مجازی)
- literal meaning — معنای حقیقی، معنای لفظی، معنای ظاهری (ک.ا.)

literalism — ظاهربینی، ترک تأویل، نص‌گرایی (ک.ا.)

literalistic — نص‌گرایانه، ظاهربینانه (ک.ا.)

literalists — حروفیان، ظاهریان، اهل ظاهر (ک.ا.)

Living, The — الحیّ (ا.ا.)
- Living by Himself — حیّ بنفسه (ف.ا.)
- Ceaselessly Living — همیشه حیّ (ک.ا.)

local — مکانی
- local extension — بُعد مکانی

location — حیّز، مکان

locomotion — حرکت مکانی

locus — محل، مکان

lodestone — مغناطیس

logic — منطق
- logic of relations — منطق نسبتها
- logic of scientific discovery — منطق اکتشافات علمی
- logic of the Orientals — منطق مشرقیین (ف.ا.)
- Atistotelian logic — منطق ارسطو
- deductive logic — منطق قیاسی
- dialectical logic — منطق دیالکتیک، منطق جدلی (ف.غ.)
- first order logic — منطق مرتبهٔ یک
- formal logic — منطق صورت، منطق صوری
- fuzzy logic — منطق ابهام، منطق گنگ

supremely learned علامه

legal شرعی، فقهی

legal decision حکم شرعی

legal injunction حکم شرعی

legal methodology اصول فقه

legal punishments حدود

legal theorist فقیه

legalism پای‌بندی به شریعت

legalist پای‌بند به شریعت

legalist Shi'ism تشیّع فقاهتی

legally شرعاً، به لحاظ شرع

legally competent person مکلّف (ک.ا.)

legally valid مشروع

legatee وصی (ک.ا.)

legitimate مشروع، منطقی، معقول

legitimate ruler امام مفترض الطاعة (ک.ا.)

legislation تشریع، قانون‌گذاری

legislator شارع، قانون‌گذار

legist فقیه، قانون‌گذار

less کمی

less excellent مفضول (ک.ا.)

lesser ghayba غیبت صغری (ک.ا.)

letter لفظ (م.ک.)

letter and spirit لفظ و معنی (م.ک.)

lexical لفظی

lexical explanation of a word شرح الاسم (م.ک.)

liberality جود (ع.ا.)

liberation آزادسازی، آزادی

libertarian قائل به اختیار، قدَری (م.ک.)

libertarianism اختیارگرایی، مذهب آزادی اراده (ک.ا.)

libertarians قدَریّه، اختیاریه (ک.ا.)

liberty اختیار، تفویض، آزادی (ک.ا.)

libido نیروی شهوی

lieutenancy خلافت (ک.ا.)

lieutenant خلیفه (ک.ا.)

life زندگی، حیات

abode of life دارالحیوان (ک.ا.)

Creator of Life, The المُحیی (ا.ا.)

eternal life حیات ابدی، زندگی جاوید

Lifegiver, The المُحیی (ا.ا.)

lifespan اَجَل (ک.ا.)

Light, The النُّور (ا.ا.)

light نور

light in itself نور لنفسه (ع.ا.)

Light of Muhammad نور محمّدی (ع.ا.)

light temple هیکل نورانی (ع.ا.)

abstract light نور مجرّد (ع.ا.)

accidental light نور عارض (ف.ا.)

All-Encompassing Light نور محیط (ع.ا.)

commanding light نور اسپهبدی (ع.ا.)

dominating light نور قاهر، نور قهّار (ع.ا.)

eternal light نور قیّوم (ع.ا.)

flashing light نور بارق (ع.ا.)

governing light نور مدبّر (ع.ا.)

Holy Light نور مقدّس (ع.ا.)

immaterial light نور مجرّد (ع.ا.)

incorporeal light نور مجرّد (ع.ا.)

inner light نور باطنی

L

lack — کاستی، نقص، نیستی
lacuna(lacune) — خلأ
laic — لائیک، غیر مذهبی (ف.غ.)
laicism — جدا انگاری دین از امور دنیوی (ف.غ.)
lamarckism — نظریهٔ لامارکی(ف.غ.)
land of nowhere — ناکجاآباد
lapse — لغزش، انحراف فکری
lapsed — مرتد، از دین برگشته
Last, The — الآخر (ا.ا.)
Last Day — رستاخیز، روز جزا
Last Judgement — روز داوری، روز جزا
latency — کمون
Latent,The — الباطن (ا.ا.)
latent — خفی، نهفته، نهان
  latent existence — وجود نهان
later members — متأخران
Latin Averroism — مکتب لاتینی ابن رشد
latitudinal — عَرْضی
  latitudinal existence — موجودات عرضی (ف.ا.)
  latitudinal hierarchy — سلسله عَرْضی (ف.ا.)
  latitudinal order of existence — نظام عَرْضی وجود (ف.ا.)
  Laudable, The — الحمید (ا.ا.)
laudable — قابل ستایش
law — شریعت، قانون، فقه
  law of excluded middle — قانون امتناع ارتفاع نقیضین
  law of nature — قانون طبیعت
  law of non-contradiction — قانون امتناع تناقض، اصل عدم تناقض (م.ک.)
  law of thought — قانون فکر (م.ک.)
  law of transposition — قانون عکس نقیض (م.ک.)
  Author of law — صاحب شریعت
  God's law — ناموس الهی
  Lord of the law — صاحب شریعت (ک.ا.)
  religious law — شریعت (ک.ا.)
  sacred law — قانون شرع
lawgiver — شارع (ک.ا.)
  religious lawgiver — شارع (ک.ا.)
lawmaker — قانونگذار، شارع (ک.ا.)
leader — امام، نقیب (ک.ا.)
leadership — امامت (ک.ا.)
leading astray — اضلال
leap — طفره (ک.ا.)
learned — دانشمند، عالم، فاضل

knowledge-through-transmission علوم نقلی
acquired knowledge معرفت حصولی
active knowledge علم فعلی (ع.ا.)
attained knowledge علم حصولی (ف.ا.)
axiomatic knowledge معرفت بدیهی
certain knowledge معرفت یقینی
collective knowledge علم اجمالی (ف.ا.)
conceptual knowledge علم حصولی (ف.ا.)
detailed knowledge علم تفصیلی (ف.ا.)
determinate knowledge معرفت محصّل
direct knowledge معرفت مستقیم
empirical knowledge through imprinted forms علم حصولی ارتسامی (ف.ا.)
esoteric knowledge معرفت باطنی
exoteric knowledge معرفت جلی، معرفت ظاهری
external knowledge علم ظاهر
external object of knowledge معلوم خارجی
Giver of knowledge واهب العلم
hidden knowledge علم مکنون
higher knowledge معرفت اعلی، علم اشرف
immediate knowledge علم حضوری، معرفت بی‌واسطه
infallible knowledge علم الیقین (ف.ا.)
inferred knowledge علم حصولی
inner knowledge علم باطن
inner knowledge of the soul معرفت نفس
intellectual knowledge علم عقلی
interior knowledge علم باطن
intuitive knowledge معرفت شهودی، علم حضوری

lower knowledge دانش ادنی، معرفت اخس
mediate knowledge علم با واسطه، معرفت حصولی
mental knowledge علم نفسانی
object of knowledge معلوم (ف.ا.)
passive knowledge علم انفعالی
posterior knowledge معرفت بعدی (ف.غ.)
presential knowledge علم حضوری
rational knowledge معرفت عقلانی
realized knowledge علم ذوقی (ع.ا.)
relative knowledge معرفت نسبی
sapiential knowledge حکمت
scientific knowledge معرفت علمی، شناخت علمی
self-evident knowledge معرفت بدیهی
simple knowledge علم بسیط
spiritual knowledge معرفت (ع.ا.)
superior knowledge معرفت اعلی
synoptic knowledge علم اجمالی
traditional knowledge علوم منقول
transcendental knowledge معرفت متعالی (ف.غ.)

known معلوم (ف.ا.)
known object موضوع شناسایی (ف.غ.)
known *pe rse* معلوم به ذات خود (ف.ا.)
known thing شیء مدرَک
known truths حقایق معلوم
accidental known معلوم بالعرض (ف.ا.)
completely known معلوم مطلق
essential known معلوم بذات، معلوم‌ذاتی (ف.ا.)

K

kabbalah/kabala → cabala
Kantianism فلسفه کانت
Kharijites خوارج (ک.ا.)
kindness لطف (ک.ا.)
King, The الملک (ا.ا.)
  King of Absolute of Sovereignty, The مالک الملک (ا.ا.)
kingdom مُلک، ملکوت
  kingdom of God ملکوت خداوند
  kingdom of heaven ملکوت آسمان
  kingdom of power عالم جبروت (ف.ا.)
  animal kingdom عالم حیوانی
  everlasting kingdom جهان باقی
  highest kingdom ملکوت اعلی (ف.ا.)
  mineral kingdom عالم جمادی (ف.ا.)
  vegetable kingdom عالم نباتی (ف.ا.)
kingdoms عوالم
  three kingdoms موالید سه‌گانه (ف.ا.)
kingship ملکوت، سلطنت
knower عالم (ف.ا.)
Knower, The العلیم (ا.ا.)
  knower of the unseen عالم به غیب
  knower of things hidden علّام الغیوب

  identity of the knower and the known اتّحاد عالم و معلوم (ف.ا.)
  occurrence of an image of the thing before the knower حصول صورت شیء نزد مدرِک (ف.ا.)
knowing عالم
  knowing by a knowledge عالم به علم (ک.ا.)
  Knowing by Himself عالم بنفسه (ف.ا.)
  ceaselessly knowing همیشه عالم (ک.ا.)
knowledge علم، معرفت
  knowledge as representation علم ارتسامی (ف.ا.)
  knowledge by presence علم حضوری
  knowledge immediately derived from God علم لدنّی (ع.ا.)
  knowledge of assertions تصدیقات
  knowledge of certainty علم الیقین (ع.ا.)
  knowledge of certitude علم الیقین (ع.ا.)
  knowledge of concepts تصوّرات
  knowledge of God's essence معرفت ذات خداوند
  knowledge of unveiling of the divine mysteries علم مکاشفه (ع.ا.)

attributive judgement حکم حملی (م.ک.)
categorical judgement حکم حملی (م.ک.)
day of judgement روز قیامت، روز جزا (ک.ا.)
descriptive judgement قضیه اخباری (م.ک.)
determinant judgement
حکم و تصدیق موجب (ف.غ.)
disjunctive judgement
حکم شرطی منفصل (م.ک.)
existential judgement تصدیق وجودی
explicative judgement حکم توصیفی
general judgement حکم کلی
hypothetical judgement
حکم شرطی متّصل (م.ک.)
identical judgement حکم این همانی
independent judgement اجتهاد
intellectual judgement حکم عقلی
intuitive judgement حکم شهودی
mental affirmative judgement
حکم موجَب ذهنی (م.ک.)
no judgement but God's لا حکم الّا لله
objective empirical judgement
حکم تجربی عینی (ف.غ.)
problematic judgement
حکم ظنّی، حکم احتمالی
rational judgement حکم عقلی
suspending judgement وقوف (ک.ا.)
jugglery شعبده
jurisprudence فروع (دین) (ک.ا.)
Just, The العدل، العادل (ا.ا.)
just right عدل، حق
justice عدل، عدالت
justification توجیه عقلی، محمل

J

Jansenism فلسفه جبری جانسن (ک.م.)
Jesus حضرت عیسی (ع)
Jew یهودی، کلیمی
Jewess زن یهودی
Jewish یهودی
journey سیر و سفر عرفانی (ع.ا.)
journey for God سیر بالله (ع.ا.)
journey from God سفر من الله (ع.ا.)
journey from the creation to the Truth
السّفر من الخلق الی الحق (ع.ا.)
journey from the Truth to the creation with the Truth
السّفر من الحق الی الخلق بالحق (ع.ا.)
journey in(to) God سیر فی الله (ع.ا.)
journey to God سیر الی الله (ع.ا.)
journey towards God سفر الی الله (ع.ا.)
journey with the Truth in the creation
السّفر بالحق فی الخلق (ع.ا.)
journey with the Truth in the Truth
السّفر بالحق فی الحق (ع.ا.)
interior journey سیر باطن (ع.ا.)
mystic journey سیر و سلوک عرفانی
sacred journey سلوک (ع.ا.)
spiritual journey سیر و سلوک (ع.ا.)
journeys اسفار
Four Journeys اسفار اربعه (ف.ا.)
joy لذّت (ک.ا.)
joys لذّات
sensual joys لذّات مادّی، لذّات حسّی
spiritual joys لذّات معنوی
Judaism دین یهودی، یهودیت
judge داور، حاکم
Supreme Judge, The الحکیم (ا.ا.)
judgement حکم، قضیه، تصدیق (م.ک.)
judgement confirmed by the external state of things خبر مطابق با واقع
judgement conforming to the external of things خبر مطابق با واقع
judgement day روز قیامت، روز جزا
judgement of experience
حکم تجربی (ف.غ.)
judgement of taste حکم ذوقی (ف.غ.)
judgement of value حکم ارزشی
affirmative judgement حکم ایجابی
affirmative judgement on a non-existent
حکم ایجابی برمعدوم(ف.ا.)

ipseity	هویّت
substantial ipseity	هویت جوهری (ف.ا.)
ipsum esse	وجود بالذّات
irfanize	عرفانی کردن
irradiation	تجلّی (ع.ا.)
irrational	غیر عقلی، غیر منطقی
irreducibility	تحویل ناپذیری
irreducible	تحویل ناپذیر (ف.غ.)
irreflexive	انعکاس‌ناپذیر (م.ر.)
irrefutable	نقض‌ناپذیر، ابطال‌ناپذیر (ف.غ.)
is-it-the-case?	هل هو
Islamic	اسلامی
Islamic practice	فروع دین
Ismailism	اسماعیلیه، مذهب اسماعیلی
isness	ائیّت (ف.ا.)
isolation	تجرّد، انزوا
issuance	صدور (ف.ا.)
isthmus	برزخ (ک.ا.)
it-is-it	هو هو
it-is-it-ness	هو هویّت
it-ness	اوبی

intermission فترت
internal باطنی، درونی
internal book of creation کتاب تکوینی
internalism باطن‌گرایی
internalist باطن‌گرا، اهل باطن
interpretation تأویل، تبیین، تفسیر، تعبیر
interpretation of dreams تعبیر خواب
esoteric interpretation تأویل
literal interpretation تفسیر ظاهری
metaphorical interpretation تأویل
On Interpretation
باری ارمینیاس، عبارت (م.ک.)
symbolic interpretation تأویل
interruption انقطاع
intersection اشتراک (م.ر.)
intersection of sets اشتراک مجموعه‌ها (م.ر.)
intimacy انس (ع.ا.)
intimate converse نجوا (ع.ا.)
intimation تلویح
intoxicating سکرآور، شعف‌انگیز (ع.ا.)
intoxication سکر (ع.ا.)
intrinsic ذاتی، باطنی
intrinsically بالطّبع
introspection درون‌نگری، محاسبه و مراقبه
introspective درون‌نگر، درون‌نگرانه
intuition شهود، علم حضوری، ذوق (ع.ا.)
intellectual intuition کشف، شهود، ذوق (ع.ا.)
mystical intuition مکاشفه، شهود (ع.ا.)
sense intuition شهود حسی
intuitionalism شهودگرایی
intuitionism شهودگرایی، عقیده به ادراک شهودی
ethical intuitionism
شهودگرایی اخلاقی (ف.خ.)
intuitive شهودی، حضوری
intuitive certainty عین الیقین (ع.ا.)
intuitive cognition علم شهودی (ع.ا.)
intuitive experience
تجربهٔ شهودی، وجد (ع.ا.)
intuitive knowledge کشف، علم شهودی (ع.ا.)
intuitive philosophy تأله (ع.ا.)
intuitive set theory نظریه شهودی مجموعه‌ها
invalid نادرست (م.ر.)
invalidation ابطال
invalidity نادرستی (م.ر.)
inventor مخترع، مُبدع
Inventor, The الواجد (ا.ا.)
inverse of a relation عکس نسبت
inversion عکس، معدول کردن موضوع (م.ک.)
inversion of proposition عکس قضیه (م.ک.)
inversion of syllogism عکس قیاس (م.ک.)
inverter وارونه ساز (م.ر.)
invisible نادیدنی، نامرئی، غیب
invisible world جهان غیب
key of the invisible مفاتیح الغیب
involuntary غیر اختیاری، غیر ارادی، اضطراری
Inward, The الباطن (ا.ا.)
inward باطنی، درونی
inwardness باطن، درون (ع.ا.)
people of inwardness اهل باطن (ع.ا.)
I-proposition موجب جزئی (م.ک.)

intelligible essence ذات معقول
intelligible extension امتداد معقول (ف.غ.)
intelligible in act معقول بالفعل (ف.ا.)
intelligible irradiations اشراقات
intelligible realities معقولات (ف.ا.)
intelligible world عالم عقلی، عالم معقول
absolutely intelligible معقول محض
accidental intelligible معقول عرضی (ف.ا.)
essential intelligible معقول ذاتی (ف.ا.)
intelligibleness معقول بودن
intelligibles معقولات
logical secondary intelligibles
معقولات اولی(ف.ا.)، معقولات ثانی منطقی(م.ک.)
metaphysical secondary intelligibles
معقولات ثانیه فلسفی (ف.ا.)
natural intelligibles معقولات طبیعی (ف.ا.)
philosophical secondary intelligibles
معقولات ثانیه فلسفی (ف.ا.)
primary intelligibles معقولات اولیّه (ف.ا.)
secondary intelligibles معقولات ثانیه (م.ک.)
voluntary intelligibles معقولات ارادی (ف.ا.)
intensification اشتداد (ف.ا.)
intension مفهوم، معنی، دلالت
intensional مفهومی
intensity اشتداد (ف.ا.)
gradual increase in intensity اشتداد
greater intensity اشدیّت (ف.ا.)
intention نیّت، قصد
intention of worship نیّت
right intention عمل (ک.ا.)

intentional التفاتی (ف.ا.)
intentionality حیث التفاتی (ف.غ.)
interceder شفیع (ک.ا.)
intercession شفاعت
intercession in creation
شفاعت تکوینی (ک.ا.)
intercession in legislation
شفاعت تشریعی (ک.ا.)
intercessor شفاعت کننده، شفیع
intercessory شفاعت‌گرانه
interdefinable قابل تعریف به یکدیگر (ف.غ.)
interdependent لازم و ملزوم
interest مصلحت
best interest اصلح (ک.ا.)
best interest of individual مصلحت فرد
best interest of the community
مصلحت جامعه
general interest مصلحت عام
public interest مصلحت عام
interference تخلّل (ک.ا.)
interior باطن
intermediary واسطه
intermediate واسطه
intermediate form صورت برزخی (ف.ا.)
intermediate state برزخ (ف.ا.)
intermediate world عالم برزخ (ف.ا.)
the intermediate متوسّطان
intermediation وساطت، توسّط
interminable نامتناهی، بی‌پایان
intermingle تداخل پیداکردن

intellectual world عالم معقول

intellectualism

عقل‌گرایی، مذهب اصالت عقل (ف.غ.)

intellectualist عقل‌گرا

intellectualization تعقّل کردن

intellectus acquisitus عقل مستفاد (ف.ا.)

intellectus adeptus عقل مستفاد (ف.ا.)

intellectus habitus عقل بالملکه (ف.ا.)

intellectus in actu عقل بالفعل (ف.ا.)

intellectus in effect عقل بالفعل (ف.ا.)

intellectus materialis عقل هیولایی (ف.ا.)

intelligence عقل، شعور

acquired intelligence عقل مستفاد (ف.ا.)

active intelligence عقل فعّال (ف.ا.)

divine intelligence عقل الهی (ف.ا.)

first intelligence عقل اوّل (ف.ا.)

habitual intelligence عقل بالملکه

human intelligence عقل انسانی

material intelligence عقل هیولانی (ف.ا.)

potential intelligence عقل بالقوه (ف.ا.)

pure intelligence عقل صرف (ف.ا.)

separate intelligence

عقل مفارق، مفارق عقلی (ف.ا.)

speculative intelligence عقل نظری

supreme intelligence عقل متعالی

universal intelligence عقل کلی (ف.ا.)

intelligent عاقل

intelligent designer صانع مدبّر، صانع حکیم

intelligibilia معقولات

intelligible معقول

immaterial intellect عقل مجرّد (ف.ا.)

individual human intellect عقل جزئی (ف.ا.)

individual intellect عقل جزئی (ف.ا.)

material intellect عقل هیولانی (ف.ا.)

original intellect عقل آغازین، عقل اول

passive intellect

عقل منفعل، عقل انفعالی (ف.ا.)

possessor of intellect عاقل (ف.ا.)

potential intellect عقل بالقوّه (ف.ا.)

power of the intellect قوهٔ عقلیه (ف.ا.)

practical intellect عقل عملی (ف.ا.)

prepatory intellect عقل استعدادی (ف.ا.)

primary material intellect

عقل هیولانی (ف.ا.)

pure intellect عقل محض (ف.غ.)

speculative intellect عقل نظری (ف.ا.)

theoretical intellect عقل نظری (ف.ا.)

universal intellect عقل کلّی (ف.ا.)

intelected معقول (ف.ا.)

intellection تعقّل

acts of intellection معقولات (ف.ا.)

agent of intellection عاقل (ف.ا.)

object of intellection معقول (ف.ا.)

subject of intellection معقول (ف.ا.)

intellector عاقل (ف.ا.)

intellector in act عاقل بالفعل (ف.ا.)

intellectual

عقلی، عقلانی، فکری، اندیشمند، روشنفکر

intellectual despair یأس عقلی، یأس فلسفی

intellectual freedom آزادی فکری

Inheritor, The — الوارث (ا.ا.)
inimitability of the Quran — اعجاز قرآن (ک.ا.)
initial mode — نشئه
initial things — مبادی
initiate — مرید، سالک (ع.ا.)
initiation — تجدّد (ک.ا.)
  initiation of states — تجدّد احوال (ک.ا.)
  cycle of initiation — دایرهٔ ولایت (ع.ا.)
initiator — مُبدع، آغاز کننده
in itself — فی‌نفسه، به‌خودی خود، در ذات خویش
injunction — فریضه، حکم شرعی
inmost reality — سرّ
innate — فطری، ذاتی
  innate heat — حرارت غریزیه
inner — باطنی، درونی
  inner sense — حس درونی، حس باطن
innocent — معصوم، مصون از خطا
innovation — ابداع، نوآوری
innovating — متجدّد
Innovator, The — المُبدع (ا.ا.)
innovator — بدعت‌گذار، مبتدع
inorganic — جمادی، معدنی
in perpetuity — ابدی، همیشگی
in perpetuum — ابدی، دائمی
in posse — بالقوّه
inquisition — تفتیش عقاید، محنه (ک.ا.)
inseparable — غیر مفارق، غیر قابل انفکاک، لازم
inspiration — الهام، وحی
  divine inspiration — وحی الهی، الهام
  spiritual inspiration — الهام روحانی، القای رحمانی (ع.ا.)
instant — آن، لحظه
  durationless instant — آن (ف.ا.)
instrument — آلت (م.ک.)
instrumentalism — ابزارگرایی، ابزارانگاری اصول نظری (ف.غ.)
integral — لاینفک
intellect — عقل، عقل کلی
  intellect-in-act — عقل بالفعل (ف.ا.)
  intellect-in-habit — عقل بالملکه (ف.ا.)
  intellect *in posse* — عقل بالقوّه (ف.ا.)
  intellect in potential — عقل بالقوّه (ف.ا.)
  acquired intellect — عقل مستفاد (ف.ا.)
  active intellect — عقل فعّال (ف.ا.)
  actualized intellect — عقل بالفعل (ف.ا.)
  agent intellect — عقل فعّال (ف.ا.)
  agential intellect — عقل عملی (ف.ا.)
  all-comprehensive simple intellect — عقل بسیط اجمالی (ف.ا.)
  angelic intellect — عقل ملکی (ف.ا.)
  conceptual intellect — عقل نظری (ف.ا.)
  diversified intellect — عقل تفصیلی (ف.ا.)
  experimental intellect — عقل تجربی
  first intellect — عقل اوّل (ف.ا.)
  habitual intellect — عقل بالملکه (ف.ا.)
  holy intellect — عقل قدسی (ف.ا.)
  horizontal order of intellect — عقل عَرضی (ف.ا.)
  hylic intellect — عقل هیولانی (ف.ا.)

inductive method روش استقرایی (م.ک.)
inductive set مجموعهٔ استقرایی
Indulgent, The الحلیم (ا.ا.)
indwelling حلول (ع.ا.)
ineffable وصف‌ناپذیر، غیر قابل بیان
inerrancy عصمت (ک.ا.)
inerrancy of prophecy
عصمت نبوّت (ک.ا.)
inerrant مصون از خطا، معصوم (ک.ا.)
I-ness انانیّت، منی (ف.ا.)
your I-ness منِ تو، منی تو
in esse بالفعل
infallibility عصمت، مصونیّت از خطا (ک.ا.)
moral infallibility عصمت (ک.ا.)
infallible معصوم (ک.ا.)
inference استنتاج، استدلال
inference of the reason
قیاس عقلی برهانی، استنتاج عقلی
analogical inference استدلال به تمثیل (م.ک.)
associated inference استنتاج وابسته (م.ر.)
deductive inference استنتاج قیاسی (م.ک.)
derived rule of inference
قاعدهٔ فرعی استنتاج (م.ک.)
disjunctive inference
قیاس شرطی انفصالی (م.ک.)
hypothetical inference
قیاس شرطی متّصل (م.ک.)
immediate inference
استنتاج بی‌واسطه (م.ک.)
inductive inference استنتاج استقرایی (م.ک.)
mediate inference
استنتاج به کمک حد وسط، استنتاج با واسطه (م.ک.)
rational inference استنتاج عقلی
rule of inference قاعدهٔ استنتاج
syllogistic inference استنتاج قیاسی (م.ک.)
valid inference استنتاج درست
inferential knowledge معرفت استنتاجی
inferior اخسّ، ادنی
infidel ملحد، کافر، غیر مسلمان
infidelity کفر، بی‌دینی، الحاد
Infinite, The ذات لایتناهی، خداوند
infinite نامتناهی، بی‌کران
infinite regress تا بی‌نهایت
infinite regression تسلسل
infinite sequence تسلسل
infinite series تسلسل، بی‌نهایت
infinite small بی‌نهایت خرد
actual infinite بی‌نهایت بالفعل
infinitely تا بی نهایت
infinitely divisible بی نهایت قابل تقسیم
infinitely proceeding تا بی‌نهایت جاری
infinitude نامتناهی بودن، بی‌کرانگی
infinity بی‌نهایت، بی‌کرانگی
actual ordered infinity تسلسل
informant راوی
informative إخباری
ingredient جزء، جزء مقوّم (ف.ا.)
inhere حلول کردن (ک.ا.)، ذاتی چیزی بودن
inherence حلول (ک.ا.)، لزوم ذاتی
inherent لازم، ذاتی، فطری

inclusion تداخل، تضمّن (م.ک.)
inclusive شامل، ممکن الجمع (م.ک.)
 inclusive or یای مانعة الخلو (م.ر.)
incoherents طامات
incompatibility تناقض، ناسازگاری
 mutual incompatibility تنافی، تناقض
incompatible متعارض
incongruent counterparts
همتاهای ناهم‌ارز (ف.غ.)
incongruity ناسازی، بی‌ربطی، نابجایی
inconsequent غیر منطقی، نامعقول، غیر منتج
inconsistency ناسازگاری، تباین، تناقض
inconsistent ناسازگار، گسسته
incorporeal غیر جسمانی، غیر مادّی، مجرّد
 incorporeal beings مجرّدات
indefinite نانهایت، نامحدود، مُهمل
indefiniteness اهمال
indefinitely به طور نامعیّن
indemonstrable برهان‌ناپذیر
independence قیام بالذّات
independent قائم به‌ذات، مستغنی (ف.ا.)
indeterminability تعیّن‌ناپذیری، مرزناپذیری
indeterminable تعیّن‌ناپذیر
indeterminacy عدم تعیّن، تعیّن ناپذیری
 indeterminacy principle اصل عدم موجبیّت
indeterminate غیر متعیّن
indeterminateness عدم تعیّن
indetermination عدم تعیّن، بی‌مرزی
indeterminism اختیار، عدم وجوب علیّت (ف.غ.)
indication دلالت
 indication per nexum دلالت التزامی (م.ک.)
 conclusive indication دلیل قطعی
indications تشبیهات (تنبیهات)، اشارات
indicative خبری
individual
جزئی، فرد، جزئی حقیقی، متشخّص (ف.ا.)
 individual actualized in the external world
فرد خارجی (ف.ا.)
 individual and universal خاصّ و عام
 individual existing in the mind
فرد ذهنی (ف.ا.)
individuality فردیّت
individualizer مشخّص، مخصّص (ف.ا.)
individualizing accidents
عوارض مشخّصه (ف.ا.)
individuals آحاد
individuation تشخّص، تعیّن
indivisible نامنقسم، بسیط
 indivisible corpuscles ذرّات لایتجزّیٰ (ک.ا.)
 indivisible entity بسیط الحقیقة (ف.ا.)
induction استقرا (م.ک.)
 induction step گام استقرار (م.ر.)
 complete induction استقرای تامّ (م.ک.)
 empirical induction استقرای تجربی (ف.غ.)
 incomplete induction استقرای ناقص (م.ک.)
 mathematical induction
استقرای ریاضی (م.ر.)
 strong induction استقرای قوی (م.ر.)
 weak induction استقرای ضعیف (م.ر.)
inductive استقرایی

deficient implication لزوم ناقص(م.ک.)
mutual implication استلزام متقابل (م.ر.)
strict implication استلزام اکید (م.ر.)
implications مستلزمات
impose مکلّف کردن
impose on man what is beyond his power تکلیف ما لا یُطاق (ک.ا.)
imposition تکلیف (ک.ا.)
imposition by duty تکلیف (ک.ا.)
imposition by God of something beyond man's capacity
تکلیف ما لا یُطاق (ک.ا.)
imposition of something as obligatory which can not be fulfilled
تکلیف مالایُطاق(ک.ا.)
impossibility امتناع
impossibility by *itself* امتناع بالذّات (ف.ا.)
impossibility by something else
امتناع به غیر (ف.ا.)
impossibility in relation to something else
امتناع به قیاس به‌غیر (ف.ا.)
absolute impossibility امتناع مطلق(ف.ا.)
essential impossibility امتناع ذاتی (ف.ا.)
natural impossibility امتناع ذاتی (ف.ا.)
impossible ممتنع
impossible being ممتنع الوجود (ف.ا.)
rationally impossible محال(ف.ا.)
supposition of something impossible
فرض محال (ف.ا.)
impressed منطبع

impression
تأثر ذهنی، صورت انطباعی، انطباع، ارتسام
sense impression تأثر حسّی، ارتسام حسّی
imprinting انطباع
impulsion الجاء (ک.ا.)
inability لاقوّه (ف.ا.)
in abstracto به‌صورت انتزاعی، از نظر انتزاعی
inaccessible غیر قابل فهم
inadvertence سهو (ک.ا.)
inadvertent ساهی (ک.ا.)
in alio در دیگری
inanimate جماد، بی‌جان، جامد
inanimate bodies جمادات
inanimateness جمادی
inapplicable غیر قابل حمل
inapprehensible غیر قابل درک
inarticulate
غیر قابل بیان، وصف‌ناپذیر، غیر ملفوظ (ک.ا.)
inbred ذاتی، فطری، جبلّی
incarnation تجسّد، حلول (ک.م.)
incentive داعی، انگیزه
incidental عارضی، عرضی
incitement داعیه، انگیزه
inclination میل (ک.ا.)
inclination of the soul هوای نفس
natural inclination میل طبیعی
included محوی
including حاوی
including all particulars
به وجه تفصیل (ف.ا.)

imagination وهم، خیال، قدرت تخیّل
compositive imagination متخیّله (ف.ا.)
continuous imagination خیال متّصل (ف.ا.)
discrete imagination خیال منفصل (ف.ا.)
imagined متصوَّر
Imam امام (ک.ا.)
Imam's representative
سفیر امام، نایب امام (ک.ا.)
chief agent of Imam وکیل امام (ک.ا.)
hidden Imam امام مستور (ک.ا.)
permanent Imam امام مستقر (ک.ا.)
prophetic Imam امام ناطق (ک.ا.)
silent Imam امام صامت (ک.ا.)
speaking Imam امام ناطق (ک.ا.)
trustee Imam امام مستودع (ک.ا.)
Imamate امامت (ک.ا.)
Imamate of an inferior امامت مفضول (ک.ا.)
imitative image مکافات (ف.ا.)
immaculacy عصمت (ک.ا.)
immaculate معصوم (ک.ا.)
immanence
حضور خداوند در جهان، تشبیه، حلول، کمون (ف.ا.) در حد تجربه بودن (ف.ا.)
immanent حال، در همه‌جا حاضر، ذاتی
immanentism
نظریهٔ حضور خداوند در جهان هستی
immaterial غیر مادّی، مجرّد
immaterial in essence مجرّد ذاتی (ف.ا.)
immaterialism فلسفهٔ نفی مادّه، ذهنی انگاری ماده
immaterialist ذهنی انگار، معتقد به فلسفهٔ نفی باور
immateriality تجرّد
immediate بی‌واسطه، حضوری
immediate feeling
احساس حضوری، احساس بی‌واسطه
immoral خلاف اخلاق
immortal فناناپذیر، جاودان، لایزال
immortalism اعتقاد به بقای نفس
immortality فناناپذیری، نامیرایی
immortality of the soul
جاودانی بودن نفس، خلود نفس
immutable entities اعیان ثابته (ع.ا.)
impeccability عصمت، معصومیّت (ک.ا.)
impeccable معصوم (ک.ا.)
impenetrability عدم تداخل، درک نشدنی
impenetrable غیر قابل فهم، درنیافتنی
imperative
امر، حکم، آمرانه، لازم الاجراء، ضروری
ethical imperative
دستور اخلاقی، حکم اخلاقی
conditional imperative امر مشروط (ف.غ.)
imperceptible نامحسوس
imperfect ناقص
imperfection خلل، نقص
absolute imperfection نقص مطلق
impiety خداناشناسی، بی‌اعتنایی به مقدّسات
impious خداناشناس، بی‌تقوا، بی‌اعتنا به مقدّسات
implicant ملزوم (م.ک.)
implicate لازم (م.ک.)
implication تضمّن، استلزام (م.ک.)
complete implication لزوم تامّ (م.ک.)

ideocracy حاکمیت مبتنی بر ایده‌های انتزاعی
ideology ایدئولوژی، مکتب، مرام
idle عبث (ک.ا.)
idol بت، صنم
idolater مشرک (ک.ا.)
idolism بت‌پرستی
idols اصنام، بتها
idols of the cave بتهای غار(ف.غ.)
idols of the forum بتهای بازاری(ف.غ.)
idols of the market بتهای بازاری(ف.غ.)
idols of the theatre بتهای نمایشی(ف.غ.)
idols of the tribe بتهای قبیله(ف.غ.)
idolum وهم، تصور غلط
ignorance جهل، نادانی
absolute ignorance جهل مرکّب
compound ignorance جهل مرکّب
forces of ignorance قوای جهل
double ignorance جهل مرکّب
simple ignorance جهل بسیط
ignoratio elenchi استنتاج بی‌ربط، دلیل نامربوط
ignotum per ignotius تعریف المجهول
I-it-thou-ness منی - اویی - تویی
illation استنتاج
illogical غیر منطقی
illuminate اشراق یافته، روشن‌ضمیر، روشن‌روان
that which is illuminated مستنیر (ع.ا.)
illuminated اشراق یافته، روشن‌ضمیر، روشن‌روان
illuminati اشراقیان، مدعیان اشراق (ف.ا.)
illumination اشراق، روشنایی، مکاشفه (ع.ا.)
men of illumination اهل مکاشفه (ع.ا.)

presential illumination اشراق حضوری (ف.ا.)
illuminationist اشراقی (ف.ا.)
illuminationist principle قاعدهٔ اشراقی (ف.ا.)
illuminatism اشراق‌گرایی، اشراق‌باوری
illuminatist اشراق‌گرا
illuminative روشنفکر، روشنی‌بخش
illuminism اشراق‌گرایی، اشراق‌باوری
illuminist اشراق‌گرا
illusion خطای حسّی، وهم، پندار
illusion of perspective خطای بصری
illusionary خیالی، موهوم
illusionism پندارگرایی، موهوم دانستن جهان عینی
illusionist پندارگرا
illusionless خالی از پندار
illusive خیالی، واهی
illusory موهوم، خیالی
image
صورت ذهنی، مفهوم، صنم، صورت خیالی (ف.ا.)
image retention قوّهٔ خیال، قوّهٔ مصوّره (ف.ا.)
perceptible image صورت ادراکی (ف.ا.)
imagery صورتهای ذهنی، پندارها
images صُوَر
suspended images صُوَر معلّقه (ف.ا.)
world of archetypal images
عالم مثال (ف.ا.)
imaginal خیالی، موهوم
imaginal world عالم خیال (ف.ا.)
imaginary موهوم، خیالی، ادراک خیالی (ف.ا.)
imaginary division انقسام ذهنی
pure imaginary موهوم محض

I

idea مفهوم، صورت ذهنی، مثال، باور (ف.غ.)
eternal idea مثال قدیم
general idea معنای عام، مفهوم عام
objective idea ایدهٔ عینی، مفهوم عینی (ف.غ.)
Platonic idea مثال افلاطونی
pure idea ایدهٔ ناب
rational idea صورت عقلی (ف.ا.)
transcendental idea
مفهوم استعلایی، صورت عقل استعلایی (ف.غ.)
universal idea مفهوم کلی (ف.ا.)
ideal
آرمانی، مثالی، کمال مطلوب، ذهنی، ایدئالیستی
ideal body بدن مثالی (ف.ا.)
ideal city مدینهٔ فاضله (ف.ا.)
ideal entities
وجودات مثالی، حقایق مثالی (ف.ا.)
ideal form صورت مثالی (ف.ا.)
ideal number عدد مثالی(ف.ا.)
ideal objects اعیان مثالی(ف.ا.)
idealism
ایدئالیسم، آرمانگرایی، مذهب اصالت تصوّر (ف.غ.)
absolute idealism ایدئالیسم مطلق (ف.غ.)
formal idealism ایدئالیسم صوری (ف.غ.)
objective idealism ایدئالیسم عینی (ف.غ.)
pluralistic idealism
ایدئالیسم کثرتگرا (ف.غ.)
sceptical idealism ایدئالیسم شکاکانه (ف.غ.)
speculative idealism ایدئالیسم نظری (ف.غ.)
transcendental idealism
ایدئالیسم استعلایی (ف.غ.)
idealist ایدئالیست، آرمانگرا
idealist philosophy
فلسفهٔ ایدئالیست، فلسفهٔ اصالت تصوّر (ف.غ.)
idealistic ایدئالیستی، آرمانگرایانه
ideality آرمانی بودن، ذهنیّت
ideas مفاهیم کلّی، صورتهای علمی، مُثُل
ideas of reason صُوَر معقول، صُوَر عقلی
exemplary ideas مُثُل
innate ideas مفاهیم فطری
ideation تمثّل، تصویرسازی
identical همان، عیناً همان
identifying factor مابه الاتّفاق
identity یکسانی، همانندی، هویّت، این‌همانی
identity crisis بحران هویّت
identity relation نسبت اینهمانی

hypothetic فرضی، شرطی

hypothetical شرطی، فرضی

hypothetical conjunctive

شرطی متّصل (م.ک.)

hypothetical disjunctive

شرطی منفصل (م.ک.)

hypothetical imperative

امر مشروط، امر شرطی

hypothetical necessity ضرورت مشروط

hypothetico-deductive method

روش فرضیه و استنتاج

home management تدبیر منزل (ف.ا.)
homo faber انسان سازنده
homogeneity تجانس، همانندی
homogeneous متجانس، همگن (م.ک.)
homo loquens حیوان ناطق
homonym مشترک لفظی
homonymous اشتراک لفظی، مشترک در لفظ
homonymy اشتراک در لفظ (م.ک.)
homo rationalis انسان ناطق
homo sapiens
حیوان متفکّر، انسان فکور، حیوان ناطق
Honourer, The المُعِزّ (ا.ا.)
hope رجا (ع.ا.)
hot حرارت(ک.ا.)
house of learning دارالحکمه
house of wisdom دارالحکمه
household اهل بیت، خاندان(ک.ا.)
household economy تدبیر منزل
household of the holy prophet
خاندان پیامبر اکرم (ک.ا.)
human انسانی
human being انسان، آدم
human soul نفس انسانی، نفس ناطقه
perfect human being انسان کامل (ع.ا.)
humanism
انسانگرایی، انسان‌مداری، مکتب اصالت بشر
Humanism نهضت اومانیسم (ف.غ.)
humanitarian انسان‌دوستانه، بشردوستانه
humanitarianism انسان‌دوستی، بشردوستی
humanity انسانیّت، انسان، بشر

humanization of God
جسمانی دانستن خداوند، تشبیه خداوند به انسان
humid رطوبت
humility تواضع
humour خلط، مزاج (ک.ا.)
crystalline humour رطوبت جلیدیه
pituitary humour خلط بلغمی
sanguine humour خلط دموی
humours اخلاط
four-fold humours اخلاط چهارگانه
hybrid utterances شطحیات (ع.ا.)
hyle هیولی، ماده
hylo هیولی، ماده
hylomorphic composition of the concrete being
ترکیب موجودات خارجی از ماده و صورت (ف.ا.)
hylomorphic theory
نظریه ترکیب جسم از ماده و صورت (ف.ا.)
hylomorphism
گرایش به ماده و صورت، نظریهٔ ماده ـ صورت
hylotheism
نظریه‌ای که خدا را با ماده یکی می‌داند، هیولا خداانگاری
hylozoism
نظریهٔ جاندار انگاشتن ماده، زنده انگاری ماده
hyperspace مکان بیش از سه بعد
hypostases اقانیم سه‌گانه (ک.م.)
hypostasis اقنوم، جوهر، وجود متعالی
hypostatic متجسّم، جسم اقنومی
hypothesis فرضیه، مقدّم (م.ک.)

heresiographer ردّیه‌نویس، ملل و نحل‌نویس
heresiography ردّیه‌نویسی
heresiology
شناخت فرقه‌ها، مذاهب و ادیان، علم ملل و نحل
heresy
بدعت، نظر مخالف با اعتقادات رسمی، الحاد (ک.ا.)
heretic بدعت‌گذار، ملحد، زندیق (ک.ا.)
heretical بدعت‌گذارانه
 heretical practice بدعت
heretication تکفیر
hermeneutic
تفسیری، مربوط به علم تأویل، هرمنوتیک
hermeneutics
علم تأویل، علم تفسیر متون دینی، علم تفسیر معانی، هرمنوتیک
 Quranic hermeneutics علم تفسیر قرآن
Hermetic هرمسی
hermit معتکف، زاهد خلوت نشین (ع.ا.)
heterodox ناپذیرفته، نامتعارف
heterodoxy عقیدهٔ نامتعارف ، بدعت
heterogeneity
ناهماهنگی، عدم تجانس، ناهمسازی
heterogeneous نامتجانس، ناهمگن، ناهمساز
 heterogeneous things مختلفات (ف.ا.)
heterogeneousness تباین (م.ک.)
 particular heterogeneousness
تباین جزئی (م.ک.)
 universal heterogeneousness
تباین کلی (م.ک.)
heterolog این نه آنی، چندگویی

heteronomy پیروی از آیین دیگری (ف.غ.)
heteronym اشتراک لفظی
heteronymous مشترک در لفظ
heuristic اکتشافی
Hidden, The الباطن (ا.ا.)
hidden باطن
 unveiling of the hidden کشف الغطاء
hiding and appearing کمون و ظهور
hierarchical دارای سلسله مراتب
 hierarchical degrees مراتب
hierarchy سلسله مراتب
 hierarchy of universal existence
سلسله مراتب وجود (ف.ا.)
hierology متون و آموزه‌های دینی
High, The العلی (ا.ا.)
 Most High, The الأعلی، متعال (ا.ا.)
 Very High, The متعالی (ا.ا.)
highest place, the اعلی علّیین
highest sphere, the فلک الافلاک
hindrance مانع
 mutual hindrance تمانع (ک.ا.)
hindering مانع
Hinduism دین هندو
historicism جبر تاریخی، اصالت تاریخ
holiness قدوسیّت
holism کل‌گرایی، اصالت کل
holy قدسی، مقدس
 Holy, The القدّوس (ا.ا.)
 Holy Ghost, The روح القدس
 Most Holy, The القدّوس (ا.ا.)

H

habit — ملکه، عادت
habitual — بالملکه، بنا به عادت
Hades — برزخ (ک.ا.)، عالم ارواح
Ḥadith — حدیث
  sacred Ḥadith — حدیث قدسی
  single Ḥadith — حدیث آحاد، خبر واحد
haecceity — فردیّت
hagiography
  نوشتن سیرهٔ انبیا و امامان، سیره‌نویسی
hallucination — توهّم، وهم
hallucinatory — توهّم‌آور، ناشی از وهم
hardship — تعب، مشقّت (ک.ا.)
harmony — هماهنگی، همسازی
  preestablished harmony
  هماهنگی پیشین بنیاد (ف.غ.)
Haughty, The — المتکبّر (ا.ا.)
Healer, The — الشّافی (ا.ا.)
Hearer, The — السّمیع (ا.ا.)
hearing — سامعه
Hearing, The — السّمیع (ا.ا.)
  All-Hearing, The — السّمیع (ا.ا.)
heart — قلب ،دل
  acts of the heart — اعمال قلبی(ک.ا.)
  left cavity of the heart
  تجویف چپ دل(ف.ا.)
  pine-like heart — قلب صنوبر شکل (ف.ا.)
  refinement of the heart — تهذیب قلب
heathen — ملحد، کافر
heaven — فلک، عرش، بهشت، خدا (H)
  heaven of the zodiacal sings — فلک البروج
  first heaven — فلک اوّل (ف.ا.)
  Great Heaven — ملکوت بزرگ(ع.ا.)
  High Heaven — عالم اعلی،ملأاعلی (ع.ا.)
  Lesser Heaven — ملکوت کوچک(ع.ا.)
  will of Heaven — مشیّت الهی
heavenly — فلکی، روحانی، ملکوتی
  heavenly essence — ذات ملکوتی (ف.ا.)
  heavenly realm — ملکوت
heavens — آفاق
  astronomical heavens — افلاک نجومی
hedonism — لذّت‌گرایی، فلسفه اصالت لذّت (ف.غ.)
Hellenic — یونانی، هلنی
Hellenism
  یونانی مآبی،گرایش به فرهنگ کهن یونانی
hellfire — دوزخ، آتش جهنم (ک.ا.)
he-ness — اوبی

Grateful, The	الشّکور (ا.ا.)
gratefulness	شکر(ع.ا.)
greatest master	شیخ اکبر
Grecian	اغریقی، یونانی
Grecism	یونان مآبی، یونانی گری
Greek	اغریقی، یونانی
gross	کثیف(ک.ا.)
Guardian, The	المهیمن، الحافظ (ا.ا.)
guardian	ولی (ع.ا.)
guardianship	ولایت (ک.ا.)
general guardianship	ولایت عامّه (ک.ا.)
guidance	هدایت
divine guidance	هدایت الهی
esoteric guidance	ولایت باطنی (ک.ا.)
general guidance	هدایت عامه(ک.ا.)
Imams of guidance	ائمة الهدی
legal guidance	هدایت تشریعی (ف.ا.)
Right in Guidance, The	الرّشید (ا.ا.)
Guide, The	الهادی (ا.ا.)
guide	مرشد، مقتدا(ع.ا.)
spiritual guide	شیخ طریقت(ع.ا.)
guides of darkness	ائمة الظّلام
guides of light	ائمة النّور

geometry هندسه
- Euclidean geometry هندسهٔ اقلیدسی
- non-Euclidean geometry هندسهٔ غیر اقلیدسی

girdle زنّار (ع.ا.)
Giver, The الوهّاب، المُعطی (ا.ا.)
Giver of Death, The المميت (ا.ا.)
Giver of Forms, The واهب الصّور (ف.ا.)
Giver of Souls, The واهب النّفوس (ف.ا.)
glorification تقدیس
Glorious, The المجید (ا.ا.)
- All-Glorious, The المجید (ا.ا.)

gnosiology نظریهٔ فلسفی معرفت، معرفت شناسی
gnosis علم حضوری، معرفت
- gnosis of God معرفت خداوند
- cognitional gnosis معرفت علمی
- philosophical gnosis معرفت فلسفی، عرفان فلسفی

gnostic مربوط به معرفت باطنی، گنوسی، عارف
- gnostic experience تجربهٔ عرفانی

gnosticism عرفان‌گرایی، معرفت باطنی،آیین گنوسی
goal غایت، مطلوب
- goal of goals غایت غایات
- essential goal غایت بالذّات(ف.ا.)
- most splendid goal مقصد الاسنی

God خداوند یکتا، الله
- God's distinctive essence ذات مختص خداوند
- God's incomparability تنزیه خداوند

goddess الهه
God-fearing تقوا (ع.ا.)
Godhead, The خدا، پروردگار
godhead الوهیت، ربوبیت، خدایی
godhood خداوندی، الوهیّت
godlike خداگونه
god-man خدا ـ انسان، انسان ـ خدا
godness خدایی
godship الوهیّت
going out against خروج کردن
good خیر، نیک
- good and evil حسن و قبح، خیر و شر (ک.ا.)
- good sense عقل سلیم، قوّهٔ تمیز
- good tree شجرهٔ طیّبه
- absolute good خیر محض، خیر مطلق
- bidding for good امر به معروف
- Doer of Good, The البرّ (ا.ا.)
- greatest good خیر اعلی، نیکی برین
- Highest Good, The خیر اعلی
- Infinitely Good, The الرّحمن (ا.ا.)
- pure good خیر محض
- sovereign good خیر اعلا (ف.ا.)
- supreme good خیر مطلق
- ultimate good خیرالاقصی (ف.ا.)

goodness and nastiness حسن و قبح (ک.ا.)
grace تفضّل، جود، لطف، فیض (ک.ا.)
- act of divine grace لطف ربّ، لطف حق
- divine grace لطف الهی (ک.ا.)، فرّه ایزدی

gracious فیاض، پرلطف
gradation تشکیک (ف.ا.)
Great, The الکبیر (ا.ا.)، العظیم (ا.ا.)

G

gaining benefit	جلب منفعت (ک.ا.)
gathering of the bodies	حشر اجساد (ف.ا.)
gathering of the spirits	حشر ارواح (ف.ا.)
Galen	جالینوس
gender	جنس (م.ک.)
common gender	جنس مشترک (م.ک.)
genera	اجناس (م.ک.)
general	کلی، عام
general concept	تصوّر کلی، مفهوم کلی (ف.ا.)
general idea	تصوّر کلی، ایده کلی (ف.ا.)
general principles	امور عامه (ف.ا.)
in a general way	به اجمال
more general	اعم
generality and peculiarity in some respect	عموم و خصوص من وجه (م.ک.)
generalization	کلیّت، تعمیم
rule of generalization	قاعده تعمیم
generalized one	واحد بالعموم (ف.ا.)
generated events	حوادث (ف.ا.)
generation	کَوْن، تکوین، پیدایش، حدوث
generation and corruption	کَوْن و فساد
generic	عام، کلی
generic one	واحد جنسی (ف.ا.)
generosity	سخاوت، جود، کرم، فضل، تفضّل (ک.ا.)
Generous, The	الکریم (ا.ا.)
Genesis	سِفْر پیدایش
genesis	زایش، مبدأ، تکوین
primal genesis	فطرت اولی
genetic	تکوینی
gentliness	لطف
genre	نوع (م.ک.)
genus	جنس (م.ک.)
genus and differentia	جنس و فصل (م.ک.)
genus generum	جنس الاجناس (م.ک.)
genus of genera	جنس الاجناس
higher genus	جنس اعلی (م.ک.)
highest genus	جنس عالی (م.ک.)
intermediate genus	جنس متوسط (م.ک.)
lower genus	جنس سافل (م.ک.)
middle genus	جنس متوسط (م.ک.)
next genus	جنس قریب (م.ک.)
proximate genus	جنس قریب (م.ک.)
remote genus	جنس بعید (م.ک.)
summum genus	جنس عالی (م.ک.)
geodesy	مساحی
geomancy	رمل (از علوم خفیه)

logical form شکل منطقی (م.ک.)
material form
صورت جسمی، صورت مادی (ف.ا.)
outer form صورت ظاهری
particular form صورت جزئی (ف.ا.)
perceptual form صورت ادراکی (ف.ا.)
physical form صورت جسمیّه(ف.ا.)
rational form صورت معقول (ف.ا.)
sensible form صورت محسوس (ف.ا.)
special form صورت خاص
specific form
صورت نوعی، صورت نوعیّه (ف.ا.)
substantial form صورت جوهری (ف.ا.)
suspended form صورت معلقه (ف.ا.)
vegetative form صورت نباتی (ف.ا.)
formal صوری
formalism صورت‌گرایی، ظاهرپرستی
Formalists ظاهریان (ک.ا.)
formulation rule قاعدهٔ ساخت (م.ر.)
formgiver مُصوِّر (ف.ا.)
forms صُوَر، مُثُل
forms in suspanse صُوَر معلّقه (ف.ا.)
forms of perception صوَر ادراک
Bestower of the forms واهب الصُّور (ف.ا.)
cognitive forms صوَر شناسایی
dressing after dressing of forms
لُبس بعد از خَلع (ف.ا.)

imaginal forms صوَر خیالی (ف.ا.)
spiritual forms صوَر مجرّده (ف.ا.)
suspended forms مثل معلّقه (ف.ا.)
formula ضابطه، قاعده
forward movement on the path
سلوک، طی طریق (ع.ا.)
Four Categories, the مقولات اربع (م.ک.)
Four Causes, the علل اربعه
Fourteen Pure Ones چهارده معصوم (ک.ا.)
Frankfurt School مکتب فرانکفورت (ف.غ.)
fraternity اخوّت
free آزاد، مختار(ک.ا.)
free willers قدریّه (ک.ا.)
freedom آزادی، اختیار (ک.ا.)
freedom of the will آزادی اراده، اختیار (ک.ا.)
frequentism اصالت تواتر
friend of God ولی (ع.ا.)
frock ردا، خرقه(ع.ا.)
frock of a dervish خرقه (ع.ا.)
from itself علی نفسه
function تابع (م.ر.)
functionalism کارکردگرایی ذهن (ف.غ.)
fundamentalist سنّت‌گرا، بنیادگرا
fur sick لثاثه
futile عبث (ک.ا.)
futurism آینده‌گرایی، خوش‌بینی به آینده

finitism عقیده به تناهی
finitude تناهی، انقطاع، نهایت
finitude of body متناهی بودن جسم
Firm, The المتین (ا.ا.)
First, The الاوّل (ا.ا.)
first caused معلول اوّل (ف.ا.)
first emanated فیض اوّل، صادر اوّل (ف.ا.)
five divine presences
حضرات الهی پنجگانه (ع.ا.)
Five Universals, the کلیّات خمس (م.ک.)
Fixed entities اعیان ثابته (ع.ا.)
fixed entity عین ثابت (ع.ا.)
Flawless, The السّلام (ا.ا.)
follower شیعه، پیرو
follower of the path سالک طریقت (ع.ا.)
followers امّت، تابعان
followers of the formal religion اهل ظاهر
followers of reality اهل معنی
foolishness بلاهت
footstool کرسی (ک.ا.)
forbearance صبر(ع.ا.)
forbidden حرام، منهی
forbiding from doing evils نهی از منکر (ک.ا.)
force قوّه، نیرو
fore knowledge علم ازلی
foreordination قضا (ک.ا.)
foreordination and destiny قضا و قدر (ک.ا.)
Forgiver, The الغافر، الغفّار (ا.ا.)
Forgiving, The الغفور (ا.ا.)
All-Forgiving, The الغفور (ا.ا.)
for itself در ذات خود
form هیأت، صورت، شکل
form in sensation صورت محسوس
form of perception
صورت ادراک، صورت ادراکی
form of self صورت نفس
form of sensibility صورت حساسیّت (ف.غ.)
form separate from matter
صورت مفارق از ماده (ف.ا.)
ark form هیئت ظلمانی(ف.ا.)
bodily form صورت جسمانی (ف.ا.)
cognitive form صورت علمیه (ف.ا.)
common form صورت مشترک (ف.ا.)
completing form صورت مکمّل (ف.ا.)
constitutive form صورت مقوّم (ف.ا.)
corporal form
صورت جسمیه، صورت جسمانی (ف.ا.)
elemental form صورت عنصری (ف.ا.)
general form صورت کلّی
ideal form صورت مثالی (ف.ا.)
imaginal mental form
صورت ذهنی مثالی (ف.ا.)
imaginative form صورت خیالی (ف.ا.)
immaterial form
صورت غیر مادی، صورت مفارق از ماده (ف.ا.)
imprinted form صورت مرتسمه (ف.ا.)
inanimate form صورت جمادی (ف.ا.)
intellectual form صورت عقلی (ف.ا.)
intelligible form صورت علمی (ف.ا.)
intrinsic form صورت ذاتی(ف.ا.)

naturalistic fallacy
مغالطهٔ طبیعت‌گرایانه (استنتاج بایدها از هست‌ها)
relevance fallacy مغالطهٔ ربطی
statistic fallacy مغالطهٔ آماری
undistributed middle fallacy
مغالطهٔ حد وسط غیر منبسط
fallible خطاپذیر
fallibilism
عقیده به خطاپذیری معرفت علمی (ف.ع.)
falling-short تقصیر (ک.ا.)
false کاذب، دروغین
false prophet متنبّی
falsifiability ابطال‌پذیری (ف.ع.)
falsifiable تکذیب‌پذیر، ابطال‌پذیر (ف.ع.)
falsity کذب
fancy وهم، خیال، تصویر ذهنی
fantasy وهم، قوهٔ توهّم
Fashioner, The المصوِّر (ا.ا.)
fatalism تقدرگرایی، جبرگرایی، قضا و قدر (ک.ا.)
fatalist تقدیرگرا، جبرگرا (ک.ا.)
fatalistic
جبری گرایانه، قدری مآبانه، قدری، جبری
fate تقدیر، سرنوشت، قسمت
fate and destiny قضا و قدر (ک.ا.)
book of fate لوح تقدیر (ک.ا.)
preordained fate
قضای پیشین، قضای سابق (ک.ا.)
favour نعمت، لطف
divine favour لطف الهی (ک.ا.)
fear and hope خوف و رجاء

feasible to exist
جایز الوجود، ممکن الوجود (ف.ا.)
feelings انفعالات، احساس
felicity سعادت
supreme felicity سعادت کبری (ک.ا.)
fiction خیال، پندار، وهم، افسانه
fictionalism افسانه‌انگاری
fictions اعتباریات
intellectual fictions اعتبارات عقلی (ف.ا.)
fictitious موهوم، خیالی
fideism اصالت ایمان، ایمان‌گرایی
fiend دیو، اهریمن، شیطان
figurative تمثیلی، رمزی، مجازی
figuratively بالمجاز
figure هیأت، شکل قیاس (م.ک.)
first figure شکل اوّل قیاس (م.ک.)
forth figure شکل چهارم (م.ک.)
non-conclusive figure شکل باطل (م.ک.)
perfect figure شکل کامل (م.ک.)
second figure شکل دوم (م.ک.)
third figure شکل سوّم (م.ک.)
final نهایی، غایی
finalism غایت‌گرایی
finality غایتمندی
finding وجود
finite متناهی، محدود
finite being موجود متناهی
finite cardinal عدد اصلی متناهی
finite set مجموعه متناهی
finiteness تناهی، متناهی بودن

fallacy of *non causa pro causa*

مغالطهٔ وضع مالیس بعلّة علّة (م.ک.)

fallacy of *non sequitur*

مغالطه عدم اللّزوم بالتّبع، مغالطهٔ استنتاج نامتوافق (م.ک.)

fallacy of nothing-but

مغالطهٔ هیچ نیست به جز

fallacy of one sided assessment

مغالطهٔ ارزیابی یک طرفه

fallacy of parasite مغالطهٔ پارازیت

fallacy of *petitio princpii*

مغالطهٔ مصادره بر مطلوب (م.ک.)

fallacy of poisoning the well

مغالطهٔ مسموم کردن چاه

fallacy of *post hocergo propter hoc*

مغالطه سوء تألیف، مغالطهٔ علت دانستن امر مقدّم (م.ک.)

fallacy of precision مغالطه کمّیت گرایی

fallacy of *quarternio terminorum*

مغالطه عدم تکرار حدوسط (م.ک.)

fallacy of refuting the example

مغالطهٔ مناقشه در مثال

fallacy of refuting the reason instead of the claim

مغالطهٔ رد دلیل به جای رد مدّعا

fallacy of reification مغالطهٔ تجسّم

fallacy of repetition مغالطه تکرار

fallacy of *secundum quid*

مغالطهٔ سوء اعتبار حمل (م.ک.)

fallacy of seperating the composed

مغالطه تفصیل مرکّب(م.ک.)

fallacy of shifting ground

مغالطه تغییر موضع

fallacy of shifting the burden of proof

مغالطهٔ طلب برهان از مخالفان

fallacy of special pleading

مغالطهٔ تبعیض طلبی

fallacy of the straw man مغالطهٔ پهلوان پنبه

fallacy of trivial objection مغالطهٔ بهانه

fallacy of trivializing مغالطهٔ کوچک نمایی

fallacy of unaccepted enthymemes

مغالطهٔ قیاس مضمر مردود

fallacy of vague words مغالطهٔ واژه های مبهم

fallacy of verbal emphasis

مغالطهٔ تأکید لفظی

fallacy of vicious circle

مغالطهٔ ترکیب فاسد (م.ک.)

fallacy of wishful thinking

مغالطهٔ آرزواندیشی

analogical fallacy مغالطهٔ تمثیل

defending fallacy مغالطهٔ مقام دفاع

distorting fallacy مغالطهٔ تحریف

existential fallacy مغالطهٔ وجودی

formal fallacy مغالطهٔ صوری

genetic fallacy مغالطهٔ منشأ

incomplete quotation fallacy

مغالطهٔ نقل قول ناقص

misinterpretation fallacy

مغالطه تفسیر نادرست

fallacy of composition مغالطهٔ ترکیب (م.ک.)

fallacy of concealed quantification

مغالطهٔ گزاره‌های بدون سور

fallacy of confusing cause

مغالطهٔ خلط علّت و دلیل

fallacy of confusing the relation

مغالطهٔ خلط نسبت

fallacy of contradictory premises

مغالطه مقدّمات ناسازگار

fallacy of converse accident

مغالطهٔ ایهام انعکاس (م.ک.)

fallacy of damning the alternatives

مغالطهٔ طرد شقوق دیگر

fallacy of definitional retreat

مغالطهٔ تغییر تعریف

fallacy of denying the antecedent

مغالطه رفع مقدم (م.ک.)

fallacy of denying the consequent

مغالطهٔ رفع تالی (م.ک.)

fallacy of division

مغالطه ترکیب مفصّل، مغالطهٔ تقسیم (م.ک.)

fallacy of economy with truth

مغالطه توریه (م.ک.)

fallacy of emotional appeals

مغالطهٔ توسّل به احساسات

fallacy of equivocation

مغالطهٔ اشتراک لفظ، مغالطهٔ چند معنایی (م.ک.)

fallacy of extensional pruning

مغالطهٔ توسّل به معنای تحت اللّفظی

fallacy of false cause

مغالطهٔ علّت جعلی (م.ک.)

fallacy of false conversion

مغالطه ایهام انعکاس (م.ک.)

fallacy of falsification مغالطهٔ تکذیب

fallacy of four terms

مغالطهٔ چهار حدّی (م.ک.)

fallacy of gamblers مغالطهٔ قمار بازان

fallacy of half-concealed quantification مغالطهٔ سورهای کلّی‌نما

fallacy of hasty generalization

مغالطهٔ تعمیم شتاب زده

fallacy of hedging مغالطه واژه‌های مبهم

fallacy of *ignoratio elenchi*

مغالطهٔ نتیجه نامربوط

fallacy of illicit process

مغالطهٔ سوء تألیف (م.ک.)

fallacy of irrelevant humour

مغالطهٔ شوخی بی ربط

fallacy of loaded words

مغالطهٔ بار ارزشی کلمات

fallacy of lying مغالطه دروغ

fallacy of magnifying مغالطه بزرگ نمایی

fallacy of many questions

مغالطهٔ چند پرسشی

fallacy of misleading graph

مغالطه نمودار گمراه کننده

fallacy of negative premises

مغالطه مقدّمات منفی

fallacy of non-anticipation مغالطهٔ عدم سابقه

fallacy of ambiguous minor
مغالطهٔ اشتراک حد اصغر (م.ک.)

fallacy of amphiboly
مغالطهٔ ایهام،مغالطه ایهام ساختاری

fallacy of anti-traditionalism
مغالطهٔ سنّت گریزی

fallacy of appeal to ambiguous words
مغالطهٔ توسّل به واژه‌های مبهم

fallacy of appeal to authority
مغالطهٔ توسّل به مرجع کاذب

fallacy of appeal to force مغالطهٔ تهدید

fallacy of appeal to ignorance
مغالطهٔ توسّل به جهل

fallacy of appeal to number
مغالطه توسّل به اکثریّت

fallacy of appeal to pity مغالطهٔ جلب ترحّم

fallacy of appeal to snobbery
مغالطهٔ توسّل به افاده

fallacy of ***argumentum ad antiquitam***
مغالطهٔ سنّت گرایی

fallacy of ***argumentum ad crumenan***
مغالطهٔ برتری ثروت

fallacy of ***argumentum ad hominem***
مغالطه انگیزه و انگیخته، مغالطهٔ تشنیع بر مخاطب (م.ک.)

fallacy of ***argumentum ad ignorantiam***
مغالطهٔ استدلال جهلی

fallacy of ***argumentum ad lapidem***
مغالطه بستن از راه استدلال

fallacy of ***argumentum ad lazarum***
مغالطه برتری فقر

fallacy of ***argumentum ad misericordiam***
مغالطهٔ استدلال استرحامی

fallacy of ***argumentum ad nauseam***
مغالطه از راه هیاهو

fallacy of ***argumentum ad novitam***
مغالطهٔ تجدّد

fallacy of ***argumentum ad populum***
مغالطهٔ عوام فریبی

fallacy of ***argumentum ad temperantiam***
مغالطهٔ میانه روی

fallacy of ***argumentum ad verecundiam***
مغالطهٔ تمسّک نادرست به خبره

fallacy of begging the question
مغالطهٔ مصادره به مطلوب (م.ک.)

fallacy of bifurcation مغالطهٔ این یا آن

fallacy of binding with science
مغالطهٔ فضل فروشی

falalcy of bogus delimma
مغالطهٔ ذوالحدّین جعلی

fallacy of circular definition
مغالطهٔ تعریف دوری

fallacy of circulus in probando
مغالطهٔ استدلال دوری

fallacy of complex question
مغالطهٔ سؤال مرکّب

fallacy of composing the separated
مغالطهٔ ترکیب مفصّل(م.ک.)

deliberative faculty قوّهٔ فکری،مفکّره (ف.ا.)
distinguish faculty قوّهٔ ممیّزه(ف.ا.)
estimative faculty قوّه وهمیّه(ف.ا.)
form-making-faculty مُصوّره (ف.ا.)
imaginal faculty قوّه متخیّله، متخیّله (ف.ا.)
imaginative faculty قوّهٔ متخیّله (ف.ا.)
intellectual faculty قوّه عاقله، عاقله (ف.ا.)
internal faculty قوّهٔ باطنی (ف.ا.)
irascible faculty قوّهٔ غضبیه
locomotive faculty قوّهٔ محرّکه (ف.ا.)
lustful faculty قوّهٔ شهوانی
mental faculty قوّهٔ ذهنی
motor faculty قوّه محرّکه (ف.ا.)
nutritive faculty قوّهٔ غاذیه (ف.ا.)
perceptive faculty قوّهٔ مدرکه (ف.ا.)
physical faculty قوّهٔ حسّی (ع.ا.)
practical faculty قوّهٔ عامله
psychic faculty قوّهٔ روحی (ع.ا.)
rational faculty قوّهٔ ناطقه (ف.ا.)
reasoning faculty قوّهٔ تعقّل، مفکّره (ف.ا.)
recollective faculty قوّهٔ ذاکره (ف.ا.)
reflective faculty قوّهٔ مفکّره (ف.ا.)
repository for the estimative faculty
خزانه وهم (ف.ا.)
representative faculty قوّهٔ خیال (ف.ا.)
reproductive faculty قوّه مولّده(ف.ا.)
retentive faculty قوّهٔ حافظه (ف.ا.)
sensitive faculty قوّهٔ حاسّه (ف.ا.)
sensitive imagination faculty
قوّهٔ متخیّله (ف.ا.)

tactile faculty قوّهٔ لامسه (ف.ا.)
theoretical faculty قوّهٔ نظری، قوّهٔ عالمه (ف.ا.)
vegetative faculty قوّهٔ غاذیه، قوّهٔ نباتیّه (ف.ا.)
failure نقص، ضعف
fairness انصاف (ک.ا.)
faith دین، ایمان، عقیده
divine faith دین الهی
Faithful, The المؤمن (ا.ا.)
Faithful Spirit روح‌الامین
Fall, the هبوط، هبوط آدم
fallacious مغالطی، سفسطه‌آمیز (م.ک.)
fallacy مغالطه، سفسطه (م.ک.)
fallacy of accent
مغالطهٔ احوال عرضی لفظ (م.ک.)
fallacy of *accentus* مغالطهٔ تکیه و تأکید
fallacy of accident مغالطهٔ تخصیص
fallacy of *ad hominem* abusive
مغالطهٔ توهین
fallacy of *adicto simpliciter ad dictum secundum guid* مغالطهٔ سوء اعتبار حمل (م.ک.)
fallacy of affirming the antecedent
مغالطهٔ وضع مقدم (م.ک.)
fallacy of affirming the consequent
مغالطهٔ وضع تالی (م.ک.)
fallacy of allurement مغالطه تطمیع
fallacy of ambiguity مغالطهٔ ایهام (م.ک.)
fallacy of ambiguous major
مغالطهٔ اشتراک حدّ اکبر (م.ک.)
fallacy of ambiguous middle
مغالطهٔ اشتراک حد وسط (م.ک.)

F

fable — اسطوره، افسانه
fables — خرافات
fact — واقعیّت، حقیقت
  fact itself — نفس الامر
factor — عامل، ناعل
  accidental factor — سبب عارض (ف.ا.)
  common factor — مابه الاشتراک (ف.ا.)
  distinguishing factor — مابه الامتیاز (ف.ا.)
  identifying factor — مابه الاتّفاق (ف.ا.)
factual — واقعی، حقیقی، مبتنی بر واقعیّت
faculties — قوا
  faculties of mind — قوای ذهن
  theoretical and practical faculties
  قوای عملیّه و علمیّه (ف.ا.)
faculty — قوّه
  faculty of anger — قوّه غضب(ک.ا.)
  faculty of attraction — قوّه جاذبه(ف.ا.)
  faculty of desiring — قوّهٔ شوقیّه (ف.ا.)
  faculty of digestion — قوّهٔ هاضمه (ف.ا.)
  faculty of disposal — متصرّفه (ف.ا.)
  faculty of estimation — قوّهٔ وهم، واهمه (ف.ا.)
  faculty of evacuation — قوّهٔ دافعه (ف.ا.)
  faculty of excretion — قوّه دافعه (ف.ا.)
  faculty of fantasy — قوّهٔ خیالی (ف.ا.)
  faculty of feeding — قوّهٔ غاذیه (ف.ا.)
  faculty of growth — قوّهٔ نامیه (ف.ا.)
  faculty of imagination — قوّهٔ متخیّله (ف.ا.)
  faculty of memory — قوّهٔ حافظه (ف.ا.)
  faculty of mind — قوّهٔ نفسانی (ف.ا.)
  faculty of motion — قوّهٔ حرکت
  faculty of perception — قوّهٔ ادراک (ف.ا.)
  faculty of rationality — قوّهٔ ناطقه، قوّهٔ عقلیّه
  faculty of reason — قوّهٔ خرد
  faculty of representation — قوّهٔ مصوّره (ف.ا.)
  faculty of reproduction — قوّهٔ مولّده (ف.ا.)
  faculty of repulsion — قوّهٔ دافعه (ف.ا.)
  faculty of retention — قوّهٔ ماسکه (ف.ا.)
  faculty of sensation — قوّهٔ حسّی
  faculty of thought — مفکّره، قوّهٔ مفکّره (ف.ا.)
  animal faculty — قوّهٔ حیوانی
  angelic faculty — قوّهٔ ملکوتی
  appetitive faculty
  قوّهٔ شهوانی، قوّه نزوعیّه (ف.ا.)
  cogitative faculty
  قـوّهٔ شـناسایی (ف.غ.) قـوّهٔ مـفکّره، مـتفکّره، قوهٔ فکریه (ف.ا.)

direct experience ذوق (ع.ا.)

immediate experience کشف (ع.ا.)

objective experience تجربهٔ عینی

sense experience تجربه حسّی

experiential تجربی

experiential reference مابه‌ازای تجربی

experientialism تجربه‌گرایی در شناخت (ف.غ.)

experiment تجربه، آزمایش

experimental تجربی، آزمایشی

explicative توصیفی، ضروری، بیانی

explicit صریح (در برابر مضمر)، آشکار

expression عبارت، تقریر، قول

extended ممتد

extended body جسم ممتد

extension امتداد جسمانی، بعد، حیّز، مصداق

mobile extension امتداد سیلانی

extensional مصداقی

extensionality, axiom of اصل هم‌مصداقی

extensive ذی ابعاد، ممتد

extent حدّو دامنه

extenuation تعطیل (ف.ا.)

exterior and interior ظاهر و باطن

external خارجی، صوری

external object شیء خارجی، اعیان خارجی

external of religion ظاهر دین

external reality اعیان

external things مصداقهای خارجی

externals اشیای خارجی

externalism ظاهرگرایی (ک.ا.)

externalist ظاهرگرا (ک.ا.)

extralogical فرامنطقی

extrarational برون عقلی

extraspacial فوق مکانی

extratemporal فوق زمانی

extreme حدّ، طرف، کناره

in the extreme بی‌نهایت

extremism غلوّ (ک.ا.)

extremist غالی (ک.ا.)

(heterodox) extremists غلات

extrinsic ظاهری، خارجی، عارضی، عرضی

existentia وجود (ف.ا.)

existential وجودی

existential generalization تعمیم وجودی (ف.ا.)

existential import تضمّن وجودی(ف.ا.)

existential instantiation تجرید

existential proposition گزاره وجودی(ف.ا.)

existential quantifier سور وجودی (م.ر.)

non-perpetual existential وجودیه لادائمه (م.ک.)

non-necessary existential وجودیه لاضروریه (م.ک.)

existentialism اگـزیستانسیالیسم، فلسفهٔ تقرّر ظهوری (ف.غ.) اصالت وجود (ف.ا.)

Existing, The الواجد (ا.ا.)

existing things *qua* existents اشیای موجود بما هی موجود (ف.ا.)

ex nihilo nihil fit از عدم چیزی صادر نمی‌شود

exoteric ظاهری، خارجی

exoteric aspect ظاهر

exoteric rites مناسک ظاهری

exoteric rules احکام ظاهری

exoterist اهل ظاهر، ظاهری (ک.ا.)

expectation انتظار

chiliastic expectation انتظار فرج (ک.ا.)

expected منتظر (ک.ا.)

Expected Imam امام منتظر (ک.ا.)

Expected Savior منجی (ک.ا.)

experience تجربه حسّی، تجربه

pure existence وجود محض، وجود مجرّد (بحت) (ف.ا.)

real existence وجود حقیقی، وجود واقعی

reality of existence حقیقت وجود (ف.ا.)

self-unfolding existence وجود منبسط (ع.ا.)

sheer existence صرف وجود، مجرّد وجود، وجود محض

static existence وجود ثابت

subordinate existence وجود تبعی

substantial existence وجود جوهری (ف.ا.)

systematic ambiguity of existence تشکیک وجود (ف.ا.)

tangible individual existence وجود عینی(ف.ا.)

temporal and spacial existence کون و مکان(ف.ا.)

thingness of existence شیئیّت وجود (ف.ا.)

unfolded existence وجود منبسط (ع.ا.)

existences وجودات، موجودات

five divine existences حضرات خمس (ع.ا.)

existent موجود

existent accidentally موجود بالعرض (ف.ا.)

existent by necessity ضروری الوجود

existent essentially موجود بالذّات (ف.ا.)

existent in concrete موجود در عالم عین

existent *qua* existent موجود بما هو موجود (ف.ا.)

potentially existent وجود بالقوه

existents موجودات

rank of existents مراتب وجود (ف.ا.)

exess and neglect افراط و تفریط
exhaustiveness استغراق
Existence حقیقت وجود(ف.ا.)
existence
هستی، وجود، یافت، قیام ظهوری (ف.غ.)، کَوْن (ک.ا.)
existence being made جعل وجود (ف.ا.)
existence in conception وجود در ذهن
existence in general وجود عام (ف.ا.)
existence in itself وجود فی نفسه (ف.ا.)
existence in itself for itself
وجود فی نفسه لنفسه (ف.ا.)
existence in itself for itself by itself
وجود فی نفسه لنفسه بنفسه (ف.ا.)
existence in itself for itself by somthing else وجود فی نفسه لنفسه لغیره (ف.ا.)
existence in itself for something else
وجود فی نفسه لغیره (ف.ا.)
existence posterior وجود متأخّر
absolute existence هستی محض، وجود مطلق
absolute poverty of existence in itself
فقر ذاتی (ف.ا.)
abstract existence وجود مجرّد (ف.ا.)
abstract (non-material) existence
وجود تجرّدی (ف.ا.)
accidental existence وجود عرضی (ف.ا.)
circle of existence دایرهٔ وجود (ف.ا.)
cognitive existence وجود علمی
composite existence وجود مرکّب
comprehensive existence وجود احاطی

concrete existence وجود عینی
continued existence وجود مستمر
copulative existence وجود رابط (ف.ا.)
determined existence وجود مقیّد
external existence وجود خارجی
fictitiousness of existence
اعتباری بودن وجود (ف.ا.)
first existence وجود نخستین
generic existence وجود کلی،وجود نوعی
ideal existence وجود مثالی (ف.ا.)
infinite existence هستی نامحدود
inhering existence وجود رابطی
intensification of existence
اشتداد وجود (ف.ا.)
latent existence وجود نهان
luminous existence وجود نوری (ف.ا.)
material existence وجود مادّی
mental existence وجود ذهنی (ف.ا.)
necessary existence
وجود واجب، واجب الوجود
partial existence وجود جزئی(ف.ا.)
particular existence وجود خاص
portion of existence حصهٔ وجود (ف.ا.)
predicative existence وجود محمولی
principiality of existence
اصالت وجود (ف.ا.)
priority of existence اصالت وجود (ف.ا.)
proper existence وجود خاصّه (ف.ا.)
properties of existence احکام وجود

eudaemonism نظام اخلاقی مبتنی بر سعادت
evanescence ناپایداری، فنا
evanescent فانی، ناپایدار، گذرا
Evangel هر یک از انجیلهای چهارگانه (ک.م.)
evangel انجیل
evangelical انجیلی، طبق تعالیم انجیل (ک.م.)
evangelicalism
آئین کلیسائی انجیلی، تعالیم پروتستان انجیلی (ک.م.)
evangelism تبلیغ مسیحیّت
everlasting سرمدی، ابدی، همیشگی، سرمد، ازلی
Everlasting, The الباقی (ا.ا.)
everlastingness دوام، دیمومیّت
Ever-living, The الحیّ (ا.ا.)
Ever-Relenting, The التّواب (ا.ا.)
evidence گواه، شاهد، دلیل
circular evidence دور
conclusive evidence دلیل قطعی
most perfect evidence حجّت بالغه
evil بدی، شر، گناه
evil aspect مفسده
evildoer خطاکار، شرور، بدکار
evil-doing شرارت، بدکاری
evil habits وساوس عادات
evil nature of something قبح شیء (ک.ا.)
evil spirit روح شر
pure evil شرّ محض
total evil شرّ کل
evolution تحوّل تدریجی، تکامل
evolutionary تکاملی، پویا
evolutionism
تکامل‌گرایی، اعتقاد به نظریّهٔ سیر تکاملی موجودات
exaggerators غلات (ک.ا.)
Exalted, The المتعالی (ا.ا.)
Exalted One, The المتعالی (ا.ا.)
Exalter, The الرّافع (ا.ا.)
examination محنه (ک.ا.)
example اُسوه
excellence فضل، برتری
essential excellence فضل ذاتی
excellences کمالات
excellent بالفضیلت
most excellent افضل (ک.ا.)
excessiveness افراط
excluded middle, law of, the
اصل امتناع ارتفاع (و اجتماع) نقیضین
excluded middle, principle of, the
اصل امتناع ارتفاع (و اجتماع) نقیضین
exclusive مانعة الجمع (م.ک.)
exclusive or یای مانعةالجمع (م.ر.)
mutually exclusive مانعة الجمع (م.ک.)
excommunication تکفیر، طرد
executor وصی (ک.ا.)
exegesis تفسیر
esoteric exegesis تأویل
exegete مفسّر
exegetics علم تفسیر
exemplarism
نظریه تمثیل (اشیای مادی به حقایق روحانی آنها)
نظریهٔ مثل

essentialism
ماهیت گرایی، قول به اصالت ماهیت (ف.ا.)
essentialist اصالت ماهیّتی(ف.ا.)
essentiality صفت ذاتی، لزوم
essentially بالذّات، ذاتاً
essentially contingent existent
موجود ممکن به ذات خود (ف.ا.)
essentials ذاتیات
common essentials ذاتیات مشترکه (ف.ا.)
distinguishing essentials
ذاتیات ممیّزه (ف.ا.)
esthesia ادراک حسّی
esthetic
زیبایی شناختی، مربوط به حسّ، حسّاسیّت (ف.غ.)
esthetics استحسان، زیبایی شناسی
estimation حدس، نظر، عقیده
Eternal, The الباقی (ا.ا.)
eternal قدیم، سرمدی، ابدی (ف.ا.)
Eternal By Itself قدیم بذاته (ف.ا.)
eternal life حیات سرمدی، زندگی جاوید
Eternal One, The ذات لایزال خداوند(ف.ا.)
eternal principle
اصل قدیم، اصل جاویدان (ف.ا.)
eternal process صیرورت ابدی(ف.ا.)
eternal through an eternity
قدیم به قِدَم (ف.ا.)
eternal through another قدیم بغیره (ف.ا.)
eternalists ازلیّه (ف.ا.)
eternity ازلیّت، قِدَم(ف.ا.)
eternity of the world قِدَم عالَم(ف.ا.)
eternity to eternity ازلاً و ابداً (ف.ا.)
eternity without beginning ازل(ف.ا.)
eternity without end ابد(ف.ا.)
essential eternity قِدَم ذاتی (ف.ا.)
future eternity ابد(ف.ا.)
post-eternity ابد(ف.ا.)
temporal eternity قِدَم زمانی (ف.ا.)
time's eternity قِدَم زمانی
ether اثیر
ethereal اثیری
ethereal world عالم اثیری
etherals اثیریات (ف.ا.)
ethic اخلاق، نظام اخلاقی
ethical اخلاقی
ethico-theology علم کلام اخلاقی
ethics علم اخلاق، حکمت عملی، حکمت خُلقی
applied ethics اخلاق عملی
descriptive ethics اخلاق توصیفی
empirical ethics علم اخلاق تجربی
excellent ethics اخلاق فاضله
meta-ethics فلسفه اخلاق
normative ethics اخلاق دستوری
spiritual ethics اخلاق روحانی
virtue ethics اخلاق مبتنی بر فضیلت
etiology سبب شناسی، علم شناخت اسباب و علل
Euclid اقلیدس
Euclidean اقلیدسی
Euclidean geometry هندسهٔ اقلیدسی
eudaemonia سعادت، خوشبختی

equal ندّ
equipollence تلازم
equipollent متوافق، متلازم، هم‌توان
Equitable, The المُقسِط (ا.ا.)
equivalence برابری، هم‌ارزشی، معادله (م.ر.)
  equivalence of proofs تکافؤ ادلّه
equivalent هم‌ارزش، معادل (م.ر.)
equivocal
  متشابه، مشکّک، مشترک، مشترک لفظی (ف.ا.)
eristic
  فن جدل، استدلال جدلی، اهل جدل (م.ک.)
erroneous سقیم، مغالطی، مغالطه‌آمیز (م.ک.)
  erroneous conclusion
  مغلطه، قیاس کاذب (م.ک.)
erudition فضل، علم، دانش
eschatology علم آخرت، معادشناسی
esoteric باطنی، درونی
  esoteric aspect باطن
esotericism باطن‌گرایی،مذهب باطنی
esoterism باطن‌گرایی
esse وجود
essence ذات، ماهیت، حقیقت، جوهر
  essence and appearance
  ذات و عرض، بود و نبود
  essence of divinity ذات ربوبیّت(ف.ا.)
  essence of God ذات خدا(ف.ا.)
  essence of necessary ذات واجب (ف.ا.)
  essence of the book اُمّ الکتاب (ک.ا.)
  absolute essence ذات مطلق (ف.ا.)
  contingent essence ذات ممکن (ف.ا.)
  immutable essence
  جوهر ثابت (ف.ا.)، عین ثابت (ع.ا.)
  in its own essence لذاته
  principality of essence
  اصالت ماهیّت (ف.ا.)
  priority of essence اصالت ماهیّت (ف.ا.)
  reality of essence حقیقت ذات (ف.ا.)
  specific essence ذات مخصوصه (ک.ا.)
  through his essence بذاته
  to his essence لذاته
essences ذوات
  three essences اقالیم ثلاثه (ک.م.)
  unchanging essences ماهیات ثابته (ف.ا.)
essentia ماهیت (ف.ا.)
essential ذاتی، ماهوی
  essential concomitants لوازم
  essential definition حدّ (م.ک.)
  essential end غایت ذاتی(ف.ا.)
  essential name of God اسم ذاتی خدا (ع.ا.)
  essential primacy سبق ذاتی (ف.ا.)
  essential property لازم
  essential property of the essence of God
  لازم ذات خداوند
  essential reality حقیقت
  essential self-manifestation تجلّی ذاتی (ع.ا.)
  essential substance ماهیّت (ف.ا.)
  essential witness شهود عینی (ع.ا.)
  general essential ذاتی عام (م.ک.)
  specific essential ذاتی خاص (م.ک.)
  what is essential ما بالذّات

enduring باقی (ک.ا.)
enduringness بقا(ک.ا.)
energeia فعلیّت
  pure energeia فعلیّت محض
engendered حادث (ف.ا.)
enlightened روشنفکر، روشن‌اندیش، روشن‌بین
Enlightenment, The
عصر روشنگری، نهضت روشنفکری، بیداری افکار(ف.غ.)
enmity حقد
Enricher, The المُغنی (ا.ا.)
en soi به ذات خود
ens وجود، وجود انتزاعی، موجود، هستی
  ens in acto موجود بالفعل
  ens in potentia موجود بالقوه
  ens perfectissimus وجود اکمل
  ens rationis وجود اعتباری، وجود ذهنی (ف.ا.)
  ens reale وجود مستقل از ذهن
entailment استلزام معنایی (م.ر.)
entelechy فعلیّت، کمال اوّل
  first entelechy کمال اوّل (ف.ا)
enthymeme قیاس مضمر، قیاس ضمیر (م.ک.)
entitative determinants
معانی قائم به ذات حق (ک.ا.)
entity موجود، وجود، ذات، وجود واقعی یا ذهنی
  entity subsisting within the soul
معنای قائم به نفس (ک.ا.)
  actual entity وجود بالفعل، وجود متحقق
  concrete entity وجود عینی (ف.ا.)
  created entity محدَث (ف.ا.)
  fixed entity عین ثابت (ع.ا.)
  negative entity امر عدمی
  potential entity وجود ممکن، وجود بالقوه
  pure entity جوهر مجرّد (ف.ا.)
  simple entity حقیقت بسیط
enumerated معدود
envoy سفیر
  envoy of imam سفیر امام (ک.ا.)
envy حسد
eon = aeon
epagoge استقرا (م.ک.)
epicheirema قیاس احتجاجی (م.ک.)
Epicurean school مکتب اپیکوری، لذّت‌گرایی
Epicureanism فلسفه اپیکوری
Epicurism فلسفه اپیکور
epiphany ظهور، تجلی
epiphenomenal پدیدار فرعی
epiphenomenalism
نظریه پدیدار فرعی، اعتقاد به ناشی شدن آگاهی از جریان عصبی
epiphenomenon پدیدار ثانوی، پدیدار فرعی
episteme دانش، شناخت، معرفت
epistemological
معرفت شناسانه، معرفت شناختی
epistemology معرفت شناسی
  reformed epistemology
معرفت شناسی اصلاح شده (ک.م.)
episyllogism قیاس مؤخّر (م.ک.)
epithet وصف عنوانی
epoche تعلیق حکم (ف.غ.)

egocentricity نفسانیت، خودخواهی، خودمداری
egoism
انانیت، خودپرستی، خودخواهی، خودمداری
egotism خودپرستی، حبّ ذات
eidetic ذات‌نگر
 eidetic method روش ناظر به ذات أشیاء (ف.غ.)
 eidetic reduction تحویل ذات‌نگرانه (ف.غ.)
Eleatic الیایی
Eleaticism فلسفهٔ الیایی، مکتب الیایی
element اسطقس، آخشیج، عنصر (ک.ا.)
 compound element عنصر مرکب
 original element عنصر آغازین، اسطقس
 power of the element قوهٔ عنصری (ف.ا.)
 primary element اسطقس (ف.ا.)
 primordial element
اسطقس، عنصر آغازین (ف.ا.)
 simple element عنصر بسیط
elemental عنصری
 elemental entities بسایط
elements عناصر
 Four Elements
عناصر چهارگانه، طبایع چهارگانه، اسطقسات
 single elements مفردات
elixir اکسیر
 elixir of life اکسیر حیات
emanation تجلّی، صدور، فیض
 first emanation صادر اول (ف.ا.)
 holy emanation فیض مقدس (ع.ا.)
 most holy emanation فیض اقدس (ع.ا.)
Emanationism مکتب فیض، فیض‌گرایی

embodiment تجسّم (ک.ا.)
 embodiment of deeds تجسّم اعمال (ک.ا.)
Eminent, The العزیز (ا.ا.)
emissary داعی (ک.ا.)
emission فیضان
emotivism
احساسی‌انگاشتن احکام ارزشی (ف.غ.)
empirical تجربی
 empirical representation تمثّل تجربی (ف.غ.)
empiricism
مذهب اصالت تجربه، تجربه‌گرایی (ف.غ.)
empiricist تجربی مذهب، تجربه‌گرا
empiriocriticism
تجربه‌گرایی محض مخالف با مابعدالطبیعه (ف.غ.)
empowerment تفویض (ک.ا.)
empyreal عرشی،ملکوتی
empyrean عرش، ملکوت
encompassed محاط
Encompassor, The المحیط (ا.ا.)
Encyclopedists اصحاب دایرةالمعارف (ف.غ.)
end غرض و غایت
 end in itself غایت فی نفسه
 end of the time آخرالزمان (ک.ا.)
 final end غایت نهایی
 ultimate end غایتِ قصوی
 without end ابدی
endless بی‌نهایت
 endless chain تسلسل
 endless regress تسلسل
endlessly تا بی‌نهایت

E

early members	متقدّمان
earth	عالم‌خاکی، عالم‌جسمانی
earthly	خاکی، زمینی
eclectic	التقاطی
eclecticism	التقاطی‌گری، التقاط
economics	علم تدبیر منزل
home economics	تدبیر منزل (ف.ا.)
ecstasy	شوریدگی،وجد، خلسه، شوق، جذبه (ع.ا.)
joyful ecstasy	طرب (ع.ا.)
overwhelming ecstasy	شوق عظیم
ecstatic	وجدآور، مجذوب (ع.ا.)
ecstatic experience	کشف، مکاشفه (ع.ا.)
ecstatic sayings	شطحیات (ع.ا.)
edification	تهذیب نفس
eduction	استنتاج بی‌واسطه
effacement	محو (ع.ا.)
Effacer of Sins, The	العفو (ا.ا.)
effect	معلول، مسبَّب
effect by itself	معلول بالذات (ف.ا.)
assumed effect	معلول مفروض
first effect	معلول اوّل (ف.ا.)
generated effect	فعل متولّد (ک.ا.)
incidental effect	اثر تبعی، اثر فرعی
inseparable effect	معلول غیر مفارق (ف.ا.)
unitary effect	معلول وحدانی (ف.ا.)
effected	مُعَلَّل
effector	مؤثِّر
effectually	بالفعل
effectus	فعل (ف.ا.)
efficacy	تأثیر
efficient	فاعل، مؤثّر
effulgence	تجلّی (ع.ا.)
effusion	فیض، فیضان
effusion of being	فیض وجود
most sacred effusion of God	فیض اقدس خداوند (ع.ا.)
sacred effusion of God	فیض مقدّس خداوند (ع.ا.)
ego	نفس، انانیّت، انیّت (ف.ا.)
empirical ego	من تجربی(ف.غ.)
pure ego	نفس بسیط
transcendental ego	نفس استعلایی، من متعالی (ف.غ.)
egocentric	خود مدار
egocentricism	خود مداری

double aspect theory
نظریهٔ دووجهی روحانی ـ جسمانی (ف.غ.)
doubt شبهه، شک
method of doubt روش شک (ف.غ.)
doubter شکّاک
doxa نظر، باور
doxy اعتقاد، باور، اعتقاد مذهبی
dream رؤیا
dream-vision رؤیا
veracious dream رؤیای صادقه (ک.ا.)
dreams منامات(ع.ا.)
dressing after dressing لبس بعد از لبس (ف.ا.)
dressing after dressing of forms
لبس بعد از خلع (ف.ا.)
Druzes دروزیان
dry یبوست(ک.ا.)
dryness یبوست (ک.ا.)
dual دوگانه
dualism
ثنویت، دوگانه‌پرستی، اعتقاد به دوگانگی خیر و شر
در عالم
mind-body dualism
اعتقاد به دوگانگی روح و جسم (ف.غ.)
dualist دوگانه انگار، ثنوی
dualistic ثنوی
duality ثنویت، دوگانگی، دوئی
composite duality زوج ترکیبی (ف.ا.)
dubious شبهه‌آمیز
dubious things شبهات
due واجب (ک.ا.)
duration امتداد زمان، استمرار، بقا (ک.ا.)
eternal duration دهر (ف.ا.)
perpetual duration دهر (ف.ا.)
supratemporal duration دهر (ف.ا.)
dusky barriers غواسق برزخی (ف.ا.)
duty تکلیف، فریضه، وظیفه
collective duty واجب کفایی
dyadic دوتایی، ثنایی
dynamic پویا، پوتکاپو
dynamism پویایی، پویندگی

distinctive essence ذات متمایز
distinguens accidentalis ممیِّز عرضی (م.ک.)
distinguens substantialis
ممیِّز جوهری (م.ک.)
distinguisher ممیِّز (م.ک.)
distinguishing characteristic ممیِّز (م.ک.)
distinguishing factor مابه الامتیاز
divergent متباین
diversity تکثر، این نه آنی
diversity in unity کثرت در وحدت (ع.ا.)
divination پیشگویی، غیب‌گویی، کهانت، جفر
divine الهی، ربوبی، قدسی
divine agency واسطه در فیض (ف.ا.)
divine authority ملکوت
divine commandment امر الهی (ف.ا.)
divine compassion لطف الهی (ک.ا.)
divine days ایّام الله
divine decree قضای الهی (ک.ا.)
divine disclosure کشف الهی (ع.ا.)
divine edict ناموس الهی (ک.ا.)
divine essence لاهوت (ک.ا.)
divine favour لطف الهی (ک.ا.)
divine foreknowledge
علم پیشین خداوند (ف.ا.)
divine glory جبروت
divine grace لطف الهی، فرّه ایزدی
divine help توفیق الهی
divine intervention عنایت الهی (ع.ا.)
divine law شریعت، فقه، شرع
divine light بارقهٔ الهی

divine lordship ربوبیّت
divine nature لاهوت
divine order امر الهی
divine premeasurment قدر (ک.ا.)
divine self-revelation تجلّی الهی (ع.ا.)
divine teachings معارف الهی
dinine throne عرش
divine witnesses الشّواهد الرّبوبیه (ف.ا.)
divinely-illuminated روشن‌ضمیر
diviner کاهن، غیب گو
divinity الوهیّت، ربوبیّت، خدا
plane of divinity حضرت الهی(ع.ا.)
realm of divinity عالم لاهوت (ع.ا.)
divisibility تقسیم‌پذیری
division انشعاب، تجزیه
imaginary division
انقسام وهمی، تقسیم وهمی (ف.ا.)
real division انقسام فکّی، تقسیم فکّی (ف.ا.)
source of division مَقسَم
Doctor Ecstaticus شیخ شطّاح (ع.ا.)
doctrinal عقیدتی، اعتقادی
doctrine عقیده، مشرب، تعلیم، مذهب، اصل
dogma(s) اندیشهٔ جزمی، اعتقاد، اصول اعتقادی
religious dogmas اصول دین
dogmatic جزمی، خشک‌اندیش، متشرّع، متنسّک
dogmatic assertion حکم جزمی
dogmatism جزم‌اندیشی، تعصّب
Dominator, The القهار (ا.ا.)
dominion ملکوت
doomsday روز بازپسین، روز جزا

coincidental disconjunctive
منفصلهٔ اتفاقیه (م.ک.)
exclusive disconjunctive
منفصلهٔ مانعة الخلوّ (م.ک.)
incompatible disconjunctive
منفصلهٔ مانعة الجمع (م.ک.)
veritable disconjunctive
منفصلهٔ حقیقیه (م.ک.)
discontinuity انفصال
discontinuous گسسته، منفصل
discourse قول، گفتار
complete discourse قول تام (م.ک.)
declarative discourse قول جازم (م.ک.)
falsified discourse قول کاذب (م.ک.)
discrete گسسته، منفصل
discursive استدلالی، برهانی
discursive thinking تفکّر استدلالی
disengagement تجرید (ف.ا.)
disjoint ناپیوسته، جدا از هم
disjoint sets مجموعه‌های ناپیوسته
disjunction
منفصلهٔ حقیقیه (م.ک.) ترکیب فصلی (م.ر.)
disjunction, exclusive
«یا»ی مانعة الجمع (م.ر.)
disjunction, inclusive
«یا»ی مانعة الخلو (م.ر.)
real disjunction انفصال حقیقی (م.ک.)
disjunctive
انفصالی، فاصل، منفصله، استثنایی منفصل (م.ک.)
disobedience معصیت، نافرمانی

act of disobedience معصیت(ک.ا.)
dispersing of the parts تفرّق اجزا (ک.ا.)
dispersion تفریق (ک.ا.)
displeasure الم (ک.ا.)
Disposer, The المقدّر (ا.ا.)
disposition
تقدیر، تدبیر، میل، حال، استعداد، حالت
bodily disposition هیأت
innate natural disposition فطرت
natural disposition جبلّت (ف.ا.)
primary disposition جبلّت اول (ف.ا.)
dispositions طبایع
long-term dispositions
کیفیّات نفسانی بطیء الزّوال، ملکات (ف.ا.)
short-term dispositions
کیفیّات نفسانی سریع الزّوال (ف.ا.)
disproof ابطال
disproving ابطال
disputant طرف بحث، جدل‌کننده
disputation جدل، محاجّه
disputatious جدلی، اهل بحث و جدل
disputative محل جدل،جدلی
dispute منازعه، مناظره
disputed متنازع
dissimulation تقیّه (ک.ا.)
dissociation from تولّا (ک.ا.)
distinct مشخّص، متمایز
distinction تمایز، جدایی، تباین
yardstick of distinction مناط بینونت
distinctive متمایز

devotions عبادت، دعا،نیایش
devout با ایمان، با اخلاص، مذهبی
dialectic دیالکتیک، جدل، احتجاج منطقی
dialectic of pure reason
جدل عقل محض (ف.غ.)
transcendental dialectic
جدل استعلایی، دیالکتیک استعلایی (ف.غ.)
dialectical جدلی، دیالکتیکی، منطقی
dialectical assertions
قضایای جدلی الطّرفین (ف.غ.)
dialectical discourse قول جدلی (م.ک.)
dialectician جدلی،اهل جدل
dialecticism جدل گرایی
dialectics منطق جدلی، منطق دیالکتیک (ف.غ.)
dialleion تعریف دوری، دور باطل (م.ک.)
diallelus استدلال دوری(م.ک.)
dialog=dialogue
dialogic (al) گفت و شنودی
dialogical method روش گفتگو
dialogue گفت‌وشنود،گفتگو
dianoetic عقلانی،فکری
dianoia عقل، خرد
diatribe جرح
dichotomy حصر، دووجهی، تباین (ف.غ.)
dictio negative حرف سلب
dictum de omni at nullo حکم همه یا هیچ
difference تباین، تمایز، فصل، تفاضل
difference of attributes تباین وصفی (ف.ا.)
difference of complete separation
تباین عزلی (ف.ا.)

genuine difference اختلاف معنوی (ف.ا.)
specific difference فصل، فصل منوّع (م.ک.)
subjective difference
اختلاف مفهومی (ف.ا.)
verbal difference اختلاف لفظی (ف.ا.)
differentia فصل (م.ک.)
differentia specifica
فصل مقسّم، فصل منوّع (م.ک.)
actualizing differentia فصل محصّل (م.ک.)
constituting differentia مقوّم
derivative differentia فصل اشتقاقی (م.ک.)
logical differentia فصل منطقی (م.ک.)
real differentia فصل حقیقی (م.ک.)
ultimate differentia فصل اخیر (م.ک.)
diffusion سریان
dificient قاصر
dilemma برهان ذوحدّین، قیاس ذوحدّین (م.ک.)
ding an sich شیء فی نفسه، شیء فی ذاته
direct مستقیم، مباشر
director مرشد، شیخ، پیر (ع.ا.)
perfect spiritual director
شیخ، پیر کامل (ع.ا.)
spiritual director پیر (ع.ا.)
disapproval کراهت (ک.ا.)
disapproving کاره (ک.ا.)
disciple مُرید ،مبتدی (ع.ا.)
discipleship سلوک (ع.ا.)
disconjunctive منفصله (م.ک.)
antagonistical disconjunctive
منفصلهٔ عنادیه (م.ک.)

described subject	مدلول علیه (م.ک.)
description	وصف ـ رسم (م.ک.)
complete description	رسم تام (م.ک.)
definite description	وصف خاص (م.ر.)
essential description	رسم (م.ک.)
imperfect description	رسم ناقص (م.ک.)
descriptive	توصیفی، خبری، وصفی
descriptivism	توصیف‌گرایی (در علم اخلاق)
design	صنع، طرح، تدبیر
designated	برگزیده
designation	انتصاب، نصّ (ک.ا.)
explicit designation	نصّ صریح (ک.ا.)
explicit divinly-inspired designation	نصّ جلی (ک.ا.)
designer	صانع
desire	شوق،شهوت(ک.ا.)
despair	یأس
destination	قضا (ک.ا.)
destiny	قـــــــدر(ک.ا.)
destiny and decree	قضا و قدر (ک.ا.)
destiny and providence	قضا و قدر (ک.ا.)
destiny through knowledge	قَدَر علمی (ف.ا.)
destiny through objectification	قَدَر عینی (ف.ا.)
mystery of destiny	سرّقدر(ک.ا.)
secret of destiny	سرّقدر(ک.ا.)
detachment	تجرید(ع.ا.)
detailed	مفصّل
detailed konwledge	علم تفصیلی (ف.ا.)
in a detailed way	به‌تفصیل
determinant	ترجیح (ک.ا.)
entitative determinant	معنای قائم به ذات حق (ک.ا.)
determinate	معیّن، ثابت
determinateness	تعیّن
determination	تعیّن، قدر، قضا، تقیّد
particular determination	قدر
determinations	تعیّنات
determined	معیّن، موجَب، مشخّص، محکوم‌علیه
determiner	موجِب ـ معیِّن
The All Determiner	المقتدر (ا.ا.)
determinism	اعتقاد به جبر، جبرگرایی، جبر، ضرورت علّی ـ معلولی، موجبیّت علّی (ک.ا.)
divine determinism	قَدَر الهی (ک.ا.)
determinist	جبری، جبرگرا
deterministic	جبری، جبرگرایانه
deterrent	صارف (ک.ا.)
deterrent from the good	صارف از خیر (ک.ا.)
Deus	خداوند
deus absconditus	خدای نهان
deus ex machina	دست غیبی، امداد غیبی
development	تحول، تکامل تدریجی
Devil, The	ابلیس، شیطان، اهریمن
devilish	شیطانی، اهریمنی
devil-worship	شیطان پرستی
devotee	مؤمن
devotion	ایمان، زهد، ایثار

Democritus ذیمقراطیس
demon دیو، روح شریر، شیطان، اهریمن
demonism اهریمن باوری
demonology اهریمن شناسی
demonstrated مبرهَن
demonstration برهان
demonstration *ad absurdum* برهان خلف (م.ک.)
demonstration in circle قیاس دوری(م.ک.)
demonstration of fact برهان انّ (ف.ا.)
demonstration of necessity and possibility برهان وجوب و امکان (ف.ا.)
demonstration of the cause برهان لمّ (ف.ا.)
demonstration per-impossible برهان خلف (م.ک.)
apodeictic demonstration برهان (م.ک.)
a priori demonstration برهان لمّی (ف.ا.)
assertoric demonstration برهان انّی(ف.ا.)
causal demonstration برهان‌لمّی(ف.ا.)
certain demonstration برهان یقینی(ف.ا.)
direct demonstration برهان مستقیم(م.ک.)
eliminative demonstration برهان نقضی (م.ک.)
mutual hindering demonstration برهان تمانع (ک.ا.)
posteriori demonstration برهان انّی(ف.ا.)
priori demonstration برهان لمّی (ف.ا.)
demonstrative proof برهان (م.ک.)
demythologization اسطوره‌زدایی
demythologize اسطوره‌زدایی‌کردن
denial انکار ـ نفی
denomination فرقه، فرقه مذهبی
denominational فرقه‌ای
denominationalism فرقه‌گرایی
denotation دلالت، دلالت بر مصداق (م.ک.)
denumerable بی نهایت شمارش‌پذیر
dense متراکم
density غلظت، تراکم
deontology نظریه تکلیف اخلاقی
dependent مستند، قائم (ف.ا.)
dependent on the necessary being مستند به واجب (ف.ا.)
dependent on a thing مستند به شیء
depository مستودع (ک.ا.)
deprivation عدم
deputy نایب
deputy of hidden Imam نایب امام عصر (ک.ا.)
deputy of the Imam نایب امام (ک.ا.)
deputyship نیابت
de re وجه شیء
derivation اشتقاق
derivation rule قاعدهٔ استنتاج (م.ر.)
derivational اشتقاقی
derivative اشتقاقی
derived مشتق
derwish درویش
descendant سلاله ـ ذریّه
descent هبوط، نزول
arc of descent قوس نزول (ف.ا.)

deducible استنتاج‌پذیر، قیاس‌پذیر
deduction استنتاج، قیاس منطقی (م.ک.)
  deduction tree درخت استنتاج (م.ر.)
  immediate deduction استنتاج بی‌واسطه
  mathematical deduction استنتاج ریاضی (م.ر.)
  natural deduction استنتاج طبیعی (م.ر.)
deductive قیاسی (م.ک.)
  deductive method روش قیاسی (م.ک.)
deductivism تکیه‌به‌قیاس
de facto بالفعل، در واقع
deficiency نقص، تفریط
  absolute deficiency نقص مطلق
defined معرَّف (م.ک.)
definiendum محدود، معرَّف (م.ک.)
definiens معرِّف (م.ک.)
defining property خاصّهٔ معرِّف (م.ک.)
definite معرّفه، محصّل، قطعی
definition تعریف، حدّ، قول شارح (م.ک.)
  definition by abstraction تعریف به تجرید (م.ک.)
  definition by description تعریف به رسم (م.ک.)
  circular definition تعریف دوری (م.ک.)
  complete essential definition حدّ تام (م.ک.)
  complex definition تعریف مرکّب (م.ک.)
  constituent part of a definition جزء حدّی (م.ک.)
  contextual definition تعریف ضمنی
  descriptive definition تعریف به رسم (م.ک.)
  essential definition تعریف به حدّ (م.ک.)
  explicit definition تعریف بسیط (م.ر.)
  implicit definition تعریف ضمنی
  lexical definition شرح الاسم (م.ک.)
  literal definition تعریف لفظی (م.ک.)
  nominal definition تعریف اسمی (م.ک.)
  perfect definition حدّ تام (م.ک.)
  proper definition تعریف بالاخص (م.ک.)
  recursive definition تعریف بازگشتی
  universal and proper definition حدّ جامع و مانع (م.ک.)
definitum معرَّف (م.ک.)
deific خداگونه،خدامانند
deification خداانگاری،خداگونگی
deism خداگرایی طبیعی ـ خداباوری عقلی (ف.غ.)
deist خداباور طبیعی
Deity, The خدا
deity اله، خدا، الوهیّت،خدایی
  specific deity ربّ النّوع (ف.ا.)
  Supreme Deity ربّ الأرباب (ف.ا.)
delegation تفویض (ک.ا.)
  constraint and delegation جبر و تفویض (ک.ا.)
delegators مُفوِّضه (ک.ا.)
delusion توهّم، وهم، پندار
delusive وهمی،پنداری
demi-god نیمه‌خدا، موجود نیمه الهی
demise دثور (ف.ا.)
Demiurge عقل فعّال، صانع عالم محسوس، آفریدگار جهان مادّی (ف.ا.)
democracy حکومت مردم

D

Darwinism مکتب داروین (ف.غ.)
dasein دازاین،وجود حاضر (ف.غ.)
data یافته‌ها، مفروضات، داده‌ها
  data of experience مجرّبات (م.ک.)
  data of sense intuition
مفروضات شهود حسّی (ف.غ.)
  empirical data داده‌های تجربی
  rational-data عقلیّات (ف.ا.)
  sense data
داده‌های حسّی، معلومات حسّی، محسوسات، حسّیات (م.ک.)
dator formarum واهب الصّور (ف.ا.)
datum یافته، داده
  sense-datum دادهٔ حسّی
day of reckoning روز حساب (ک.ا.)
death فنا، اجل، مرگ
deathless ابدی، جاوید، همیشگی
debate مناظره، مجادله
  theological debate مناظره، مجادلهٔ کلامی
debater طرف بحث (ک.ا.)
decay زوال
deception وهم، پندار فریبنده
  deception of the senses خطای حواس

deceptive فریبنده
deceptiveness غشّ
deciding تعیین کننده، سرنوشت‌ساز
decision قضا (ک.ا.)
decisive verses محکمات (در برابرِ متشابهات)
declaration تصدیق (م.ک.)
declarative اِخباری
  declarative proposition گزاره
  declarative sentence گزاره
declare oneself Mahdi ادّعای مهدویّت کردن
deconstruction ساخت‌شکنی (ف.غ.)
deconstructionism مکتب ساخت شکنی (ف.غ.)
decreasing نزولی
decree حکم، تقدیر، قضا، قدر (ک.ا.)
  decree and ordinance of God
قضا و قدر الهی (ک.ا.)
  differentiated decree قضای تفصیلی(ف.ا.)
  divine decree قضای الهی، قدر (ک.ا.)
  undifferentiated decree قضای اجمالی(ف.ا.)
decreed by God مُقدَّر (ک.ا.)
de dicto وجه جمله
deduced مشتق
deduced from/of مُنتج از

normative custom	سنّت
customary	مرسوم، متعارف
customary precedent	سنّت
cycle	دور
cycles	ادوار
cynic	کلبی، پیرو آیین کلبی
cynical	کلبی مسلک، بدبینانه
cynicism	فلسفهٔ کلبی
cynics	کلبیون

created in time حادث زمانی (ف.ا.)
created order نظام مخلوقات
created world جهان مخلوق
first created مبدع اول (ف.ا.)
createdness حدوث
createdness of the Quran خلق قرآن (ک.ا.)
createdness of the world حدوث عالم(ف.ا.)
atemporal createdness حدوث دهری (ف.ا.)
creatio continua خلق مدام
creatio ex nihilo خلق از عدم
creation خلق، حدوث
creation from nothing ابداع (ف.ا.)
creation-in-time خلق زمانی (ف.ا.)
creation of act خلق فعل (ک.ا.)
creation of the world حدوث جهان
creation out of nothing خلق هستی از نیستی
ascending act of creation قوس صعود (ف.ا.)
continuous creation خلق مدام (ف.ا.)
descending act of creation قوس نزول (ف.ا.)
direct creation ابداع (ف.ا.)
divine creation خلق الهی
eternal creation حدوث دهری (ف.ا.)
first creation خلقت اوّل، مخلوق اوّل (ف.ا.)
most noble creation اشرف مخلوقات
creationism اعتقاد به خلق جهان

creative ابداعی، خلّاق
creative imperative کن وجودی (ف.ا.)
creativity خلاقیّت، آفرینندگی
Creator, The الخالق (ا.ا.)
creator خالق، محدث، مبدع
creator of evil خالق شر
creator of good خالق خیر
Sole Creator,The خالق یکتا
creature مخلوق
first creature مخلوق اوّل
creatures کائنات
creed عقیده، دین، آیین
criterion ملاک، معیار
criterion of truth ملاک حقیقت
rational criterion میزان عقلی
criticism فلسفه نقّادی
critique نقد
critique of practical reason نقد عقل عملی (ف.غ.)
critique of pure reason سنجش خرد ناب، نقد عقل محض (ف.غ.)
cult آیین دینی، فرقه، کیش
cursing تبرّا (ک.ا.)
mutual cursing مباهله (ک.ا.)
custodian قیّم، متولّی، سرپرست، ولی
custodian of religion صاحب شریعت
custodian of secret والی اسرار
custom عرف، سنّت، عادت
breach of custom نقض عادت (ک.ا.)

correlate متضایف، همبسته بودن
correlation همبستگی، تضایف، مضاف
  correlation as commonly understood مضاف مشهوری (م.ک.)
  argument of correlation برهان تضایف (ف.ا.)
  mutual correlation تضایف (م.ک.)
  real correlation مضاف حقیقی (م.ک.)
correlative متضایف، همبسته
correlatives متضایفان (م.ک.)
  two correlatives متضایفان (م.ک)
correspondence تناظر، تطابق، تکافی، مطابقت (م.ک.)
  one to one correspondence تناظر یک به یک (م.ر.)
correspondent متکافی
corruptible beings کائنات فاسد (ف.ا.)
cosmic کیهانی
  cosmic bodies اجرام سماوی
  cosmic designer مدبّر کائنات
cosmocentric جهان‌مداری
cosmogony پیدایش جهان هستی، فرضیه پیدایش جهان هستی
cosmographer توصیف گر جهان
cosmography علم کیهان‌شناسی، علم توصیف جهان هستی
cosmological جهان‌شناختی
  cosmological argument برهان جهان‌شناختی، برهان وجوب و امکان (ف.ا.)
cosmology فلسفه انتظام طبیعت، کیهان‌شناسی، جهان‌شناسی
  speculative cosmology جهان‌شناسی نظری
cosmos کیهان، جهان هستی، نظام عالم
cosmotheism اعتقاد به الوهیت جهان
cosmothetic محقّق دارندهٔ عالم خارج
  cosmothetic idealism نظریه‌ای که وجود واقعی عالم خارج را محقق می‌دارد امّا شناخت مستقیم ذهن را از ماده انکار می‌کند
counter ضدّ، خلاف
  counter-action فعل مخالف
  counter-agent فاعل مخالف
  counter-argument دلیل نقضی (م.ک.)
  counter-assertion حکم متضاد
  counter-concept مفهوم متضاد
  counter-example مثال نقضی (م.ک.)
  counter-factual شرطی خلاف واقع
  counter-hadith حدیث متعارض
  counter-logical منطق ستیز
  counter-proposition قضیهٔ مقابل (م.ک.)
couple زوج
  ordered couple زوج مرتّب
coupled مزدوج
courage شجاعت
covenant میثاق
  primordial covenant میثاق ازلی الهی
covetousness شره، آز
creatable حادث
created محدَث، حادث، خلق شده
  created being آفریده، مخلوق، حادث

contradiction تناقض، خُلف (م.ک.)
contradiction principle اصل تناقض
contradictive متناقض (م.ک.)
contradictories نقیضان (م.ک.)
two contradictories نقیضان (م.ک.)
contradictory متناقض، نقیض (م.ک.)
contradictory of existence نقیض وجود
contraposition
عکس نقیض به قول متأخران(م.ک.)
obverted contraposition
عکس نقیض به قول قدما (م.ک.)
contraries متضادان، اضداد (م.ک.)
contrariety ضدیّت، تضاد
contrary ضدّ، متضاد (م.ک.)
contrast افتراق، تضاد
controversy مجادله
theological controversy
مجادله دینی،مجادله کلامی
convent خانقاه، زاویه (ع.ا.)
convention عرف، سنّت
abbreviative convention
قرارداد کوتاه‌نویسی (م.ر.)
conventional عرفی
general conventional عرفیّه عامّه(م.ک.)
special conventional عرفیّه خاصّه(م.ک.)
conventionalism عرف‌باوری، اعتقاد به عرف
converse عکس (م.ک.)
converse of a proposition
عکس قضیه(م.ک.)
simple converse عکس ساده (م.ک.)

conversion عکس، عکس مستوی (م.ک.)
conversion by contradiction
عکس نقیض (م.ک.)
conversion *per contrapositionem*
عکس نقیض (م.ک.)
even conversion عکس مستوی (م.ک.)
invalid conversion ایهام عکس (م.ک.)
convert نو دین، نوگرویده، نوآیین
Muslim convert تازه مسلمان، جدید الاسلام
conviction تصدیق (ک.ا.)
internal conviction تصدیق به قلب
copious ملأً (ک.ا.)
copula رابطه، حرف ربط (م.ک.)
existential copula رابطه وجودی(ف.ا.)
core کنه شیء
core of being متن و کنه هستی،کنه‌وجود
core of reality کنه واقعیّت
corner گوشه (م.ر.)
corporeal جسمانی، مادّی
corporealism تجسیم (ک.ا.)
corporealist حس‌گرا، اهل تجسّم
corporealists حس‌گرایان، مجسّمه (ک.ا.)
corporeality جسمانیّت
corporealization تجسّم
corporeity جسمیّت، جوهر مادی
corpse astral هورقلیا، قالب مثالی (ف.ا.)
corpuscle ذرّه
corpuscular ذرّه‌ای
corpuscularianism
نظریهٔ ترکیب ماده از ذرّات ریز

consideration of nonexistence
اعتبار عدم (ف.ا.)

consistency
سازگاری، انسجام، ارتباط منطقی، قوام

consistent همساز، سازگار

constellation صورت فلکی (ف.ا.)

constituent جزء مقوّم، مقوّم

constituents مقوّمات

constitution قوام، طبع،مزاج (ک.ا.)

constraint اکراه، قسر، اضطرار، جبر (ک.ا.)

consubstantial هم‌جوهر، هم‌گوهر

consubstantiation تجوهر، هم‌ذات بودن

container وعاء، ظرف

contemplation تأمّل، مشاهده و مراقبه

contemporaneity تقارن زمانی، تمهیدات

contemporaneous همزمان، مقارن

content مظروف

contentment رضا (ع.ا.)

contextualism بافت‌گرایی

contiguity اجتماع (ک.ا.)

contiguity and separation
اجتماع و افتراق (ک.ا.)

continence خویشتن‌داری، کفّ نفس، عفّت

contingency امکان خاص (ف.ا.)

contingency through perpetual duration
حدوث دهری (ف.ا.)

comparative contingency
امکان بالقیاس (ف.ا.)

essential contingency حدوث ذاتی (ف.ا.)

future contingency امکان مستقبل (ف.ا.)

general contingency امکان عام (م.ک.)

natural contingency امکان طبیعی

noblest contingency امکان اشرف (ف.ا.)

real contingency حدوث حقیقی (ف.ا.)

relative contingency حدوث اضافی (ف.ا.)

temporal contingency حدوث زمانی (ف.ا.)

contingent ممکن، ممکن به امکان خاص (ف.ا.)

contingent accident حادث (ف.ا.)

contingent at the level of perpetual duration
حادث دهری (ف.ا.)

contingent being ممکن، ممکن الوجود

contingent by virtue of itself
ممکن لذاته (ف.ا.)

contingent entities حوادث (ف.ا.)

contingent things ممکنات

nominal contingent حادث اسمی (ف.ا.)

temporally contingent حادث زمانی (ف.ا.)

continuant ثابت، باقی

continuence بقا

continuence of the soul بقای روح

continuing creation آفرینش مدام

continuity بقا، اتّصال

continuous پیوسته، متّصل، مداوم

continuous quantity کمیّت متّصل (م.ک.)

contract قبض

He Who Contracts القابض (ا.ا.)

contraction قبض

contraction and expansion
قبض و بسط (ع.ا.)

contractual allegiance بیعت

conditioned مشروط
conditioned by something
به شرط شیء، مشروط به چیزی (ف.ا.)
general conditioned مشروطه عامّه (م.ک.)
negativity conditioned بشرط لا (ف.ا.)
special conditioned مشروطه خاصّه (م.ک.)
conduct سیر و سلوک (ع.ا.)
exemplary conduct سنّت
rule of conduct سنّت
confession اقرار، اعتراف
confession by the tongue
اقرار به زبان (ک.ا.)
verbal confession اقرار به زبان (ک.ا.)
confirmability تأییدپذیری، اثبات‌پذیری (ف.غ.)
confirmable تأییدپذیر، اثبات‌پذیر (ف.غ.)
confirmation تأیید
conflict تضاد، عناد (م.ک.)
compelet conflict عناد تام
defective conflict عناد ناقص
conformism تقلید
confusion between concept and the object to which it applies
اشتباه مفهوم به مصداق (ف.ا.)
confusion between the concept and referent خلط بین مفهوم و مصداق (ف.ا.)
confusion between what is by accident and what is by essence
اشتباه مابالعرض به مابالذّات (ف.ا.)
congregation حشر (ک.ا.)
congruism عقیده به تأثیر عنایت الهی

connection ربط
pure connection ربط محض (ف.ا.)
conjecture حدس، گمان
conjoining امتزاج
conjunction
ترکیب عطفی، اتصال، اقتران (م.ر.)
constant conjunction
متّصلهٔ دائمی، اتّصال دائم (م.ک.)
simple conjunction اقتران ساده (م.ک.)
conjunctive عاطف، اقترانی (م.ک.)
contingent conjunctive متّصله اتّفاقیه (م.ک.)
connectio اقتران
connection اتّصال، اتّفاق
complete connection اتّصال تام
deficient connection اتّصال ناقص
connections تعلّقات
connective حرف ربط، ادات (م.ک.)
connotation
دلالت ضمنی، دلالت لفظ بر مفهوم (م.ک.)
conscience وجدان
consciousness آگاهی، شعور، وجدان، ادراک
sensuous consciousness آگاهی حسّی
consequence نتیجه، معلول، تالی (م.ک.)
contradictory of the consequence
نقیض تالی (م.ک.)
consequent لازم، تالی (در ترکیب شرطی) (م.ک.)
consequential منتج
consequentialism
پی‌آمدانگاری در افعال انسانی
consideration اعتبار

bare concept مفهوم مجرّد
general concept مفهوم عام
generic concept مفهوم جنس (م.ک.)
intellectual concept مفهوم عقلی، معقول
particular concept مفهوم جزئی (م.ک.)
pure intellectual concept صورت معقول
referent of a concept مصداق
universal concept مفهوم کلّی
conception تصوّر، مفهوم، وهم (م.ک.)
conceptual مفهومی، تعقّلی
conceptual intellect مفکّره (ف.ا.)
conceptual representations تصوّرات ذهنی
conceptual space فضای معقول
conceptual time زمان معقول
conceptualism
اعتقاد به وجود ذهنی کلّیات، مذهب اصالت مفاهیم
conclusion استنتاج، نتیجه، تالی (م.ک.)
conclusive قطعی، ضرب منتج (م.ک.)
conclusive inference استنتاج قطعی (م.ک.)
concomitance تلازم
concomitant ملازم، مقارن، لازم
concomitant of the meaning لازم معنی
concomitant variation تغییر متلازم(ف.ع.)
concordism سازگاری علم و ایمان
concrete متشخّص، جزئی، انضمامی، عینی
concrete parts اجزای عینی (ک.ا.)
concrete realities
اعیان (ف.ا.)
concrete things اعیان (ف.ا.)
condensation تکاثف (ک.ا.)

condition شرط
denial of condition انتفای شرط
impossible condition شرط محال
necessary condition شرط لازم
sufficient condition شرط کافی
truth-condition شرط صدق (م.ر.)
conditional ترکیب‌شرطی،مشروط
conditional clause جملهٔ شرطیه (م.ک.)
conditional connective
رابطهٔ ترکیب شرطی (م.ک.)
conditional imperative امر مشروط
conditional proof
استدلال شرطی، قاعدهٔ دلیل شرطی (م.ر.)
conditional quantifier سور شرطی (م.ک.)
compound conditional شرطی مرکّب (م.ک.)
connective conditional شرطیه متّصله (م.ک.)
contrary-to-fact conditional
شرطی خلاف واقع
converting the conditional
معکوس کردن شرطی
disjunctive conditional شرطیه منفصله (م.ک.)
formal conditional شرطی صوری (م.ر.)
material conditional شرطی تابع ارزشی (م.ر.)
mixed conditional شرطی مختلط (م.ک.)
pure conditional شرطی صرف
separative conditional شرطیه منفصله (م.ک.)
simple conditional شرطی بسیط (م.ک.)
unrestricted connective conditional
شرطی متّصل علی الاطلاق (م.ک.)
conditionalism اعتقاد به عنایت مشروط الهی

community اشتراک
commutation اصل جابگزینی (م.ر.)
rule of commutation
قاعدهٔ جابجا کردن مقدمه‌ها (م.ر.)
commutative جابجایی (م.ر.)
compact میثاق
primordial compact میثاق ازلی الهی(ع.ا.)
companions اصحاب
Companions of the Cave اصحاب کهف
companions of the left hand
اصحاب شمال (ع.ا.)
companions of the right hand
اصحاب یمین (ع.ا.)
companionship انس
comparison تشبیه، تمثیل (م.ک.)
Compassionate, The الرّحیم (ا.)
compassionate رحیم
completeness تمامیّت (م.ر.)
Compeller, The الجبّار (ا.ا.)
compensation عوض (ک.ا.)
component مؤلّفه (م.ر.)
composite مرکّب
external composite مرکّب خارجی (ف.ا.)
parts of a real composite
اجزای مرکّب حقیقی (ف.ا.)
real composit مرکّب حقیقی (ف.ا.)
composition ترکیب، تألیف
composition by a way of annexation
ترکیب انضمامی (ف.ا.)

composition by a way of unification
ترکیب اتّحادی (ف.ا.)
capable of composition پذیرنده ترکیب
real composition ترکیب حقیقی (ف.ا.)
compound مرکّب، ترکیب
compound statement قضیّهٔ مرکّب (م.ک.)
complete compound مرکّب تامّ (م.ک.)
incomplete compound مرکّب ناقص (م.ک.)
Comprehensive, The الواسع (ا.ا.)
compression تخلخل (ک.ا.)
compulsion اضطرار، جبر (ک.ا.)
compulsion and delegation
جبر و تفویض (ک.ا.)
compulsion of nature جبر طبیعت
compulsionist جبرگرا، جبری مذهب، اهل جبر
compulsive جبری، قسری
compulsorily بالضّرورة، به اضطرار (ک.ا.)
Comtism
فلسفه اگوست کنت، مکتب اگوست کنت (ف.غ.)
concealed مستور
concealing one's true opinion تقیّه (ک.ا.)
concealment غیبت
concealment of true views تقیّه
period of concealment دور ستر (ک.ا.)
conceivable قابل تصوّر
concept مفهوم کلّی
concept and reality مفهوم و مصداق (ف.ا.)
concept of being مفهوم وجود (ف.ا.)
concept of something and nothing
مفهوم شیء و لا شیء

co-eternity اشتراک در قدم (ف.ا.)
co-existence
معیّت وجودی (ف.ا.) همبودی، تقارن
essential co-existence
معیّت بالذّات (ف.ا.)
cogitable قابلِ تعقّل، قابلِ تفکّر
cogitation تفکّر، قوهٔ تفکّر
cogito ergo sum می‌اندیشم پس هستم (ف.غ.)
cognation سنخیّت
cognition معرفت، ادراک، شناخت
cognition by proof معرفت استدلالی
comprehensive cognition معرفت تامّ
object of cognition معروف
people of cognition اهل‌معرفت
rational cognition شناخت عقلی، معرفت عقلی
scientific cognition
شناخت علمی، معرفت علمی
sense cognition شناخت حسّی
cognitions علوم، معارف
rational cognitions
علوم‌عقلی،دانستنیهای‌عقلی
cohesion تلازم
cohesion of hypotheticals
تلازم شرطیات (م.ک.)
coincidence تصادف، صدفه، اتّفاق
coincidental تصادفی، اتّفاقی
coincidentia oppositorum جمع اضداد
collection مجموع
collective اشتراکی، عمومی
collective ownership مالکیّت اشتراکی
collectivism نظام مالکیّت اشتراکی
collectivist طرفدار مالکیّت اشتراکی
combination تألیف (م.ک.)
combining what is separate
ترکیب مفصّل (م.ک.)
coming and passing away کون و فساد (ف.ا.)
command امر (ک.ا.)
command and prohibition امر و نهی (ک.ا.)
command of religion حکم شرع
creative command امر تکوینی (ک.ا.)
Existential Command امر وجودی (ع.ا.)
indirect command امریه واسطه (ع.ا.)
obligatory command امر تکلیفی
commading the good and forbidding the evil امر به معروف و نهی ازمنکر (ک.ا.)
commanding right and prohibiting the wrong امر به معروف و نهی از منکر (ک.ا.)
commanding what is proper and prohibiting what is reprehensible
امر به معروف و نهی از منکر (ک.ا.)
commandment امر
divine commandment امر الهی (ف.ا.)
common مشترک،عام
common sense
حس مشترک، عقل مشترک، عقل سلیم، فهم عرفی، فهم متعارف
commonsense عرف عام، محسوس
commonsense object شیء محسوس
communal اشتراکی
communism مرام اشتراکی، نظام اشتراکی

change حرکت، تغییر
  change in an earlier divine ruling
  بداء (ک.ا.)
  essential change حرکت ذاتی (ف.ا.)
  gradual change حرکت تدریجی (ف.ا.)
  measure of change مقدار حرکت (ف.ا.)
  sudden change حرکت آنی (ف.ا.)
character خلق و خو، اخلاق
characteristic خاص، خصوصیت
  particular characteristic وصف خاص
chastisement عقوبت (ک.ا.)
cherub کَرّوبی،ملک مقرّب
cherubim کَرّوبیان
chief سیّد
choice اختیار (ک.ا.)
Christ مسیح، عیسی مسیح
christendom عالَم مسیحیت
christian مسیحی، ترسا
  christian monk راهب (ک.م.)
christianity مسیحیّت، دین مسیح، ترسایی
circle دایره، دور
  circle of universe دایرهٔ وجود
  teaching circle حلقه (ع.ا.)
  vicious circle دور باطل
circular دوری
  circular argument استدلال دوری
  circular definition تعریف دوری(ف.ا.)
  circular motion حرکت دورانی (ف.ا.)
  circular reasoning
  استدلال دوری، مصادره به مطلوب (م.ک.)
  circular regress دور (ف.ا.)
circulus in definiendo تعریف دوری
circulus in probando
  مصادره به مطلوب (م.ک.)
circulus vitiosus دور باطل
circumference محیط
circumspect محتاط، با احتیاط
  more circumspect احوط (ک.ا.)
circumstance وضع (م.ر.)
city مدینه
  city of the corrupt مدینه فاسقه (ف.ا.)
  city of the ignorants
  مدینهٔ جاهله (ف.ا.)
  city of the misguided
  مدینهٔ ضالّه (ف.ا.)
civic administration سیاست مُدن
civil عرفی،غیرشرعی
claiming without resoning
  ادّعای بدون استدلال
clay طینت
clear horizon افق مبین
Clement, The الحلیم (ا.ا.) الرئوف (ا.ا.)
clime اقلیم
  eighth clime اقلیم هشتم
cloak خرقه
  cloak of blessing خرقهٔ تبرّک (ع.ا.)
  cloak of nobility خرقهٔ فتوّت (ع.ا.)
codex مصحف
  codex of Ali مصحف علی(ع)
coercionists مُجبره (ک.ا.)

immanent cause
علّت درونی، علّت ذاتی(ف.ا.)
immediate cause علّت قریب (ف.ا.)
incomplete cause علّت ناقصه (ف.ا.)
material cause علّت عنصری،
علّت مادی، علّت هیولائی(ف.ا.)
moving cause علّت متحرّک
necessitating cause موجب (ک.ا.)
occasional cause علّت معدّه (ف.ا.)
partial cause علّت ناقصه(ف.ا.)
perfect cause علّت تامّه (ف.ا.)
physical cause علت طبیعی
preparatory cause علّت اعدادی (ف.ا.)
preparing cause علّت معدّه (ف.ا.)
primal cause علّت اولی، علّت نخستین
proximate cause علّت قریب (ف.ا.)
proximate efficient cause
علّت فاعلی قریب (ف.ا.)
real originating cause علّت فاعلی (ف.ا.)
receptive cause علّت قابلی (ف.ا.)
recipient cause علّت قابلی (ف.ا.)
remote cause علّت بعید (ف.ا.)
same cause, same effect
سنخیّت بین علّت و معلول (ف.ا.)
separate cause علّت مفارق (ف.ا.)
sufficient cause علّت کافی
supreme cause علّت برین
transcendent cause علّت خارج از عالم
ultimate cause علّت غایی (ف.ا.)
caused (being) معلول

effect caused مسبّب
first caused معلول اوّل (ف.ا.)
last caused معلول اخیر (ف.ا.)
causedness معلولیّت
causer مسبّب
cavity تجویف (ف.ا.)
celestial سماوی، فلکی،آسمانی
celestial body
جرم سماوی، جسم فلکی (ف.ا.)
celestial circumference دایرهٔ فلک
celestial kingdom ملکوت(ف.ا.)
celestial throne عرش (ک.ا.)
cell زاویه (ع.ا.)
cerebral فکری، عقلی
certain یقین، یقینی
certainty یقین، امر یقینی، امر مسلّم
certainty by knowledge علم الیقین (ع.ا.)
certainty by truth حقّ الیقین (ع.ا.)
certainty by vision عین الیقین (ع.ا.)
axioms of certainty اوایل الیقین،
یقینیّات اوّلیه (م.ک.)
people of certainty اهل یقین
certitude امر مسلم، امر یقینی، یقین
cessationists واقفیه (ک.ا.)
chain سلسله
chain of being
سلسلهٔ وجود، مراتب وجود (ف.ا.)
chain of causes سلسلهٔ علل(ف.ا.)
challenge تحدّی (ک.ا.)
chance صدفه، اتّفاق

category mistake اشتباه مقولی

catharsis تجرد، تهذیب، تزکیه

causa علّت

causa causan علّت العلل، مسبّب الاسباب

causa formalis علّت صوری

causa intentionalis علّت غایی

causa materialis علّت مادّی

causa operativa علّت فاعلی

causa phenomenon علّت پدیده‌ها

causa prima علّت نخستین، علّت اولی

causa sui علّت خویشتن

causal علّی

causal chain سلسله علّی ـ معلولی

causal correlation رابطه علّی ـ معلولی

causal determination تعیّن علّی

causal efficacy تأثیر علّی

causal explanation تبیین علّی

causal materialism

قول به علیّت مادّه‌نسبت به عقل

causal nexus سلسله علّتها

causal relation رابطه علّی ـ معلولی

causal sequence ترتّب علّی ـ معلولی

vertical causal chain

سلسلهٔ طولی علیّت (ف.ا.)

causality علیّت

law of causality قانون علیّت

causally determined موجَب به ایجاب علّی

causation علیّت، تعلیل

Law of causation قانون علیّت

reciprocal causation تأثیر متقابل

cause علّت، سبب

cause-effect necessity

ضرورت علّی ـ معلولی (ف.ا.)

cause-effect relationship رابطهٔ علّت و معلول

cause of an effect مبدء اثر

cause of causes

مسبّب الاسباب، علّت العلل(ف.ا.)

cause of completion علّت تمامی (ف.ا.)

cause of revelation شأن نزول

cause that makes necessary

علّت موجبه (ف.ا.)

Absolute Cause, The البدیع (ا.ا.)

absolutely originating cause

علّت مفیض علی الاطلاق (ف.ا.)

accidental cause

علت اتّفاقی، علت عرضی (ف.ا.)

complete cause علّت تامّه (ف.ا.)

creative cause علّت موجده (ف.ا.)

determinant cause موجِب

efficient cause علّت فاعلی

effusive cause علّت فیّاض (ف.ا.)

emanating cause علت فیّاض

essential cause علّت ذاتی (ف.ا.)

external cause علّت خارجی (ف.ا.)

final cause علّت غایی (ف.ا.)

final cause of everything علّت غایی اشیاء

final perfect cause علّت غایی (تمامی)

first cause علّت اولی، علّت نخستین

formal cause علّت صوری

illuminating cause علّت نوری(ف.ا.)

C

cabala
قبالا، تعالیم باطنی دین یهود، کابالا
cabalism باطن گرایی یهودی
calculus of classes حساب مجموعه‌ها (م.ر.)
calculus of probabilities
حساب احتمالات (م.ر.)
calvinism مذهب کالونی (ک.م.)
calvinist کالونی مذهب (ک.م.)
cancellation احباط (ک.ا.) اسقاط
canon قانون، شرع، حکم شرع
canon law قانون شرع
canonical شرعی، فقهی
canonical law فقه، شریعت، قانون شرع
canonry شرعیّات
capability قدرت، قابلیّت
capable مستطیع، قادر (ک.ا.)
capable agent قادر (ک.ا.)
fully capable مکلّف (ک.ا.)
capacity استعداد، قوّه، وسع، استطاعت (ک.ا.)
capacity for speech استعداد نطق
capitalism نظام سرمایه‌داری
Carmathian قرمطی
carnal جسمانی، دنیوی، شهوانی

Cartesian دکارتی (ف.غ.)
Cartesianism فلسفه دکارتی
case قضیه، مورد، استدلال
casual عرضی، اتفاقی، تصادفی
casualism اتفاق‌گرایی، صدفه‌گرایی
casuality علیّت
casuist سفسطه‌گر، مغلطه‌گر، سوفیست
casuistry سفسطه، مغلطه (م.ک.)
catechesis
تعالیم شفاهی دین، آموزش دین (ک.م.)
catechetical method
روش مبتنی بر آموزش دینی
catechism رساله پرسش و پاسخ دینی
catechumen نوآموز تعالیم مسیحیّت
categorical جازم، مطلق، حملی (م.ک.)
categorical imperative دستور مطلق
categorical proposition قضیه حملی (م.ک.)
categorical relation نسبت مقولی
Categories مقولات (م.ک.)
Categories of Aristotle
مقولات ارسطو (م.ک.)
Ten Categories مقولات عشر (م.ک.)
category مقوله (م.ک.)

Boundless, The
آپایرون، نامتناهی، بی‌نهایت

bounty نعمت، بخشش، فضل

brain دماغ

frontal lobe of the first cavity of the brain
تجویف اوّل دماغ (ف.ا.)

middle cavity of the brain
تجویف میانی (ف.ا.)

breaking fast افطارکردن

breath نفس، دم، نفحه

Merciful Breath نفس رحمانی (ع.ا.)

breaths نفحات

inspired breaths نفحات الهی (ع.ا.)

Brethren of Purity اخوان الصّفا (ف.ا.)

Bridge صراط (ک.ا.)

brotherhood اخوّت، برادری، انجمن

society of brotherhood انجمن اخوت

by itself بذاته، به‌خودی‌خود

biblical

مربوط به کتاب مقدّس، اهل کتاب، موافق کتاب مقدس یهودیان یا مسیحیان

bibical literalism

نص‌گرایی، ظاهربینی،اهل کتاب (ک.م.)

biblical theology الهیّات اهل کتاب

biblicism نص‌گرایی، ترک تأویل(ک.م.)

biconditional ترکیب دو شرطی (م.ر.)

binary دوتایی (م.ر.)

bioethics اخلاق پزشکی

biographical works آثار رجالی

bivalence دو ارزشی

blame ذمّ (ک.ا.)

blessed مقدّس، مبارک

blessed one میمون

Blessed Virgin باکره مقدّس،مریم عذرا

blind submission تقلید

blockade حجاب

bodily جسمانی

bodily appetites شهوات

bodily constitution مزاج (ک.ا.)

bodily instrument آلت جسمانی (ف.ا.)

bodily temple هیاکل (ف.ا.)

body جسم، جرم، قالب،تن

body-ness جسمیّت

body of sphere جرم فلکی (ف.ا.)

all-encompassing body جسم محیط

astral body جسم مثالی، جسم فلکی (ف.ا.)

atom-like body قالب مثالی (ف.ا.)

composit body جسم مرکّب (ف.ا.)

double body جسم مزدوج (ف.ا.)

earthly body جسم خاکی (ف.ا.)

encompassed body جسم محاط

ethereal body جسم اثیری (ف.ا.)

extended body جسم دارای بُعد

fundamental parts of the body

اجزای اصلی بدن (ک.ا.)

heavenly body جرم فلکی؛ جسم فلکی (ف.ا.)

humors of the body اخلاط تن(ف.ا.)

ideal body بدن مثالی (ف.ا.)

imaginary body بدن مثالی (ف.ا.)

material body جسم مادّی

mathematical body جسم تعلیمی (ف.ا.)

natural body جسم طبیعی

natural elemental body جسم طبیعی عنصری

natural organic body جسم طبیعی آلی

rarefied body جسم لطیف(ف.ا.)

single body جسم فارد (ف.ا.)

spherical body جسم کروی(ف.ا.)

subtle body جسم لطیف (ک.ا.)

three-dimensional body

جسم سه‌بعدی (ک.ا.)

botany علم نبات (ف.ا.)

bound پابند (م.ر.)

boundary کرانه، حد (م.ک.)

common boundary حدّ مشترک (م.ک.)

essential boundary حدّ ذات(م.ک.)

imperfect boundary حدّ ناقص (م.ک.)

perfect boundary حدّ تام (م.ک.)

conceptual being
هستی در ذهن، وجود ذهنی(ف.ا.)
contingent being وجود ممکن(ف.ا.)
created being هستی مخلوق
delimitation of being حدّ وجود (ف.ا.)
development of being تشکیک وجود (ف.ا.)
finite being موجود متناهی
first orginated being مبدع اول (ف.ا.)
first temporal being حادث اوّل (ف.ا.)
Highest Being, The وجود اعلی، وجود برین
impossible being ممتنع‌الوجود(ف.ا.)
infinite primal being
هستی نخستین غیر متناهی
lower possible being ممکن‌اخس(ف.ا.)
mobile being موجود متحرّک
mode of being نحوهٔ وجود
most perfect being ذات اکمل
most universal being کون جامع
Necessarily Being by Himself
واجب الوجود بذاته (ف.ا.)
necessary being
وجود ضروری، واجب الوجود
non-material being وجود مجرّد
non-perceptual being
وجود غیر ادراکی (ف.ا.)
noetic being وجود ذهنی، وجود عقلی(ف.ا.)
oneness of being وحدت وجود (ع.ا.)
original being وجود نخستین
perceptual being وجود ادراکی (ف.ا.)
physical being جسم، موجود جسمانی

possible being وجود ممکن(ف.ا.)
primal being هستی نخستین
prime being موجود اوّل(ف.ا.)
pure being وجود محض
ratoinal being ناطق، عاقل(ف.ا.)
reality of being حقیقت وجود (ف.ا.)
reduction of being تنزّل وجود (ف.ا.)
spatial being وجود وضعی(ف.ا.)
superabundance of being
کثرت وجود(ف.ا.)
supreme being وجود متعالی
temporal being وجود زمانی
belief ایمان
belief in God تصدیق خداوند (ک.ا.)
believer مؤمن
believer in compulsion
جبری مسلک، معتقد به جبر (ک.ا.)
believer who sins فاسق (ک.ا.)
beneficent محسن، منعم (ک.ا.)
beneficial سودمند
beneficial act احسان (ک.ا.)
most beneficial اصلح (ک.ا.)
benefit نفع (ک.ا.)
benevolence لطف (ک.ا.)
Benevolent, The اللطیف (ا.ا.)
Benign, The برّ، رئوف (ا.ا.)
Bestower, The واهب، وهّاب (ا.ا.)
Bible کتاب مقدس (تورات و انجیل)، تورات،
کتاب آسمانی

B

badness قُبح (ک.ا.)
Bahaism مذهب بهایی، آیین بهایی
balance میزان (ک.ا.)
barbara
ضرب اول نخستین شکل قیاس اقترانی (م.ک.)
barrier برزخ (ف.ا.)
  celestial barrier برزخ علوی (ف.ا.)
  common barrier برزخ مشترک (ف.ا.)
  encompassing barrier برزخ محیط (ف.ا.)
base خسیس
basic questions امّ المطالب (م.ک.)
basin حوض (ک.ا.)
basis پایه (در استقرای ریاضی) (م.ر.)
Be! and it is کن فیکون
bearer حامل
beauty جمال
  beauty of truth جمال حق (ع.ا.)
becoming صیرورت
  becoming and decaying کون و فساد (ف.ا.)
  becoming and perishing کون و فساد (ف.ا.)
  ontological becoming جعل (ف.ا.)
  process of becoming صیرورت
before متقدّم

begging the question مصادره به مطلوب، استدلال دوری (م.ک.)
Beginner, The المُبدِع (ا.ا.)
behaviorism رفتارگرایی
being
مطلق وجود، وجود مطلق، ایس، ذات، ماهیّت، انیّت (ف.ا.)
  being after non-being هستی پس از نیستی
  being and non-being هستی و نیستی
  being as being موجود بما هو موجود
  being for itself هستی لذاته
  being in itself
هستی در خود، هستی به ذات خود
  being itself
هستی در ذات خود، خود هستی
  Being Necessary in Itself
واجب الوجود بذاته (ف.ا.)
  being possible by itself
ممکن الوجود بذاته (ف.ا.)
  absolute being هستی مطلق
  basicality of being اصالت وجود (ف.ا.)
  actual being هستی بالفعل

eternal attribute صفت قدیم (ف.ا.)
Greatest Attribute of God, The
صفت اعظم خداوند (ف.ا.)
negative attribute صفت سلبی (ف.ا.)
positive attribute صفت ثبوتی (ف.ا.)
positive external attribute
صفت وجودی عینی (ف.ا.)
qualificative attribute صفت معنوی (ف.ا.)
real attribute صفت حقیقی
relative attribute صفت اضافی (ف.ا.)
attributes صفات
Attributes of God صفات حق
Attributes of Majesty صفات جلال (ع.ا.)
Attributes of Perfection صفات کمال (ع.ا.)
Attributes of Transcendence
صفات تنزیهی (ع.ا.)
people of attributes صفاتیه (ف.ا.)
attribution حمل،اسناد
Augustinianism مکتب‌اگوستین
auspicious one مبارک
austere زاهد، زاهدمنش
authenticator شارع
authoritative instruction تعلیم (ع.ا.)
authoritativeness حجّیت
authorities اولوالامر
authority تقلید، ولایت (ک.ا.)
authority in religious sciences
مرجعیّت علمی (ک.ا.)
authority of consensus
حجّیت اجماع (ک.ا.)

authority of divine philosophers
صدر المتألّهین (ف.ا.)
authority of imitation مرجع تقلید(ک.ا.)
all-comprehensive authority
ولایت عامّه (ک.ا.)
divine authority عالم ملکوت (ک.ا.)
master of authority صاحب الامر (ک.ا.)
relative authority ولایت اعتباری (ک.ا.)
religious authority مجاهده (ع.ا.)
religious-legal authority
ولایت تشریعی (ک.ا.)
Author of Causes, The مسبّب الاسباب
autonomy خودآیینی، اختیار (ک.ا.)
autotheism خداباوری، خداباوری مسیح (ک.م.)
Avenger, The المنتقم (ا.ا.)
Averroism مکتب ابن رشد
Avicennism مکتب ابن‌سینا، فلسفه ابن‌سینا
Awaited Imam امام منتظر (ک.ا.)
axiology ارزش‌شناسی
axiom اصل موضوع، اصل متعارف، اصل بدیهی
axiom of choise اصل متعارف انتخاب
axiom of infinity اصل متعارف بی‌نهایت
axiom schema قالب اصل موضوعی (م.ر.)
axiom schema of separation
اصل موضوع جداسازی (م.ر.)
explicit axiom اصل متعارف غیر ضمنی
axiomatic بدیهی، مسلّم، اصل موضوعی
axiomatic method روش اصل موضوعی
axioms اولیّات (م.ک.)
axioms of intuition
اصول متعارفهٔ شهود (ف.ا.)

dedicated assassins فداییان

assent تصدیق (م.ک.)

inner assent تصدیق به قلب (ک.ا.)

inward assent تصدیق درونی (ک.ا.)

assertion حکم، تصدیق، مدّعا

assertion sign نماد تصدیق (م.ر.)

assertoric ضروری به شرط محمول، تصدیقی، خبری، قطعی (م.ک.)

assertoric imperative امر تأکیدی

assertoric judgement حکم تحقیقی

assertorical تحقیقی

assimilation تشبیه

associating other deities with God شـــرک

association تداعی معانی، اشتراک‌پذیری (م.ر.)

association of ideas تداعی تصوّرات (ف.غ.)

association with تبرّا (ک.ا.)

associates صحابه

assumption rule قاعدهٔ فرض (م.ر.)

astral سماوی

astral body جسم سماوی (ف.ا.)

astral spirit روح سماوی (ف.ا.)

astrology طالع بینی

astronomy علم هیئت، علم نجوم

asyllogistic غیر قیاسی

atemporal دهر (ف.ا.)

atheism الحاد، بی‌خدایی (ک.ا.)

atheist زندیق، ملحد (ک.ا.)

atheistic الحادی، کفرآمیز

atom جوهر فرد، ذرّه، جزء لا یتجزّی (ک.ا.)

atom wandering in space ذرّات معلّق در فضا (ک.ا.)

dimensionless atom ذرّهٔ بدون بعد (ک.ا.)

individual atom جوهر فرد (ک.ا.)

atomicity جوهریّت

atomism مذهب جوهر فرد یا جزء لا یتجزّی، اعتقاد به ترکیب جسم از اجزای بسیط (ک.ا.)

atoms جواهر

attachment تعلّق

attraction جذبه

power of attraction قوهٔ جاذبه

attribute محمول، عرض، صفت، محکوم به

attribute of action صفت فعل (ف.ا.)

attribute of affirmation صفت ایجابی، وصف ایجابی

attribute of deficiency صفت نقصان (ک.ا.)

attribute of essence صفت ذات (ک.ا.)

attribute of majesty صفت جلال (ع.ا.)

attribute of negation صفت سلبی (ک.ا.)

attribute of perfection صفت کمال (ک.ا.)

Attribute-Party صفاتیه، اصحاب صفات

attribute persisting in the essence of God صفت قائم به ذات خداوند (ف.ا.)

abstracted attribute صفت انتزاعی

accidental attribute عرض (ف.ا.)

active attribute صفت فعل (ف.ا.)

affirmative attribute صفت ایجابی

essential attribute صفت ذاتی، صفت ذات، وصف ذاتی (ف.ا.)

archetype
عین ثابت (ع.ا.) مثال اعلا، صورت نوعی (ف.ا.)
archetypes ارباب اصنام، اعیان ثابته (ع.ا.)
archetypes of species
ارباب اصنام نوعی (ف.ا.)
permanent archetypes اعیان ثابته (ع.ا.)
realm of archetypes عالم مثال (ف.ا.)
argument دلیل، برهان
argument from correlativity
برهان تضایف (ف.ا.)
argument from design
برهان اتقان صنع، برهان بر اساس نظم یا قصد و غایت
conclusive argument حجّت (م.ک.)
convincing argument; rhetorical argument
دلیل اقناعی (ف.ا.)
cosmological argument
برهان هستی‌شناختی، اثبات وجود خدا بر مبنای وجود عالم، برهان وجوب و امکان (ف.ا.)
physico - theological argument
برهان طبیعی الهی
ratiocinative argument برهان استدلالی
rational argument برهان عقلی
speculative argument برهان نظری
valid rational argument برهان صحیح
argumentation of order برهان نظم
argumentative بحث انگیز،جنجالی
argumentum برهان، دلیل، استدلال
argumentum ad verecundiam
استدلال نامربوط به شخصیتی برجسته

Aristotelian ارسطویی، مشایی
Aristotelian Categories
مقولات‌ارسطویی(م.ک.)
Aristotelianism
فلسفهٔ ارسطو، مکتب ارسطو، فلسفهٔ مشّاء
Aristotelianist ارسطویی،پیروارسطو
Aristotelians مشّائیان، ارسطوییان
arriving; arrival وصول (ع.ا.)
art صناعت
non-demonstrative art صناعت غیر برهانی
as such من حیث هی هی، به ذات خود
ascension معراج (ک.ا.)
bodily ascension of the Prophet
معراج جسمانی پیامبر اسلام (ک.ا.)
spiritual ascension معراج روحانی (ک.ا.)
ascent معراج
arc of ascent قوس صعود (ف.ا.)
nocturnal ascent معراج (ک.ا.)
process of ascent عروج (ک.ا.)
ascertainment ثبوت، اثبات (ف.ا.)
ascetic زاهد (ع.ا.)
asceticism
زهدگرایی، ریاضت‌پیشگی، زهد، ریاضت
ascription حمل
ascription of predicate to subject
حمل محمول بر موضوع (ف.ا.)
Ash'arism آیین اشعری، مکتب اشعری (ک.ا.)
Assassin فدایی (اسماعیلیه)
Assassins
حشّاشین، پیروان حسن صبّاح

antilogism ضد قیاس
anti-metaphysical ضدمابعدالطّبیعی
anti-metaphysics ضدمابعدالطّبیعه
antinomianism اباحه، اباحه‌گری (ک.م.)
antinomians اباحیه (ک.ا.)
antinomy تنازع احکام، تعارض احکام (ف.غ.)
antiorthodox
سنّت ستیز، سنّت شکن، مخالف سنّت
antirationalism ضد عقل‌گرایی
antithesis
آنتی تز ـ وضع مقابل، برابر نهاد (ف.غ.) متضاد، مقابل (م.ک.)
apagoge استدلال از راه برهان خلف (م.ک.)
apathy خمود
apeiron آپایرون، بی‌نهایت (ف.غ.)
aphorism کلمه قصار، گزین‌گویه، حکمت
apocalypse
کشف، مکاشفه، پایان جهان، روز داوری
Apocalypse, The کتاب مکاشفه یوحنا (ک.م.)
apocalyptic شهودی، مکاشفه‌ای
apocalypticism
اعتقاد به پایان پذیرفتن جهان (با غلبه خیر بر شر)
apodeictic proof برهان یقینی (م.ک.)
apodosis تالی (م.ک.)
apologetic دفاع استدلالی
apologetics نظام دفاعی علم کلام
defensive apologetics علم کلام
apologia دفاع استدلالی
apologist مدافع استدلالی دین، متکلّم
apology دفاع از طریق استدلال

apophantic حملی، گزاره‌ای
aporetic شکّاک
aporia شک
apostasy برگشتن از دین، ارتداد، ردّه
apostate مرتدّ، از دین برگشته
a posteriori پسین، ماتأخر، پس از تجربی (ف.غ.)
a posteriori concepts مفاهیم بعدی (ف.غ.)
a posteriori demonstration برهان انّی
a posteriori reason
برهان انّی، برهان پس از تجربه
a posteriori reasoning استدلال انّی
apostle رسول، حواری (ک.م.)
appearance پدیدار
apperception ادراک، ادراک درونی
appetite شهوت (ک.ا.)
apprehended مُدرَک (ف.ا.)
apprehender مُدرِک (ف.ا.)
apprehension ادارک عقلی، ادراک
apprehension of essence ادراک ذات
immediate apprehension علم حضوری
a priori پیشین، ماقبل تجربی
a priori concepts مفاهیم پیشین (ف.غ.)
a priori will-act ارادهٔ پیشین
arbitrament حکمیّت، داوری
arbitrary اعتباری (ف.ا.)
Arbitrator, The الحَکَم (ا.ا.)
arche آرشه، اصل نخستین
archetypal مثالی
archetypal essences ذوات الأصنام (ف.ا.)

animal حیوانی
  animal soul نفس حیوانی
  animal spirit روح حیوانی
  rational animal حیوان ناطق (ق.ا.)
animalism
  اعتقاد به جانور بودن انسان، جانورانگاری انسان
animalistic جانورانگارانه
animism ذی‌روح پنداشتن اشیای طبیعی، جان‌گرایی،جاندارانگاری
animist ذی‌روح پندار،جاندارانگار
animistic جان‌گرایانه
annexation اضافه (م.ک.)
  improper annexation
  اضافهٔ غیر حقیقی (م.ک.)
  proper (real)annexation
  اضافهٔ حقیقی (م.ک.)
annihilated معدوم
annihilation فنا، عدم، اعدام (ک.ا.)
  annihilation in annihilation فنای در فنا (ع.ا.)
  annihilation in divine unity
  فنای در توحید (ع.ا.)
  annihilation in God فنای فی الله (ع.ا.)
  absolute annihilation فنای مطلق (ع.ا.)
  major annihilation فنای اکبر(ع.ا.)
annihilationism فناانگاری
an sich فی‌نفسه، مستقل از تجربه، به‌ذات خود
Answerer of prayers, The المجیب (ا.ا.)
antagonism تعارض، تضاد
  mutual antagonism تمانع (ک.ا.)
antagonist متعارض، متضاد
antagonistic تعارض‌آمیز، متضاد، خصمانه
antecedent مقدّم (م.ک.)
  contradictory of the antecedent
  نقیض مقدم (م.ک.)
  negating the antecedent رفع مقدّم (م.ک.)
  negating the antecedent and the consequent رفع مقدّم و تالی (م.ک.)
anteriority قبلیّت، تقدّم، پیشی
anthropocentrism انسان‌مداری
anthropology مردم‌شناسی، انسان‌شناسی
anthropomorphic انسان‌انگارانه، انسان‌انگار
anthropomorphism
  تجسّم ،تشبیه، انسان‌انگاری (ک.ا.)
anthropomorphist معتقدبه تشبیه(ک.ا.)
anthropomorphists مجسّمه، مشبّهه (ک.ا.)
anthropomorphite اهل تشبیه(ک.ا.)
anthropomorphize
  شکل و شخصیت انسانی دادن (به‌چیزی)
anthropomorphous انسان گونه
anthropopathism
  احساس انسانی قایل شدن برای غیر انسان
anthropophuism
  نسبت دادن ماهیت انسانی به خداوند
anthroposophy
  شناخت ماهیّت انسان، حکمت انسانی
anthropotheism انسان‌انگاری خدایان
anticlerical
  مخالف با دخالت روحانیان در امور غیر مذهبی
anticlericalism
  مخالفت با نفوذ روحانیان در امور غیر مذهبی

amphibology(amphiboly)
ایهام ساختاری، ایهام، ممارات (م.ک.)
anagoge تفسیر باطنی،تفسیر عرفانی
anagogy تفسیر باطنی،تفسیر عرفانی
analogic (al) تمثیلی، تشبیهی
analogical gradation
مراتب تشکیکی، تشکیک (ف.ا.)
analogicity تشکیک(ف.ا.)
analogous قابل قیاس
analogous reasoning قیاس (م.ک.)
analogy تمثیل، قیاس، مماثله (م.ک.)
analogy from man to God
قیاس علی الشّاهد (م.ک.)
analogy of comparison قیاس تمثیل (م.ک.)
analogy of invisible to the visible
حمل غایب بر شاهد
by analogy به‌تشکیک
by analogy shared by all existent entities
اشتراک معنوی (ف.ا.)
false analogy تمثیل کاذب
analytic تحلیلی
analytic a priori تحلیلی پیشین (ف.غ.)
analytic judgement حکم تحلیلی (ف.غ.)
analytic knowledge شناخت تحلیلی
analytic proposition گزارهٔ تحلیلی
analytical حمل اوّلی ذاتی (ف.ا.)
analytical logic منطق تحلیلی (ف.غ.)
analytical movement
نهضت فلسفهٔ تحلیلی (ف.غ.)
analytical philosophy
فلسفهٔ تحلیلی (ف.غ.)
analytical thinking تفکّر تحلیلی
analytics مبحث تحلیلات (ف.غ.)
analytics posterior
تحلیلات ثانیه (م.ک.)
analytics prior تحلیلات اوّلی (م.ک.)
anarchism قانون‌ستیزی، آشوب طلبی
anarchy آشوب، بی‌قانونی
anathema نفرین شده،تکفیر،حکم تکفیر
anatomy علم تشریح
anchorite خلوت نشین، گوشه نشین
Ancients, The اوایل (ف.ا.)
pious ancients سلف صالح
angel فرشته، ملک
angel of death ملک الموت، عزرائیل
angel of the species ربّ النّوع (ف.ا.)
celestial angel فرشتهٔ آسمانی (ع.ا.)
cherubic angel ملک مقرّب (ع.ا.)
earthly angel فرشتهٔ زمینی (ع.ا.)
gracious angel ملَک کریم (ع.ا.)
guardian angel فرشتهٔ نگهبان (ع.ا.)
heavenly angel فرشتهٔ آسمانی (ع.ا.)
angelic آسمانی، ملکوتی
angelic doctor حکیم آسمانی (ک.م.)
angelic essences ذوات ملکوتی (ف.ا.)
angelic world عالم ملکوت (ف.ا.)
angelology فرشته شناسی
Angst دلهره، اضطراب
anima روح، نفس ناطقه

perfect agent فاعل تامّ (ف.ا.)
prime agent, the فاعل اوّل
proximate agent فاعل قریب (ف.ا.)
real agent مؤثّر حقیقی
remote agent فاعل بعید (ف.ا.)
simple agent فاعل بسیط (ف.ا.)
special agent نایب خاص (ک.ا.)
voluntary agent فاعل مختار (ف.ا.)
Agents نوّاب
Four Agents, The نوّاب اربعه (ک.ا.)
ages اکوار
aggregate of units مجموع آحاد
agnostic لا ادری، قائل به تعطیل(ف.غ.)
agnosticism آیین تعطیل، لا ادری‌گری (ف.غ.)
agreement of two opposites اجتماع متقابلین (م.ک.)
ahl-baytism مکتب اهل بیت
aition علّت، مسبّب
alchemy کیمیا، علم کیمیا، اکسیر
Alids, The علویان
alive by essence حی بذاته (ف.ا.)
all کل
all and some کل وجزء(م.ک.)
allegorical تمثیلی، کنایی
allegorical interpretation تأویل
allegory کنایه، تمثیل
All-Embracing, The الواسع (ا.ا.)
All-Forgiving, The الغفور(ا.ا.)
All Good, The خیر محض
"all" in the sense of each individual کلّ فردی
all-inclusive شامل مطلق
all-inclusiveness شمول مطلق
All-Knowing عالم مطلق، علّام (ا.ا.)
all-knowledge علم مطلق
All-Observant, The الرّقیب (ا.ا.)
allotheism پرستش خدایان بیگانه
all other than God ما سوی‌الله
All-Pitying, The الرّؤوف (ا.ا.)
All-Potent, The قادر مطلق (ا.ا.)
All-Powerful, The القاهر، قادر مطلق (ا.ا.)
All-Sustaining, The رزّاق مطلق (ا.ا.)
"all" used collectively کلّ مجموعی
allusion اشاره
All-Wise, The حکیم مطلق (ا.ا.)
almightiness قدرت مطلق
Almighty قادر مطلق(ا.ا.)
Almoravids مرابطان
Almohads موحّدان
alogical غیر منطقی
alteration of God's purpose بداء (ک.ا.)
alternation ترکیب فصلی مانعة الجمع(م.ک.)
alternative denial نفی مؤلّفه‌ها(م.ک.)
ambiguity ایهام، دوپهلویی
systematic ambiguity تشکیک (ف.ا.)
ambiguous مبهم، متشابه
ambiguous verses متشابهات (قرآن)
amodally بلاکیف (ف.ا.)
amoral فاقد اخلاق، غیر اخلاقی

Advent ظهور، ظهور مسیح (ک.م.)
Adventism اعتقاد به ظهور مسیح (ک.م.)
adventitious عارضی،زاید
aeon دهر
aeons اکوار
aesthetic (esthetic)
مربوط به زیبایی، حساسیّت (ف.غ.)
aesthetic experience
تجربهٔ ذوقی (ف.غ.)
aestheticism زیبایی شناسی
aesthetics
علم‌جمال، زیبایی‌شناسی، مبحث حسیّات(ف.غ.)
aestimatio وهم (ف.ا.)
aether (ether) اثیر
aethereal اثیری
aethereality خاصیّت اثیری
aetiology (etiology) علیّت شناسی
affected تأثیرپذیرفته
affection انفعال، تأثیر
affinity مناسبت
affirmation اثبات، ایجاب، ثبوت،تصدیق
affirmation of the self-identity of a thing
ثبوت شیء لنفسه (ف.ا.)
affirmative
اثباتی، ایجابی، موجَب (م.ک.)، وصف ایجابی
affirmative concept
مفهوم مثبت (یا محصَّل)
affirmative demonstration
برهان موجَب (م.ک.)
afortiori استدلال به اقوی دلیل، به طریق اولی

after متأخّر
agathism خیرباوری،اعتقادبه خیر
agathology خیرشناسی
agency فعل
providential agency فعل بالعنایه (ف.ا.)
agent فاعل، واسطه
agent-by-agreement فاعل بالرّضا(ف.ا.)
agent-by-being-forced فاعل بالجبر (ف.ا)
agent-by-being-pushed فاعل بالقسر (ف.ا.)
agent-by-compulsion فاعل بالتّسخیر (ف.ا.)
agent-by-foreknowledge فاعل بالعنایه (ف.ا.)
agent-by-intention فاعل بالقصد (ف.ا)
agent-by-nature فاعل بالطّبع (ف.ا.)
agent-by-self-manifestation
فاعل بالتّجلّی (ف.ا.)
accident agent فاعل بالعَرَض (ف.ا.)
capable agent فاعل قادر(ک.ا.)
chief agent وکیل (ک.ا.)
composite agent فاعل مرکّب
dependent on a capable agent
مستند به فاعل قادر (ک.ا.)
efficient agent علّت فاعلی
essential agent فاعل به ذات (ف.ا.)
free agent فاعل مختار (ک.ا.)
general agent فاعل عام
inattentative agent ساهی (ک.ا.)
moving agent محرّک
natural agent فاعل بالطّبع (ف.ا.)
necessitating agent فاعل موجَب (ک.ا.)
particular agent فاعل جزئی

result of God's act مصنوع خدا
supererogatory act نافله (ک.ا.)
vain act فعل جزافی، جزاف (ک.ا.)
well-wrought act فعل محکم (ک.ا.)
action فعل، فعلیّت (ک.ا.)
action by free choice
فعل اختیاری، فعل بالاختیار (ک.ا.)
action by instrument
فعل با واسطه، فعل بالآلة (ک.ا.)
action by nature فعل بالطبع (ک.ا.)
action by will فعل بالارادة (ک.ا.)
acquired action فعل کسبی (ک.ا.)
divine action فعل الهی
futile action عبث (ک.ا.)
human action فعل انسانی
lack of action ترک فعل (ک.ا.)
purposeful action فعل محکم (ک.ا.)
voluntary action فعل اختیاری (ک.ا.)
active فعّال
active and passive
فاعل و قابل (ف.ا.)
active subject فاعل (ف.ا.)
activism فعل‌گرایی، عمل‌گرایی
activity فاعلیّت، فعلیّت، فعل
aspect of activity جهت فعل (ف.ا.)
actor فاعل
innovating actor فاعل مُبدع (ف.ا.)
acts افعال
bodily acts اعمال قلبی (ک.ا.)
secondary acts مولّدات (ک.ا.)

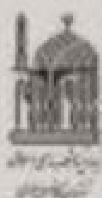
actual فعلی، بالفعل
actual being وجود بالفعل (ف.ا.)
actual existence وجود بالفعل (ف.ا.)
actual world عالم عینی
actuality تحصّل، فعلیت
in actuality بالفعل
actualization
فعلیّت بخشی، حصول، فعلیّت، تحقّق بخشی
actualized فعلیّت یافته، متحقّق
actualized external existents
موجودات خارجی (ف.ا.)
actualizer محصِّل
actually بالفعل
actus فعل
actus purus فعل محض، فعلیّت محض
ad absurdum خلف (م.ک.)
additional زاید
additional to one's essence in ratiocination زاید بر ذات در تعقّل (ف.ا.)
adept, the خواص
ad extra خارج از ذات
ad hominem اتناعی
ad hominem argument
دلیل اقناعی، استدلال بی‌ارزش
adianoeta محتمل الضدّین
adiaphorism اباحه‌گری، مباح‌انگاری
adiaphorous مباح، نه خوب نه بد
adicto secundum guid addictum simpliciter
مغالطهٔ ایهام انعکاس (م.ک.)
ad infinitum بی‌نهایت، تا بی‌کران

abysmal darkness عمیٰ (ک.ا.)
academic مدرسه‌ای، دانشگاهی، علمی
accident عرض (ف. ا.)
accident occuring to existence عارض وجود (ف. ا.)
accident occuring to quiddity عارض ماهیّت (ف. ا.)
attribute accident عرض خاص (م. ک.)
common accident عرض عام (م. ک.)
alien accident عرض غریب (ف.ا.)
concomitant accident عرض لازم (م.ک.)
essential accident عرض ذاتی (م. ک.)
evident adherent accident عرض لازم بیّن(م.ک.)
external accident عرض خارجی (ف.ا.)
extraneous accident عرض غریب (ف.ا.)
foreign accident عرض غریب (م. ک.)
general accident عرض عام (م. ک.)
generation of accident حدوث عرض(ک.ا.)
inseparable accident عرض لازم (م.ک.)
interpenetration of accident تداخل عرض (ک.ا.)
non-evident adherent accident عرض لازم غیر بیّن (م.ک.)
particular accident عرض خاص (م.ک.)
proper accident عرض خاص، عرض ذاتی
separable accident عرض مفارق (م.ک.)
accidental اتّفاقی،عرضی، بالعرض (ف.ا.)
accidental factor سبب عارض (ف.ا.)
accidental properties صفات‌عرضی (ف.ا.)
what is accidental مابالعرض
accidentalism صُدفه‌انگاری
acosmism بی‌دنیایی، انکار وجود جهان متمایز از خداوند
acquiescence تسلیم،رضا
acquired اکتسابی ،کسبی
acquired knowledge معرفت اکتسابی
acquired traits صفات اکتسابی (ک.ا.)
acquirer مُکتَسِب (ک.ا.)
acquiring اکتساب (ک.ا.)
acquiring what has already been acquired تحصیل حاصل (ف.ا.)
acquistion اکتساب، کسب (ک.ا.)
acquisitor مُکتَسِب (ک.ا.)
acquittal برائت از گناه
act فعل (ک.ا.)
act done mediately متولّد (ک.ا.)
act of bringing-into-existence فعل ایجاد (ف.ا.)
act of devotion عبادت (ک.ا.)
act of divine grace کرامت (ک.ا.)
act of God صنع خدا
act of omission ترک فعل (ک.ا.)
act of will فعل ارادی، فعل بالاراده (ک.ا.)
act skilfully executed فعل محکم
ability to act استطاعت (ک.ا.)
extraordinary act کرامت (ع.ا.)
mental act فعل قلبی (ک.ا.)

A

Abaser, The — الخافض، المذلّ (ا.ا.)
abba — ابا،پدر(ک.م.)
abbey — دیر،صومعه،دیرنشینان
abduction — قیاس محتمل، فرض توضیحی
ability — استطاعت، قوّه (ک.ا.)
abiogenesis — جمادزایی
abiogenetic — جمادزا
abode — دار
  abode of Islam — دارالاسلام
  final abode — دارآخرت،سرای آخرت(ک.ا.)
above nature — فوق طبیعت
aboveness — بالایی
abrogation — نسخ
  abrogation of divine laws — نسخ احکام الهی
absent — غیب
Absolute, The — المطلق (ا.ا.)
absolute — مطلق
  absolute beauty — جمال مطلق(ا.ا.)
  absolute being — هستی مطلق
  absolute determinism — موجبیّت مطلق
  absolute distinction — تباین مطلق
  absolute ego — ذات مطلق
  absolute essence — ذات مطلق، ماهیّت مطلق
  absolute existence — وجود محض
  absolute good — خیر مطلق،خیر محض
  absolute necessity — وجوب مطلق
  absolute nothing — نیست مطلق
  Absolute Oneness, The — أحد (ا.ا.)
  absolute oneness — یکتایی مطلق
  absolute otherness — غیریّت مطلق
  absolute poverty of existence in itself
  امکان یا فقر ذاتی(ف.ا.)
  absolute purity — صرافت مطلق
  absolute sincerity — اخلاص
  general absolute — مطلقه عامه (م.ک.)
absoluteness — اطلاق
absolutely — علی الاطلاق
absolutism — مطلق انگاری، مطلق گرایی
absorption
جذب، شیفتگی، استغراق (ع.ا.)، استتاع فراگیر (م. ر)
  full absorption — فنا (ع.ا.)
abstract — مجرّد از مادّه، انتزاعی
  abstract concepts — مفهومهای انتزاعی
  abstract existence — وجود مجرد
  abstract idea — مفهوم انتزاعی
abstraction — انتزاع؛ تجرید
abstractionism — تجرید گرایی
abstractions — انتزاعیّات، امور انتزاعی
abstractive — انتزاعی
abstractness — انتزاع، تجرّد، تجرید

English - Persian

A Glossary of the Islamic Terms:
Philosophy, Theology and Logic

By: Jawād Qāsemi
First Edition: 1385 / 2006
Circulation: 1500
Price: 26000 Rls.
ISBN: 964 - 444 - 683 - 6
Printed & Bound by: The A.Q.R. Printing & Publishing Institute

Islamic Research Foundation, Tel: (+98) 511 2232501 - 10
P.O.Box 91735-366 , Mashhad - IRAN
I.R.F. Book Stores:
(Mashhad) (+98) 511 2230803 / 2233923 (Qum) (+98) 251 7733029
A.Q.R. Publisher, Tel: (+98) 511 8511136 - 7 Fax: (+98) 511 8515560
E-mail:info@islamic-rf.org Web Site: www.islamic-rf.org

A Glossary of the Islamic Terms:

Philosophy, Theology and Logic

English-Persian
Persian-English

By: Jawād Qāsemī

Islamic Research Foundation

In the name of Allah

the Beneficent, the Merciful

فرهنگ اصطلاحات فلسفه، کلام و منطق

انگلیسی - فارسی
فارسی - انگلیسی

جواد قاسمی